

ICE[®]

MIRACLES

EXCLUSIVE FOR GPSC

(CLASS 1/2, P.I., S.T.I., DY.SO., DY. MAMLATDAR)

સંપાદક : મૌલિક ગોધિયા

VOLUME **46**

15 OCT to 30 OCT'21

happy
Diwali
festival of lights

HAPPY
New year

66th
National Film
Awards

67મો રાષ્ટ્રીય ફિલ્મ પુરસ્કાર

G-20 લીડર્સ સમિટ-2021

 click to join whatsapp
joinicerajkot.com

 follow us on instagram
icerajkot

 follow us on youtube
icerajkot

 join telegram
t.me/icerajkotofficial

INDEX

1. બંધારણ અને રાજ્યવ્યવસ્થા...1

- જાહેર સુરક્ષા કાયદો: જમ્મુ-કશ્મીર.....01
- પેગાસસ કેસ.....02
- જન્મ અને મૃત્યુ નોંધણી અધિનિયમ (RBD), 1969.....03
- ઇન્ડિયન ટેલિગ્રાફ રાઇટ ઓફ વે (સુધારા) નિયમો, 2021.....03
- પ્રશ્નોત્તરી.....04

2. અર્થતંત્ર.....05

- ચાની નિકાસમાં ઘટાડો.....05
- RBI એ AIFIs માટે લઘુત્તમ 11.5% મૂડીનો પ્રસ્તાવ મૂકે છે.....06
- ગિફ્ટ સિટીમાં વીમા વ્યવસાયો માટે ઉદાર વ્યવસ્થા: IFSCA.....06
- RBIએ NBFC IPO ફંડિંગ મર્યાદા નક્કી કરી.....07
- છઠ્ઠી વાર્ષિક બેઠક: AIIB.....08
- કૃષિ ઉડાન 2.0.....09
- ઇન્ડિયા પોસ્ટ પેમેન્ટ્સ બેંક અને HDFC હોમ લોન આપવા માટે સમજૂતી પત્ર (MoU) પર હસ્તાક્ષર કર્યા.....10
- ભારત-ADB મિઝોરમમાં શહેરી ગતિશીલતાને ટેકો આપવા માટે PRF લોન પર હસ્તાક્ષર કરશે.....10

- ભારતે ADB અને AIIB પાસેથી રસીની લોન માટે અરજી કરી.....10
- સ્વામી કોષ.....11
- વડાપ્રધાનની આર્થિક સલાહકાર પરિષદ (PM Economic Advisory Council) ની પુનઃરચના કરવામાં આવી હતી.....12
- પ્રશ્નોત્તરી.....13

3. આંતરરાષ્ટ્રીય ઘટનાઓ.....15

- આંતરરાષ્ટ્રીય સૌર જોડાણની ચોથી મહાસભા.....15
- ઇગર મુસ્લિમો માટે ઘોષણા.....16
- ચીનનો નવો સરહદી કાયદો.....17
- ભારતે નેપાળને જયનગર-કુર્થા રેલ લિંક સોંપી.....17
- ચીનનો નવો શિક્ષણ કાયદો.....18
- સાઉદી ગ્રીન ઇનિશિયેટિવ ફોરમ.....18
- સાઉદી અરેબિયાનું નેટ ઝીરો લક્ષ્ય.....19
- ઓસ્ટ્રેલિયા: 2050 સુધીમાં નેટ ઝીરો માટે સૈદ્ધાંતિક સમર્થન.....20
- યુ.એન. એ અફઘાન ખાદ્ય સંકટ અંગે ચેતવણી આપી.....20
- સાઉદી અરેબિયાએ નેશનલ ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર ફંડ શરૂ કર્યું.....21
- ઇન્ડો-યુએસ સંરક્ષણ સોદો.....21
- ભારત અને કિર્ગિસ્તાન વચ્ચે પ્રથમ વ્યૂહાત્મક સંવાદ યોજાયો હતો.....22

- યુએસએ 'X' લિંગ માર્કર સાથે પાસપોર્ટ જારી કર્યો.....22
- G20 નાણા અને આરોગ્ય પ્રધાનોની સંયુક્ત બેઠક રોમમાં યોજાશે.....23
- પ્રશ્નોત્તરી.....23

4. વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજી....26

- આનુવંશિક રીતે સુધારેલા (GM) પાક.....26
- સફેદ વામન તારો.....27
- ભારતનું પ્રથમ સ્વદેશી વિમાનવાહક જહાજ INS Vikrantનું બીજું દરિયાઈ પરીક્ષણ શરૂ થયું.....28
- મિથેનમાં CO2 નું પરિવર્તન.....28
- યુએસ CAATSA અને રશિયાના S-400.....29
- બેલિસ્ટિક મિસાઇલ Agni-Vનું સફળ તાપૂર્વક પરીક્ષણ કરવામાં આવ્યું.....30
- અંતિમ તબક્કામાં રાષ્ટ્રીય સાયબર સુરક્ષા વ્યૂહરચના: મુખ્ય મુદ્દાઓ.....31
- પ્રોબા-1 (Proba-1) એ 20 વર્ષ પૂરા કર્યા.....31
- MeitY દ્વારા 'AI પે ચર્ચા'નું આયોજન.....32
- ભારતીય કોસ્ટ ગાર્ડ જહાજ 'સાર્થક'નું ઉદ્દઘાટન કરવામાં આવ્યું.....32
- પ્રશ્નોત્તરી.....33

5. યોજના/પોર્ટલ/રિપોર્ટ.....36

- 'પ્રધાનમંત્રી આત્મ નિર્ભર સ્વસ્થ ભારત યોજના'.....36
- આયુષ્માન ભારત હેલ્થ ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર મિશન..36
- રાષ્ટ્રીય સંચાલન સમિતિ: નિપુણ ભારત મિશન..37
- વાતાવરણમાં હીટ-ટ્રેપિંગ વાયુઓ પર અહેવાલ: WMO.....38
- 'PM આયુષ્માન ભારત હેલ્થ ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર મિશન' લોન્ચ કરવામાં આવ્યું.....39
- G-20 ક્લાઇમેટ રિસ્ક એટલાસ.....39
- સોવરિન ગોલ્ડ બોન્ડ યોજના.....40
- કોવિડ રસીકરણ માટે 'ઠર ઘર દસ્તક' અભિયાન શરૂ કરવામાં આવશે.....41
- 'The Changing Wealth of Nations 2021' રિપોર્ટ જાહેર.....41
- ઉત્સર્જન ગેપ રિપોર્ટ 2021: UNEP.....42
- ભારતમાં આકસ્મિક મૃત્યુ અને આત્મહત્યાનો અહેવાલ 2020: NCRB.....43
- રાષ્ટ્રવ્યાપી ન્યુમોકોકલ કોન્જુગેટ રસી અભિયાન.....44
- 'State of the Climate in Asia' રિપોર્ટ બહાર પાડવામાં આવ્યો.....45
- પ્રશ્નોત્તરી.....46

6. પર્યાવરણ અને ભૌગોલિક ઘટનાઓ.....49

- આબોહવા પરિવર્તનનું અર્થશાસ્ત્ર.....49
- વ્યાપક ઉત્તરપૂર્વ મોનસૂન: IMD.....50
- ગ્રીન ડે-અહેડ માર્કેટ.....51
- પ્રશ્નોત્તરી.....52

7. ઇતિહાસ અને સંસ્કૃતિ.....53

- છત્તીસગઢમાં રાષ્ટ્રીય આદિવાસી નૃત્ય મહોત્સવ (National Tribal Dance Festival)નું આયોજન કરવામાં આવશે.....53
- સંસ્કૃતિ મંત્રાલયે સ્વતંત્રતા ચળવળ પર પોડકાસ્ટ શરૂ કર્યું.....53
- પ્રશ્નોત્તરી.....54

8. અન્ય સંક્ષિપ્ત વર્તમાન પ્રવાહો.....54

- સત્યજીત રે લાઇફટાઇમ એચીવમેન્ટ એવોર્ડની જાહેરાત કરી.....54
- ગોવાએ ODF અને દરેક ઘરને વીજળી આપવાનું લક્ષ્ય ઠાંસલ કર્યું.....54
- કોવિડને કારણે ભારતમાં આયુષ્ય(life expectancy)માં 2 વર્ષનો ઘટાડો થયો: અભ્યાસ.....55
- હરિયાણાએ મફત શિક્ષણ યોજનાની જાહેરાત કરી.....55
- 24 ઓક્ટોબર: સંયુક્ત રાષ્ટ્ર દિવસ (United Nations Day).....55
- ડૂંગ વ્યસન અને ભારત.....55
- ઉત્તર પ્રદેશમાં ઝિકા વાયરસનો પ્રથમ કેસ નોંધાયો.....57
- કેન્દ્ર સરકાર રાષ્ટ્રીય રોજગાર નીતિ (National Employment Policy) માટે એક પેનલ બનાવશે.....58

- આબોહવા નબળાઈ સૂચકાંક.....58
- ડ્રોન માટે ટ્રાફિક મેનેજમેન્ટ ફ્રેમવર્ક.....59
- UDAN 4.1: શિલોંગ-ડિબ્રુગઢ રૂટ પર પ્રથમ સીધી ફ્લાઇટનું ઉદ્ઘાટન.....60
- ઓટ્ટો વિક્ટરલે (Otto Wichterle) કોણ છે?..60
- ભારત-સ્વીડને ઇનોવેશન ડેની ઉજવણી કરી..61
- 67મો રાષ્ટ્રીય ફિલ્મ પુરસ્કાર.....61
- વિકલાંગતા: પડકાર અને અધિકારો.....61
- કાનો જીગોરો (Kano Jigoro) કોણ છે?.....62
- ભારતીય મૂળના નેતા અનિતા આનંદ કેનેડાના નવા સંરક્ષણ પ્રધાન બન્યા.....63
- 'સ્વસ્થ મહિલા, સ્વસ્થ ગોવા' પહેલ શરૂ કરી....63
- પીએમ મોદી 16મી પૂર્વ એશિયા સમિટમાં વચ્ચુંચલ રીતે ભાગ લેશે.....64
- તકેદારી જાગૃતિ સપ્તાહ 2021 (Vigilance Awareness Week 2021): મુખ્ય મુદ્દાઓ...64
- PM મોદી G-20 લીડર્સ સમિટ-2021માં ભાગ લેશે.....65
- સંભવ રાષ્ટ્રીય સ્તરનો જાગૃતિ કાર્યક્રમ(SAMBHAV National Level Awareness Programme) 2021.....65
- ચાર વર્ષના સંકલિત શિક્ષક શિક્ષણ કાર્યક્રમ(Integrated Teacher Education Programme) માટે જાહેરનામું બહાર પાડવામાં આવ્યું.....66
- સંરક્ષણ સંયુક્ત કાર્યકારી જૂથ: ભારત-ઇઝરાયલ.....66
- મનરેગામાં ભંડોળનો અભાવ.....68

- પ્રધાનમંત્રીએ ભારત-આસિયાન સ્ટાર્ટ-અપ ફેસ્ટિવલ (India-ASEAN Start-up Festival) નો પ્રસ્તાવ મૂક્યો.....69
- ઇલેક્ટ્રોનિક્સ અને ઇન્ફોર્મેશન ટેકનોલોજી મંત્રાલય 'Deep Dive Online Training Programme'નું આયોજન કરશે.....69
- WMO નવન બુલેટિન બહાર પાડ્યું.....70
- રાષ્ટ્રીય સુરક્ષા (PDNS) 2021 પર પુણે સંવાદ.....70
- National Formulary of India (NFI) ની 6ઠી આવૃત્તિ લોન્ચ કરવામાં આવી હતી.....70
- પ્રશ્નોત્તરી.....71

★★★ સેવા, સુરક્ષા, શાંતી શૂરવીરોની શાન છે...
પોલીસ ક્ષેત્રની કારકિર્દી બહાદુરોની પહેચાન છે.... ★★★

10% DISCOUNT

પોલીસ કોન્સ્ટેબલ

Spacial Batch

PHYSICALની આક્રમક તૈયારી સાથે

નવી બેચ શરૂ

ફ્રી રીડીંગ રૂમ 8 AM TO 8 PM

રાજકોટ, અમદાવાદ અને ગાંધીનગરની શ્રેષ્ઠતમ ફેકલ્ટી દ્વારા શિક્ષણ તથા માર્ગદર્શન

Daily, Weekly, Monthly OMR દ્વારા ટેસ્ટ ગણિત, REASONING અને કાયદામાં સ્કોર કરાવવા ગેરન્ટેડ તૈયારી નિશ્ચિત સફળતાની હાઈટેક વ્યુરચના ટુ ધી પોઈન્ટ પરીક્ષાલક્ષી એડવાન્સ લેવલ મટીરિયલ્સ

રજિસ્ટ્રેશન ફરજિયાત

84695-01110

84696-01110

127 Ratna Business Square,
Old Natraj Cinema
Opp. H.K. Collage
Ashram Road, Ahmedabad

offline

અમદાવાદ

જાહેર સુરક્ષા કાયદો: જમ્મુ-કશ્મીર

- ગૃહમંત્રીની મુલાકાત પહેલા કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશ જમ્મુ-કાશ્મીર (J&K)માં લગભગ 700 વ્યક્તિઓની અટકાયત કરવામાં આવી હતી અને તેમાંથી કેટલાકની જમ્મુ-કાશ્મીર જાહેર સુરક્ષા અધિનિયમ (PSA), 1978 હેઠળ અટકાયત કરવામાં આવી છે.

પરિચય

- PSA હેઠળ, જો કોઈ વ્યક્તિનું કામ રાજ્યની સુરક્ષા અથવા જાહેર વ્યવસ્થાની જાળવણીથી વિપરીત હોય તો એક્ઝિક્યુટિવ ઓર્ડરના આધારે મહત્તમ બે વર્ષ સુધી સુનાવણી વિના અટકાયત કરી શકાય છે.

અમલ

- ડિટેન્શનનો આદેશ ડિવિઝનલ કમિશનર અથવા જિલ્લા મેજિસ્ટ્રેટ દ્વારા પસાર કરવામાં આવે છે.

વ્યાખ્યામાં સુધારો

- વહીવટી નિવારક અટકાયત આદેશને પડકારવાનો એકમાત્ર રસ્તો અટકાયતમાં લેવામાં આવેલા વ્યક્તિના સંબંધીઓ દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી હેબિયસ કોર્પસ અરજી દ્વારા છે.
- હાઈકોર્ટ અને સુપ્રીમ કોર્ટને આવી અરજીઓ પર સુનાવણી કરવાનો અને PSAને રદ કરવા માટે અંતિમ આદેશ પસાર કરવાનો અધિકાર છે.
- જો કે, જો આદેશ રદ કરવામાં આવે તો સરકાર PSA હેઠળ બીજો અટકાયત આદેશ પસાર કરવા અને તે વ્યક્તિની ફરીથી અટકાયત કરવા પર કોઈ પ્રતિબંધ નથી.
- આદેશ પાસ કરનાર અધિકારી સામે કોઈ કાર્યવાહી કે કાનૂની કાર્યવાહી થઈ શકે નહીં.

PSA મુદ્દાઓ

- સુનાવણી વિના અટકાયત:
 - PSA વ્યક્તિને ઔપચારિક આરોપ વિના અને સુનાવણી વિના અટકાયતમાં લેવાની મંજૂરી આપે છે.
 - સામાન્ય સંજોગોથી વિપરીત, PSA હેઠળ અટકાયતમાં લેવામાં આવેલી વ્યક્તિને અટકાયતના 24 કલાકની અંદર મેજિસ્ટ્રેટ સમક્ષ રજૂ કરવાની જરૂર નથી.
- જામીન અરજી દાખલ કરવાનો કોઈ અધિકાર નથી:
 - અટકાયતમાં લેવામાં આવેલી વ્યક્તિને કોર્ટ સમક્ષ જામીન અરજી દાખલ કરવાની સત્તા નથી અને અટકાયત સત્તા સમક્ષ તેનું પ્રતિનિધિત્વ કરવા માટે વકીલની નિમણૂક કરી શકતી નથી.

PSAની કલમ 8:

- તે અટકાયતના ઘણા કારણો પ્રદાન કરે છે, જેમાં 'ધર્મ, મુલ્ય, જાતિ, સમુદાય અથવા પ્રદેશના આધારે પ્રચાર ફેલાવવો અથવા પ્રચાર કરવાનો પ્રયાસ કરવો, દુશ્મનાવટ અથવા નફરત અથવા દુશ્મનાવટની ભાવના ભડકાવવી અથવા આવા કાર્યોને ટેકો આપવો.'
- આ અંગે નિર્ણય લેવાની જવાબદારી જિલ્લા કલેક્ટરો (DM) અથવા જિલ્લા અધિકારીઓની છે, જેના માટે 12 દિવસનો સમયગાળો આપવામાં આવે છે, જે અંતર્ગત સલાહકાર બોર્ડ અટકાયતને મંજૂરી આપવી પડશે.

નાના અને મોટા ગુનાઓ વચ્ચે કોઈ તફાવત નથી:

- તે જાહેર વ્યવસ્થામાં વિક્ષેપ માટે 1 વર્ષ સુધીની અને રાજ્યની સુરક્ષાને નુકસાન પહોંચાડવાના કૃત્યો માટે 2 વર્ષ સુધીની કેદની મંજૂરી આપે છે.

જાહેર સુરક્ષા અધિનિયમ પર સુપ્રીમ કોર્ટનું વલણ:

- સુપ્રીમ કોર્ટ (SC)એ જણાવ્યું છે કે, PSA હેઠળની વ્યક્તિની અટકાયત કરતી વખતે વ્યક્તિને તેની વ્યક્તિગત સ્વતંત્રતાથી વંચિત રાખતા પહેલા તમામ સંજોગોનું વિશ્લેષણ કરવું એ DMની કાનૂની જવાબદારી છે.
- એવું પણ માનવામાં આવે છે કે જ્યારે પોલીસ કસ્ટડીમાં PSA હેઠળ એક વ્યક્તિની પહેલેથી જ ધરપકડ કરવામાં આવે છે, ત્યારે ડીએમએ આ વ્યક્તિની અટકાયત કરવા માટે 'યોગ્ય કારણ' નોંધવું પડે છે.
- જોકે ડીએમ PSA હેઠળ ઘણી વાર કોઈ વ્યક્તિની અટકાયત કરી શકે છે, પરંતુ અટકાયતનો આદેશ પસાર કરતી વખતે તેણે પાછળથી નવી હકીકતો રજૂ કરવી પડશે.
- સાથે જ અટકાયતનો આદેશ જે આધારે આપવામાં આવ્યો છે તે તમામ તથ્યોની જાણ અટકાયતમાં લેવામાં આવેલી વ્યક્તિને કરવી જોઈએ.
- અટકાયતમાં લેવામાં આવેલી વ્યક્તિ દ્વારા સમજવામાં આવેલી ભાષાએ અટકાયતનો આધાર સમજાવવો પડશે અને વ્યક્તિ સાથે વાતચીત કરવી પડશે.

Back to basics : હેબિયસ કોર્પસ

- તે એક લેટિન શબ્દ છે જેનો શાબ્દિક અર્થ થાય છે 'તમારી પાસે શરીર હોવું જોઈએ'. આ રિટ મનસ્વી અટકાયત સામે વ્યક્તિગત સ્વતંત્રતાનું કવચ છે.

- > તે જાહેર અધિકારીઓ તેમજ ખાનગી વ્યક્તિઓ બંને સામે જારી કરી શકાય છે.
- **બીજી તરફ, રિટો બહાર પાડવામાં આવતી નથી જ્યાં:**
 - > કસ્ટડી માન્ય છે.
 - > ધારાસભા અથવા અદાલતના તિરસ્કાર માટે કાર્યવાહી કરવામાં આવી છે.
 - > અટકાયતની કાર્યવાહી સક્ષમ અદાલત દ્વારા હાથ ધરવામાં આવી છે.
 - > અટકાયત કોર્ટના કાર્યક્ષેત્રની બહાર છે.

આગળનો રસ્તો

- > હવે જ્યારે આ રાજ્ય કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશ બની ગયું છે, ત્યારે PSAને ભારતના તમામ કાયદા અનુસાર લાવવું જોઈતું હતું.
- > જમ્મુ-કાશ્મીરમાં પ્રાદેશિક નેતાઓની સતત અટકાયત જમ્મુ-કાશ્મીરમાં શાંતિ અને રાજકીય ઉકેલ લાવવા માટે યોગ્ય રહેશે નહીં.
- > સુપ્રીમ કોર્ટે કહ્યું છે કે આ સંભવિત જોખમી શક્તિનો દુરુપયોગ અટકાવવા માટે નિવારણ કાયદાનો કડક અમલ થવો જોઈએ અને પ્રક્રિયાગત સલામતીનું કાળજીપૂર્વક પાલન કરવું ફરજિયાત અને મહત્વપૂર્ણ છે.
- > જો નાગરિકોનો સરકારની ટીકા કરવાનો અધિકાર કાયદો અને વ્યવસ્થા માટે ખતરો બની જાય છે, તો કાર્યકારી લોકશાહી તરીકે પ્રજાસત્તાકનું ભવિષ્ય એક ખુલ્લો પ્રશ્ન બની જાય છે.

પેગાસસ કેસ

- > તાજેતરમાં સુપ્રીમ કોર્ટ (SC)એ પેગાસસ કેસમાં સર્વોચ્ચ અદાલતના નિવૃત્ત ન્યાયાધીશ (ન્યાયાધીશ રવિન્દ્રન સમિતિ)ની દેખરેખ હેઠળ નિષ્ણાત સમિતિની નિમણૂક કરી છે.
- > આ કેસમાં કેન્દ્ર સરકાર પર નાગરિકોની ગોપનીયતા પર નજર રાખવા માટે સ્પાયવેરનો ઉપયોગ કરવાનો આરોપ મૂકવામાં આવ્યો છે.

સુપ્રીમ કોર્ટનો ચુકાદો

- **કુદરતી ન્યાયનો સિદ્ધાંત:**
 - > કોર્ટે સ્વ-પરીક્ષા માટેની સરકારની અરજી ફગાવી દીધી હતી.
 - > કોર્ટે કહ્યું કે સરકાર દ્વારા કરવામાં આવેલી તપાસ પૂર્વગ્રહ સામે સ્થાપિત ન્યાયિક સિદ્ધાંતનું ઉલ્લંઘન કરશે એટલે કે, 'ન્યાય માત્ર કરવો જોઈએ જ નહીં, પરંતુ ન્યાય દેખાવો પણ જોઈએ.'

નિષ્ણાત સમિતિની સ્થાપના:

- > અરજદારો એ કરેલા આક્ષેપોનો વિસ્તૃત જવાબ દાખલ કરવામાં સરકારની નિષ્ઠિયતાને કારણે કોર્ટે ભૂતપૂર્વ ન્યાયાધીશ ન્યાયમૂર્તિ આર વી રવિન્દ્રનની દેખરેખ હેઠળ નિષ્ણાતોની પેનલની રચના કરી છે.
- **ભલામણની શરતો:**
 - > કોર્ટે રવિન્દ્રન સમિતિને નાગરિકોને દેખરેખથી બચાવવા અને દેશની સાયબર સુરક્ષા વધારવા માટે કાનૂની અને નીતિગત માળખા પર ભલામણો કરવા જણાવ્યું હતું.
 - > અદાલતે સમિતિ માટે સંદર્ભની સાત શરતો નક્કી કરી છે, જે આવશ્યક રીતે તથ્યો છે જે આ મુદ્દાનો નિર્ણય લેવા માટે સુનિશ્ચિત કરવાની જરૂર છે.

સુપ્રીમ કોર્ટ દ્વારા સંબોધિત મુદ્દાઓ

- **ગોપનીયતાનો અધિકાર:**
 - > અદાલતે પુનરાવર્તન કર્યું હતું કે ગોપનીયતાનો અધિકાર માનવ અસ્તિત્વ જેટલો પવિત્ર છે અને માનવ ગૌરવ અને સ્વાયત્તતા માટે આવશ્યક છે.
 - > કે.એસ પુટ્ટાસ્વામી કેસ, 2017માં સુપ્રીમ કોર્ટે મૂળભૂત અધિકારોના ભાગરૂપે ગોપનીયતાનો અધિકાર રાખ્યો હતો.
 - > કોઈ પણ વ્યક્તિ દ્વારા રાજ્ય અથવા બાહ્ય એજન્સી દ્વારા હાથ ધરવામાં આવતી કોઈપણ દેખરેખ અથવા જાસૂસી એ વ્યક્તિના ગોપનીયતાના અધિકારનું ઉલ્લંઘન છે.
- **'વાણી સ્વાતંત્ર્ય'નું નિરીક્ષણ:**
 - > કોર્ટે સર્વેલન્સ અને સેલ્ફ સેન્સરશીપ વચ્ચેના સંબંધોને રેખાંકિત કર્યા હતા.
 - > જાસૂસીના જોખમનો સામનો કરી રહેલી વ્યક્તિ જે જ્ઞાનનો સામનો કરી રહી છે તે 'સ્વ-સેન્સરશીપ' અને 'ચિલિંગ ઈફેક્ટ્સ' તરફ દોરી શકે છે.
 - > આ 'ચિલિંગ ઈફેક્ટ' પ્રેસના મહત્વપૂર્ણ જાહેર વોયડોગની ભૂમિકા પર હુમલો કરી શકે છે, જે સચોટ અને વિશ્વસનીય માહિતી પ્રદાન કરવાની પ્રેસની ક્ષમતાને નબળી પાડી શકે છે ('વાણી સ્વતંત્રતા').
 - > તેમાં વધુમાં કહેવામાં આવ્યું છે કે આવા અધિકારનું એક મહત્વપૂર્ણ અને જરૂરી પરિણામ માહિતીના સ્ત્રોતોની સુરક્ષા સુનિશ્ચિત કરવાનું છે.
- **નાગરિકોના અધિકારોને અવરોધવા માટે 'રાષ્ટ્રીય સુરક્ષા'નો ઉપયોગ:**
 - > કોર્ટના નિર્ણય મુજબ રાજ્યને દર વખતે 'રાષ્ટ્રીય સુરક્ષા' માટે જોખમ હોવાનું ટાંકીને નાગરિકોના અધિકારોને અવરોધવાનો અધિકાર નથી.
 - > તેનો અર્થ એ પણ છે કે 'ન્યાયિક સમીક્ષા' સામે કોઈ સાર્વત્રિક પ્રતિબંધ લાદવામાં આવશે નહીં.

- > તેથી, રાજ્ય દ્વારા 'ન્યાયિક સમીક્ષા'ના અધિકારનું ઉલ્લંઘન માત્ર રાષ્ટ્રીય હિતમાં કાયદા દ્વારા સ્થાપિત પ્રક્રિયાઓનું પાલન કરીને જ કરી શકાય છે.
- > વધુમાં, આ આદેશ સ્પષ્ટ કરે છે કે રાષ્ટ્રીય સુરક્ષાને ટાંકીને અસંમતિને ગુનાહિત ન બનાવવી જોઈએ.

આગળનો રસ્તો

- ન્યાયતંત્રની ભૂમિકા:
 - > આ આદેશ બંધારણમાં દર્શાવેલા વ્યક્તિગત અધિકારોના સંરક્ષક તરીકે સુપ્રીમ કોર્ટની ભૂમિકા અને જવાબદારીઓમાં આવકારદાયક પગલું છે.
 - > ન્યાયાધીશ રવિન્દ્રનની દેખરેખ હેઠળ રચાયેલી પેનલ આ મુદ્દાને કેવી રીતે સંબોધે છે તે દ્વારા કોર્ટના આદેશની મૂળભૂત ભાવનાની તપાસ કરવામાં આવશે.
- ધારાસભાની ભૂમિકા:
 - > વ્યક્તિગત ડેટા સંરક્ષણ વિધેયક 2019ના અમલીકરણને ઝડપી બનાવવાની જરૂર છે.
- કારોબારીની ભૂમિકા:
 - > વધુમાં, કારોબારી એ દરેક સ્તરે સત્તાનો મનસ્વી ઉપયોગ અટકાવવા માટે જરૂરી પગલાં લેવા જરૂરી છે.

- > હાલમાં રાજ્યો દ્વારા નિયુક્ત સ્થાનિક રજિસ્ટ્રાર દ્વારા જન્મ અને મૃત્યુની નોંધણી કરવામાં આવે છે.
- વિશેષ ડેપ્યુટી રજિસ્ટ્રાર:
 - > 'મૃત્યુની નોંધણી અને આપત્તિની સ્થિતિમાં તેમની કોઈ પણ સત્તા અને ફરજો સાથે અવતરણો જારી કરવા માટે વિશેષ પેટા રજિસ્ટ્રારોની નિમણૂક સૂચવી શકાય છે.'
- ડેટાનો અપેક્ષિત ઉપયોગ:
 - > નેશનલ પોપ્યુલેશન રજિસ્ટર (નાગરિકતા અધિનિયમ, 1955) અને ચૂંટણી રજિસ્ટર (મતદાર નિયમોની નોંધણી, 1960) અને આધાર (આધાર એક્ટ, 2016), રેશન કાર્ડ્સ (રાષ્ટ્રીય ખાદ્ય સુરક્ષા અધિનિયમ, 2013), પાસપોર્ટ (પાસપોર્ટ એક્ટ) અને ડ્રાઈવિંગ લાઈસન્સ ડેટાબેઝ [મોટર વાહનો (સુધારા) અધિનિયમ, 2019]ને અપડેટ કરવા માટે.
 - > NPR પાસે પહેલેથી જ 1.19 કરોડ રહેવાસીઓનો ડેટાબેઝ છે અને નાગરિકતા નિયમો, 2003 હેઠળ નેશનલ રજિસ્ટર ઓફ સિટીઝન્સ (NRC)ની રચનાની દિશામાં પ્રથમ પગલું છે.
 - > NPR અપડેટ અને વસ્તી ગણતરીનો પ્રથમ તબક્કો RGI દ્વારા એક સાથે હાથ ધરવામાં આવશે.

જન્મ અને મૃત્યુ નોંધણી અધિનિયમ (RBD), 1969

- > તાજેતરમાં કેન્દ્ર સરકારે જન્મ અને મૃત્યુ નોંધણી અધિનિયમ (RBD), 1969માં સુધારો કરવાનો પ્રસ્તાવ મૂક્યો છે.
- > તે તેને 'રાષ્ટ્રીય સ્તરે નોંધાયેલા જન્મો અને મૃત્યુના ડેટાબેઝને જાળવવામાં' ક્ષમતા પ્રદાન કરશે.

જન્મ અને મૃત્યુની નોંધણી

- > જન્મ અને મૃત્યુ નોંધણી અધિનિયમ (RBD), 1969 લાગુ કરવાની સાથે ભારતમાં જન્મ અને મૃત્યુની નોંધણી ફરજિયાત છે અને આ પ્રકારની નોંધણી કાર્યક્રમના સ્થાન મુજબ કરવામાં આવે છે.
- > હાલના RBD એક્ટ, 1969ની વિવિધ કલમોની જોગવાઈ ઓને સરળ બનાવવા અને તેને લોકો માટે મૈત્રીપૂર્ણ બનાવવાના હેતુથી સુધારાની દરખાસ્ત કરવામાં આવી છે.

સૂચિત સુધારો

- ઇન્ટિગ્રેટેડ ડેટા જાળવવા માટે ચીફ રજિસ્ટ્રાર:
 - > ચીફ રજિસ્ટ્રાર (રાજ્યો દ્વારા નિયુક્ત) રાજ્ય સ્તરે સંકલિત ડેટાબેઝ જાળવશે અને તેને રજિસ્ટ્રાર જનરલ ઓફ ઈન્ડિયા (RJI) (ગૃહ મંત્રાલય હેઠળ) દ્વારા બનાવવામાં આવેલા 'રાષ્ટ્રીય સ્તરે' ડેટા સાથે સંકલિત કરશે.

ઇન્ડિયન ટેલિગ્રાફ રાઈટ ઓફ વે (સુધારા) નિયમો, 2021

- > તાજેતરમાં કેન્દ્ર સરકારે ઈન્ડિયન ટેલિગ્રાફ રાઈટ ઓફ વે (સુધારા) નિયમો, 2021ને સૂચિત કર્યા છે.
- > આ નિયમનો ઉદ્દેશ ઈન્ડિયન ટેલિગ્રાફ રાઈટ ઓફ વે રૂલ્સ, 2016માં ઓવરગ્રાઉન્ડ ટેલિગ્રાફ લાઈન સ્થાપવા માટે નજીવી એકમુશ્ત વળતર અને સમાન પ્રક્રિયાને લગતી જોગવાઈઓનો સમાવેશ કરવાનો છે.

પરિચય

- વળતર:
 - > ઓવરગ્રાઉન્ડ ટેલિગ્રાફ લાઈન સ્થાપવા માટે એકમુશ્ત વળતર મહત્તમ રૂ. 1,000 પ્રતિ કિલોમીટર હશે.
- રાઈટ ઓફ વે (RoW):
 - > આ સુધારાઓ દેશભરમાં ડિજિટલ સંદેશાવ્યવહાર માળખાની સ્થાપના અને વૃદ્ધિ માટે માર્ગના અધિકાર (RoW) પરવાનગી પ્રક્રિયાઓને સરળ બનાવશે.
 - > અગાઉ, RoW નિયમોમાં માત્ર ભૂગર્ભ ઓપ્ટિકલ ફાઈબર કેબલ (OFC) અને મોબાઈલ ટાવરનો સમાવેશ થતો હતો.
- ચાર્જ:
 - > ભૂગર્ભ અને ઓવરગ્રાઉન્ડ ટેલિગ્રાફ ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચરની સ્થાપના, જાળવણી, સ્થાનાંતરણ અથવા રૂપાંતરણ માટે વહીવટી ફી અને પુનઃસ્થાપન ફી સિવાય અન્ય કોઈ ફી નહીં હોય.

મહત્વ

- > તેમાં ડિજિટલ ઈન્ડિયા મિશન અને ભારતનેટ પ્રોજેક્ટને અનુરૂપ ગ્રામીણ-શહેરી અને શ્રીમંત અને ગરીબ વચ્ચેના ડિજિટલ વિભાજનને દૂર કરવાનો સમાવેશ થાય છે.
- > ઈ-ગવર્નન્સ અને નાણાકીય સમાવેશને મજબૂત કરવામાં આવશે.
- > બિઝનેસ શરૂ કરવો સરળ રહેશે.
- > નાગરિકો અને ઉદ્યોગોની માહિતી અને સંદેશાવ્યવહારની જરૂરિયાતો પૂરી કરવામાં આવશે (5G સહિત).
- > ભારતને ડિજિટલ રીતે સશક્ત સમાજ અને જ્ઞાન આધારિત અર્થતંત્રમાં પરિવર્તિત કરવાના ઉદ્દેશ્ય/સ્વપ્નને સાકાર કરવામાં આવશે.

પ્રશ્નોત્તરી

- 1) જાહેર સુરક્ષા કાયદા વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.
1. ગૃહમંત્રીની મુલાકાત પહેલા કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશ જમ્મુ-કાશ્મીર (J&K)માં લગભગ 700 વ્યક્તિઓની અટકાયત કરવામાં આવી હતી અને તેમાંથી કેટલાકની જમ્મુ-કાશ્મીર જાહેર સુરક્ષા અધિનિયમ (PSA), 1978 હેઠળ અટકાયત કરવામાં આવી છે.
 2. PSA હેઠળ, જો કોઈ વ્યક્તિનું કામ રાજ્યની સુરક્ષા અથવા જાહેર વ્યવસ્થાની જાળવણીથી વિપરીત હોય તો એક્ઝિક્યુટિવ ઓર્ડરના આધારે મહત્તમ બે વર્ષ સુધી સુનાવણી વિના અટકાયત કરી શકાય છે.
 3. ડિટેન્શનનો આદેશ ડિવિઝનલ કમિશનર અથવા જિલ્લા મેજિસ્ટ્રેટ દ્વારા પસાર કરવામાં આવે છે.
 4. વહીવટી નિવારક અટકાયત આદેશને પડકારવાનો એકમાત્ર રસ્તો અટકાયતમાં લેવામાં આવેલા વ્યક્તિના સંબંધીઓ દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી હેબિયસ કોર્પસ અરજી દ્વારા છે. ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી ક્યાં નિવેદનો યોગ્ય છે? (A) 1,2,3 (B) 2,3,4 (C) 1,2,4 (D) 1,2,3 અને 4

- 2) પેગાસસ કેસ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.
1. વ્યક્તિગત ડેટા સંરક્ષણ વિધેયક 2019ના અમલીકરણને ઝડપી બનાવવાની જરૂર છે.
 2. ન્યાયાધીશ રવિન્દ્રનની દેખરેખ હેઠળ રચાયેલી પેનલ આ મુદ્દાને કેવી રીતે સંબોધે છે તે દ્વારા કોર્ટના આદેશની મૂળભૂત ભાવનાની તપાસ કરવામાં આવશે.
 3. કે.એસ પુટ્ટાસ્વામી કેસ, 2017માં સુપ્રીમ કોર્ટે મૂળભૂત અધિકારોના ભાગરૂપે ગોપનીયતાનો અધિકાર રાખ્યો હતો.
 4. અદાલતે પુનરાવર્તન કર્યું હતું કે ગોપનીયતાનો અધિકાર માનવ અસ્તિત્વ જેટલો પવિત્ર છે અને માનવ ગૌરવ અને સ્વાયત્તતા માટે આવશ્યક છે. ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી ક્યાં નિવેદનો યોગ્ય છે? (A) 1,2,3 (B) 2,3,4 (C) 1,2,4 (D) 1,2,3 અને 4

- 3) જન્મ અને મૃત્યુ નોંધણી અધિનિયમ (RBD), 1969 વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.
1. NPR અપડેટ અને વસ્તી ગણતરીનો પ્રથમ તબક્કો RGI દ્વારા એક સાથે હાથ ધરવામાં આવશે.
 2. તે તેને 'રાષ્ટ્રીય સ્તરે નોંધાયેલા જન્મો અને મૃત્યુના ડેટાબેઝને જાળવવામાં' ક્ષમતા પ્રદાન કરશે.
 3. RBD એક્ટ, 1969ની વિવિધ કલમોની જોગવાઈઓને સરળ બનાવવા અને તેને લોકો માટે મૈત્રીપૂર્ણ બનાવવાના હેતુથી સુધારાની દરખાસ્ત કરવામાં આવી છે.
 4. NPR પાસે પહેલેથી જ 1.19 કરોડ રહેવાસીઓનો ડેટાબેઝ છે. ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી ક્યાં નિવેદનો યોગ્ય છે? (A) 1,2,3 (B) 2,3,4 (C) 1,2,4 (D) 1,2,3 અને 4

- 4) ઈન્ડિયન ટેલિગ્રાફ રાઈટ ઓફ વે (સુધારા) નિયમો વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.
1. તાજેતરમાં કેન્દ્ર સરકારે ઈન્ડિયન ટેલિગ્રાફ રાઈટ ઓફ વે (સુધારા) નિયમો, 2021ને સૂચિત કર્યા છે.
 2. આ નિયમનો ઉદ્દેશ ઈન્ડિયન ટેલિગ્રાફ રાઈટ ઓફ વે રૂલ્સ, 2016માં ઓવરગ્રાઉન્ડ ટેલિગ્રાફ લાઈન સ્થાપવા માટે નજીવી એકમુશ્ત વળતર અને સમાન પ્રક્રિયાને લગતી જોગવાઈઓનો સમાવેશ કરવાનો છે.
 3. આ સુધારાઓ દેશભરમાં ડિજિટલ સંદેશાવ્યવહાર માળખાની સ્થાપના અને વૃદ્ધિ માટે માર્ગના અધિકાર (RoW) પરવાનગી પ્રક્રિયાઓને સરળ બનાવશે. ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી ક્યાં નિવેદનો યોગ્ય છે? (A) 1,2 (B) 2,3 (C) 1,3 (D) 1,2 અને 3

GUJARAT PUBLIC SERVICE COMMISSION

GPSC

7700+ TOTAL QUESTIONS

GPSC CLASS 1/2, STI, PI, Dy. SO, Dy. MAMLATDAR, A.O., GUJ ENGINEERING SERVICE, તથા લેક્ચરર અને આસિસ્ટન્ટ પ્રોફેસરના પેપરોનો સમાવેશ

NOW AVAILABLE

યાની નિકાસમાં ઘટાડો

- તાજેતરમાં ભારતે 2020ના સમાન ગાળામાં 2021ના પ્રથમ સાત મહિનામાં (જાન્યુઆરી-જુલાઈ)માં લગભગ 14.4 ટકાનો ઘટાડો નોંધાવ્યો છે.

પરિચય

- જાન્યુઆરીથી જુલાઈ 2021 દરમિયાન કુલ 100.78 મિલિયન કિલો યાની નિકાસ કરવામાં આવી હતી, જ્યારે 2020ના સમાન ગાળામાં 117.56 મિલિયન કિલો હતી.
- CIS (કોમનવેલ્થ ઓફ ઇન્ડિપેન્ડન્ટ નેશન્સ) બ્લોક 24.14 મિલિયન કિલો સાથે યાનો સૌથી મોટો આયાતકાર રહ્યો છે, જે ગયા વર્ષે સમાન ગાળામાં 30.53 મિલિયન કિલોની આયાત કરે છે.
- આ ઘટાડામાં અપવાદો ફક્ત USA અને UAE છે જ્યાં 2021ના આ સમયગાળા દરમિયાન નિકાસમાં વધારો થયો છે.

ઘટાડાનું કારણ

- ઘરાન પર અમેરિકાના પ્રતિબંધો:**
 - યાનો ભારતનો સૌથી મોટો આયાતકાર ઈરાન હાલમાં અમેરિકાના પ્રતિબંધોને કારણે ઓછી આયાત કરે છે.
- કન્ટેનરની ઉપલબ્ધતા નથી:**
 - યાની નિકાસમાં ઘટાડાના અન્ય મુખ્ય કારણો શિપિંગ કન્ટેનરની ઉપલબ્ધતા નથી જે કોવિડ-19 પછી ખૂબ ખર્ચાળ બની ગયા છે.
- ઓછી કિંમતની જાતોની ઉપલબ્ધતા:**
 - વૈશ્વિક બજારમાં ઓછી કિંમતની જાતો ઉપલબ્ધ હોવાને કારણે અને પરંપરાગત રીતે મજબૂત આયાતકાર દેશોમાં વેપાર પ્રતિબંધોને કારણે યાની નિકાસમાં ઘટાડો થયો છે.
- અન્ય દેશોમાં યાની ઓછી કિંમત:**
 - કેન્યા અને શ્રીલંકાની યાની ખૂબ જ ઓછી કિંમતોને કારણે ભારતીય યા નિકાસ ક્ષેત્રને છેલ્લા બે-ત્રણ વર્ષમાં નુકસાન થયું છે.
 - કેન્યાની યાની સરેરાશ હરાજની કિંમત ભારતીય સરેરાશ હરાજ કિંમત કરતા ઘણી ઓછી છે.
- ઘરેલું વપરાશ:**
 - 2018માં યા બોર્ડ દ્વારા પ્રકાશિત 'સારાંશ ઓફ સ્ટડી ઓન ડોમેસ્ટિક કન્સમ્પ્શન ઓફ ટી' અનુસાર ભારતમાં ઉત્પાદિત લગભગ 80 ટકા યાનો ઉપયોગ ઘરેલું વપરાશ તરીકે થાય છે.

- પાકિસ્તાનને નિકાસ બંધ કરવી:**
 - ભારત અને પાકિસ્તાન વચ્ચે વધતા તણાવને કારણે ભારતે છેલ્લા ત્રણ વર્ષથી પાકિસ્તાનને યાની નિકાસ પર પ્રતિબંધ મૂક્યો છે.
- રોગચાળાથી પ્રભાવિત અર્થતંત્ર:**
 - કોરોનાવાયરસથી પ્રભાવિત અર્થતંત્રમાં ઘણી ચીજવસ્તુ ઓના ઉત્પાદનમાં ઘટાડો જોવા મળ્યો છે જેના કારણે ભારતીય અર્થતંત્રમાં અસંતુલન જોવા મળ્યું છે. તેણે અન્ય ઘણા મહત્વપૂર્ણ કારણો ઉપરાંત ભારતની યાની નિકાસને અસર કરી છે.

Back to basics : યા

- પરિચય:**
 - યા એ કેમેલિયા સિનેન્સિસના છોડમાંથી બનેલું પીણું છે. તે પાણી પછી વિશ્વનું સૌથી વધુ પીવામાં આવે છે.
- ઉત્પત્તિ:**
 - એવું માનવામાં આવે છે કે યાની ઉત્પત્તિ ઉત્તર-પૂર્વ ભારત, ઉત્તર મ્યાનમાર અને દક્ષિણ પશ્ચિમ ચીનમાં થઈ હતી, પરંતુ તે ખરેખર ક્યાં પીવામાં આવી હતી તે ચોક્કસ નથી. ચીનમાં 5,000 વર્ષ પહેલાં યા પીવામાં આવી હોવાના પુરાવા છે.
- વિકાસની આવશ્યક શરતો:**
 - આબોહવા:** યા એ ઉષ્ણકટિબંધીય અને ઉપઉષ્ણકટિબંધીય છોડ છે અને ગરમ અને ભેજવાળી આબોહવામાં સારી રીતે ઉત્પન્ન કરે છે.
 - તાપમાન:** તેના વિકાસ માટે આદર્શ તાપમાન 20-30° સે અને 35° સે.થી ઉપર અને 10° સે.થી નીચે છે તે તેના માટે હાનિકારક છે.
 - વરસાદ:** તેને આખા વર્ષ દરમિયાન સમાન રીતે વહેંચાયેલા વાર્ષિક વરસાદની 150-300 સેમી જરૂર છે.
 - જમીન:** યાની ખેતી માટે સૌથી વધુ યોગ્ય છિદ્રાળુ એસિડિક જમીન (કેલ્શિયમ વિના) છે જેમાં પાણી સરળતાથી પ્રવેશી શકે છે.
- ભારત અને યાનું ઉત્પાદન:**
 - ભારત વિશ્વમાં યાનો સૌથી મોટો ગ્રાહક છે.
 - ભારત વિશ્વમાં યાનું બીજું સૌથી મોટું ઉત્પાદક છે.
 - યાનું સૌથી મોટું ઉત્પાદક ચીન છે.
 - ભારત વિશ્વમાં યાનો ચોથો સૌથી મોટો નિકાસકાર છે.
- આંતરરાષ્ટ્રીય યા દિવસ:**
 - ડિસેમ્બર 2019માં યુએન જનરલ એસેમ્બલી દ્વારા જાહેર કરવામાં આવેલા આંતરરાષ્ટ્રીય યા દિવસ દર વર્ષે 21 મેના રોજ ઉજવવામાં આવે છે.

RBI એ AIFIs માટે લઘુત્તમ 11.5% મૂડીનો પ્રસ્તાવ મૂકે છે

- ▶ ભારતીય રિઝર્વ બેંક (RBI) એ ચાર અખિલ ભારતીય નાણાકીય સંસ્થાઓ (All India Financial Institutions – AIFI) માટે લઘુત્તમ મૂડીકરણ 11.5% કરવાની દરખાસ્ત કરી છે.
- ▶ તણાવના સમયગાળામાં AIFIsની સ્થિતિસ્થાપકતા વધારવા માટે બેસલ III ફેમવર્ક અનુસાર આ લઘુત્તમ મૂડીની દરખાસ્ત કરવામાં આવી હતી.
- ▶ નાણાકીય વર્ષ 2022થી નેશનલ હાઉસિંગ બેંક, એફિલમ બેંક, સ્મોલ ઈન્ડસ્ટ્રીઝ ડેવલપમેન્ટ બેંક ઓફ ઈન્ડિયા અને નેશનલ બેંક ફોર એગ્રીકલ્ચર એન્ડ રૂરલ ડેવલપમેન્ટ પર કડક મૂડીના ધોરણો લાગુ થશે.
- ▶ RBIના જણાવ્યા અનુસાર, આ સંસ્થાઓમાં 1 એપ્રિલ, 2022થી ઓછામાં ઓછી કુલ મૂડી 9% અને લઘુત્તમ મૂડી બફર 2.5% હોવી જોઈએ.
- ▶ આ સંસ્થાઓમાં લઘુત્તમ કોમન ઇક્વિટી ટાયર 1 (CET1) 5.5%ની મૂડી હશે, બીજી બાજુ લઘુત્તમ ટાયર 1 મૂડીની જરૂરિયાત 7% સૂચવવામાં આવી છે.
- ▶ આ સંસ્થાઓએ માર્કેટ રિસ્ક અને ક્રેડિટ રિસ્ક માટે કેપિટલ ચાર્જ માપવા માટે પ્રમાણિત અભિગમ અપનાવવાની જરૂર છે.

RBIએ શા માટે નવા નિયમોનો પ્રસ્તાવ મૂક્યો?

- ▶ RBIએ સખત મૂડીના ધોરણોની દરખાસ્ત કરી કારણ કે જેમ જેમ ભારતીય અર્થતંત્ર વધી રહ્યું છે, એઆઈએફઆઈને તેઓ સેવાઓ પ્રદાન કરતા આર્થિક ક્ષેત્રોમાં પ્રત્યક્ષ કે પરોક્ષ ધિરાણના પ્રવાહને પ્રોત્સાહન આપવા માટે એક અગ્રણી સંસ્થા તરીકે ગણવામાં આવે છે. આમ, બેસલ III મૂડી માળખું AIFIને પ્રસ્તાવિત કરવામાં આવ્યું છે.

Back to basics : અખિલ ભારતીય નાણાકીય સંસ્થાઓ

(All India Financial Institutions-AIFI)

- ▶ AIFI એ નાણાકીય નિયમનકારી સંસ્થાઓ અને વિકાસ નાણા સંસ્થાઓનું બનેલું જૂથ છે જે નાણાકીય બજારોમાં મહત્વપૂર્ણ ભૂમિકા ભજવે છે. તેઓ નાણાકીય સાધનો તરીકે પણ ઓળખાય છે. તેઓ સંસાધનોની યોગ્ય ફાળવણીમાં મદદ કરે છે. નાણાકીય સંસ્થાઓ સુરક્ષા અને તરલતા પ્રદાન કરવા માટે અંતિમ ધિરાણકર્તાઓ અને ઉધાર લેનારાઓ વચ્ચે મધ્યસ્થી તરીકે કાર્ય કરે છે.

ગિફ્ટ સિટીમાં વીમા વ્યવસાયો માટે ઉદાર વ્યવસ્થા: IFSCA

- ▶ તાજેતરમાં, ઈન્ટરનેશનલ ફાઇનાન્સિયલ સર્વિસીસ સેન્ટર ઓથોરિટી (IFSCA)એ ગુજરાત ઈન્ટરનેશનલ ફાઇનાન્સ ટેક સિટી (Gujarat International Finance Tec City- GIFT City)માં વિવિધ આંતરરાષ્ટ્રીય અને ભારતીય વીમા વ્યવસાયોની રચનાને સરળ બનાવવા માટે નવી ઉદાર નિયમનકારી શાસનની જાહેરાત કરી હતી.
- ▶ આંતરરાષ્ટ્રીય નાણાકીય સેવા કેન્દ્ર (IFSC) વીમા કચેરી અને IFSC વીમા વચેટિયા કચેરીની સ્થાપના માટેના નિયમો ઓક્ટોબર, 2021 પહેલા IFSCA દ્વારા સૂચિત કરવામાં આવ્યા હતા.

પરિચય

- વીમા વ્યવસાયો સ્થાપિત કરી શકે તેવી સંસ્થાઓ:
 - ▶ બિન-વીમા કંપનીઓ IFSCમાં જાહેર કંપનીઓને પણ સામેલ કરી શકે છે અને વીમા અથવા પુન:વીમા વ્યવસાય કરી શકે છે.
 - ▶ વીમો એ નાણાકીય નુકસાનથી રક્ષણનું સાધન છે. તે જોખમ વ્યવસ્થાપનનું એક સ્વરૂપ છે, જેનો ઉપયોગ મુખ્યત્વે આકસ્મિક અથવા અનિશ્ચિત નુકસાનના જોખમને રોકવા માટે થાય છે.
 - ▶ વીમાકંપનીઓ પુન:વીમા (Reinsurance) દ્વારા તેમના જોખમ પોર્ટફોલિયોના ભાગોને વીમા દાવાના પરિણામે મોટી જવાબદારીની ચુકવણી ઘટાડવા માટે કોઈ પ્રકારના કરાર દ્વારા અન્ય પક્ષોને ટ્રાન્સફર કરે છે.
 - ▶ એ જ રીતે ભારતીય વીમા કંપનીઓ વીમા વચેટિયા કચેરીઓ (Insurance Intermediaries Offices) તરીકે વીમો અથવા પુન:વીમાનો વ્યવસાય કરવા માટે પેટાકંપનીઓ સ્થાપી શકે છે.
 - ▶ વિદેશી મધ્યવર્તી સંસ્થાઓ (Foreign Intermediaries)ને વીમા બ્રોકરો અને કોર્પોરેટ એજન્ટો જેવા વીમા નિયમનઅને વિકાસ સત્તામંડળ ઓફ ઈન્ડિયા (Insurance Regulatory and Development Authority of India- IRDAI) દ્વારા નોંધાયેલા વચેટિયાઓ સાથે IIO સ્થાપવાની પણ મંજૂરી આપવામાં આવશે.
- પેઇડ અપ કેપિટલ ની જરૂરિયાત (Paid Up Capital Requirement):
 - ▶ શાખા તરીકે કંપનીએ મૂડી એકત્ર કરવાની જરૂર નથી અને પેટાકંપનીઓના સંદર્ભમાં, નવી વીમા અથવા રિઇન્શ્યોરન્સ કંપનીઓને રૂ. 100 કરોડ સુધીનો વીમો અને રિઇન્શ્યોરન્સ માટે રૂ. 200 કરોડની પેઇડ-અપ મૂડી (વીમા કાયદા મુજબ, 1938)ની જરૂર પડશે.

- > નવા નિયમોમાં સ્પષ્ટ કરવામાં આવ્યું છે કે વીમા વચેટિયા ઓફિસમાં શાખાની સ્થાપના કરનારા વિદેશી વીમાકંપની અથવા વિદેશી પુનઃવીમાદાતાને કોઈ સ્થાનિક/ઘરેલું મૂડીની જરૂર પડશે નહીં. ઘરના અધિકારક્ષેત્રમાં 1.5 મિલિયન અમેરિકન ડોલરની નિશ્ચિત મૂડી જાળવી શકાય છે.
- > વધુમાં, IFSCમાં વીમા વચેટિયા ઓફિસ માટે સ્થાનિક/ઘરેલું રિફાઈનિંગ ક્ષમતા (કોઈની લોન ચૂકવવાની ક્ષમતા) નથી.
- > ગૃહ અધિકારક્ષેત્રમાં નિશ્ચિત મૂડી શુદ્ધિકરણ ક્ષમતા માર્જિન જાળવવું પડશે.
- > સોલ્વન્સી કેપિટલ એ વીમા અને પુનઃવીમા કંપનીઓએ રાખવાની જરૂર છે તે કુલ રકમ છે.

મહત્વ

- > નવા નિયમોમાં વૈશ્વિક વીમાકંપનીઓ અને પુનઃવીમાકંપનીઓ માટે તકો ખોલવાની સંભાવના છે.
- > નિયમનકારી માળખું ખૂબ જ અનુકૂળ છે અને કંપનીઓની આકાંક્ષાઓ અને અપેક્ષાઓને પૂર્ણ કરે છે.
- > નવી સુવિધાઓ ભારતને સિંગાપોર, દુબઈ અને હોંગકોંગ જેવા ઓફશોર નાણાકીય કેન્દ્રો સાથે સ્પર્ધા કરતા દેશમાં વૈશ્વિક પુનઃવીમા કેન્દ્ર વિકસાવવામાં મદદ કરશે, જે હાલમાં એશિયામાં વીમા વ્યવસાય પર પ્રભુત્વ ધરાવે છે.

Back to basics : આંતરરાષ્ટ્રીય નાણાકીય સેવા કેન્દ્ર

સત્તામંડળ

- **સ્થાપના:**
 - > તેની સ્થાપના એપ્રિલ 2020માં ઈન્ટરનેશનલ ફાઈનાન્સિયલ સર્વિસીસ સેન્ટર ઓથોરિટી એક્ટ, 2019 હેઠળ કરવામાં આવી હતી.
 - > તેનું મુખ્ય મથક ગાંધીનગર (ગુજરાત)માં ગિફ્ટ સિટી (GIFT City)માં આવેલું છે.
- **કાર્યો:**
 - > આ હેઠળ નાણાકીય ક્ષેત્રના નિયમનકારો દ્વારા IFSCને મંજૂરી આપવામાં આવી હોય તેવી તમામ નાણાકીય સેવાઓ, ઉત્પાદનો અને સંસ્થાઓનું નિયમન IFSCમાં કરવામાં આવશે. ઓથોરિટી અન્ય નાણાકીય ઉત્પાદનો, સેવાઓનું નિયમન પણ કરશે જે કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા સમયાંતરે સૂચિત કરી શકાય છે. તે કેન્દ્ર સરકારને અન્ય નાણાકીય ઉત્પાદનો, નાણાકીય સેવાઓ અને નાણાકીય સંસ્થાઓને પણ ભલામણ કરી શકે છે જેને IFSCમાં મંજૂરી આપી શકાય છે.
- **શક્તિઓ:**
 - > સંબંધિત નાણાકીય ક્ષેત્ર નિયમનકાર (ભારતીય રિઝર્વબેંક, સિક્યુરિટીઝ એન્ડ એક્સચેન્જ બોર્ડ ઓફ ઈન્ડિયા, IRDAI અને પેન્શન ફંડ રેગ્યુલેટરી એન્ડ ડેવલપમેન્ટ ઓથોરિટી વગેરે) દ્વારા ઉપયોગમાં લેવામાં આવેલી તમામ IFSC સત્તાઓ.

અધિકૃતતા પ્રક્રિયાઓ:

- > ઓથોરિટી દ્વારા અનુસરવામાં આવતી અન્ય પ્રક્રિયાઓ નાણાકીય ઉત્પાદનો, સેવાઓ અથવા સંસ્થાઓને લાગુ પડતી ભારતની સંસદના સંબંધિત કાયદાઓની જોગવાઈઓ અનુસાર સંચાલિત કરવામાં આવશે.

કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા અનુદાન:

- > કેન્દ્ર સરકાર ઓથોરિટીના હેતુ માટે તેનો ઉપયોગ સમજે છે તેથી કેન્દ્ર સરકારે આ સંદર્ભમાં સંસદ દ્વારા કાયદાના યોગ્ય વિનિયોગ પછી ઓથોરિટીને ગ્રાન્ટ જેવા નાણાં આપવા પડશે.

ફોરેક્સ વ્યવહારો:

- > IFSCs મારફતે વિદેશી વિનિયમમાં નાણાકીય સેવાઓનો વ્યવહાર કેન્દ્ર સરકાર સાથે પરામર્શ કરીને ઓથોરિટી દ્વારા કરવામાં આવશે.

આંતરરાષ્ટ્રીય નાણાકીય સેવા કેન્દ્ર:

- > IFSC નાણાકીય સેવાઓ અને વ્યવહારોને સક્ષમ બનાવે છે જે હાલમાં ભારતીય કોર્પોરેટ સંસ્થાઓ અને વિદેશી શાખાઓ/નાણાકીય સંસ્થાઓની પેટાકંપનીઓ દ્વારા હાથ ધરવામાં આવે છે (દા.ત. બેંકો, વીમા કંપનીઓ વગેરે)
- > તેલંડન અને સિંગાપોર જેવા વિશ્વના અન્ય મુખ્ય આંતરરાષ્ટ્રીય નાણાકીય કેન્દ્રોની જેમ વેપાર અને નિયમનકારી વાતાવરણ પ્રદાન કરે છે.
- > IFSCનો ઉદ્દેશ ભારતીય કોર્પોરેટ્સને વૈશ્વિક નાણાકીય બજારોમાં સરળ પ્રવેશ પ્રદાન કરવાનો અને ભારતમાં નાણાકીય બજારોના વિકાસને પૂરક અને પ્રોત્સાહન આપવાનો છે.

RBIએ NBFC IPO ફંડિંગ મર્યાદા નક્કી કરી

- > ભારતીય રિઝર્વ બેંક (RBI) એ 22 ઓક્ટોબર, 2021ના રોજ નોન-બેંકિંગ ફાઈનાન્સ કંપનીઓ (Non-Banking Finance Companies-NBFC)ના સ્કેલ-આધારિત નિયમનની જાહેરાત કરી.
- > RBIના નિયમનમાં ઉદાર લેનાર દીઠ IPO ભંડોળની ટોચમર્યાદા અને લઘુત્તમ નેટ માલિકીના ભંડોળમાં ફેરફાર, મૂડીની જરૂરિયાતો અને નોન-પર્ફોર્મિંગ એસેટ્સના વર્ગીકરણનો સમાવેશ થાય છે.
- > નવા ફેમવર્ક હેઠળ, RBIએ પ્રારંભિક પબ્લિક આફરિંગ (Initial Public Offering (IPO)ના સબસ્ક્રિપ્શન માટે ધિરાણ લેનારા દીઠ રૂ. 1 કરોડની મર્યાદા નક્કી કરી છે.
- > એકંદરે, માર્ગદર્શિકા 1 ઓક્ટોબર, 2022થી લાગુ થશે, જ્યારે IPO ભંડોળ મર્યાદા સંબંધિત માર્ગદર્શિકા એપ્રિલ 1, 2022થી પ્રભાવી થશે.

બદલાવ

- નવા માળખા હેઠળ, નોન-બેંકિંગ ફાઇનાન્શિયલ કંપનીઓ (NBFC)નું નિયમનકારી માળખું કઠ, પ્રવૃત્તિ અને અનુભવેલા જોખમના આધારે ટોચનું સ્તર, ઉપલું સ્તર, મધ્યમ સ્તર અને પાયાનું સ્તર જેવા ચાર સ્તરોનો સમાવેશ કરશે.

RBIનું ચર્ચા પત્ર (RBI's Discussion Paper)

- RBIએ જાન્યુઆરી 2021માં આ વિષય પર એક ચર્ચા પત્ર પણ બહાર પાડ્યો હતો અને તેના પર જાહેર ટિપ્પણીઓ કરી હતી. આ ચર્ચા પત્રમાં RBIએ ઉલ્લેખ કર્યો છે કે વ્યક્તિગત NBFCsનું IPO ધિરાણ ચકાસણી હેઠળ આવ્યું છે. IPO ધિરાણ માટે બેંકો માટે 10 લાખ રૂપિયાની મર્યાદા છે જ્યારે NBFC માટે આવી કોઈ મર્યાદા નથી.

છટ્ટી વાર્ષિક બેઠક: AIIB

- તાજેતરમાં કેન્દ્રીય નાણાં પ્રધાને એશિયન ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર ઇન્વેસ્ટમેન્ટ બેંક (Asian Infrastructure Investment Bank -AIIB)ના બોર્ડ ઓફ ગવર્નર્સની છટ્ટી વાર્ષિક બેઠકમાં ભાગ લીધો હતો.

ભારતનો પક્ષ

- કોવિડ મદદ:
 - કોવિડ-19ને નિયંત્રિત કરવા અને તેનો સામનો કરવાના પ્રયાસો માટે ભારત સહિત સભ્ય દેશોને નાણાકીય સહાય પૂરી પાડવામાં AIIBની ઝડપી કાર્યવાહીની પ્રશંસા કરવામાં આવી હતી.
- બહુપક્ષીય બેંકિંગ:
 - કોવિડ-19 કટોકટી અને આગામી આબોહવા કટોકટીને પહોંચી વળવા માટે દેશોના પ્રયાસોના પૂરક તરીકે બહુપક્ષીય બેંકો (Multilateral Banks)ના મહત્વ પર ભાર મૂકવામાં આવ્યો હતો.
- બેંક પાસેથી અપેક્ષાઓ:
 - સામાજિક માળખાના ક્ષેત્રમાં સંપત્તિના નિર્માણ અને વિકાસમાં રોકાણની તકો શોધવાની જરૂર છે.
 - સમાવેશી અને હરિયાળા વિકાસ માટે ખાનગી ક્ષેત્રમાંથી મૂડી એકત્ર કરવાની પ્રક્રિયાને વધુ વેગ આપવા.
 - જવાબદારી, પારદર્શિતા અને કામગીરી અને રોકાણની ગુણવત્તા સુનિશ્ચિત કરવા માટે રેસિડેન્ટ બોર્ડ અને પ્રાદેશિક ક્યેરીની સ્થાપના.

AIB નો પક્ષ

- ભારત માટે સૂચનો:
 - તેણે ભૌતિક માળખાગત સુવિધાઓ અને આરોગ્ય સંભાળ પ્રણાલીઓ જેવા સામાજિક માળખા વચ્ચે સંતુલન જાળવવું જોઈએ.
- ભારતમાં ભાવિ પ્રયાસો:
 - તે આગામી વર્ષોમાં ભારતમાં સામાજિક અને આબોહવા-સ્થિતિસ્થાપક બંને માળખાગત સુવિધાઓ માટે નાણાં પૂરા પાડશે.
 - તે જળવાયુ પરિવર્તનનો સામનો કરવા માટે પેરિસ સમજૂતીના લક્ષ્યો સાથે તેની ક્રિયાઓને સુસંગત કરશે.

ભારત અને AIIB

- ભારત 2016માં સ્થાપિત AIIBના 57 સ્થાપક સભ્યોમાંનું એક છે.
- AIIBમાં ચીન (26.06%) પછી ભારત બીજા ક્રમનો સૌથી મોટો શેરહોલ્ડર (7.62 ટકા વોટિંગ શેર સાથે) છે.
- ભારતને AIIB પાસેથી 4.35 અબજ ડોલરની લોન મળી છે જે કોઈ પણ દેશને મળેલી સૌથી વધુ લોનની રકમ છે. AIIBએ અત્યાર સુધીમાં 24 દેશોમાં 87 પ્રોજેક્ટ્સને નાણાં આપવા માટે 19.6 અબજ ડોલરની લોનને મંજૂરી આપી છે.
- તુર્કી 1.95 અબજ ડોલર સાથે દેવાની પ્રાપ્તિમાં બીજા ક્રમે છે.
- AIIBએ ભારતમાં ઉર્જા, પરિવહન અને પાણી જેવા ક્ષેત્રો ઉપરાંત બેંગલુરુ મેટ્રો રેલ પ્રોજેક્ટ (335 મિલિયન અમેરિકન ડોલર), ગુજરાતમાં ગ્રામીણ માર્ગ પ્રોજેક્ટ (329 મિલિયન અમેરિકન ડોલર) અને મુંબઈ શહેરી પરિવહન પ્રોજેક્ટના ત્રીજા તબક્કા (500 મિલિયન અમેરિકન ડોલર)ના ધિરાણને મંજૂરી આપી છે.
- ભારતે આધુનિક માળખાગત સુવિધાઓ વિકસાવવાની જરૂર છે અને બેંકના પ્રસ્તાવોના આધારે સરકારે ખાતરી આપી હતી કે જળવાયુ પરિવર્તનને પહોંચી વળવા માટે માળખાગત પ્રોજેક્ટ્સને પ્રાથમિકતા આપવામાં આવે.
- તાજેતરમાં યોજાયેલી વર્ચુઅલ બેઠકમાં ભારતે જણાવ્યું હતું કે, કોવિડ-19 કટોકટી દરમિયાન AIIB AIIB Recovery Response દ્વારા સામાજિક માળખાગત સુવિધાઓ વિકસાવવા માટે નવા નાણાં સંસાધનો પ્રદાન કરશે તેવી અપેક્ષા છે.
- તેનો અર્થ એ છે કે ભારતે તાજેતરમાં ચીન સાથેના વેપાર અને રોકાણમાં ઘટાડો કર્યો હોવા છતાં ભારતનો ચીનની આગેવાની હેઠળની એશિયન ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર ઇન્વેસ્ટમેન્ટ બેંક સાથેનો સહકાર બદલવાનો અથવા ઘટાડવાનો કોઈ ઇરાદો નથી.

Back to basics : એશિયન ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર ઇન્વેસ્ટમેન્ટ બેંક

- > એશિયન ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર ઇન્વેસ્ટમેન્ટ બેંક (AIIB) એક બહુપક્ષીય વિકાસ બેંક છે જેનો ઉદ્દેશ એશિયામાં સામાજિક-આર્થિક પરિણામોમાં સુધારો કરવાનો છે.
- > તે નવી મૂડી ખોલીને અને ગ્રીન, ટેકનોલોજી-સક્ષમ અને પ્રાદેશિક કનેક્ટિવિટીને પ્રોત્સાહન આપતા ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચરમાં રોકાણ કરીને ગ્રાહકોની જરૂરિયાતોને પૂર્ણ કરે છે.
- > તેની સ્થાપના AIIB આર્ટિકલ્સ ઓફ એગ્રીમેન્ટ (25 ડિસેમ્બર, 2015થી લાગુ) નામની બહુપક્ષીય સમજૂતી દ્વારા કરવામાં આવી છે.
- > સમજૂતીના પક્ષો (57 સ્થાપક સભ્યો) માટે બેંકનું સભ્યપદ ફરજિયાત છે.
- > AIIBના સભ્ય દેશોની સંખ્યા હવે વધીને 102 થઈ ગઈ છે.
- > તેનું મુખ્ય મથક બેઈજિંગમાં છે અને જાન્યુઆરી 2016માં કાર્યરત થવાનું શરૂ થયું હતું.

કૃષિ ઉડાન 2.0

- > તાજેતરમાં કેન્દ્રીય નાગરિક ઉડ્યન મંત્રીએ હવાઈ માર્ગે કૃષિ પેદાશોની હેરફેરને સરળ બનાવવા માટે કૃષિ ઉડાન 2.0 (Krishi UDAN 2.0)નો શુભારંભ કર્યો હતો.
- > તેનો ઉદ્દેશ કૃષિ પેદાશો અને હવાઈ પરિવહનના વધુ સારા સંકલન અને અનુકૂળ દ્વારા ઉત્પાદનોના યોગ્ય ભાવમાં ફાળો આપવાનો અને વિવિધ અને ગતિશીલ સંજોગોમાં કૃષિ-ભાવ શૃંખલામાં સ્થિરતા અને લવચીકતા લાવવાનો છે.
- > અગાઉ ઉડાન દિવસ (21 ઓક્ટોબર) પહેલાં નાગરિક ઉડ્યન મંત્રાલયે ઉદાણ યોજના હેઠળ પૂર્વોત્તર ભારતની હવાઈ કનેક્ટિવિટી વધારીને છ નવા માર્ગોને મંજૂરી આપી હતી.

Back to basics : પરિચય

- > કૃષિ ઉત્પાદનોના પરિવહનમાં ખેડૂતોને સહાય કરવાના હેતુથી કૃષિ ઉત્પાદન યોજના ઓગસ્ટ 2020માં આંતરરાષ્ટ્રીય અને રાષ્ટ્રીય માર્ગો પર શરૂ કરવામાં આવી હતી, જેથી કૃષિ ઉત્પાદનોની યોગ્ય કિંમત હાંસલ કરી શકે.
- > કૃષિ ઉડાન 2.0 પર્વતીય વિસ્તારો, ઉત્તર પૂર્વીય રાજ્યો અને આદિવાસી વિસ્તારોમાં નાશવંત ખાદ્ય ઉત્પાદનો (Perishable Food Products)ના પરિવહન પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરશે.
- > તે મુખ્યત્વે દેશભરના 53 એરપોર્ટ પર પૂર્વોત્તર અને આદિવાસી વિસ્તારો પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરશે અને તેનાથી ખેડૂતો, માલ વાહકો અને એરલાઈન કંપનીઓને ફાયદો થવાની સંભાવના છે.

- > પસંદ કરાયેલા હવાઈ મથકો માત્ર પ્રાદેશિક ઘરેલું બજારોમાં પ્રવેશ પ્રદાન કરે છે એટલું જ નહીં પરંતુ તેમને દેશના આંતરરાષ્ટ્રીય પ્રવેશદ્વાર હિસ્સા સાથે પણ જોડે છે.

મુખ્ય લક્ષણો

- ફી મુક્તિ:
 - > લેન્ડિંગ, પાર્કિંગ, ટર્મિનલ નેવિગેશન અને રૂટ નેવિગેશન સુવિધા ફી (Route Navigation Facilities Charges-RNFC)માં સંપૂર્ણ છૂટછાટ આપીને હવાઈ પરિવહન દ્વારા કૃષિ ઉત્પાદનોની સુવિધા અને પ્રોત્સાહન આપવું.
- હબ અને સ્પોક મોડેલ:
 - > હબ અને સ્પોક મોડેલ્સ અને ફેઈટ ગ્રીડ્સના વિકાસને સરળ બનાવીને એરપોર્ટની અંદર અને બહાર માલપરિવહન માટે માળખાગત સુવિધાઓને મજબૂત બનાવવી.
 - > હબ અને સ્પોક મોડેલ વિતરણ પદ્ધતિનો સંદર્ભ આપે છે જેમાં કેન્દ્રીકૃત 'હબ' હોય છે.
- સંસાધન પૂર્વિંગ:
 - > કન્વર્જન્સ મિકેનિઝમની સ્થાપના દ્વારા સંસાધન પૂર્વિંગ એટલે કે અન્ય સરકારી વિભાગો અને નિયમનકારી સંસ્થાઓ સાથે જોડાણ.
 - > તે કૃષિ ઉત્પાદનોના હવાઈ પરિવહનને વધારવા માટે માલ વાહકો, એરલાઈન્સ અને અન્ય હિસ્સેદારોને પ્રોત્સાહન અને છૂટછાટ પ્રદાન કરશે.
- ઇ-કૌશલ:
 - > કૃષિ પેદાશોના પરિવહન અંગે તમામ હિસ્સેદારોને માહિતી પ્રસારની સુવિધા માટે ઇ-કુશાલ (એગ્રિકલ્ચરલ ઉડાન ફોર સસ્ટેનેબલ હોલિસ્ટિક એગ્રી-લોજિસ્ટિક્સ) નામનું ઓનલાઈન પ્લેટફોર્મ પણ વિકસાવવામાં આવશે.
 - > મંત્રાલયે ઇ-કુશલને રાષ્ટ્રીય કૃષિ બજાર (e-NAM) સાથે જોડવાનો પ્રસ્તાવ પણ મૂક્યો છે.

સંબંધિત લાભો

- કૃષિ વિકાસના નવા માર્ગો:
 - > આ યોજના કૃષિ ક્ષેત્રના વિકાસ માટે નવા માર્ગો ખોલશે અને કૃષિ પેદાશોના પુરવઠા શૃંખલા, લોજિસ્ટિક્સ અને પરિવહનમાં અવરોધો દૂર કરીને ખેડૂતોની આવક બમણી કરવાના લક્ષ્યને હાંસલ કરવામાં મદદ કરશે.
- ખોરાકનો કચરો ઘટાડવો:
 - > તેનાથી દેશમાં કૃષિ ખાદ્ય કચરાના બગાડની સમસ્યા હલ કરવામાં મદદ મળશે.

અન્ય ખેડૂતો સંબંધિત પહેલ

- પ્રધાનમંત્રી કૃષિ સિંચાઈ યોજના (PMKSY)
- ગ્રીન ઈન્ડિયા મિશન
- સોઈલ હેલ્થ કાર્ડ (SHC)
- પરંપરાગત કૃષિ વિકાસ યોજના (PKVY)
- બારાની વિસ્તાર વિકાસ (RAD)
- કૃષિ વનીકરણ પર પેટા મિશન (SMAF)
- ઉત્તર પૂર્વીય ક્ષેત્ર માટે ઓર્ગેનિક વેલ્યુ ચેઈનના વિકાસ માટેમિશન (MOVCDNER)
- કૃષિ અને ઉડ્ડયનનું સમન્વય
- બે પ્રદેશો(A2A - કૃષિથી ઉડ્ડયન)વચ્ચે ત્રણ પ્રાથમિક કારણોસર સમન્વય શક્ય છે:
 - ભવિષ્યમાં વિમાન માટે જૈવિક બળતણનો ઉત્ક્રાંતિવાદી સંભવિત ઉપયોગ.
 - કૃષિ ક્ષેત્રમાં ડ્રોનનો ઉપયોગ.
 - કૃષિ ઉદન જેવી યોજનાઓ દ્વારા કૃષિ ઉત્પાદનોનું સંકલન અને ઉચ્ચ મૂલ્ય પ્રાપ્ત કરવું.

ઈન્ડિયા પોસ્ટ પેમેન્ટ્સ બેંક અને HDFC હોમ લોન આપવા માટે સમજૂતી પત્ર (MoU) પર હસ્તાક્ષર કર્યા

- ઈન્ડિયા પોસ્ટ પેમેન્ટ્સ બેંક (IPPB) અને HDFC બેંકે પેમેન્ટ બેંકના લગભગ 4.7 કરોડ ગ્રાહકોને હોમ લોન આપવા માટે એક સમજૂતી પત્ર (MoU) પર હસ્તાક્ષર કર્યા છે.
- IPPB, જે તેની 650 શાખાઓના રાષ્ટ્રવ્યાપી નેટવર્ક અને 1,36,000 બેંકિંગ એક્સેસ પોઈન્ટ અથવા પોસ્ટ ઓફિસનો લાભ લે છે, તેનો હેતુ ભારતમાં તેના ગ્રાહકોને HDFC હોમ લોન પ્રોડક્ટ્સ ઉપલબ્ધ કરાવવાનો છે.
- IPPB પોસ્ટમેન અને ગ્રામીણ ડાક સેવકો જેવા લગભગ 1,90,000 બેંકિંગ સેવા પ્રદાતાઓ દ્વારા હાઉસિંગ લોન ઓફર કરશે.
- આ સમજૂતી મેમોરેન્ડમ હેઠળ; HDFC તમામ હોમ લોન માટે કેડિટ, ટેકનિકલ અને કાનૂની મૂલ્યાંકન તેમજ પ્રોસેસિંગ અને વિતરણનું સંચાલન કરશે, જ્યારે IPPB લોનના સોર્સિંગને સંભાળશે.

મહત્વ

- આ જોડાણ નાણાકીય સમાવેશને સરળ બનાવશે. હાઉસિંગ લોન માટે બેંક અથવા નાણાકીય સંસ્થાની અક્સેસ ધરાવતા ન હોય તેવા ગ્રાહકોના નોંધપાત્ર સમૂહને કેડિટની અક્સેસને સક્ષમ કરીને જ નાણાકીય સમાવેશ કરી શકાય છે.

Back to basics : ઈન્ડિયા પોસ્ટ પેમેન્ટ્સ બેંક (IPPB)

- IPPB એ ભારતીય પોસ્ટનો એક વિશિષ્ટ વિભાગ છે જે સંચાર મંત્રાલયના પોસ્ટ વિભાગના અધિકારક્ષેત્ર હેઠળ કાર્યરત છે. તે 2018માં ખોલવામાં આવ્યું હતું.

ભારત-ADB મિઝોરમમાં શહેરી ગતિશીલતાને ટેકો આપવા માટે PRF લોન પર હસ્તાક્ષર કરશે

- ભારત સરકાર અને એશિયન ડેવલપમેન્ટ બેંક (ADB) એ 26 ઓક્ટોબર, 2021ના રોજ \$4.5 મિલિયન Project Readiness Financing – PRF લોન પર હસ્તાક્ષર કર્યા.
- આ લોન કરાર મિઝોરમના રાજધાની આઈઝોલમાં શહેરી ગતિશીલતામાં સુધારો કરવા પ્રોજેક્ટની તૈયારી અને ડિઝાઈન પ્રવૃત્તિઓને સમર્થન આપશે.
- PRF એઈઝોલમાં ઉચ્ચ અગ્રતા ધરાવતા શહેરી પરિવહન રોકાણોને ઓળખીને શહેરી ગતિશીલતા સુધારવા માટે લાંબા ગાળાના ઉકેલોના વિકાસને સમર્થન આપે છે.

વ્યાપક ગતિશીલતા યોજના (Comprehensive Mobility Plan – CMP)

- PRF હેઠળ આઈઝોલ માટે વ્યાપક ગતિશીલતા યોજના (Comprehensive Mobility Plan–CMP) વિકસાવવામાં આવશે. આ યોજના શહેરી પરિવહન વિકાસ વ્યૂહરચના દર્શાવે છે. તે શહેરી વિકાસ આયોજન પહેલને સુમેળ કરવામાં પણ મદદ કરે છે.

કેડિટનું મહત્વ

- આઈઝોલ એ મિઝોરમના વહીવટી અને સેવા ઉદ્યોગનું કેન્દ્ર છે. પરંતુ ઝડપી અને બિનઆયોજિત શહેરીકરણને કારણે આઈઝોલમાં શહેરી ગતિશીલતા ગંભીર રીતે અવરોધાય છે. જેના કારણે સાંકડા રસ્તાઓ પર ટ્રાફિક જામ સર્જાયો હતો. તે માર્ગ સલામતી, લોકો અને માલસામાનની હિલચાલ કાર્યક્ષમતા તેમજ પર્યાવરણીય સ્થિરતાને અસર કરે છે.

ભારતે ADB અને AIIB પાસેથી રસીની લોન માટે અરજી કરી

- ભારતે COVID-19 રસી ખરીદવા માટે એશિયન ડેવલપમેન્ટ બેંક (ADB) પાસેથી \$2 બિલિયન અને એશિયન ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર ઈન્વેસ્ટમેન્ટ બેંક (AIIB) પાસેથી 700 મિલિયન ડોલરની લોન માટે અરજી કરી છે.
- ભારતે લોન માટે અરજી કરી કારણ કે તે પાત્ર વસ્તીના રસીકરણ દરને વધારવા માંગે છે.

- > આ એપ્લિકેશન બહુપક્ષીય નાણાકીય સંસ્થાઓ (ADB અને AIIB)ના ભારતના સભ્યપદનો લાભ લેવા માટે કરવામાં આવી છે.
- > આ નાણાકીય સંસ્થાઓ ટૂંક સમયમાં ભારતની લોન વિનંતી પર પ્રક્રિયા કરે તેવી અપેક્ષા છે.
- > આ લોનની રકમનો ઉપયોગ પ્રાપ્તિ માટે કરવામાં આવશે જેનો ઉપયોગ ભારતના 19 રાજ્યોમાં ઓછામાં ઓછા 317 મિલિયન લોકોને રસી આપવા માટે 667 મિલિયન COVID-19 રસી ખરીદવા માટે કરવામાં આવશે.
- > ભારત સરકાર રસી પ્રોજેક્ટ માટે લગભગ \$58 મિલિયનનું રોકાણ કરશે.

રસી પ્રોજેક્ટ (Vaccine Project)

- > આ પ્રોજેક્ટ કોવિડ-19 સામે સુરક્ષિત અને અસરકારક રસીની પ્રાપ્તિમાં મદદ કરશે. તેનો અમલ એશિયા-પેસિફિક વેક્સિન એક્સેસ ફેસિલિટી હેઠળ કરવામાં આવ્યો હતો.

Asia Pacific Vaccine Access Facility (APVAX)

- > ADBની એશિયા પેસિફિક વેક્સિન એક્સેસ ફેસિલિટી એ \$9 બિલિયનની રસીની પહેલ છે. આ પહેલ તેના વિકાસશીલ સભ્ય દેશોને કોવિડ-19 રસી મેળવવામાં સમાન સહાય પૂરી પાડે છે.

એશિયન ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર ઇન્વેસ્ટમેન્ટ બેન્ક (AIIB):

- > AIIB એ એશિયામાં આર્થિક અને સામાજિક પરિણામોને સુધારવાના ઉદ્દેશ્ય સાથે સ્થપાયેલી બહુપક્ષીય વિકાસ બેંક છે. આ બેંકમાં 103 સભ્યો છે. તે 25 ડિસેમ્બર 2015ના રોજ કામ કરવાનું શરૂ કર્યું.

Back to basics : એશિયન ડેવલપમેન્ટ બેંક (ADB)

- > આ પ્રાદેશિક વિકાસ બેંકની સ્થાપના 19મી ડિસેમ્બર, 1966ના રોજ કરવામાં આવી હતી. તેનું મુખ્ય મથક ફિલિપાઈન્સમાં છે. એશિયામાં સામાજિક અને આર્થિક વિકાસને પ્રોત્સાહન આપવા માટે વિશ્વભરમાં તેની 31 પ્રાદેશિક કચેરીઓ પણ છે.

સ્વામી કોષ

- > તાજેતરમાં મુંબઈએ સ્વામી (એફોર્ડેબલ એન્ડ મિડલ ઇન્કમ ગ્રુપ હાઉસિંગ) ફંડ માટેની વિશેષ વિન્ડો હેઠળ રહેણાંક પ્રોજેક્ટ પૂર્ણ કરવા માટે કરવામાં આવેલા રોકાણોને સંપૂર્ણપણે પાછા ખેંચવાની જાહેરાત કરી છે.
- > આ હેઠળ સાત પ્રોજેક્ટ્સમાં 1,500થી વધુ ઘરો પૂર્ણ થઈ ચૂક્યા છે અને દર વર્ષે ઓછામાં ઓછા 10,000 મકાનો પૂર્ણ કરવાનું લક્ષ્ય છે.

પરિચય

- > તે SEBI (સિક્યોરિટીઝ એન્ડ એક્સચેન્જ બોર્ડ ઓફ ઇન્ડિયા)માં નોંધાયેલા કેટેગરી-2 AIF (વૈકલ્પિક રોકાણ ભંડોળ) દેવાભંડોળ તરીકે 2019માં સ્થાપિત સરકાર સમર્થિત ભંડોળ છે.
- > 2019માં રિયલ એસ્ટેટ સેક્ટરને લિક્વિડિટી પ્રેશર અને કેશ ટ્રેપની સ્થિતિનો સામનો કરવો પડ્યો હતો, જેના કારણે સરકારને આ યોજના શરૂ કરવા માટે પ્રેરિત કરવું મુશ્કેલ બની ગયું હતું.
- > લિક્વિડિટી પ્રેશર અથવા કેશ ટ્રેપ એવી પરિસ્થિતિ છે જ્યાં વ્યાજદર એટલા ઓછા હોય છે કે રોકાણકારો રોકાણ કરવાને બદલે બચત કરવાનું પસંદ કરે છે.
- > SBI (સ્ટેટ બેંક ઓફ ઇન્ડિયા) CAP વેન્યુર્સ ફંડના ઇન્વેસ્ટમેન્ટ મેનેજર છે જે SBI કેપિટલ માર્કેટ્સ અને SBIની સંપૂર્ણ માલિકીની પેટાકંપની છે.
- > ભારત સરકારના સચિવ, આર્થિક બાબતોના વિભાગ અને નાણાં મંત્રાલયને આ ભંડોળના પ્રાયોજક તરીકે સામેલ કરવામાં આવ્યા છે.

લાયકાતના માપદંડ

- > SWAMIH પાસેથી છેલ્લા માઈલના ભંડોળની માંગ કરતા રિયલ એસ્ટેટ પ્રોજેક્ટ્સ રિયલ એસ્ટેટ (રેગ્યુલેશન એન્ડ ડેવલપમેન્ટ) એક્ટ (રેરા) હેઠળ નોંધાયેલા હોવા જોઈએ જે અપૂરતા ભંડોળને કારણે બંધ પડી રહ્યા છે.
- > આ દરેક પ્રોજેક્ટ પૂર્ણ થવાની ખૂબ નજીક હોવો જોઈએ.
- > તેમણે 'એફોર્ડેબલ એન્ડ મિડલ ઇન્કમ પ્રોજેક્ટ' કેટેગરી (હાઉસિંગ પ્રોજેક્ટ્સ કે જ્યાં હાઉસિંગ યુનિટ્સ નું કદ 200 ચોરસ મીટરથી વધુ ન હોય) હેઠળ પણ આવવું જોઈએ.
- > નેટ-વર્થ પોઝિટિવ પ્રોજેક્ટ્સ પણ માલિકના ભંડોળ માટે પાત્ર છે. નેટવર્થ પોઝિટિવ પ્રોજેક્ટ્સ એવા છે જેના માટે સંપત્તિનું મૂલ્ય જવાબદારી કરતાં વધુ છે.

ઉદ્દેશ

- > અટકેલા હાઉસિંગ પ્રોજેક્ટ્સને પૂર્ણ કરવા અને ઘર ખરીદદારોને એપાર્ટમેન્ટ્સની ડિલિવરી સુનિશ્ચિત કરવા માટે ભંડોળ પૂરું પાડવું.

માલિક ભંડોળનું મહત્વ

- > તે સ્થાવર મિલકત ક્ષેત્રમાં પ્રવાહિતાને અનલોક કરવામાં મદદ કરે છે અને સિમેન્ટ અને સ્ટીલ જેવા મુખ્ય ઉદ્યોગોને પ્રોત્સાહન આપે છે.

Back to basics : વૈકલ્પિક રોકાણ ભંડોળ

- પરિચય:
 - > ભારતમાં સ્થાપિત અથવા સમાવિષ્ટ કોઈપણ ભંડોળ જે ખાનગી થાપણ રોકાણ સાધન છે અને તેના રોકાણકારોના લાભ માટે નિર્ધારિત રોકાણ નીતિ અનુસાર રોકાણ કરવા માટે ભારતીય હોય કે વિદેશી, અત્યાધુનિક રોકાણકારો પાસેથી નાણાં એકત્રિત કરે છે.
 - > સિક્યોરિટીઝ એન્ડ એક્સચેન્જ બોર્ડ ઓફ ઈન્ડિયા (SEBI) રેગ્યુલેશન્સ (AIF) 2012ના રેગ્યુલેશન 2(1)(B) AIFને વ્યાખ્યાયિત કરે છે.
 - > AIFમાં SEBI (મ્યુચ્યુઅલ ફંડ્સ) નિયમો, 1996, SEBI (સામૂહિક રોકાણ યોજના) નિયમો, 1999 અથવા ભંડોળ વ્યવસ્થાપન પ્રવૃત્તિઓને નિયંત્રિત કરવા માટે અન્ય કોઈ બોર્ડ નિયમન હેઠળ આવરી લેવામાં આવેલા ભંડોળનો સમાવેશ થતો નથી.

શ્રેણીઓ

- શ્રેણી- I:
 - > આ ભંડોળ એવા વ્યવસાયોમાં રોકાણ કરવામાં આવે છે જેમાં સ્ટાર્ટઅપ્સ, નાના અને મધ્યમ ઉદ્યોગો જેવા આર્થિક વિકાસની ક્ષમતા હોય છે.
 - > સરકાર આ ઉપક્રમોમાં રોકાણને પ્રોત્સાહન આપે છે કારણ કે ઉચ્ચ ઉત્પાદન અને રોજગાર ઉત્પાદનની દ્રષ્ટિએ અર્થતંત્ર પર તેમની સકારાત્મક અસર પડે છે.
 - > ઉદાહરણોમાં ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર ફંડ્સ, એન્જલ ફંડ્સ, વેન્ચર કેપિટલ ફંડ્સ અને સોશિયલ વેન્ચર ફંડ્સનો સમાવેશ થાય છે.
- શ્રેણી-II:
 - > આ કેટેગરીમાં 'ઈક્વિટી સિક્યોરિટીઝ' અને 'ડેટ સિક્યોરિટીઝ'માં રોકાણ કરાયેલા ભંડોળનો સમાવેશ થાય છે. જે ભંડોળ અનુક્રમે કેટેગરી-1 અને 3 હેઠળ પહેલેથી જ નથી તે પણ આવરી લેવામાં આવ્યું છે.
 - > શ્રેણી-II AIF માટે કરવામાં આવેલ કોઈપણ રોકાણ માટે સરકાર દ્વારા કોઈ છૂટ આપવામાં આવતી નથી.
 - > આ ઉદાહરણોમાં રિયલ એસ્ટેટ ફંડ્સ, ડેટ ફંડ્સ, પ્રાઈવેટ ઈક્વિટી ફંડ્સનો સમાવેશ થાય છે.
- શ્રેણી-III:
 - > આ એવા ભંડોળ છે જે ટૂંકા સમયમાં પાછા આવે છે.
 - > આ ભંડોળ તેમના લક્ષ્યો હાંસલ કરવા માટે જટિલ અને વિવિધ વ્યવસાયિક વ્યૂહરચનાઓનો ઉપયોગ કરે છે. ખાસ કરીને આ ભંડોળ માટે સરકાર દ્વારા કોઈ છૂટ કે પ્રોત્સાહન આપવામાં આવ્યું નથી.
 - > ઉદાહરણોમાં 'હેજ ફંડ્સ', પબ્લિક ઈક્વિટી ફંડ્સમાં ખાનગી રોકાણ વગેરેનો સમાવેશ થાય છે.

RERA

- શરૂઆત:
 - > રિયલ એસ્ટેટ (રેગ્યુલેશન એન્ડ ડેવલપમેન્ટ) એક્ટ (RERA), 2016 એ સંસદ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલો કાયદો છે જે 1 મે, 2017થી સંપૂર્ણપણે અમલમાં આવ્યો હતો.
 - > અસરકારક અધિકારક્ષેત્રના નિયમન માટે રાજ્યમાં નિયમનકારી (RERA)નો અમલ અસરકારક છે.
- લક્ષ્ય:
 - > તે ઘર ખરીદદારોને સુરક્ષિત રાખવામાં તેમજ સ્થાવર મિલકતના વેચાણ/ખરીદીમાં કાર્યક્ષમતા અને પારદર્શિતા લાવીને રિયલ એસ્ટેટ ક્ષેત્રમાં રોકાણવધારવામાં મદદ કરે છે.

વડાપ્રધાનની આર્થિક સલાહકાર પરિષદ (PM Economic Advisory Council) ની પુનઃરચના કરવામાં આવી હતી

- > ભારત સરકારે 27 ઓક્ટોબર, 2021ના રોજ વડાપ્રધાન માટે સાત સભ્યોની આર્થિક સલાહકાર પરિષદ (EAC)ની પુનઃરચના કરી.
- > સપ્ટેમ્બર 2021માં તેની મુદત પૂરી થયા બાદ નવા EACની રચના કરવામાં આવી હતી.
- > બે વર્ષના સમયગાળા માટે તેનું પુનર્ગઠન કરવામાં આવ્યું છે.

અંશકાલિક સભ્ય

- > RBIના ભૂતપૂર્વ ડેપ્યુટી ગવર્નર રાકેશ મોહન, NCAERના ડિરેક્ટર જનરલ પૂનમ ગુપ્તા અને IIM-અમદાવાદના પ્રોફેસર ટી.ટી. રામ મોહનને નવા પાર્ટ-ટાઈમ સભ્ય તરીકે નિયુક્ત કરવામાં આવ્યા હતા. અન્ય પાર્ટ-ટાઈમ સભ્યો છે દેબરોય, નીલકંઠ મિશ્રા, સાજિદ ચેનોય.

કાઉન્સિલના અધ્યક્ષ

- > બિબેક દેબરોય આ કાઉન્સિલના અધ્યક્ષ તરીકે ચાલુ રહેશે.

કાઉન્સિલની જવાબદારીઓ

- > આ કાઉન્સિલને કોઈપણ મુદ્દાનું વિશ્લેષણ કરવાની જવાબદારી સોંપવામાં આવે છે, આર્થિક અથવા અન્યથા, જેનો વડાપ્રધાન દ્વારા ઉલ્લેખ કરવામાં આવે છે.
- > આ કાઉન્સિલ વ્યાપક આર્થિક મહત્વના મુદ્દાઓને પણ સંબોધિત કરશે અને તેના પર તેના મંતવ્યો વડાપ્રધાન સમક્ષ રજૂ કરશે.
- > આ જવાબદારીઓ કાં તો સુઓ મોટુ અથવા વડાપ્રધાન અથવા અન્ય કોઈ વ્યક્તિના સંદર્ભમાં હોઈ શકે છે.

EAC-PM

- > EAC-PM એક સ્વતંત્ર સંસ્થા છે, જે સરકારને આર્થિક અને નીતિ વિષયક બાબતો પર સલાહ આપે છે. તેની રચના બે વર્ષના સમયગાળા માટે સપ્ટેમ્બર 2017માં પ્રથમ વખત કરવામાં આવી હતી.

બિબેક દેબરોય

- > બિબેક દેબરોય 2015થી 2019 સુધી નીતિ આયોગના સભ્ય હતા. તેઓ દિલ્હી સ્કૂલ ઓફ ઈકોનોમિક્સ એન્ડ પ્રેસિડેન્સી કોલેજ, કોલકાતાના ભૂતપૂર્વ વિદ્યાર્થી છે. તેમને 2015માં પદ્મશ્રીથી નવાજવામાં આવ્યા હતા.

પ્રશ્નોત્તરી

- 1) ચાની નિકાસમાં ઘટાડા વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.
- આંતરરાષ્ટ્રીય ચા દિવસ દર વર્ષે 21 મેના રોજ ઉજવવામાં આવે છે.
 - ચાનું સૌથી મોટું ઉત્પાદક ચીન છે.
 - ચાની ખેતી માટે સૌથી વધુ યોગ્ય છિદ્રાણુ એસિડિક જમીન (કેલ્શિયમ વિના) છે જેમાં પાણી સરળતાથી પ્રવેશી શકે છે.
 - ભારત વિશ્વમાં ચાનું બીજું સૌથી મોટું ઉત્પાદક છે.
- ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?
- (A) 1,2,3 (B) 2,3,4
(C) 1,2,4 (D) 1,2,3 અને 4
- 2) AIFIs માટે લઘુત્તમ મૂડી પ્રસ્તાવ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.
- ભારતીય રિઝર્વ બેંક (RBI) એ ચાર અખિલ ભારતીય નાણાકીય સંસ્થાઓ (All India Financial Institutions - AIFI) માટે લઘુત્તમ મૂડીકરણ 11.5% કરવાની દરખાસ્ત કરી છે.
 - તણાવના સમયગાળામાં AIFIsની સ્થિતિસ્થાપકતા વધારવા માટે બેસલ III ફેમવર્ક અનુસાર આ લઘુત્તમ મૂડીની દરખાસ્ત કરવામાં આવી હતી.
 - નાણાકીય વર્ષ 2022થી નેશનલ હાઉસિંગ બેંક, એક્સિઝમ બેંક, સ્મોલ ઈન્ડસ્ટ્રીઝ ડેવલપમેન્ટ બેંક ઓફ ઈન્ડિયા અને નેશનલ બેંક ફોર એગ્રીકલ્ચર એન્ડ રૂરલ ડેવલપમેન્ટ પર કડક મૂડીના ધોરણો લાગુ થશે.
- ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?
- (A) 1,2 (B) 2,3
(C) 1,3 (D) 1,2 અને 3

- 3) ગિફ્ટ સિટીમાં વીમા વ્યવસાયો વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.
- IFSCA એ GIFT Cityમાં વિવિધ આંતરરાષ્ટ્રીય અને ભારતીય વીમા વ્યવસાયોની રચનાને સરળ બનાવવા માટે નવી ઉદાર નિયમનકારી શાસનની જાહેરાત કરી હતી.
 - આંતરરાષ્ટ્રીય નાણાકીય સેવા કેન્દ્ર (IFSC) વીમા કચેરી અને IFSC વીમા વચેટિયા કચેરીની સ્થાપના માટેના નિયમો ઓક્ટોબર, 2021 પહેલાં IFSCA દ્વારા સૂચિત કરવામાં આવ્યા હતા.
 - બિન-વીમા કંપનીઓ IFSCમાં જાહેર કંપનીઓને પણ સામેલ કરી શકે છે અને વીમા અથવા પુનઃવીમા વ્યવસાય કરી શકે છે.
 - વીમો એ નાણાકીય નુકસાનથી રક્ષણનું સાધન છે. તે જોખમ વ્યવસ્થાપનનું એક સ્વરૂપ છે, જેનો ઉપયોગ મુખ્યત્વે આકસ્મિક અથવા અનિશ્ચિત નુકસાનના જોખમને રોકવા માટે થાય છે.
- ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?
- (A) 1,2,3 (B) 2,3,4
(C) 1,2,4 (D) 1,2,3 અને 4
- 4) NBFC IPO ફંડિંગ મર્યાદા વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.
- ભારતીય રિઝર્વ બેંક (RBI) એ 22 ઓક્ટોબર, 2021ના રોજ નોન-બેંકિંગ ફાઇનાન્સ કંપનીઓ (Non-Banking Finance Companies-NBFC)ના સ્કેલ-આધારિત નિયમનની જાહેરાત કરી.
 - RBIના નિયમનમાં ઉદાર લેનાર દીઠ IPO ભંડોળની ટોચમર્યાદા અને લઘુત્તમ નેટ માલિકીના ભંડોળમાં ફેરફાર, મૂડીની જરૂરિયાતો અને નોન-પર્ફોર્મિંગ એસેટ્સના વર્ગીકરણનો સમાવેશ થાય છે.
 - નવા ફેમવર્ક હેઠળ, RBIએ પ્રારંભિક પબ્લિક આફરિંગ (Initial Public Offering (IPO))ના સબસ્ક્રિપ્શન માટે ધિરાણ લેનારા દીઠ રૂ. 1 કરોડની મર્યાદા નક્કી કરી છે.
- ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?
- (A) 1,2 (B) 2,3
(C) 1,3 (D) 1,2 અને 3
- 5) છટ્ટી વાર્ષિક બેઠક: AIB વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.
- AIBના સભ્ય દેશોની સંખ્યા હવે વધીને 102 થઈ ગઈ છે.
 - તેની સ્થાપના AIB આર્ટિકલ્સ ઓફ એગ્રીમેન્ટ (25 ડિસેમ્બર, 2015થી લાગુ) નામની બહુપક્ષીય સમજૂતી દ્વારા કરવામાં આવી છે.
 - તુર્કી 1.95 અબજ ડોલર સાથે દેવાની પ્રાપ્તિમાં બીજા ક્રમે છે.
 - તે આગામી વર્ષોમાં ભારતમાં સામાજિક અને આબોહવા-સ્થિતિસ્થાપક બંને માળખાગત સુવિધાઓ માટે નાણાં પૂરા પાડશે.
- ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?
- (A) 1,2,3 (B) 2,3,4
(C) 1,2,4 (D) 1,2,3 અને 4

- 6) કૃષિ ઉડાન 2.0 વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.
1. તાજેતરમાં કેન્દ્રીય નાગરિક ઉડયન મંત્રીએ હવાઈ માર્ગે કૃષિ પેદાશોની હેરફેરને સરળ બનાવવા માટે કૃષિ ઉડાન 2.0 (Krishi UDAN 2.0)નો શુભારંભ કર્યો હતો.
 2. તેનો ઉદ્દેશ કૃષિ પેદાશો અને હવાઈ પરિવહનના વધુ સારા સંકલન અને અનુકૂલન દ્વારા ઉત્પાદનોના યોગ્ય ભાવમાં ફાળો આપવાનો અને વિવિધ અને ગતિશીલ સંજોગોમાં કૃષિ-ભાવ શૃંખલામાં સ્થિરતા અને લવચીકતા લાવવાનો છે.
 3. અગાઉ ઉડાન દિવસ (21 ઓક્ટોબર) પહેલાં નાગરિક ઉડયન મંત્રાલયે ઉદાણ યોજના હેઠળ પૂર્વોત્તર ભારતની હવાઈ કનેક્ટિવિટી વધારીને છ નવા માર્ગોને મંજૂરી આપી હતી.
 4. કૃષિ ઉત્પાદનોના પરિવહનમાં ખેડૂતોને સહાય કરવાના હેતુથી કૃષિ ઉત્પાદન યોજના ઓગસ્ટ 2020માં આંતરરાષ્ટ્રીય અને રાષ્ટ્રીય માર્ગો પર શરૂ કરવામાં આવી હતી, ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

(A) 1,2,3	(B) 2,3,4
(C) 1,2,4	(D) 1,2,3 અને 4

- 7) ઈન્ડિયા પોસ્ટ પેમેન્ટ્સ બેંક અને HDFC હોમ લોન વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.
1. ઈન્ડિયા પોસ્ટ પેમેન્ટ્સ બેંક (IPPB) અને HDFC બેંકે પેમેન્ટ બેંકના લગભગ 4.7 કરોડ ગ્રાહકોને હોમ લોન આપવા માટે એક સમજૂતી પત્ર (MoU) પર હસ્તાક્ષર કર્યા છે.
 2. IPPB, જે તેની 650 શાખાઓના રાષ્ટ્રવ્યાપી નેટવર્ક અને 1,36,000 બેંકિંગ એક્સેસ પોઈન્ટ અથવા પોસ્ટ ઓફિસનો લાભ લે છે, તેનો હેતુ ભારતમાં તેના ગ્રાહકોને HDFC હોમ લોન પ્રોડક્ટ્સ ઉપલબ્ધ કરાવવાનો છે.
 3. IPPB પોસ્ટમેન અને ગ્રામીણ ડાક સેવકો જેવા લગભગ 1,90,000 બેંકિંગ સેવા પ્રદાતાઓ દ્વારા હાઉસિંગ લોન ઓફર કરશે. ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

(A) 1,2	(B) 2,3
(C) 1,3	(D) 1,2 અને 3

- 8) Project Readiness Financing – PRF લોન વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.
1. આઈઝોલ એ મિઝોરમના વહીવટી અને સેવા ઉદ્યોગનું કેન્દ્ર છે.
 2. આ યોજના શહેરી પરિવહન વિકાસ વ્યૂહરચના દર્શાવે છે. તે શહેરી વિકાસ આયોજન પહેલને સુમેળ કરવામાં પણ મદદ કરે છે.
 3. આ લોન કરાર મિઝોરમના રાજધાની આઈઝોલમાં શહેરી ગતિશીલતામાં સુધારો કરવા પ્રોજેક્ટની તૈયારી અને ડિઝાઇન પ્રવૃત્તિઓને સમર્થન આપશે. ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

(A) 1,2	(B) 2,3
(C) 1,3	(D) 1,2, અને 3

- 9) રસીની લોન વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.
1. આ એપ્લિકેશન બહુપક્ષીય નાણાકીય સંસ્થાઓ (ADB અને AIIB)ના ભારતના સભ્યપદનો લાભ લેવા માટે કરવામાં આવી છે.
 2. ભારત સરકાર રસી પ્રોજેક્ટ માટે લગભગ \$58 મિલિયનનું રોકાણ કરશે.
 3. ભારતના 19 રાજ્યોમાં ઓછામાં ઓછા 317 મિલિયન લોકોને રસી આપવા માટે 667 મિલિયન COVID-19 રસી ખરીદવા માટે કરવામાં આવશે. ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

(A) 1,2	(B) 2,3
(C) 1,3	(D) 1,2, અને 3

- 10) વડાપ્રધાનની આર્થિક સલાહકાર પરિષદ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.
1. સપ્ટેમ્બર 2021માં તેની મુદત પૂરી થયા બાદ નવા EACની રચના કરવામાં આવી હતી.
 2. બિબેક દેબરોય આ કાઉન્સિલના અધ્યક્ષ તરીકે ચાલુ રહેશે.
 3. EAC-PM એક સ્વતંત્ર સંસ્થા છે, જે સરકારને આર્થિક અને નીતિ વિષયક બાબતો પર સલાહ આપે છે. ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

(A) 1,2	(B) 2,3
(C) 1,3	(D) 1,2, અને 3

POLICE INSPECTOR

FREE

Guidance Programme

વાતની રજૂઆત અને વાક્યોટાની અભિવ્યક્તિ

તમારા ગુણોને પ્રદર્શિત કરવાની પદ્ધતિ વધુ સ્કોર કરવા માટેની ટ્રીક અને ટેકનીક

Expert પેનલની સામે Mock Interview

Register Your Name

Call Now

9375701110

www.iceonline.in |
 t.me/icerajkotofficial |
 [icerajkot](https://www.facebook.com/icerajkot)

આંતરરાષ્ટ્રીય સૌર જોડાણની ચોથી મહાસભા

- તાજેતરમાં આંતરરાષ્ટ્રીય સૌર ગઠબંધન (ISA)ની ચોથી જનરલ એસેમ્બલી યોજાઈ હતી.
- સામાન્ય સભામાં કુલ 108 દેશોએ ભાગ લીધો હતો, જેમાં 74 સભ્ય દેશો, 34 નિરીક્ષકો, 23 સહભાગી સંગઠનો અને 33 વિશેષ આમંત્રિતોનો સમાવેશ થાય છે.

Back to basics : 'આંતરરાષ્ટ્રીય સૌર જોડાણ' વિશે

- આંતરરાષ્ટ્રીય સૌર જોડાણ એક સંઘિ આધારિત આંતરસરકારી સંસ્થા છે, જેનું પ્રાથમિક કાર્ય ધિરાણ અને તકનીકીના ખર્ચમાં ઘટાડો કરીને સૌર વિકાસને ઉત્તેજિત કરવાનું છે.
- પેરિસમાં 2015માં જળવાયુ પરિવર્તન પરિષદ દરમિયાન ભારત અને ફ્રાન્સ દ્વારા સહ-સ્થાપિત આંતરરાષ્ટ્રીય સૌર જોડાણ વૈશ્વિક આબોહવા નેતાની ભૂમિકામાં ભારત દ્વારા એક મહત્વપૂર્ણ પ્રયાસ છે.
- આંતરરાષ્ટ્રીય સૌર જોડાણ 'વન સન, વન વર્લ્ડ, વન ગ્રીડ' (OSOWOG)ના અમલીકરણ માટેનો નોડલ એજન્સી છે, જેનો ઉદ્દેશ અન્ય ક્ષેત્રમાં વીજળીની માંગને પહોંચી વળવા માટે ચોક્કસ વિસ્તારમાં ઉત્પન્ન થતી સૌર ઊર્જાને સ્થાનાંતરિત કરવાનો છે.
- ભારતે ગુરૂગ્રામ ખાતે નેશનલ ઇન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ સોલાર એનર્જી (NISE)ના પરિસરમાં આંતરરાષ્ટ્રીય સૌર ગઠબંધનને 5 એકર જમીન ફાળવી છે અને 160 કરોડ રૂપિયાની રકમ બહાર પાડી છે, જેનો ઉદ્દેશ 2021-22 સુધીમાં આંતરરાષ્ટ્રીય સૌર ગઠબંધનના દૈનિક ખર્ચને પહોંચી વળવા, કોર્પસ ફંડ બનાવવા અને મૂળભૂત માળખાગત સુવિધાઓ વિકસાવવાનો છે.
- નેશનલ ઇન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ સોલાર એનર્જી એ નવી અને નવીનીકરણીય ઊર્જા મંત્રાલય (MNRE)ની સ્વાયત્ત સંસ્થા છે અને સૌર ઊર્જાના ક્ષેત્રમાં સર્વોચ્ચ રાષ્ટ્રીય સંશોધન સંસ્થા છે.

સામાન્ય સભાના મુખ્ય મુદ્દાઓ

- સૌર ઊર્જામાં રોકાણ:
 - 2030 સુધીમાં સૌર ઊર્જામાં 1 ટ્રિલિયન અમેરિકન ડોલરના વૈશ્વિક રોકાણ માટે પ્રતિબદ્ધતા.
 - COP26 (યુએન ક્લાઇમેટ ચેન્જ કોન્ફરન્સ)માં 'સોલાર ઇન્વેસ્ટમેન્ટ વર્ક એજન્ડા' અને 'સોલાર ઇન્વેસ્ટમેન્ટ રોડમેપ' શરૂ કરવામાં આવશે.

- 'વન સન, વન વર્લ્ડ, વન ગ્રીડ' (OSOWOG):
 - COP26એ 'ગ્રીન ગ્રીડ ઇનિશિયેટિવ- વન સન, વન વર્લ્ડ, વન ગ્રીડ' (GGI-OSOWOG)ના લોકાર્પણ માટે 'વન સન' ઘોષણાને મંજૂરી આપી હતી.
 - OSOWOG: સૌર માટે એક જ વૈશ્વિક ગ્રીડનો ખ્યાલ સૌ પ્રથમ 2018ના અંતમાં ISAની પ્રથમ જનરલ એસેમ્બલીમાં દર્શાવવામાં આવ્યો હતો.
 - COP26 ગ્રીન ગ્રીડ પહેલ: આ પહેલનો ઉદ્દેશ વૈશ્વિક ઊર્જા સંક્રમણને ઘટાડવા માટે જરૂરી માળખાગત સુવિધાઓ અને બજાર માળખામાં સુધારાઓની ઝડપ અને સ્કેલ હાંસલ કરવામાં મદદ કરવાનો છે.
- નવા ISA કાર્યક્રમો:
 - સોલાર પીવી પેનલના સંચાલન અને બેટરીના ઉપયોગના કચરા અને સૌર હાઇડ્રોજન પ્રોગ્રામ પર નવા ISA કાર્યક્રમો શરૂ કરવામાં આવ્યા છે.
 - નવી હાઇડ્રોજન પહેલનો ઉદ્દેશ સૌર ઊર્જાનો ઉપયોગ વર્તમાન (5 USD પ્રતિ કિલો) કરતા વધુ પોસાય તેવા દરે હાઇડ્રોજનનું ઉત્પાદન કરવા અને તેને 5 USD પ્રતિ કિલો સુધી લાવવા માટે સક્ષમ બનાવવાનો છે.
- ભારતની કેટલીક સૌર ઊર્જા પ્રગતિ:
 - રાષ્ટ્રીય સૌર મિશન (જળવાયુ પરિવર્તન પર રાષ્ટ્રીય કાર્ય યોજનાનો એકભાગ): સૌર ઊર્જાના ક્ષેત્રમાં ભારતને વૈશ્વિક નેતા તરીકે સ્થાપિત કરવા માટે દેશભરમાં સૌર ઊર્જા ફેલાવવા માટે ઇકોસિસ્ટમ વિકસાવવી.
- INDC ટાર્ગેટ:
 - તેમાં 2022 સુધીમાં 100 ગીગાવોટ ગ્રીડ કનેક્ટેડ સોલર પાવર પ્લાન્ટ સ્થાપવાની કલ્પના કરવામાં આવી છે.
 - આ ભારતના 'રાષ્ટ્રીય રીતે નિર્ધારિત યોગદાન' (INDCs)ના લક્ષ્યાંકને અનુરૂપ છે, જે નોન-ફોસિલ ફ્યુઅલ આધારિત ઊર્જા સંસાધનોમાંથી સ્થાપિત ક્ષમતાને લગભગ 40 ટકા એકત્રિત કરશે અને તેના GDPની ઉત્સર્જન તીવ્રતાને 2005ના સ્તરથી 33 ટકાથી ઘટાડીને 35 ટકા કરી શકે છે.
- આંતરરાષ્ટ્રીય સૌર જોડાણ (ISA) અને ફોરેસ્ટ સન, વન વર્લ્ડ, ફોરેસ્ટ ગ્રીડ (OSOWOG):
 - સરકારી યોજનાઓ: સોલાર પાર્ક યોજના, નહેર બેંક અને નહેર ટોચની યોજના, બંડલિંગ યોજના, ગ્રીડ કનેક્ટેડ સોલર રૂફટોપ યોજના વગેરે.

- ફર્સ્ટ ગ્રીન હાઇડ્રોજન મોબિલિટી પ્રોજેક્ટ:
- 'નેશનલ થર્મલ પાવર કોર્પોરેશન લિમિટેડ- રિન્યુએબલ એનર્જી લિમિટેડ (NTPC-REL)એ દેશનો પ્રથમ ગ્રીન હાઇડ્રોજન મોબિલિટી પ્રોજેક્ટ સ્થાપવા માટે કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશ લદાખ સાથે સમજૂતી કરાર (MOU) પર હસ્તાક્ષર કર્યા છે. ગ્રીન હાઇડ્રોજન નવીનીકરણીય ઊર્જા (દા.ત. સૌર, પવન)નો ઉપયોગ કરીને પાણીના વિદ્યુતવિહીનતા દ્વારા રચાય છે અને તેમાં કાર્બન ફૂટપ્રિન્ટ ઓછું હોય છે.

ઇગર મુસ્લિમો માટે ઘોષણા

- તાજેતરમાં, 43 દેશોએ કાયદાના શાસન દ્વારા શિનજિયાંગમાં ઉઈગર મુસ્લિમ સમુદાય માટે સંપૂર્ણ આદર સુનિશ્ચિત કરવા ચીનને આહ્વાન કરતી ઘોષણા પર હસ્તાક્ષર કર્યા છે.
- અગાઉ માર્ચ 2021માં તુર્કીમાં અનેક સો ઉઈગર મુસ્લિમ મહિલાઓએ ચીન સાથે તુર્કીના પ્રત્યાર્પણ કરાર સામે આંતરરાષ્ટ્રીય મહિલા દિવસની કૂચ કાઢી હતી.

આ ઘોષણા શું છે?

- આ ઘોષણા પર અમેરિકા અને અન્ય દેશોએ હસ્તાક્ષર કર્યા હતા જેમાં ચીન પર ઉઈગર મુસ્લિમો સામે માનવ અધિકારોના ઉલ્લંઘન અને વંશીય નરસંહારનો આરોપ મૂકવામાં આવ્યો હતો.
- 2019 અને 2020માં આવી જ જાહેરાતોએ શિનજિયાંગમાં ચીનની નીતિઓ માટે નિંદા કરી હતી, જ્યાં અમેરિકાએ બેઈજિંગ પર નરસંહારનો આરોપ લગાવ્યો છે.
- તેમાં માનવ અધિકારોની સુરક્ષા માટે સંયુક્ત રાષ્ટ્રના ઉચ્ચાયુક્ત સહિત સ્વતંત્ર નિરીક્ષકોને શિનજિયાંગ સુધી પહોંચવાની પણ અપીલ કરવામાં આવી હતી.
- તેમાં શિનજિયાંગ ઉઈગર સ્વાયત્ત પ્રદેશમાં 'રાજકીય શિક્ષણ' શિબિરોના મોટા નેટવર્કના અસ્તિત્વનો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો હતો, જ્યાં દસ લાખથી વધુ લોકોની મનસ્વી રીતે અટકાયત કરવામાં આવી છે.

ચીનનો પક્ષ

- ચીને લાંબા સમયથી વંશીય નરસંહારના આરોપોને નકારી કાઢ્યા છે. તેણે આ જાહેરાતની પણ નિંદા કરી હતી અને તેને ચીનની છબીને નુકસાન પહોંચાડવાનું ષડયંત્ર ગણાવ્યું હતું.
- ચીન તેના શિબિરોનું 'શૈક્ષણિક કેન્દ્ર' હોવાનો દાવો કરે છે, જ્યાં ઉઈગરોને વ્યાવસાયિક કુશળતા શીખવીને ઉગ્રવાદી વિચારોમાં રૂપાંતરિત કરવામાં આવી રહ્યા છે.

- જો કે, વાસ્તવમાં આ શિબિરો કૂરતાને આધીન છે.

ભારતનો પક્ષ

- ઉઈગર સંકટ પર ભારત સરકાર લગભગ મૌન રહી છે.

Back to basics : ઉઈગર મુસ્લિમ

પરિચય:

- ઉઈગર મુખ્યત્વે મુસ્લિમ લઘુમતી તુર્ક વંશીય જૂથો છે, જે મધ્ય અને પૂર્વ એશિયામાંથી ઉદભવે છે તેવું માનવામાં આવે છે.
- ઉઈગર લોકો તેમની પોતાની ભાષા બોલે છે, જે મોટા ભાગે તુર્કીની ભાષા જેવી જ છે, અને ઉઈગર પોતાને સાંસ્કૃતિક અને વંશીય રીતે મધ્ય એશિયાના દેશોની નજીક શોધી કાઢે છે.
- ઉઈગર મુસ્લિમોને ચીનમાં સત્તાવાર રીતે માન્યતા પ્રાપ્ત 55 વંશીય લઘુમતી સમુદાયોમાંના એક માનવામાં આવે છે.
- જોકે, ચીન ઉઈગર મુસ્લિમોને માત્ર પ્રાદેશિક લઘુમતી તરીકે માન્યતા આપે છે અને તેઓ સ્વદેશી જૂથો છે તે નકારી કાઢે છે.
- હાલમાં, ઉઈગર વંશીય સમુદાયની સૌથી મોટી વસ્તી ચીનના શિનજિયાંગ વિસ્તારમાં રહે છે.
- ઉઈગર મુસ્લિમોની એક મહત્વપૂર્ણ વસ્તી પડોશી મધ્ય એશિયાના દેશો જેવા કે ઉઝબેકિસ્તાન, કિર્ગિસ્તાન અને કઝાખસ્તાનમાં પણ રહે છે.
- શિનજિયાંગ તકનીકી રીતે ચીનની અંદર એક સ્વાયત્ત પ્રદેશ છે અને ખનિજોથી સમૃદ્ધ છે અને ભારત, પાકિસ્તાન, રશિયા અને અફઘાનિસ્તાન સહિતના આઠ દેશો સાથે સરહદો વહેંચે છે.
- ઉઈગરોની સત્તામણી:
- છેલ્લા કેટલાક દાયકાઓમાં ચીનના શિનજિયાંગ પ્રાંતની આર્થિક સમૃદ્ધિમાં નોંધપાત્ર વધારો થયો છે અને પ્રાંતમાં ચીનના હાન સમુદાયના લોકોની સંખ્યામાં પણ નોંધપાત્ર વધારો થયો છે.
- આ લોકો આ ક્ષેત્રમાં વધુ સારી રોજગારી કરી રહ્યા છે જેણે ઉઈગર મુસ્લિમો માટે આજીવિકા અને અસ્તિત્વનું સંકટ ઊભું કર્યું છે.
- આનાથી 2009માં બંને સમુદાયો વચ્ચે હિંસા પણ થઈ હતી, જેમાં શિનજિયાંગ પ્રાંતની રાજધાની ઉરૂમકીમાં ચીનના હાન સમુદાયના 200થી વધુ લોકો માર્યા ગયા હતા.
- ઉઈગર મુસ્લિમો દાયકાઓથી વિવિધ પ્રકારના દુરુપયોગોનો સામનો કરી રહ્યા છે, જેમ કે અત્યાચાર, ઝબરન અટકાયત, સંપૂર્ણ તપાસ, દેખરેખ અને ગુલામી.
- ચીનનો દાવો છે કે ઉઈગર જૂથ સ્વતંત્ર રાજ્ય સ્થાપવા માંગે છે અને ચીનના પ્રતિનિધિઓને ડર છે કે કેટલીક બહારની શક્તિઓ પડોશી વિસ્તારો સાથે ઉઈગર સમુદાયના સાંસ્કૃતિક સંબંધોને કારણે શિનજિયાંગ પ્રાંતમાં અલગતાવાદી ચળવળ તરફ દોરી શકે છે.

આગળનો રસ્તો

- ચીને તેના 'વ્યાવસાયિક તાલીમ કેન્દ્રો' બંધ કરવા જોઈએ અને ધાર્મિક અને રાજકીય કેદીઓને જેલ અને શિબિરોમાંથી મુક્ત કરવા જોઈએ.
- ચીને ખરેખર બહુસાંસ્કૃતિકતાની વિભાવના અપનાવવી જોઈએ અને ચીનમાં ઉઈગર અને અન્ય ધાર્મિક લઘુમતીઓને ચીનના સામાન્ય નાગરિક તરીકે સ્વીકારવું જોઈએ.
- તમામ દેશોએ ઉઈગર મુસ્લિમો પર તેમની સ્થિતિ પર પુનર્વિચાર કરવો જોઈએ અને ચીનને તાત્કાલિક શિનજિયાંગ પ્રાંતમાં મુસ્લિમોના અત્યાચારને રોકવા વિનંતી કરવી જોઈએ.

ચીનનો નવો સરહદી કાયદો

- તાજેતરમાં, ચીનની ધારાસભાએ એક નવો સરહદી કાયદો પસાર કર્યો હતો જેમાં રાજ્ય અને સૈન્યને આ વિસ્તારનું રક્ષણ કરવા અને ચીનના પ્રાદેશિક દાવાઓને નબળું પાડતા 'કોઈપણ કાર્યનો સામનો' કરવાની જોગવાઈ કરવામાં આવી છે.
- પૂર્વી લદાખમાં ભારત અને ચીની દળો વચ્ચે ચાલી રહેલા મડાગાંઠ વચ્ચે નવો જમીન સીમા કાયદો અપનાવવામાં આવ્યો હતો.

ચીનનો નવો સરહદી કાયદો

- સાર્વભૌમત્વ અને પ્રાદેશિક અખંડિતતા:
 - તે નક્કી કરે છે કે ચીની પ્રજાસત્તાકની સાર્વભૌમત્વ અને પ્રાદેશિક અખંડિતતા શુદ્ધતા અને અહિંસા પર આધારિત છે.
 - રાજ્ય પ્રાદેશિક અખંડિતતા અને જમીનની સીમાઓનું રક્ષણ કરવા અને પ્રાદેશિક સાર્વભૌમત્વ અને જમીનની સીમાઓને નબળી પાડતા કોઈપણ કાર્યનું રક્ષણ અને સામનો કરવા પગલાં લેશે.
- જવાબદારીઓ:
 - તે સરહદી વિસ્તારોમાં સુરક્ષા અને આર્થિક મુદ્દાઓના સંચાલનમાં સેના, રાજ્ય પરિષદ અથવા મંત્રીમંડળ અને પ્રાંતીય સરકારોની વિવિધ જવાબદારીઓ સ્પષ્ટ કરે છે.
 - પીપલ્સ લિબરેશન આર્મી (PLA) 'કવાયતો હાથ ધરવા' અને 'આક્રમકતા, અતિક્રમણ, ઉશ્કેરણી અને અન્ય કૃત્યોનો મક્કમતાથી સામનો કરવા' સહિતની સરહદી ફરજો બજાવશે.
 - રાજ્ય સરહદની સુરક્ષાને મજબૂત કરવા, આર્થિક અને સામાજિક વિકાસમાં સુધારો કરવા તેમજ સરહદી વિસ્તારોમાં જાહેર સેવાઓ અને માળખાગત સુવિધાઓને મજબૂત કરવા, લોકોને પ્રોત્સાહિત કરવા અને ત્યાં કામ કરવા પગલાં લેશે.

- સમાનતા, પારસ્પરિક વિશ્વાસ અને મૈત્રીપૂર્ણ પરામર્શના સિદ્ધાંતને અનુસરીને વિવાદો અને લાંબા સમયથી ચાલતા સરહદી મુદ્દાઓને યોગ્ય રીતે ઉકેલવા માટે રાજ્ય વાતચીત દ્વારા પડોશી દેશો સાથે જમીન સીમાના મુદ્દાઓને સંભાળશે.

ચિંતાઓ

- તે ભારત અને ભૂતાન બંને સાથે વિવાદિત વિસ્તારોમાં ચીનની તાજેતરની કેટલીક કાર્યવાહીને ઔપચારિક બનાવશે. કાયદો પસાર થવાની સાથે ચીને જમીનની સરહદોની પ્રવૃત્તિ વધારી દીધી છે, જે પૂર્વ અને દક્ષિણ ચીન સાગરના વિવાદિત પાણીમાં કાર્યવાહીને પ્રતિબંધિત કરે છે.
- આમાં ભારતીય સરહદ પરના વધુ વિસ્તારોમાં PLA દ્વારા સૈનિકોની સંખ્યા વધારવા અને વાસ્તવિક નિયંત્રણ રેખા (LAC)માં અનેક ઉલ્લંઘનનો સમાવેશ થાય છે.
- તાજેતરના વર્ષોમાં, ચીન સરહદ પર માળખાગત સુવિધાઓને મજબૂત કરી રહ્યું છે, જેમાં હવાઈ, રેલ અને માર્ગ નેટવર્કની સ્થાપનાનો સમાવેશ થાય છે. તેણે તિબેટમાં એક બુલેટ ટ્રેન પણ શરૂ કરી છે જે અરૂણાચલ પ્રદેશની નજીક આવેલા સરહદી શહેર નિંગચી (Nyingchi)માં જાય છે.
- ભૂતાન સાથેની સરહદ પર નવા 'સરહદી ગામો' નું નિર્માણ.

ચીનનો સરહદી વિવાદ

- ચીનની જમીન સરહદ 22,100 કિમી છે, જેમાં 14 દેશો છે.
- તેણે 12 પડોશીઓ સાથેના સરહદી વિવાદનો ઉકેલ લાવી દીધો છે.
- ભારત અને ભૂતાન એ બે દેશો છે જેની સાથે ચીને સરહદી સમજૂતીઓને અંતિમ સ્વરૂપ આપવાનું બાકી છે.
- ચીન અને ભૂતાને સરહદી વાટાઘાટોને ઝડપી બનાવવા માટે ત્રણ તબક્કાનો રોડમેપ તૈયાર કરવા માટે સમજૂતી કરાર (MOU) પર હસ્તાક્ષર કર્યા છે.
- ભારત-ચીન સરહદ વિવાદ વાસ્તવિક નિયંત્રણ રેખા પર 3,488 કિમી. અને ચીન-ભૂતાન વિવાદ લગભગ 400 કિમી વિસ્તારને આવરી લે છે.

ભારતે નેપાળને જયનગર-કુર્થા રેલ લિંક સોંપી

- ભારતે બિહારના જયનગરને નેપાળના કુર્થા સાથે જોડતી 34.9 કિલોમીટર લાંબી કોસ બોર્ડર રેલ લિંક નેપાળ સરકારને સોંપી છે.
- આ સમારોહ 22 ઓક્ટોબર 2021ના રોજ નેપાળમાં ભારતીય રાજદૂત વિનય એમ. ક્વાત્રા અને નેપાળના ભૌતિક ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર અને પરિવહન મંત્રી રેણુ કુમારી યાદવની હાજરીમાં યોજાયો હતો.

જયનગર-કુર્થા વિભાગ

- રેલ લિંકનો જયનગર –કુર્થા વિભાગ 68.7 કિમી જયનગર –બીજલપુરા –બરડીદાસ રેલ લિંકનો ભાગ છે. તે ભારત સરકારના ગ્રાન્ટ-ઇન-એઇડ પ્રોગ્રામ હેઠળ બનાવવામાં આવ્યું છે. ભારતની ગ્રાન્ટ-ઇન-એઇડ હેઠળ, 34.9 કિમી નેરોગેજનું ગેજ કન્વર્ઝન પૂર્ણ થયું છે. 619 કરોડના ખર્ચે આ પ્રોજેક્ટ પૂર્ણ થયો છે. તે નેપાળમાં જનકપુર નજીક જયનગર, ખજુરી, ઈનરવા, બાયદેહી અને કુર્થા નામના વિભાગમાં પાંચ સ્ટેશન ધરાવે છે. આખી મુસાફરીનું મહત્તમ ભાડું સામાન્ય વર્ગ માટે 70 રૂપિયા અને એસી માટે 300 રૂપિયા હશે. ટ્રેન 115 કિમી પ્રતિ કલાકની ઝડપે દોડશે અને 23 મિનિટમાં અંતર કાપશે.

રેલ લિંકનું મહત્વ

- આ ઓપરેશનલ કોસ બોર્ડર રેલ લિંકથી વેપાર અને વાણિજ્ય પ્રવૃત્તિઓમાં વધારો થવાની અપેક્ષા છે. તે બંને દેશો વચ્ચે લોકો વચ્ચેનો સંપર્ક પણ વધારશે.

જયનગર

- તે બિહારના મધુબની જિલ્લામાં આવેલું એક શહેર અને સૂચિત વિસ્તાર છે. 2011ની ભારતની વસ્તી ગણતરી મુજબ, જયનગરની વસ્તી 1,77,556 હતી. પુરૂષો વસ્તીના 53% છે જ્યારે સ્ત્રીઓ 47% છે. આ શહેરનો સરેરાશ સાક્ષરતા દર 58% છે.

ચીનનો નવો શિક્ષણ કાયદો

- ચીને 23 ઓક્ટોબર, 2021ના રોજ તેનો નવો શિક્ષણ કાયદો પસાર કર્યો હતો જેનો ઉદ્દેશ્ય મુખ્ય વિષયોમાં હોમવર્ક અને આફ-સાઈટ ટ્યુટરિંગના 'ડબલ દબાણ'ને હળવું કરવાનો છે.

Back to basics : નવા કાયદા વિશે

- નવા કાયદાએ બાળકો પર બેવડું દબાણ ઓછું થાય તેની ખાતરી કરવા માટે સ્થાનિક સરકારોને જવાબદાર બનાવી છે. કાયદો વાલીઓને તેમના બાળકો માટે યોગ્ય આરામ અને કસરત માટે સમયની વ્યવસ્થા કરવા પણ કહે છે જેથી દબાણ ઓછું થાય અને ઈન્ટરનેટનો વધુ પડતો ઉપયોગ ટાળી શકાય. આ નવા કાયદાએ ગૃહકાર્યમાં પણ ઘટાડો કર્યો છે અને સપ્તાહના અંતે અને રજાઓના દિવસે કેટલાક મુખ્ય વિષયો માટે શાળા પછીના ટ્યુશન પર પ્રતિબંધ મૂક્યો છે.

સરકારના અન્ય પગલાં

- તાજેતરના મહિનાઓમાં, ચીનના શિક્ષણ મંત્રાલયે સગીરો માટે ગેમિંગના કલાકો મર્યાદિત કર્યા છે. આ તેમને શુક્રવાર, શનિવાર અને રવિવાર જેવા દિવસોમાં માત્ર એક કલાક માટે ઓનલાઈન રમી શકે છે.

ચીનમાં શિક્ષણ

- ચીનમાં, શિક્ષણ મુખ્યત્વે રાજ્ય સંચાલિત જાહેર શિક્ષણ પ્રણાલી દ્વારા સંચાલિત થાય છે. તે શિક્ષણ મંત્રાલય હેઠળ આવે છે. કાયદા દ્વારા, ચીનમાં તમામ નાગરિકોએ ઓછામાં ઓછા નવ વર્ષ સુધી શાળામાં હાજરી આપવી જરૂરી છે, જેને 'નવ વર્ષ ફરજિયાત શિક્ષણ' તરીકે ઓળખવામાં આવે છે. ફરજિયાત શિક્ષણ સરકાર દ્વારા ભંડોળ પૂરું પાડવામાં આવે છે.

સાઉદી ગ્રીન ઇનિશિયેટિવ ફોરમ

- કાઉન પ્રિન્સ મોહમ્મદ બિન સલમાને 23 ઓક્ટોબર, 2021ના રોજ 'સાઉદી ગ્રીન ઇનિશિયેટિવ ફોરમ' ની શરૂઆત કરી.
- સાઉદી અરેબિયાના નવા 'ગ્રીન' ઉદ્દેશ્યોની જાહેરાત સાથે રિયાઠમાં આ મંચની શરૂઆત કરવામાં આવી હતી.
- આ મંચ આંતરરાષ્ટ્રીય હસ્તીઓ અને ઉચ્ચ-પ્રોફાઇલ સરકારી નેતાઓ સાથે સાઉદી અરેબિયા દ્વારા હાથ ધરવામાં આવેલા પર્યાવરણીય પ્રયાસોની ચર્ચા કરશે.
- આ ફોરમમાં સાઉદી અરેબિયાએ પર્યાવરણની સુરક્ષા અને જળવાયુ પરિવર્તન સામે લડવા માટે સાઉદી અરેબિયાના રોડમેપની પણ જાહેરાત કરી હતી.

ઉર્જા ક્ષેત્રે પહેલ

- સાઉદી અરેબિયાએ પણ ઉર્જા ક્ષેત્રે પહેલ શરૂ કરી. આ પહેલ 2030 સુધીમાં વાર્ષિક 278 મિલિયન ટન કાર્બન ઉત્સર્જન ઘટાડશે.
- કાઉન પ્રિન્સે સાઉદી અરેબિયાના વૈશ્વિક મિથેન સંકલ્પ (Global Methane Pledge)માં જોડાવાની પણ જાહેરાત કરી હતી. વિશ્વભરમાં મિથેન ઉત્સર્જનમાં 30% ઘટાડો કરવાના ઉદ્દેશ્ય સાથે આ પ્રતિજ્ઞા શરૂ કરવામાં આવી હતી.
- તેઓએ ગ્લોબલ ઓશન એલાયન્સ, સ્પોર્ટ્સ ફોર ક્લાઈમેટ એક્શન એગ્રીમેન્ટ, મહાસાગરો અને દરિયા કિનારામાં પ્લાસ્ટિકના કચરાને દૂર કરવા માટેના જોડાણની સાથે, સાઉદી અરેબિયાના સસ્ટેનેબલ ટૂરિઝમ માટે વૈશ્વિક કેન્દ્રની સ્થાપના કરવાનો ઈરાદો પણ જાહેર કર્યો.

સાઉદી અરેબિયાનું નેટ ઝીરો લક્ષ્ય

- વિશ્વના સૌથી મોટા તેલ ઉત્પાદકોમાંના એક સાઉદી અરેબિયાએ તાજેતરમાં જાહેરાત કરી હતી કે તે 2060 સુધીમાં 'નેટ ઝીરો' ગ્રીનહાઉસ ગેસ ઉત્સર્જન સ્તર હાંસલ કરશે.
- આ જાહેરાત રાજ્યના પ્રથમ સાઉદી ગ્રીન ઇનિશિયેટિવ (SGI) ફોરમમાં કરવામાં આવી હતી. SGIનો ઉદ્દેશ વનસ્પતિ આવરણ વધારવાનો, કાર્બન ઉત્સર્જન ઘટાડવાનો, પ્રદૂષણ અને જમીનના ધોવાણનો સામનો કરવાનો અને દરિયાઈ જીવનને જાળવવાનો છે.

સાઉદી અરેબિયાનું લક્ષ્ય

- વૈશ્વિક તેલ બજારોની સુરક્ષા અને સ્થિરતાને મજબૂત કરવામાં અગ્રણી ભૂમિકા જાળવી રાખતાં તેનો ઉદ્દેશ તેના સર્ક્યુલર કાર્બન ઈકોનોમી પ્રોગ્રામ હેઠળ 2060 સુધીમાં શૂન્ય-શુદ્ધ ઉત્સર્જન સુધી પહોંચવાનો છે.
- આ અભિગમ ખરેખર અશિમભૂત ઈંધણ પર વૈશ્વિક નિર્ભરતા ઘટાડવા માટે કાર્બન કેપ્ચર અને સ્ટોરેજ તકનીકો પર કેન્દ્રિત છે.
- આને 2030 સુધીમાં 2020ના સ્તરથી મિથેન ઉત્સર્જનમાં 30 ટકાનો ઘટાડો કરવાની વૈશ્વિક પહેલમાં સામેલ કરવામાં આવશે, જે અમેરિકા અને યુરોપિયન યુનિયન (EU) ગ્લોબલ મિથેન પ્લેજ ડિક્લેરેશન મારફતે કાર્યરત છે.

Back to basics : નેટ ઝીરો લક્ષ્ય

- પરિચય:**
- નેટ ઝીરોનો અર્થ કાર્બન તટસ્થતા પણ થાય છે, જેનો અર્થ છે કે દેશના ઉત્સર્જનને વાતાવરણમાંથી ગ્રીનહાઉસ વાયુઓના શોષણ અને દૂર કરીને વળતર આપવામાં આવે છે.
- આનો અર્થ એ નથી કે કોઈ દેશ તેના ઉત્સર્જનને શૂન્ય પર લાવશે. એક દૃશ્ય જેનો અર્થ એ છે કે એવી પરિસ્થિતિ કે જ્યાં ઉત્સર્જન સંપૂર્ણપણે શૂન્ય હોય તેને ગ્રોસ ઝીરો કહેવામાં આવે છે. સામાન્ય રીતે આ પ્રકારની પરિસ્થિતિ મેળવવી મુશ્કેલ હોય છે.

ચિંતાઓ

- ઓફ્સેટ ઈન્ટરનેશનલ (ટાઈટનિંગ ધ નેટ)ના તાજેતરના અહેવાલ મુજબ નેટ-ઝીરો કાર્બન ટાર્ગેટની જાહેરાત કાર્બન ઉત્સર્જન ઘટાડાની પ્રાથમિકતાને કારણે ખતરનાક વિમુખતા તરફ દોરી શકે છે.
- 100થી વધુ દેશોએ શુદ્ધ-શૂન્ય ઉત્સર્જન અથવા તટસ્થતા લક્ષ્ય નક્કી કર્યું છે અથવા વિચારી રહ્યા છે.

ભારતીય દૃશ્ય

- IPCCના છઠ્ઠા મૂલ્યાંકન અહેવાલ મુજબ ભારત હવે ચીન, અમેરિકા અને યુરોપિયન યુનિયન પછી ચોથા ક્રમનું સૌથી મોટું ઉત્સર્જક છે અને સૌથી વધુ અસરગ્રસ્ત દેશોમાંનો એક છે.
- ભારતે 2016ના પેરિસ કરાર હેઠળ 2030 સુધીમાં તેના કુલ ઘરેલું ઉત્પાદન (GDP)ની ઉત્સર્જન તીવ્રતામાં 33-35 ટકાનો ઘટાડો કરવા અને 175 ગીગાવોટ નવીનીકરણીય ઊર્જા ક્ષમતા વિકસાવવાની પ્રતિબદ્ધતા વ્યક્ત કરી છે.
- ભારત બહુપ્રતીક્ષિત નેટ-ઝીરો યોજનાને અનુસરવાને બદલે ગ્રીન એનર્જીમાં સંક્રમણ માટે તાત્કાલિક લક્ષ્યાંકો પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરશે.
- ભારત સામાન્ય પરંતુ વિભિન્ન જવાબદારીના સિદ્ધાંતમાં માને છે, જે મુજબ વિકસિત દેશોએ તેમના ઉત્સર્જનમાં ધરખમ ઘટાડો કરવા માટે પ્રથમ પગલું ભરવું જોઈએ. આ ઉપરાંત, તેઓએ ગરીબ દેશોને તેમના અગાઉના ઉત્સર્જનને કારણે થતા પર્યાવરણીય નુકસાનની ચૂકવણી કરીને વળતર ચૂકવવું જોઈએ.
- થિંક ટેન્ક કાઉન્સિલ ફોર એનર્જી એન્વાયર્નમેન્ટ એન્ડ વોટર પ્રોજેક્ટ્સ દ્વારા તાજેતરમાં હાથ ધરવામાં આવેલા અભ્યાસ મુજબ ભારતે 2040 સુધીમાં કોલસાના ઉપયોગના ટોચના સ્તરે પહોંચવું પડશે, ખાસ કરીને વીજ ઉત્પાદન માટે, 2070 સુધીમાં નેટ ઝીરો લક્ષ્ય હાંસલ કરવા અને ત્યારબાદ 2040 થી 2060ની વચ્ચે કોલસાના ઉપયોગમાં 99 ટકાનો ઘટાડો કરવો પડશે.

ગોળાકાર કાર્બન અર્થતંત્ર

- ગોળાકાર કાર્બન અર્થતંત્ર એ ઉત્સર્જનના સંચાલન અને ઘટાડા માટેનું માળખું છે. તે એક બંધ લૂપ સિસ્ટમ છે જેમાં 4R નો સમાવેશ થાય છે: ઘટાડો, પુન:ઉપયોગ, રિસાયકલ અને દૂર કરો.
- ઘટાડો ઊર્જા કાર્યક્ષમતા અને જળવાયુ પરિવર્તનને ઘટાડવાની દિશામાં કામ કરવું, નવીનીકરણીય ઊર્જા, જળવિદ્યુત, પરમાણુ અને જૈવઊર્જા જેવા ઓછા કાર્બન ઊર્જા સ્ત્રોતોને બદલીને અશિમભૂત ઈંધણમાં ઘટાડો કરવો.
- પુન:ઉપયોગ CO2 કેપ્ચર માટે નવીન તકનીકોનો ઉપયોગ કરવાનો અર્થ બળતણ, બાયોએનર્જી, રસાયણો, ઉત્પાદન સામગ્રી, ખોરાક અને પીણાં જેવા ઉપયોગી ઉત્પાદનો તરીકે ફરીથી ઉપયોગ કરવો છે.
- રિસાયકલ કરો આ અંતર્ગત CO2 રાસાયણિક રીતે રિસાયકલ કરેલા ખાતર અથવા સિમેન્ટ જેવા નવા ઉત્પાદનો અથવા કૃત્રિમ ઈંધણ જેવી ઊર્જાના અન્ય સ્વરૂપોમાં રૂપાંતરિત થાય છે.

- દૂર કરો કાર્બન ડાયોક્સાઇડ કેમ્પર માટે ટેકનોલોજીનો ઉપયોગ એ મોટા પાયે ઉત્સર્જન ઘટાડવાનો એક મહત્વપૂર્ણ માર્ગ છે, જ્યારે વનસ્પતિ લાગુ કરીને પ્રકાશ સંશ્લેષણમાં વધારો પણ ઘટાડામાં ફાળો આપે છે.

ઓસ્ટ્રેલિયા: 2050 સુધીમાં નેટ ઝીરો માટે સૈદ્ધાંતિક સમર્થન

- ઓસ્ટ્રેલિયન કેબિનેટ સરકારના જુનિયર ગઠબંધન ભાગીદારે 2050 સુધીમાં શૂન્ય નેટ કાર્બન ઉત્સર્જનના લક્ષ્ય માટે રજૂ કરેલી શરતો પર વિચારણા કરવા તૈયાર છે.
- 24 ઓક્ટોબર 2021ના રોજ મળેલી બેઠકમાં ધ્યેય માટે નેશનલ્સ પાર્ટીના સૈદ્ધાંતિક સમર્થન પર સંમત થયા હતા.
- ઓસ્ટ્રેલિયા માટે આ સમર્થન મહત્વપૂર્ણ છે કારણ કે વડા પ્રધાન સ્કોટ મોરિસન ગ્લાસગો, સ્કોટલેન્ડમાં યુએન સમિટની પૃષ્ઠભૂમિમાં ઓસ્ટ્રેલિયાના ગ્રીનહાઉસ ગેસ ઉત્સર્જનને ઘટાડવા માટે વધુ મહત્વાકાંક્ષી યોજના હાથ ધરવા માગે છે.

ઓસ્ટ્રેલિયામાં ઉત્સર્જન

- ઓસ્ટ્રેલિયામાં ઉત્સર્જન ઘટાડવું એ રાજકીય રીતે ભયાનક મુદ્દો છે. ઓસ્ટ્રેલિયા કોલસા અને લિક્વિફાઇડ નેચરલ ગેસના વિશ્વના સૌથી મોટા નિકાસકારોમાંનું એક છે. કોલસા આધારિત વીજળી પર તેની ભારે નિર્ભરતાને કારણે તે વિશ્વના માથાદીઠ ગ્રીનહાઉસ ગેસ ઉત્સર્જકોમાંનું એક છે.

ગ્લાસગો સમિટ

- ગ્લાસગો સમિટને COP26 તરીકે પણ ઓળખવામાં આવે છે. આ સમિટ 31 ઓક્ટોબર, 2021થી 12 નવેમ્બર, 2021 દરમિયાન યોજાશે. આ સમિટમાં પેરિસ ક્લાઇમેટ એગ્રીમેન્ટ અનુસાર વોર્મિંગને 2 ડિગ્રી સેલ્સિયસથી ઓછા સુધી મર્યાદિત કરવા માટે દેશો દ્વારા કરવામાં આવેલી પ્રગતિનું મૂલ્યાંકન કરવામાં આવશે. આ સમિટ પેરિસ એગ્રીમેન્ટ (CMA2)ના પક્ષકારોની ત્રીજી બેઠક છે અને યુનાઇટેડ નેશન્સ ફેમવર્ક કન્વેન્શન ઓન ક્લાઇમેટ ચેન્જ (UNFCCC) માટે પક્ષકારોની 26મી કોન્ફરન્સ (COP) છે.

Back to basics : United Nations Climate Change Conference

- યુનાઇટેડ નેશન્સ ક્લાઇમેટ ચેન્જ કોન્ફરન્સ યુનાઇટેડ નેશન્સ ફેમવર્ક કન્વેન્શન ઓન ક્લાઇમેટ ચેન્જ (UNFCCC) ના માળખા હેઠળ દર વર્ષે યોજાય છે. આ પરિષદો આબોહવા પરિવર્તનનો સામનો કરવા તેમજ ફ્યોટો પ્રોટોકોલની વાટાઘાટોમાં પ્રગતિનું મૂલ્યાંકન કરવા માટે યોજવામાં આવે છે.

યુ.એન. એ અફઘાન ખાદ્ય સંકટ અંગે ચેતવણી આપી

- World Food Programme-WFP એ ચેતવણી આપી છે કે જો તાત્કાલિક પગલાં લેવામાં નહીં આવે તો બાળકો સહિત લાખો અફઘાન ભૂખે મરી શકે છે.
- WFP માનવતાવાદી સહાય પૂરી પાડવા માટે વિલંબ કર્યા વિના સ્થિર ભંડોળ છોડવા માટે બોલાવે છે.
- લગભગ 22.8 મિલિયન લોકો, જે અફઘાનિસ્તાનની સમગ્ર વસ્તીનો અડધો ભાગ છે, ગંભીર ખાદ્ય કટોકટીનો સામનો કરી રહ્યા છે.
- WFP મુજબ, ખોરાકની માંગને પહોંચી વળવા માટે, શિયાળાના અંત સુધીમાં લગભગ US\$220 મિલિયનની જરૂર પડશે.

Back to basics : World Food Programme-WFP

- WFP એ સંયુક્ત રાષ્ટ્રની ફૂડ-સહાય પાંખ છે. તે ભૂખમરો અને ખાદ્ય સુરક્ષા પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરતી વિશ્વની સૌથી મોટી માનવતાવાદી સંસ્થા છે. આ સંસ્થા શાળાના ભોજનનો સૌથી મોટો પ્રદાતા પણ છે. તેની સ્થાપના 1961માં કરવામાં આવી હતી અને તેનું મુખ્ય મથક રોમમાં છે. તેણે 80 દેશોમાં ઓફિસ પણ સ્થાપી છે. 2019 સુધીમાં, WFP એ 88 દેશોમાં 97 મિલિયન લોકોને સેવા આપી છે. તે યુનાઇટેડ નેશન્સ ડેવલપમેન્ટ ગ્રૂપના એક્ઝિક્યુટિવ સભ્ય છે, જે 17 ટકાઉ વિકાસ લક્ષ્યો (SDGs) ને પહોંચી વળવા માટે કામ કરતી સંયુક્ત રાષ્ટ્રની સંસ્થાઓનું એક સંઘ છે. તેની પ્રાથમિક પ્રાથમિકતા 2030 સુધીમાં 'શૂન્ય ભૂખ' માટે SDG 2 હાંસલ કરવાની છે.

WFP ના કાર્યો

- કટોકટી ખોરાક રાહત ઉપરાંત, WFP તકનીકી સહાય અને વિકાસ સહાય પૂરી પાડે છે, જેમ કે:
- કટોકટીની સજજતા અને પ્રતિભાવ માટે ક્ષમતા નિર્માણ
- સપ્લાય ચેઇન અને લોજિસ્ટિક્સનું સંચાલન
- સામાજિક સુરક્ષા કાર્યક્રમોને પ્રોત્સાહન આપવું
- આબોહવા પરિવર્તન સામે સ્થિતિસ્થાપકતાને મજબૂત બનાવવી

સાઉદી અરેબિયાએ નેશનલ ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર ફંડ શરૂ કર્યું

- સાઉદી અરેબિયાએ આગામી દાયકામાં પ્રોજેક્ટ્સમાં 200 બિલિયન રિયાલનું રોકાણ કરવા માટે 25 ઓક્ટોબર, 2021ના રોજ 'નેશનલ ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર ફંડ' શરૂ કર્યું.
- નેશનલ ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર ફંડ પાણી, પરિવહન, ઉર્જા, શિક્ષણ, આરોગ્ય, ડિજિટલ ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર અને કોમ્યુનિકેશનમાં રોકાણ કરશે.
- આ ફંડ ખાનગીકૃત ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર પ્રોજેક્ટ્સને ધિરાણ આપવાની સાથે આ પ્રોજેક્ટ્સ માટે રોકાણની તકો ઊભી કરશે.
- તે નવીન ધિરાણ ઉકેલો પ્રદાન કરશે, જે બદલામાં રોકાણની તકોનું આકર્ષણ વધારવામાં યોગદાન આપશે.
- તે ગ્રોસ ડોમેસ્ટિક પ્રોડક્ટ (GDP)ની વૃદ્ધિમાં પણ યોગદાન આપશે અને રોજગારીની તકો ઊભી કરવામાં મદદ કરશે.

આ ફંડ શા માટે બનાવવામાં આવ્યું?

- આ ફંડ એટલા માટે બનાવવામાં આવ્યું છે કારણ કે સાઉદી અરેબિયા તેની અર્થવ્યવસ્થામાં વિવિધતા લાવવાનો પ્રયાસ કરી રહ્યું છે. તે ખાનગી ક્ષેત્રને સશક્તિકરણ કરીને અને વિવિધ આર્થિક પહેલો ઓફર કરીને તેલ પરની તેની નિર્ભરતા ઘટાડવા માંગે છે. આ ફંડ પ્રોજેક્ટ્સને પ્રોત્સાહન આપીને સાઉદીના વિઝન 2030ના ધ્યેયની સિદ્ધિમાં યોગદાન આપશે.

ફંડ ઉદ્દેશ

- ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર પ્રોજેક્ટ્સને ધિરાણ આપવા માટે વૈકલ્પિક ઉકેલો શોધીને નાણાકીય ક્ષેત્રના વિકાસમાં યોગદાન આપવાના ઉદ્દેશ સાથે નેશનલ ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર ફંડની રચના કરવામાં આવી છે. તે ખાનગી ક્ષેત્રને પણ આ તમામ પ્રોજેક્ટમાં રોકાણ કરવા માટે પ્રોત્સાહિત કરશે.

ઇન્ડો-યુએસ સંરક્ષણ સોદો

- તાજેતરમાં, સંરક્ષણ મંત્રાલયે ફોરેન મિલિટરી સેલ્સ (FMS) હેઠળ ભારતીય નૌકાદળ માટે MK 54 ટોર્પિડોઝ અને એક્સપાન્ડેબલ્સ (ચાફ અને ફ્લેસ) ની ખરીદી માટે યુએસ સરકાર સાથે કરાર પર હસ્તાક્ષર કર્યા છે.
- FMS યુ.એસ. સરકાર પાસે તેના આંતરરાષ્ટ્રીય ભાગીદારો અને આંતરરાષ્ટ્રીય સંસ્થાઓને સંરક્ષણ ઉપકરણો, સેવાઓ અને તાલીમ માટેનો કાર્યક્રમ છે.

- વિસ્તૃત કરી શકાય તેવા (Expendables) એ એક ઉપકરણ છે જેનો ઉપયોગ ઉડાન દરમિયાન કરી શકાય છે અને તેને પુનઃપ્રાપ્ત કરી શકાતો નથી.

MK 54 ટોર્પિડો

- તે સબમરીન, સપાટી જહાજ અથવા વિમાનમાંથી છોડવામાં આવેલી સિગાર આકારની સ્વ-સંચાલિત અંડરવોટર મિસાઇલ છે અને સપાટી પર જહાજો અને સબમરીનને વિસ્ફોટ કરવા માટે ડિઝાઇન કરવામાં આવી છે.
- MK 54 માહિતીનું વિશ્લેષણ કરવા, ખોટા લક્ષ્યો અથવા પ્રતિવચનોને સમજવા અને પછી ઓળખાયેલા જોખમોને આગળ વધારવા માટે અત્યાધુનિક પ્રોસેસિંગ એલ્ગોરિધમ્સનો ઉપયોગ કરે છે.
- આ ઉપકરણનો ઉપયોગ મુખ્યત્વે હુમલા માટે સબમરીન વિરોધી યુદ્ધ વિમાનો અને હેલિકોપ્ટર જેવા આક્રમક હેતુઓ માટે અને ઝડપી પરમાણુ સબમરીન અને ધીમી ગતિએ ચાલતી, શાંત, ડીઝલ-ઇલેક્ટ્રિક સબમરીનની સલામતી જેવા રક્ષણાત્મક હેતુઓ માટે થાય છે.
- ભારતનું લક્ષ્ય P-8I પેટ્રોલિંગ એરક્રાફ્ટ સાથે MK 54 ટોર્પિડોનો ઉપયોગ કરવાનો છે.

Back to basics : Expendables

- ચૈફ:
- ચૈફ કાઉન્ટરમેજર ડિસ્પેન્સિંગ સિસ્ટમ (CMDS)નો એક ભાગ છે, જે એક નિષ્ક્રિય વિસ્તૃત ઇલેક્ટ્રોનિક કાઉન્ટર ઉપકરણ છે જેનો ઉપયોગ નૌકાદળના જહાજોને દુશ્મનના રડાર અને રેડિયો ફ્રિક્વન્સીના આધારે મિસાઇલોથી બચાવવા માટે થાય છે.
- CMDS રડાર માર્ગદર્શિત અને ઈન્ફારેડ મિસાઇલો સામે વિમાનને અત્યાધુનિક, વૈવિધ્યસભર અને જટિલ જોખમો સામે રક્ષણ પૂરું પાડે છે.
- તે વિમાનમાં નળીઓમાં સંગ્રહિત ઘણા નાના એલ્યુમિનિયમ અથવા ઝિંક કોટેડ ફાઇબર્સથી બનેલું છે.
- જો વિમાનને કોઈ રડાર ટ્રેકિંગ મિસાઇલથી ખતરો લાગે છે, તો વિમાનની પાછળના તોફાની હવાના વાતાવરણમાં CIF ને બહાર કાઢવામાં આવે છે.
- ફ્લેસ:
- ફ્લેસ અથવા ડિકોય ફ્લેસ એ CMDSનો એક ભાગ પણ છે, જેનો ઉપયોગ ઈન્ફારેડ હોમિંગ ('હીટ-સીકિંગ') જમીનથી હવામાં મિસાઇલ અથવા વિમાન અથવા હેલિકોપ્ટર દ્વારા હવામાં મિસાઇલનો સામનો કરવા માટે કરવામાં આવે છે.
- ફ્લેસ સામાન્ય રીતે મેગનેશિયમ અથવા અન્ય કોઈ ગરમ બર્નિંગ મેટલ પર આધારિત માળખું હોય છે, જે જવલનશીલ એન્જિનના એક્ઝોસ્ટ તાપમાન જેટલું ગરમ હોય છે.

- > ઈન્ફરેડ ફ્લેસનો ઉપયોગ ફાઈટર અને પરિવહન વિમાનોને ઈન્ફરેડ ગાઈડેડ મિસાઈલો (સપાટીથી હવા અને હવાથી હવાના જોખમો બંને)થી બચાવવા માટે થાય છે.
- > જ્યારે ફાયર કરવામાં આવે છે, ત્યારે ફ્લેસ તેમને વિમાનથી દૂર લઈ જવા માટે એન્ટી-એર મિસાઈલોને ગરમ કરવા માટે વૈકલ્પિક મજબૂત IR (ઈન્ફરેડ) સ્ત્રોત પ્રદાન કરે છે.

આ સમજૂતીનું મહત્વ

- > તે સબમરીન વિરોધી યુદ્ધ કામગીરી હાથ ધરવાની ભારતની ક્ષમતામાં સુધારો કરશે અને 'પ્રાદેશિક જોખમો માટે અવરોધક તરીકે ભારતના સંરક્ષણને મજબૂત કરવા' કામ કરશે.
- > તે ભારત સાથે અત્યાધુનિક તકનીક વહેંચવાની અને બંને દેશોને સલામત અને સ્થિર દક્ષિણ એશિયા આપવાની અમેરિકાની પ્રતિબદ્ધતાનો એક ભાગ છે.
- > ચીન દ્વારા બંને દેશોને ઉભા કરાયેલા જોખમને જોતા આ મહત્વપૂર્ણ છે. તાજેતરના સમયમાં ચીને હિંદ મહાસાગરમાં પોતાની તાકાતનું પ્રદર્શન કર્યું છે, જેને ભારત માટે ખતરા તરીકે જોઈ શકાય છે.
- > યુ.એસ. ચીનને ચેતવણી આપે છે અને ભૂરાજકીય દ્રષ્ટિએ સંતુલન જાળવવાનો પ્રયાસ કરે છે ત્યારે તે અનુમાનિત છે.
- > તાજેતરના સમયમાં ભારત, જાપાન, ઓસ્ટ્રેલિયા અને અમેરિકાની બનેલી ક્વોડ સામૂહિક તાકિદમાં કહેવામાં આવ્યું છે કે તેઓ ભારત-પ્રશાંત ક્ષેત્રમાં શાંતિ સુનિશ્ચિત કરવા માટે શક્ય તેટલું બધું કરશે.

ભારત અને કિર્ગિસ્તાન વચ્ચે પ્રથમ વ્યૂહાત્મક સંવાદ યોજાયો હતો

- > 26 ઓક્ટોબર 2021ના રોજ, ભારત અને કિર્ગિસ્તાને તેમની પ્રથમ વ્યૂહાત્મક સંવાદ નવી દિલ્હીમાં યોજાયો હતો.
- > આ સમિટ દરમિયાન બંને દેશો સુરક્ષા અને સંરક્ષણ સહયોગ વધારવા માટે સંમત થયા હતા.
- > અફઘાનિસ્તાનની સ્થિતિને કારણે ભારત અને કિર્ગિસ્તાન બંને જોખમો અને પડકારોનો સામનો કરી રહ્યા છે.
- > તેઓએ અફઘાનિસ્તાનના વિશેષ સંદર્ભ સાથે પ્રાદેશિક સુરક્ષા વાતાવરણ અંગે પણ ચર્ચા કરી.
- > તેઓ કાઉન્ટર ટેરરિઝમ, ડ્રગ કંટ્રોલ, કાઉન્ટર રેડિકલાઈઝેશન અને સંરક્ષણ સહયોગ પર પણ સહમત થયા હતા.

ભારત- કિર્ગિસ્તાન સંબંધો

- > ભારત મધ્ય એશિયા સાથે ગાઢ સંબંધો ધરાવે છે, ખાસ કરીને કિર્ગિસ્તાન સહિત પ્રાચીન સિલ્ક રૂટનો ભાગ હતા તેવા દેશો સાથે બંનેના રાજકીય, આર્થિક અને સાંસ્કૃતિક સંબંધો મર્યાદિત હતા.

- > 1985માં ભૂતપૂર્વ વડાપ્રધાન રાજીવ ગાંધીએ બિશ્કેક અને ઈસિક કુલ તળાવ (Issyk Kul Lake)ની મુલાકાત લીધી હતી. 31 ઓગસ્ટ 1991ના રોજ કિર્ગિસ્તાનની આઝાદી બાદ ભારતે 1992માં કિર્ગિસ્તાન સાથે રાજદ્વારી સંબંધો સ્થાપ્યા હતા. ભારતે 1994માં રેસિડેન્ટ મિશનની સ્થાપના કરી હતી.

રાજકીય સંબંધો

- > કિર્ગિસ્તાન પ્રજાસત્તાક સાથે ભારતના રાજકીય સંબંધો પરંપરાગત રીતે સૌહાર્દપૂર્ણ અને મૈત્રીપૂર્ણ રહ્યા છે. કિર્ગિસ્તાનના નેતાઓએ કાશ્મીર પર ભારતના વલણને સમર્થન આપ્યું છે. તેમણે ચાલી રહેલી શાંતિ પ્રક્રિયાને પણ આવકારી હતી. તેણે સંયુક્ત રાષ્ટ્ર સુરક્ષા પરિષદના કાયમી સભ્યપદ તેમજ શાંઘાઈ કોઓપરેશન ઓર્ગેનાઈઝેશન (SCO) માં સંપૂર્ણ સભ્યપદ માટે ભારતને સમર્થન આપ્યું છે.

યુએસએ 'X' લિંગ માર્કર સાથે પાસપોર્ટ જારી કર્યો

- > યુ.એસ.એ 'X' લિંગ માર્કર સાથેનો પ્રથમ પાસપોર્ટ જારી કર્યો, જેઓ પુરૂષ કે સ્ત્રી તરીકે ઓળખાતા નથી તેમના અધિકારોને માન્યતા આપવા માટે એક સીમાચિહ્નરૂપ છે.

પૃષ્ઠભૂમિ

- > ફોર્ટ કોલિન્સના ઈન્ટરસેક્સ વર્કર ડાના ઝીમ (Dana Zzyym)ના યુદ્ધ પછી આ પગલું લેવામાં આવ્યું હતું. Zzyym 2015થી યુએસ સ્ટેટ ડિપાર્ટમેન્ટ સાથે પાસપોર્ટ મેળવવા માટે કાયદાકીય રીતે સંઘર્ષ કરી રહી છે.

Zzyym સાથે શું સમસ્યા છે?

- > Zzyymનો જન્મ અસ્પષ્ટ શારીરિક જાતીય લાક્ષણિકતાઓ સાથે થયો હતો પરંતુ તેનો ઉછેર એક છોકરા તરીકે થયો હતો. Zzyymએ ઘણી શસ્ત્રક્રિયાઓ કરાવી જે Zzyymને સંપૂર્ણપણે પુરૂષ દેખાડવામાં નિષ્ફળ રહી. નૌકાદળમાં, Zzyym એક પુરૂષ તરીકે સેવા આપી હતી, પરંતુ પાછળથી કોલોરાડો સ્ટેટ યુનિવર્સિટીમાં અભ્યાસ કરતી વખતે અને કામ કરતી વખતે તેને ઈન્ટરસેક્સ તરીકે ઓળખવામાં આવી હતી. યુ.એસ. સ્ટેટ ડિપાર્ટમેન્ટે Zzyym નો પાસપોર્ટ નકારી કાઢ્યો હતો, Zzyym ને બે સંસ્થા Intersex International મીટિંગ્સમાં હાજરી આપવા પર પ્રતિબંધ મૂક્યો હતો.

G20 નાણા અને આરોગ્ય પ્રધાનોની સંયુક્ત બેઠક રોમમાં યોજાશે

- > કેન્દ્રીય નાણા અને કોર્પોરેટ બાબતોના પ્રધાન નિર્મલા સીતારમણ રોમમાં 'G20 સંયુક્ત નાણાં અને આરોગ્ય પ્રધાનોની બેઠકમાં ભાગ લેવા માટે ઇટાલીની સત્તાવાર મુલાકાતે છે.
- > સત્તાવાર મુલાકાતે, તે કોવિડ-19 રોગચાળા સામે સજજતા, નિવારણ અને પ્રતિભાવને મજબૂત કરવાના પગલાં અંગે ચર્ચા કરશે.
- > આ બેઠક G20 રોમ સમિટ પહેલા યોજાશે.
- > આ કાર્યક્રમમાં અર્થતંત્ર અને નાણાં મંત્રી પણ ભાગ લેશે.
- G20 રોમ સમિટ:
- > G20 રોમ સમિટ એ G20 પ્રક્રિયાની પરાકાષ્ઠા છે અને નેતાઓના સ્તરે સઘન કાર્યનો અંતિમ તબક્કો છે. આ સમિટ રાજ્ય અને સરકારના વડાઓના સ્તરે G20 ની 16મી બેઠક હશે.

Back to basics : G20

- > G20 એક આંતરસરકારી મંચ છે. તેમાં 19 દેશો અને યુરોપિયન યુનિયન (EU)નો સમાવેશ થાય છે. આ જૂથ વૈશ્વિક અર્થવ્યવસ્થાને લગતા મુખ્ય મુદ્દાઓ જેમ કે આબોહવા પરિવર્તન શમન, આંતરરાષ્ટ્રીય નાણાકીય સ્થિરતા અને ટકાઉ વિકાસ માટે કામ કરે છે. તેમાં વિકસિત અને વિકાસશીલ દેશો સહિત વિશ્વની સૌથી મોટી અર્થવ્યવસ્થાઓનો સમાવેશ થાય છે. તે કુલ વિશ્વ ઉત્પાદનમાં 90% હિસ્સો ધરાવે છે.

પ્રશ્નોત્તરી

- 1) આંતરરાષ્ટ્રીય સૌર ગઠબંધન વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.
 1. તાજેતરમાં આંતરરાષ્ટ્રીય સૌર ગઠબંધન (ISA)ની ચોથી જનરલ એસેમ્બલી યોજાઈ હતી.
 2. સામાન્ય સભામાં કુલ 108 દેશોએ ભાગ લીધો હતો, જેમાં 74 સભ્ય દેશો, 34 નિરીક્ષકો, 23 સહભાગી સંગઠનો અને 33 વિશેષ આમંત્રિતોનો સમાવેશ થાય છે.
 3. આંતરરાષ્ટ્રીય સૌર જોડાણ એક સંઘિ આધારિત આંતરસરકારી સંસ્થા છે, જેનું પ્રાથમિક કાર્ય ધિરાણ અને તકનીકીના ખર્ચમાં ઘટાડો કરીને સૌર વિકાસને ઉત્તેજિત કરવાનું છે.
 4. પેરિસમાં 2015માં જળવાયુ પરિવર્તન પરિષદ દરમિયાન ભારત અને ફ્રાન્સ દ્વારા સહ-સ્થાપિત આંતરરાષ્ટ્રીય સૌર જોડાણ વૈશ્વિક આબોહવા નેતાની ભૂમિકામાં ભારત દ્વારા એક મહત્વપૂર્ણ પ્રયાસ છે.
 ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

(A) 1,2,3	(B) 2,3,4
(C) 1,2,4	(D) 1,2,3 અને 4

- 2) ઉઈગર મુસ્લિમો માટેની ઘોષણા વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.
 1. ચીને ખરેખર બહુસાંસ્કૃતિકતાની વિભાવના અપનાવવી જોઈએ અને ચીનમાં ઉઈગર અને અન્ય ધાર્મિક લઘુમતીઓને ચીનના સામાન્ય નાગરિક તરીકે સ્વીકારવું જોઈએ.
 2. ઉઈગર મુખ્યત્વે મુસ્લિમ લઘુમતી તુર્ક વંશીય જૂથો છે, જે મધ્ય અને પૂર્વ એશિયામાંથી ઉદભવે છે તેવું માનવામાં આવે છે.
 3. ઉઈગર મુસ્લિમોને ચીનમાં સત્તાવાર રીતે માન્યતા પ્રાપ્ત 55 વંશીય લઘુમતી સમુદાયોમાંના એક માનવામાં આવે છે.
 4. આ ઘોષણા પર અમેરિકા અને અન્ય દેશોએ હસ્તાક્ષર કર્યા હતા જેમાં ચીન પર ઉઈગર મુસ્લિમો સામે માનવ અધિકારોના ઉલ્લંઘન અને વંશીય નરસંહારનો આરોપ મૂકવામાં આવ્યો હતો.
 ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

(A) 1,2,3	(B) 2,3,4
(C) 1,2,4	(D) 1,2,3 અને 4

- 3) ચીનનો નવો સરહદી કાયદો વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.
 1. ભારત-ચીન સરહદ વિવાદ વાસ્તવિક નિયંત્રણ રેખા પર 3,488 કિમી. અને ચીન-ભૂતાન વિવાદ લગભગ 400 કિમી વિસ્તારને આવરી લે છે.
 2. ચીનની જમીન સરહદ 22,100 કિમી છે, જેમાં 14 દેશો છે.
 3. ભારતીય સરહદ પરના વધુ વિસ્તારોમાં PLA દ્વારા સૈનિકોની સંખ્યા વધારવા અને વાસ્તવિક નિયંત્રણ રેખા (LAC)માં અનેક ઉલ્લંઘનનો સમાવેશ થાય છે.
 4. પૂર્વી લદ્દાખમાં ભારત અને ચીનની દળો વચ્ચે ચાલી રહેલા મડાગાંઠ વચ્ચે નવો જમીન સીમા કાયદો અપનાવવામાં આવ્યો હતો.
 ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

(A) 1,2,3	(B) 2,3,4
(C) 1,2,4	(D) 1,2,3 અને 4

- 4) જયનગર-કુર્થા રેલ લિંક વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.
 1. ભારતે બિહારના જયનગરને નેપાળના કુર્થા સાથે જોડતી 34.9 કિલોમીટર લાંબી કોસ બોર્ડર રેલ લિંક નેપાળ સરકારને સોંપી છે.
 2. આ સમારોહ 22 ઓક્ટોબર 2021ના રોજ નેપાળમાં ભારતીય રાજદૂત વિનય એમ. ક્વાત્રા અને નેપાળના ભૌતિક ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર અને પરિવહન મંત્રી રેણુ કુમારી યાદવની હાજરીમાં યોજાયો હતો.
 3. આ ઓપરેશનલ કોસ બોર્ડર રેલ લિંકથી વેપાર અને વાણિજ્ય પ્રવૃત્તિઓમાં વધારો થવાની અપેક્ષા છે. તે બંને દેશો વચ્ચે લોકો વચ્ચેનો સંપર્ક પણ વધારશે.
 ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

(A) 1,2	(B) 2,3
(C) 1,3	(D) 1,2 અને 3

- 5) ચીનના નવા શિક્ષણ કાયદા વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.
1. ચીને 23 ઓક્ટોબર, 2021ના રોજ તેનો નવો શિક્ષણ કાયદો પસાર કર્યો હતો
 2. જેનો ઉદ્દેશ્ય મુખ્ય વિષયોમાં હોમવર્ક અને આફ-સાઈટ ટ્યુટરિંગના 'ડબલ દબાણ'ને હળવું કરવાનો છે.
 3. નવા કાયદાએ બાળકો પર બેવડું દબાણ ઓછું થાય તેની ખાતરી કરવા માટે સ્થાનિક સરકારોને જવાબદાર બનાવી છે. ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?
- (A) 1,2 (B) 2,3
(C) 1,3 (D) 1,2 અને 3

- 6) સાઉદી ગ્રીન ઈનિશિયેટિવ ફોરમ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.
1. આ ફોરમમાં સાઉદી અરેબિયાએ પર્યાવરણની સુરક્ષા અને જળવાયુ પરિવર્તન સામે લડવા માટે સાઉદી અરેબિયાના રોડમેપની પણ જાહેરાત કરી હતી.
 2. સાઉદી અરેબિયાએ પણ ઉર્જા ક્ષેત્રે પહેલ શરૂ કરી. આ પહેલ 2030 સુધીમાં વાર્ષિક 278 મિલિયન ટન કાર્બન ઉત્સર્જન ઘટાડશે.
 3. કાઉન પ્રિન્સ મોહમ્મદ બિન સલમાને 23 ઓક્ટોબર, 2021ના રોજ 'સાઉદી ગ્રીન ઈનિશિયેટિવ ફોરમ'ની શરૂઆત કરી. ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?
- (A) 1,2 (B) 2,3
(C) 1,3 (D) 1,2, અને 3

- 7) સાઉદી અરેબિયાનું નેટ ઝીરો લક્ષ્ય વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.
1. આ જાહેરાત રાજ્યના પ્રથમ સાઉદી ગ્રીન ઈનિશિયેટિવ (SGI) ફોરમમાં કરવામાં આવી હતી.
 2. આને 2030 સુધીમાં 2020ના સ્તરથી મિથેન ઉત્સર્જનમાં 30 ટકાનો ઘટાડો કરવાની વૈશ્વિક પહેલમાં સામેલ કરવામાં આવશે.
 3. નેટ ઝીરોનો અર્થ કાર્બન તટસ્થતા પણ થાય છે, જેનો અર્થ છે કે દેશના ઉત્સર્જનને વાતાવરણમાંથી ગ્રીનહાઉસ વાયુઓના શોષણ અને દૂર કરીને વળતર આપવામાં આવે છે.
 4. ભારત બહુપ્રતીક્ષિત નેટ-ઝીરો યોજનાને અનુસરવાને બદલે ગ્રીન એનર્જીમાં સંક્રમણ માટે તાત્કાલિક લક્ષ્યાંકો પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરશે. ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?
- (A) 1,2,3 (B) 2,3,4
(C) 1,2,4 (D) 1,2,3 અને 4

- 8) ઓસ્ટ્રેલિયામાં 2050 સુધીમાં નેટ ઝીરો વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.
1. ઓસ્ટ્રેલિયન કેબિનેટ સરકારના જુનિયર ગઠબંધન ભાગીદારે 2050 સુધીમાં શૂન્ય નેટ કાર્બન ઉત્સર્જનના લક્ષ્ય માટે રજૂ કરેલી શરતો પર વિચારણા કરવા તૈયાર છે.
 2. 24 ઓક્ટોબર 2021ના રોજ મળેલી બેઠકમાં ધ્યેય માટે નેશનલ્સ પાર્ટીના સૈદ્ધાંતિક સમર્થન પર સંમત થયા હતા.
 3. ઓસ્ટ્રેલિયા માટે આ સમર્થન મહત્વપૂર્ણ છે કારણ કે વડા પ્રધાન સ્કોટ મોરિસન ગ્લાસગો, સ્કોટલેન્ડમાં યુએન સમિટની પૃષ્ઠભૂમિમાં ઓસ્ટ્રેલિયાના ગ્રીનહાઉસ ગેસ ઉત્સર્જનને ઘટાડવા માટે વધુ મહત્વાકાંક્ષી યોજના હાથ ધરવા માગે છે. ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?
- (A) 1,2 (B) 2,3
(C) 1,3 (D) 1,2 અને 3

- 9) અફઘાન ખાદ્ય સંકટ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.
1. World Food Programme-WFP એ ચેતવણી આપી છે કે જો તાત્કાલિક પગલાં લેવામાં નહીં આવે તો બાળકો સહિત લાખો અફઘાન ભૂખે મરી શકે છે.
 2. WFP માનવતાવાદી સહાય પૂરી પાડવા માટે વિલંબ કર્યા વિના સ્થિર ભંડોળ છોડવા માટે બોલાવે છે.
 3. લગભગ 22.8 મિલિયન લોકો, જે અફઘાનિસ્તાનની સમગ્ર વસ્તીનો અડધો ભાગ છે, ગંભીર ખાદ્ય કટોકટીનો સામનો કરી રહ્યા છે. ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?
- (A) 1,2 (B) 2,3
(C) 1,3 (D) 1,2 અને 3

- 10) સાઉદી અરેબિયાએ નેશનલ ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર ફંડ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.
1. સાઉદી અરેબિયાએ આગામી દાયકામાં પ્રોજેક્ટ્સમાં 200 બિલિયન રિયાલનું રોકાણ કરવા માટે 25 ઓક્ટોબર, 2021ના રોજ 'નેશનલ ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર ફંડ' શરૂ કર્યું.
 2. નેશનલ ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર ફંડ પાણી, પરિવહન, ઉર્જા, શિક્ષણ, આરોગ્ય, ડિજિટલ ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર અને કોમ્યુનિકેશનમાં રોકાણ કરશે.
 3. આ ફંડ ખાનગીકૃત ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર પ્રોજેક્ટ્સને ધિરાણ આપવાની સાથે આ પ્રોજેક્ટ્સ માટે રોકાણની તકો ઊભી કરશે. ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?
- (A) 1,2 (B) 2,3
(C) 1,3 (D) 1,2 અને 3

11) ઈન્ડો-યુએસ સંરક્ષણ સોદા વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

- તાજેતરમાં, સંરક્ષણ મંત્રાલયે ફોરેન મિલિટરી સેલ્સ (FMS) હેઠળ ભારતીય નૌકાદળ માટે MK 54 ટોર્પિડોઝ અને એક્સપાન્ડેબલ્સ (ચાફ અને ફ્લેસ) ની ખરીદી માટે યુએસ સરકાર સાથે કરાર પર હસ્તાક્ષર કર્યા છે.
- FMS યુ.એસ. સરકાર પાસે તેના આંતરરાષ્ટ્રીય ભાગીદારો અને આંતરરાષ્ટ્રીય સંસ્થાઓને સંરક્ષણ ઉપકરણો, સેવાઓ અને તાલીમ માટેનો કાર્યક્રમ છે.
- વિસ્તૃત કરી શકાય તેવા (Expendables) એ એક ઉપકરણ છે જેનો ઉપયોગ ઉડાન દરમિયાન કરી શકાય છે અને તેને પુનઃપ્રાપ્ત કરી શકાતો નથી.
- ભારતનું લક્ષ્ય P-8I પેટ્રોલિંગ એરક્રાફ્ટ સાથે MK 54 ટોર્પિડોનો ઉપયોગ કરવાનો છે.
ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?
(A) 1,2,3 (B) 2,3,4
(C) 1,2,4 (D) 1,2,3 અને 4

12) ભારત અને કિર્ગિસ્તાન વચ્ચે પ્રથમ વ્યૂહાત્મક સંવાદ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

- કિર્ગીઝ પ્રજાસત્તાક સાથે ભારતના રાજકીય સંબંધો પરંપરાગત રીતે સૌહાર્દપૂર્ણ અને મૈત્રીપૂર્ણ રહ્યા છે.
- આ સમિટ દરમિયાન બંને દેશો સુરક્ષા અને સંરક્ષણ સહયોગ વધારવા માટે સંમત થયા હતા.
- 31 ઓગસ્ટ 1991ના રોજ કિર્ગિસ્તાનની આઝાદી બાદ ભારતે 1992માં કિર્ગિસ્તાન સાથે રાજદ્વારી સંબંધો સ્થાપ્યા હતા.
ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?
(A) 1,2 (B) 2,3
(C) 1,3 (D) 1,2, અને 3

13) 'X' લિંગ માર્કર સાથે પાસપોર્ટ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

- યુ.એસ.એ 'X' લિંગ માર્કર સાથેનો પ્રથમ પાસપોર્ટ જારી કર્યો, જેઓ પુરૂષ કે સ્ત્રી તરીકે ઓળખાતા નથી તેમના અધિકારોને માન્યતા આપવા માટે એક સીમાચિહ્નરૂપ છે.
- ફોર્ટ કોલિન્સના ઈન્ટરસેક્સ વર્કર ડાના ઝીમ (Dana Zzyym)ના યુદ્ધ પછી આ પગલું લેવામાં આવ્યું હતું.
- Zzyym 2015થી યુએસ સ્ટેટ ડિપાર્ટમેન્ટ સાથે પાસપોર્ટ મેળવવા માટે કાયદાકીય રીતે સંઘર્ષ કરી રહી છે.
ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?
(A) 1,2 (B) 2,3
(C) 1,3 (D) 1,2 અને 3

14) G20 નાણા અને આરોગ્ય પ્રધાનોની સંયુક્ત બેઠક વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

- કેન્દ્રીય નાણા અને કોર્પોરેટ બાબતોના પ્રધાન નિર્મલા સીતારમણ રોમમાં G20 સંયુક્ત નાણાં અને આરોગ્ય પ્રધાનોની બેઠકમાં ભાગ લેવા માટે ઇટાલીની સત્તાવાર મુલાકાતે છે.
- સત્તાવાર મુલાકાતે, તે કોવિડ-19 રોગચાળા સામે સજ્જતા, નિવારણ અને પ્રતિભાવને મજબૂત કરવાના પગલાં અંગે ચર્ચા કરશે.
- G20 રોમ સમિટ એ G20 પ્રક્રિયાની પરાકાષ્ટા છે અને નેતાઓના સ્તરે સઘન કાર્યનો અંતિમ તબક્કો છે. આ સમિટ રાજ્ય અને સરકારના વડાઓના સ્તરે G20 ની 16મી બેઠક હશે.
ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?
(A) 1,2 (B) 2,3
(C) 1,3 (D) 1,2 અને 3

UPSC, GPSC, PSI/CONSTABLE, S.T.I., Dy.SO, નાયબ મામલતદાર, ઊનિસચિવાલય કલાર્ક, તલાટી, TET, TAT વગેરે વિવિધ સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષાઓ માટે અત્યંત ઉપયોગી પુસ્તક

આનુવંશિક રીતે સુધારેલા (GM) પાક

- કોએલિશન ફોર GM ફી ઈન્ડિયા અનુસાર, જૂન 2021માં ભારત દ્વારા યુરોપિયન યુનિયનના દેશોમાં નિકાસ કરવામાં આવેલા કન્સાઈનમેન્ટમાં 500 ટન આનુવંશિક રીતે સુધારેલા (GM) ચોખાની શોધથી 'ભારત અને તેના કૃષિ બજારની પ્રતિષ્ઠાને નુકસાન' થયું છે.
- જોકે, ભારત કહે છે કે GM ચોખા ભારતમાં વ્યાપારી ધોરણે ઉગાડવામાં આવતા નથી અને માત્ર નિકાસ માટે ઉગાડવામાં આવે છે અને કૃષિ અને પ્રોસેસ ફૂડ પ્રોડક્ટ્સ એક્સપોર્ટ ડેવલપમેન્ટ ઓથોરિટી (APADA) દ્વારા તેની સંપૂર્ણ ચકાસણી કરવામાં આવે છે.

Back to basics : GM પાક

- GM ખોરાક એવા છોડમાંથી પ્રાપ્ત થાય છે જેમના જનીનો કૃત્રિમ રીતે સુધારવામાં આવે છે, સામાન્ય રીતે પાકની સામાન્ય પ્રજાતિઓની ઉપજ વધારવા માટે સંકરીકરણ પદ્ધતિઓ અપનાવે છે, નીંદણ પ્રત્યે સહિષ્ણુતા, રોગ અથવા દુષ્કાળ સામે પ્રતિકાર અને ચોક્કસ પ્રજાતિના આનુવંશિક ગુણધર્મોમાં પોષક સુધારો.
- સંભવતઃ GM ચોખાની સૌથી પ્રખ્યાત વિવિધતા ગોલ્ડન રાઈસ છે.
- ગોલ્ડન રાઈસમાં ડેફોડિલ્સ અને મકાઈના છોડના જનીનો હોય છે અને તેમાં વિટામિન A ભરપૂર હોય છે.
- ભારતે માત્ર એક GM પાક બીટી કપાસના વ્યાપારી વાવેતરને મંજૂરી આપી છે.
- દેશમાં કોઈ GM ખાદ્ય પાકને વ્યાપારી ખેતી માટે મંજૂરી આપવામાં આવી નથી.
- જોકે ઓછામાં ઓછા 20 GM પાક માટે મર્યાદિત ક્ષેત્ર પરીક્ષણની મંજૂરી આપવામાં આવી છે.
- તેમાં GM ચોખાની જાતોનો સમાવેશ થાય છે જે જંતુઓ અને રોગો સામે પ્રતિકારમાં સુધારો કરે છે, તેમજ સંકર બીજ ઉત્પાદન અને પોષક વૃદ્ધિનો સમાવેશ થાય છે.
- GM ખોરાકનો ગેરલાભ એ છે કે તેઓ તેમના બદલાયેલા DNA ને કારણે એલર્જીનું કારણ બની શકે છે અને એન્ટિબાયોટિક પ્રતિકારમાં વધારો કરી શકે છે.

GM રાઈસની નિકાસ (ભારતની અસરો)

- ભારત વિશ્વનું ટોચનું ચોખા નિકાસકાર છે, જેણે 2020માં 18 મિલિયન ટન અનાજ (ઓર્ગેનિક ચોખા) વેચીને 65,000 કરોડ રૂપિયાની કમાણી કરી છે, જેમાંથી લગભગ એક ચતુર્થાંશ પ્રીમિયમ બાસમતી છે.

- પશ્ચિમ એશિયાના મોટાભાગના દેશો અમેરિકા અને યુકે બાસમતી ચોખા ખરીદી રહ્યા છે, જ્યારે મોટા ભાગના બિન બાસમતી આફ્રિકન દેશો અને પડોશી દેશો નેપાળ અને બાંગ્લાદેશ દ્વારા આયાત કરવામાં આવે છે.
- ભારત માટે આ મુશ્કેલ હોઈ શકે છે કારણ કે તે 2006માં યુ.એસ.માં હતું, જ્યારે નિકાસ માટે તૈયાર શિપમેન્ટમાં GM ચોખાનો થોડો જથ્થો મળી આવ્યો હતો.
- પરિણામે જાપાન, રશિયા અને યુરોપિયન યુનિયન જેવા વેપારી ભાગીદારોએ અમેરિકાથી ચોખાની આયાત સ્થગિત કરી દીધી હતી, જેના કારણે ખેડૂતોને ભારે નુકસાન થયું હતું.
- તે સમયે ચોખાની નિકાસ લોબીના દબાણ હેઠળ ભારતે બાસમતી પટ્ટામાં GM ચોખાના પરીક્ષણ પર પ્રતિબંધ મૂકવાની નીતિઓ તૈયાર કરી હતી. જોકે, દેશના અન્ય ભાગોમાં, ખાસ કરીને એવા ખેડૂતો કે જેઓ નવા પરંતુ વધતા ઓર્ગેનિક ચોખા નિકાસ બજારનું લક્ષ્ય રાખે છે, તેઓ ચિંતિત છે કે તેમના ઉત્પાદનો દૂષિત થઈ શકે છે.
- અનધિકૃત HtBt કપાસ અને બીટી રીંગણ પહેલેથી જ વ્યાપારી ધોરણે ઉગાડવામાં આવી રહ્યા છે, જેમાં સેંકડો ઉત્પાદકો ખુલ્લેઆમ સરકારી પ્રતિબંધનો ભંગ કરે છે.

આગળનો રસ્તો

- ભારતના ટોચના ચોખા વૈજ્ઞાનિકો હાલ માટે પરંપરાગત GM ચોખા સંશોધનથી દૂર ગયા હોય તેવું લાગે છે.
- તાજેતરમાં નોન-GM શાકનાશી સહિષ્ણુ ચોખાની પ્રથમ જાતો શરૂ કરવામાં આવી હતી, જેનું સીધું વાવેતર કરી શકાય છે, આમ પાણી અને મજૂરી ખર્ચ (પુસા બાસમતી 1979 અને પુસા બાસમતી 1985)ની બચત થઈ હતી.
- IARI (ઈન્ડિયન એગ્રિકલ્ચરલ રિસર્ચ ઈન્સ્ટિટ્યૂટ) નવી જીન સંપાદન તકનીક {સાઈટ ડાયરેક્ટેડ ન્યુક્લિલયસ (SDN) 1 અને 2} દ્વારા દુષ્કાળ-સહિષ્ણુ, ખારાશ-સહિષ્ણુ ચોખાના તાણ બનાવવા માટે પણ કામ કરી રહી છે, જેને હજી સુધી નિયમનકારી મંજૂરી મળી નથી, જે અન્ય પ્રજાતિઓની જાતિ વિના ચોખાના છોડના તેના જનીનને બદલી નાખે છે.
- આવી નવી પ્રગતિને કારણે સ્થાનિક અને નિકાસ ગ્રાહકો માટે નિયમનકારી વ્યવસ્થાને મજબૂત કરવાની જરૂર છે.
- તકનીકી મંજૂરીઓને સુવ્યવસ્થિત કરવી જોઈએ અને વિજ્ઞાન આધારિત નિર્ણયોનો અમલ કરવો જોઈએ.
- સલામતી પ્રોટોકોલનું કડક પાલન સુનિશ્ચિત કરવા માટે કડક દેખરેખની જરૂર છે અને ગેરકાયદેસર GM પાકના ફેલાવાને રોકવા માટે અમલીકરણને ગંભીરતાથી લેવું જોઈએ.

સફેદ વામન તારો

- તાજેતરમાં, આંતરરાષ્ટ્રીય ટીમે નોંધ્યું હતું કે એક સફેદ વામન તારાએ 30 મિનિટમાં તેની તેજસ્વીતા ગુમાવી દીધી હતી, આ પ્રક્રિયામાં સામાન્ય રીતે ઘણા દિવસોથી મહિનાઓ લાગે છે.
- સફેદ વામન તારાની આ ઘટનાને સ્વીચ ઓન અને ઓફ ઇવેન્ટ તરીકે ઓળખાવી શકાય છે.
- ખગોળશાસ્ત્રીઓએ હબલ સ્પેસ ટેલિસ્કોપ અને ટ્રાન્ઝિટિંગ એક્સોપ્લેનેટ સર્વે સેટેલાઈટ (TESS)નો ઉપયોગ કરીને ઘણા સફેદ વામન તારાઓની ઓળખ કરી છે.

Back to basics : સફેદ વામન તારા વિશે

- નિર્માણ:**
 - સફેદ વામન તારાઓમાં હાજર હાઈડ્રોજન પરમાણુ સંયોજનની પ્રક્રિયામાં સંપૂર્ણપણે નાબૂદ થઈ ગયું છે.
 - આવા તારાની ઘનતા ખૂબ વધારે હોય છે.
 - સામાન્ય સફેદ વામન આપણા સૂર્યના કદકરતાં અડધું હોય છે અને તેની સપાટીનું ગુરૂત્વાકર્ષણ પૃથ્વી કરતાં 1,00,000 ગણું વધારે હોય છે.
 - સૂર્ય જેવા તારાઓ પરમાણુ ફ્યુઝન પ્રતિક્રિયાઓ દ્વારા હાઈડ્રોજનને તેમના કેન્દ્રમાં હિલિયમમાં રૂપાંતરિત કરે છે.
 - તારાના મૂળમાં ફ્યુઝન તાપમાન અને બાહ્ય દબાણ ઉત્પન્ન કરે છે (તેઓ વિશાળ લાલ રાક્ષસો તરીકે ફેલાય છે), પરંતુ આ દબાણ તારાના સમૂહ દ્વારા ઉત્પન્ન ગુરૂત્વાકર્ષણ દ્વારા સંતુલિત થાય છે.
 - પરમાણુ સંયોજનની પ્રક્રિયામાં તારાઓમાં હાજર હાઈડ્રોજન સંપૂર્ણપણે સમાપ્ત થઈ ગયા પછી, ગુરૂત્વાકર્ષણ ખૂબ ઊંચું થઈ જાય છે જેના કારણે તારાઓ સફેદ વામન તારાઓમાં રૂપાંતરિત થાય છે.

- કાળા વામન તારાઓ:**
 - એક સફેદ વામન તારાને કાળો વામન તારો બનવામાં સેંકડો અબજો વર્ષ લાગે છે, કારણ કે બ્રહ્માંડના સૌથી જૂના તારાઓ માત્ર 10 અબજથી 20 અબજ વર્ષ જૂના છે, તેથી હજી સુધી કોઈ કાળા વામન તારાઓ જાણીતા નથી.
 - એ નોંધવું જોઈએ કે બધા સફેદ વામન શાંત નથી હોતા અને કાળા વામનમાં ફેરવાય છે.

- ચંદ્રશેખર સીમા:**
 - સફેદ વામન તારાઓના સમૂહની ઉપરની મર્યાદા સૌર સમૂહ કરતા 1.44 ગણી મોટી હોઈ શકે નહીં.
 - આ સરહદ પર તેના કેન્દ્ર પરનું દબાણ એટલું ઊંચું થઈ જાય છે કે તારા થર્મોન્યુક્લિયર સુપરનોવા તરીકે વિસ્ફોટ કરે છે.

- સ્વીચ ઓન અને ઓફ ઘટના:**
 - સફેદ વામન તારો, જેની ચર્ચા કરવામાં આવી છે, તે 'TW પિક્ટોરિસ' નામની દ્વિસંગી પ્રણાલીનો ભાગ છે, જ્યાં એક તારો અને સફેદ વામન તારો એકબીજાની પરિક્રમા કરે છે.
 - બંને શરીર એકબીજાની એટલી નજીક છે કે તારો સામગ્રીને સફેદ વામનમાં સ્થાનાંતરિત કરે છે.
 - પદાર્થ સફેદ વામન તારા સુધી પહોંચતાજ તે એક્સ્યુરેશન ડિસ્ક અથવા તેની આસપાસ ગેસ, પ્લાઝમા અને અન્ય કણોની ડિસ્ક ઉત્પન્ન કરે છે.
 - જેમ જેમ ગ્રોથ ડિસ્ક મટિરિયલ ધીરે ધીરે સફેદ વામન તારાની નજીક આવે છે, તે સામાન્ય રીતે તેજસ્વી બને છે.
 - એવા કિસ્સાઓ છે જ્યારે દાતા તારાઓ સફેદ વામન તારાની વૃદ્ધિ ડિસ્કની રચનામાં સહકાર આપતા નથી. જોકે, તેના કારણો હજી સ્પષ્ટ થયા નથી.
 - જ્યારે આવું થાય છે, ત્યારે ડિસ્કની તેજસ્વીતા રહે છે કારણ કે તેની ક્યારાની સામગ્રી અગાઉથી અસ્તિત્વમાં રહેલી સામગ્રી મુજબ રહે છે.
 - તે પછી ડિસ્કને મોટાભાગની સામગ્રીનો બગાડ કરવામાં લગભગ 1-2 મહિનાનો સમય લાગે છે.
 - જોકે 30 મિનિટમાં TW પિક્ટોરિસની તેજસ્વીતામાં ઘટાડો સંપૂર્ણપણે અણધાર્યો હતો, પરંતુ તે 'ચુંબકીય ગેટિંગ' નામની પ્રક્રિયાને કારણે થઈ શકે છે.
 - ચુંબકીય મેળવવાની પ્રક્રિયા ત્યારે થાય છે જ્યારે ચુંબકીય ક્ષેત્ર સફેદ વામન તારાની આસપાસ એટલી ઝડપથી આગળ વધી રહ્યું હોય છે કે તે સફેદ વામનને મળતી સામગ્રીની માત્રામાં અવરોધ પેદા કરે છે.
 - મહત્વ: આ શોધ વિકાસ પાછળના ભૌતિકશાસ્ત્રને સમજવામાં મદદ કરશે – બ્લેક હોલ અને ન્યૂટ્રોન તારાઓ તેમની આસપાસના તારાઓ પાસેથી સામગ્રી કેવી રીતે મેળવે છે.

ચંદ્રશેખર સીમા (Chandrasekhar Limit)

- ચંદ્રશેખર સીમા એ સ્થિર સફેદ વામન તારા માટે સૈદ્ધાંતિક રીતે શક્ય મહત્તમ સમૂહ છે.
- સફેદ વામન તારાઓના સમૂહની ઉપરની મર્યાદા સૌર સમૂહ કરતા 1.44 ગણી મોટી હોઈ શકે નહીં.
- કોઈપણ ડિજનરેટિવ વસ્તુ ન્યૂટ્રોન તારા અથવા બ્લેક હોલમાં વધુ વિશાળ રીતે પડવી આવશ્યક છે.
- આ સરહદનું નામ નોબેલ પુરસ્કાર વિજેતા સુબ્રમણ્યમ ચંદ્રશેખરના નામ પરથી રાખવામાં આવ્યું છે, જેમણે સૌ પ્રથમ 1931માં આ વિચાર રજૂ કર્યો હતો.
- તારાઓના માળખા અને વિકાસ સાથે સંકળાયેલી શારીરિક પ્રક્રિયાઓ પરના તેમના કાર્ય માટે તેમને 1983માં ભૌતિકશાસ્ત્રમાં નોબેલ પુરસ્કાર એનાયત કરવામાં આવ્યો હતો.

ભારતનું પ્રથમ સ્વદેશી વિમાનવાહક જહાજ INS Vikrantનું બીજું દરિયાઈ પરીક્ષણ શરૂ થયું

- ▶ ભારતના પ્રથમ સ્વદેશી એરક્રાફ્ટ કેરિયર, INS વિક્રાંતે 24 ઓક્ટોબર, 2021ના રોજ તેની બીજી દરિયાઈ ટ્રાયલ શરૂ કરી હતી. તેની પ્રથમ દરિયાઈ અજમાયશ આ વર્ષે ઓગસ્ટમાં પૂર્ણ થઈ હતી.

Back to basics : INS વિક્રાંત

- ▶ INS વિક્રાંત એ 44,000 ટનનું કેરિયર છે, જેનું નિર્માણ રૂ.23,000 કરોડના ખર્ચે થયું છે. તે કેરળના કોચીમાં સરકારી માલિકીના કોચિન શિપયાર્ડમાં બનાવવામાં આવ્યું છે. આ યુદ્ધ જહાજના નિર્માણ માટે 100 MSMEs સહિત 550 જેટલી ભારતીય કંપનીઓ સેવાઓ પૂરી પાડી રહી છે. તે સૌથી મોટું અને સૌથી જટિલ યુદ્ધ જહાજ છે જે ભારતમાં પ્રથમ વખત ડિઝાઇન અને બનાવવામાં આવ્યું છે. આ સાથે, ભારત હવે એવા દેશોના પસંદગીના જૂથમાં જોડાય છે કે જે સ્વદેશી રીતે આવા વિમાનવાહક જહાજોની રચના, નિર્માણ અને સંકલન કરવાની ક્ષમતા ધરાવે છે. યુએસ, યુકે, રશિયા, જાપાન, ઈટાલી અને ફ્રાન્સ જેવા દેશોમાં આવી ક્ષમતાઓ છે.

વિમાનવાહક જહાજની સુવિધાઓ

- ▶ વિમાનવાહક જહાજની ટોપ સ્પીડ 28 ગાંઠ અથવા 52 કિમી પ્રતિ કલાકની છે અને 18 ગાંઠની કુર્લિંગ સ્પીડ છે. બેટલશીપમાં 2300 કોચ સાથે 14 ડેક છે જે અંદાજે 1700 કૂલર્ષ શકે છે.

મિથેનમાં CO2 નું પરિવર્તન

- ▶ તાજેતરમાં ભારતીય વૈજ્ઞાનિકોએ કાર્બન ડાયોક્સાઇડ (CO2) ને મિથેન (CH4) માં રૂપાંતરિત કરવા માટે ફોટોકેમિકલ પદ્ધતિ (Photochemical Method)/ ફોટોકેટાલિસ્ટ (Photocatalyst) વિકસાવી છે.
- ▶ ફોટોકેમિકલ પદ્ધતિ એ પ્રકાશ તરીકે ઊર્જાના શોષણ દ્વારા શરૂ કરવામાં આવેલી રાસાયણિક પ્રક્રિયા છે.

પરિચય

- ▶ વૈજ્ઞાનિકોએ એક ઓર્ગેનિક પોલિમર ડિઝાઇન કર્યું છે જે દૃશ્યમાન પ્રકાશને શોષી શકશે અને કાર્બન ડાયોક્સાઇડ ઘટાડવાના પ્રતિસાદને ઉત્તેજિત કરી શકશે.
- ▶ મોટાભાગના ઉત્પ્રેરકોમાં ઝેરી અને મોંઘી ધાતુની પ્રતિકૃતિઓ હોય છે. તેથી, વૈજ્ઞાનિકોએ આ ઉણપને દૂર કરવા માટે ધાતુ મુક્ત અને છિદ્રાળુ (Porous) કાર્બનિક પોલિમર વિકસાવ્યું છે.

- ▶ CO2 શમનની આ ફોટોકેમિકલ પદ્ધતિ સૂર્યપ્રકાશનો ઉપયોગ ઊર્જાના નવીનીકરણીય સ્ત્રોત તરીકે કરે છે.
- ▶ એવી ઘણી પદ્ધતિઓ છે જેમાં કાર્બન ડાયોક્સાઇડ ઘટાડી શકાય છે, જેમાં ફોટોકેમિકલ્સ, ઈલેક્ટ્રોકેમિકલ્સ, ફોટોઇલેક્ટ્રોકેમિકલ્સ, ફોટોથર્મલ વગેરેનો સમાવેશ થાય છે.

પ્રક્રિયા

- ▶ આ ઉત્પ્રેરકમાં સંક્ષિપ્ત માઈક્રોપોર્સ પોલિમર (Conjugated Microporous Polymer-CMP) નામનું રસાયણ હોય છે.
- ▶ ઓરડાના તાપમાને તમારો ઊંચો CO2 શોષણ ક્ષમતાને કારણે આ CO2તેની સપાટી પર પ્રાપ્ત કરી શકે છે અને તેને મૂલ્ય વર્ધિત ઉત્પાદન- મિથેનમાં રૂપાંતરિત કરી શકે છે.
- ▶ CO2 તેમને મૂલ્યવર્ધક ઉત્પાદનોમાં રૂપાંતરિત કરવા માટે કેટલીક મુખ્ય ફોટો ઉત્પ્રેરક આવશ્યકતાઓ છે, જે નીચેના આધારે છે:
- ▶ પ્રકાશ શોષણ ગુણધર્મ/પ્રકાશ હાવોર્સ્ટિંગ પ્રોપર્ટી.
- ▶ ચાર્જ કેરિયર (ઈલેક્ટ્રોન-હોલ જોડી) અલગ થવાની કાર્યક્ષમતા.
- ▶ યોગ્ય ઈલેક્ટ્રોનિક મૈત્રીપૂર્ણ સંચાલન/વાહક બેન્ડની હાજરી.

મહત્વ

- ▶ મિથેનના મહત્વપૂર્ણ ઉપયોગોની સાથે, તે સૌથી સ્વચ્છ જ્વલનશીલ અશ્મિભૂત ઈંધણ મૂલ્યવાન ઉત્પાદનોમાંનું એક હોઈ શકે છે અને તેનો સીધો ઉપયોગ હાઈડ્રોજન વાહક તરીકે બળતણ કોષોમાં થઈ શકે છે.
- ▶ તે કુદરતી ગેસનો મુખ્ય ઘટક પણ છે અને વીજ ઉત્પાદન માટે કોલસાને બદલવાની અને નવીનીકરણીય ઉત્પાદકતાને મજબૂત કરવાની પુરવઠા ક્ષમતા ધરાવે છે.

Back to basics : મિથેન

- પરિચય:
- ▶ મિથેન એ પૃથ્વીના વાતાવરણમાં ઓછી માત્રામાં જોવા મળતો વાયુ છે.
- ▶ તે સૌથી સરળ હાઈડ્રોકાર્બન છે, જેમાં એક કાર્બન પરમાણુ અને ચાર હાઈડ્રોજન પરમાણુઓ (CH4) છે.
- ▶ મિથેન એક શક્તિશાળી ગ્રીનહાઉસ ગેસ છે. તે જ્વલનશીલ છે અને વિશ્વભરમાં બળતણ તરીકે વપરાય છે.
- ▶ મિથેન ગેસ કાર્બનિક પદાર્થોના ભંગાણ અથવા સડા દ્વારા ઉત્પન્ન થાય છે અને કુદરતી પ્રક્રિયાઓ દ્વારા વાતાવરણમાં ઉત્પન્ન થઈ શકે છે, જેમ કે ભેજવાળી જમીનમાં છોડની સામગ્રીનો સડો, ભૂગર્ભ થાપણોમાંથી ગેસ લિકેજ અથવા પશુઓ દ્વારા ખોરાકનું પાચન અથવા તેલ અને માનવ પ્રવૃત્તિઓ જેવી ગેસ ઉત્પાદન, ચોખ્ખાની ખેતી અથવા કચરો વ્યવસ્થાપન.

- મિથેનને 'માર્શ ગેસ' તરીકે પણ ઓળખવામાં આવે છે કારણ કે તે કળણવાળા સ્થળોની સપાટી પર જોવા મળે છે.

મુખ્ય ઉપયોગો

- તે હાઈડ્રોજન અને કેટલાક કાર્બનિક રસાયણોનો મહત્વપૂર્ણ સ્ત્રોત છે.
- તે કાર્બન મોનોક્સાઈડ અને હાઈડ્રોજન ઉત્પન્ન કરવા માટે ઉચ્ચ તાપમાને વરાળ સાથે પ્રતિક્રિયા આપે છે; બાદમાં તેનો ઉપયોગ ખાતર અને વિસ્ફોટકો માટે એમોનિયાના ઉત્પાદન માટે થાય છે.
- મિથેનમાંથી મેળવેલા અન્ય મૂલ્યવાન રસાયણોમાં મિથેનોલ, ક્લોરોફોર્મ, કાર્બન ટેટ્રાક્લોરાઈડ અને નાઈટ્રોમિથેનનો સમાવેશ થાય છે.
- મિથેનનું અદ્યતન દહન કાર્બન બ્લેકનું ઉત્સર્જન કરે છે, જેનો ઓટોમોબાઈલ ટાયર માટે ઉપયોગમાં લેવાતા રબરમાં રિઈન્ફોર્સિંગ એજન્ટ તરીકે વ્યાપક પણે ઉપયોગ થાય છે.

મિથેનની પર્યાવરણીય અસર

- તે કાર્બન કરતા 84 ગણું વધુ શક્તિશાળી છે અને તૂટી ગયા પછી વાતાવરણમાં લાંબો સમય ટકતું નથી.
- તે જમીની ઓઝોન બાંધકામ માટે જવાબદાર ખતરનાક હવા પ્રદૂષક છે.

યુએસ CAATSA અને રશિયાના S-400

- અમેરિકન સાંસદોએ પ્રતિબંધ અધિનિયમ (CAATSA) મારફતે કાઉન્ટરિંગ અમેરિકાઝ એડવર્સરીઝના પ્રતિબંધોને હળવા કરવા માટે ભારતને ટેકો આપવાનું ચાલુ રાખ્યું છે.
- ઓક્ટોબર 2018માં ભારતે CAATSA હેઠળ અમેરિકાના વાંધા અને પ્રતિબંધોની ધમકીઓ છતાં S-400 ટ્રાયમ્ફ મિસાઈલ સિસ્ટમ માટે રશિયા સાથે 5.43 અબજ ડોલરના કરાર પર હસ્તાક્ષર કર્યા હતા. ભારતને નવેમ્બર 2021માં રશિયા તરફથી S-400 મિસાઈલ ડિકેન્સ સિસ્ટમની ડિલિવરી મળવાની સંભાવના છે.

Back to basics : CAATSA

- યુએસ રૂલ:
 - આ 2017માં ઘડવામાં આવેલો યુ.એસ. ફેડરલ કાયદો છે. આ કાયદો અમેરિકન રાષ્ટ્રપતિને રશિયન સંરક્ષણ અને ગુપ્તચર ક્ષેત્રો સાથે 'નોંધપાત્ર વ્યવહારો'માં રોકાયેલા વ્યક્તિઓ પર સૂચિબદ્ધ 12 માંથી ઓછામાં ઓછા પાંચ પ્રતિબંધો લાદવાની સત્તા આપે છે.
 - તેનો ઉદ્દેશ રશિયન સરકારને આવક મેળવતા અટકાવવાનો છે.

પ્રતિબંધોના પ્રકારો:

- CAATSAમાં 12 પ્રકારના પ્રતિબંધો છે. ભારત-રશિયા સંબંધો અથવા ભારત-અમેરિકાના સંબંધોને અસર કરી શકે તેવા માત્ર બે પ્રતિબંધો છે.
- બેંકિંગ વ્યવહારો પર પ્રતિબંધ: ભારત-રશિયા સંબંધો પર અસર થવાની સંભાવના છે તેમાંથી પ્રથમ 'બેંકિંગ વ્યવહારો પર પ્રતિબંધ' છે.
- આનો અર્થ એ થશે કે રશિયાને ભારત માટે S-400 સિસ્ટમની ખરીદી માટે અમેરિકન ડોલરમાં ચૂકવણી કરવી મુશ્કેલ બનશે.
- નિકાસ મંજૂરી:
 - નિકાસ મંજૂરીની ભારત-અમેરિકા સંબંધો પર વધુ અસર પડશે.
 - તે એક નિકાસ પ્રતિબંધ છે જે ઈન્ડો-યુએસ વ્યૂહાત્મક અને સંરક્ષણ ભાગીદારીને સંપૂર્ણપણે પાટા પરથી ઉતારવાની ક્ષમતા ધરાવે છે, કારણ કે તે યુએસ નિયંત્રિત કોઈપણ માલના લાઈસન્સ અને નિકાસને નકારી કાઢશે.
- મુક્તિના માપદંડ:
 - અમેરિકન રાષ્ટ્રપતિને 2018માં 'કેસ-બાય-કેસ' ધોરણે CAATSA પ્રતિબંધો માફ કરવાની સત્તા આપવામાં આવી હતી.

રશિયાની S-400 ટ્રાયમ્ફ મિસાઈલ સિસ્ટમ

- તે રશિયા દ્વારા ડિઝાઈન કરવામાં આવેલી મોબાઈલ, જમીનથી હવામાં મિસાઈલ સિસ્ટમ (SAM) છે.
- તે આધુનિક લાંબા અંતરની SAM (MLR SAM) છે જે વિશ્વના સૌથી ખતરનાક ઓપરેશન માટે તૈનાત છે, જે યુએસ વિકસિત ટર્મિનલ હાઈ અલ્ટિટ્યૂડ એરિયા ડિકેન્સ સિસ્ટમ (THAAD)થી ઘણી આગળ માનવામાં આવે છે.
- તે મલ્ટિફંક્શન રડાર, સ્વાયત્ત શોધ અને લક્ષ્ય પ્રણાલી, એન્ટી એરક્રાફ્ટ મિસાઈલ સિસ્ટમ, લોન્ચર અને કમાન્ડ એન્ડ કન્ટ્રોલ સેન્ટરને એકીકૃત કરે છે.
- તે સપાટી સંરક્ષણ માટે ત્રણ પ્રકારની મિસાઈલો છોડવામાં સક્ષમ છે.
- આ સિસ્ટમ 30 કિમી સુધીની ઊંચાઈ પર 400 કિમીની રેન્જમાં વિમાન, માનવરહિત હવાઈ વાહનો (UAV) અને બેલિસ્ટિક અને ક્રૂઝ મિસાઈલ સહિત તમામ પ્રકારના હવાઈ લક્ષ્યોને લક્ષ્ય બનાવી શકે છે.
- સિસ્ટમ 100 હવાઈ લક્ષ્યોને ટ્રેક કરી શકે છે અને તેમાંથી છને એક સાથે લક્ષ્ય બનાવી શકે છે.

ભારત માટે મહત્વ

- ભારતની દૃષ્ટિએ ચીન રશિયા પાસેથી સંરક્ષણ ઉપકરણો પણ ખરીદી રહ્યું છે. 2015માં ચીને રશિયા સાથે સમજૂતી કરી હતી. તેની ડિલિવરી જાન્યુઆરી 2018માં શરૂ થઈ હતી.

- > S-400 સિસ્ટમના ચીનના હસ્તાંતરણને આ ક્ષેત્રમાં 'ગેમ ચેન્જર' તરીકે જોવામાં આવ્યું છે. જોકે ભારત સામે તેની અસરકારકતા મર્યાદિત છે.
- > તેનું સંપાદન ઉચ્ચ સ્તરીય F-35 યુએસ ફાઈટર જેટ્સ સહિત બે મોરચાના યુદ્ધમાં હુમલાઓનો સામનો કરવા માટે નિર્ણાયક છે.

ઇન્ડો-યુએસ સંરક્ષણ સહકાર

- > બંને દેશોએ 2005માં 'ન્યૂ ફ્રેમવર્ક ફોર ઇન્ડિયા-યુએસ ડિકેન્સ રિલેશન્સ' પર હસ્તાક્ષર કર્યા હતા, જેને 2015માં 10 વર્ષ માટે અપડેટ કરવામાં આવ્યા હતા.
- > અમેરિકાએ વર્ષ 2016માં ભારતને મુખ્ય સંરક્ષણ ભાગીદાર તરીકે માન્યતા આપી હતી.
- > આ હોદ્દો ભારતને અમેરિકાના સૌથી નજીકના સાથીઓ અને યુ.એસ.ના ભાગીદારો જેવી જ વધુ અદ્યતન અને સંવેદનશીલ તકનીકો ખરીદવાની મંજૂરી આપે છે.
- > ભારત અને અમેરિકાએ વર્ષોથી મહત્વપૂર્ણ સંરક્ષણ કરારો પર હસ્તાક્ષર કર્યા છે અને ક્વોડ્સ (ભારત, યુએસએ, જાપાન અને ઓસ્ટ્રેલિયા)ના ચાર દેશના જોડાણને પણ ઔપચારિક સ્વરૂપ આપ્યું છે.

ચાર મૂળભૂત સંરક્ષણ સમજૂતીઓ

- > જિયોસ્પેશિયલ ઇન્ટેલિજન્સ માટે બેઝિક એક્સચેન્જ એન્ડ કોઓપરેશન એગ્રીમેન્ટ (BECA).
- > જનરલ સિક્યોરિટી ઓફ મિલિટરી ઇન્ફોર્મેશન એગ્રીમેન્ટ (GSOMIA).
- > લોજિસ્ટિક્સ એક્સચેન્જ મેમોરેન્ડમ ઓફ એગ્રીમેન્ટ (LEMOA).
- > સંદેશાવ્યવહાર સુસંગતતા અને સુરક્ષા સમજૂતી (COMCASA).
- > ભારતમાં યુએસ મિલિટરી ઇક્વિપમેન્ટ: AIF C-17 હેવી-વેઈટ લિફ્ટર્સ, અપાયે હેલિકોપ્ટર્સ અને C-130J સ્પેશિયલ ઓપરેશન્સ એરક્રાફ્ટ, ઇન્ડિયન નેવીનું P-8I સર્વેલન્સ એરક્રાફ્ટ અને ઇન્ડિયન આર્મીનું M-777 અલ્ટ્રા-લાઈટ હોવિટ્ઝર.

સંરક્ષણ ક્વાયત

- > માલાબાર ક્વાયત (ચતુર્ભુજ નૌકા ક્વાયત ઓફ ઇન્ડિયા, યુએસએ, જાપાન અને ઓસ્ટ્રેલિયા), યુદ્ધ ક્વાયત (સેના); કોપ ઇન્ડિયા (એરફોર્સ); વજ પ્રહાર (સ્પેશિયલ ફોર્સ).

આગળનો રસ્તો

- > રશિયા એ ભારતને હંમેશાં સંતુલન એજન્ટ તરીકે જોયું છે, તેથી રશિયાએ શાંઘાઈ સહકાર સંગઠન (SCO)માં ભારતના સમાવેશ અને રશિયા-ભારત-ચીન (RIC) જૂથની રચનાને સરળ બનાવી હતી.
- > ભારત આજે એક અનોખી સ્થિતિમાં છે જ્યાં તેના તમામ મોટી શક્તિઓ સાથે અનુકૂળ સંબંધો છે અને શાંતિપૂર્ણ વિશ્વ વ્યવસ્થા બનાવવામાં મદદ કરવા માટે આ પરિસ્થિતિનો લાભ લેવો જોઈએ.
- > વાસ્તવિક નિયંત્રણ રેખા (LAC) સાથે ચીન સાથે જીવલેણ અથડામણ વચ્ચે ભારત માટે સંરક્ષણ ખરીદી નિર્ણાયક બની ગઈ છે. વળી, રશિયા તમામ સંજોગોમાં ભારતનો સંરક્ષણ ભાગીદાર છે.
- > જોકે ભારતે રશિયા અને અમેરિકા બંને સાથેના સંબંધોને સંતુલિત કરવાની જરૂર છે જેથી તેના રાષ્ટ્રીય હિત સાથે સમાધાન ન થાય.
- > ભારતે અમેરિકા સાથે ગાઢ સંબંધો વિકસાવવાની જરૂર છે, જે ચીન અને રશિયા વચ્ચે વ્યૂહાત્મક ભાગીદારી તરફના કોઈપણ પગલાને સંતુલિત કરી શકે.

બેલિસ્ટિક મિસાઇલ Agni-Vનું સફળતાપૂર્વક પરીક્ષણ કરવામાં આવ્યું

- > ભારતે 27 ઓક્ટોબર, 2021ના રોજ અગ્નિ-5 સરકેસ-ટુ -સર્કેસ બેલેસ્ટિક મિસાઇલનું સફળતાપૂર્વક પરીક્ષણ કર્યું.
- > મિસાઇલને ઓડિશાના દરિયાકાંઠે આવેલા એપીજે અબ્દુલ કલામ દ્વીપ પરથી છોડવામાં આવી હતી.
- > મિસાઇલ ત્રણ તબક્કાના ઘન-ઈંધણ એન્જિનનો ઉપયોગ કરે છે, જે ખૂબ જ ઉચ્ચ ચોકસાઈ સાથે 5000 કિમીની રેન્જ સુધીના લક્ષ્યોને હિટ કરી શકે છે.

વિશ્વસનીય લઘુત્તમ પ્રતિકાર (Credible Minimum Deterrence)

- > અગ્નિ-5 મિસાઇલનું સફળ પ્રક્ષેપણ ભારતની 'વિશ્વસનીય લઘુત્તમ અવરોધ'ની નીતિને અનુરૂપ છે. આ નીતિ 'પ્રથમ ઉપયોગ નહીં' (No First Use) ની પ્રતિબદ્ધતાને રેખાંકિત કરે છે.

અગ્નિ-5નું નિર્માણ

- > અગ્નિ-5 મિસાઇલનું નિર્માણ ડિકેન્સ રિસર્ચ ડેવલપમેન્ટ ઓર્ગેનાઈઝેશન (DRDO) દ્વારા કરવામાં આવ્યું છે.

પૃષ્ઠભૂમિ

- અગ્નિ-5 મિસાઈલનું પ્રથમ પરીક્ષણ એપ્રિલ 2012માં કરવામાં આવ્યું હતું. છેલ્લી ટેસ્ટ લગભગ ત્રણ વર્ષ પહેલાં 2018માં કરવામાં આવી હતી.

Back to basics : Agni-V

- અગ્નિ-V એ ભારતીય પરમાણુ સક્ષમ ઈન્ટરકોન્ટિનેન્ટલ બેલિસ્ટિક મિસાઈલ (ICBM) છે. તેને સંરક્ષણ સંશોધન અને વિકાસ સંગઠન દ્વારા વિકસાવવામાં આવ્યું છે. આ મિસાઈલની રેન્જ લગભગ 5000 થી 8000 કિમી છે. તે ત્રણ તબક્કાની, ઘન-ઈંધણવાળી આંતરખંડીય બેલિસ્ટિક મિસાઈલ છે. તેને ટૂક દ્વારા પરિવહન કરવામાં આવે છે અને ડબ્બાની મદદથી લોન્ચ કરવામાં આવે છે.

અગ્નિ-Vનું મહત્વ

- અગ્નિ Vનો ઉપયોગ ચીન સામે ભારતની પરમાણુ પ્રતિરોધક ક્ષમતા વધારવા માટે થઈ શકે છે. આ પહેલાં ભારતની સૌથી લાંબી રેન્જની મિસાઈલ અગ્નિ-III હતી, જેની રેન્જ 3000-3500 કિમી હતી. આ શ્રેણી ચીનના પૂર્વ અને ઉત્તર-પૂર્વીય વિસ્તારના લક્ષ્ય સુધી પહોંચવા માટે પૂરતી ન હતી. આમ, DRDO 2007થી અગ્નિ-V નામની આ મિસાઈલના સુધારેલા સંસ્કરણ પર કામ કરી રહ્યું હતું.

અંતિમ તબક્કામાં રાષ્ટ્રીય સાયબર સુરક્ષા વ્યૂહરચના: મુખ્ય મુદ્દાઓ

- વધતા સાયબર હુમલા અને ધમકીઓને પગલે ભારત National Cybersecurity Strategyને મંજૂરી આપવાના અંતિમ તબક્કામાં છે.
- ભારત વિશ્વભરમાં સૌથી વધુ સાયબર હુમલાવાળા દેશોમાં નો એક બની ગયો છે. અહીં દરરોજ લગભગ 40 લાખ માલવેર મળી આવે છે.
- ભારતમાં 1.15 બિલિયન ફોન અને 700 મિલિયનથી વધુ ઈન્ટરનેટ યુઝર્સનો પણ સમાવેશ થાય છે.
- આથી ભારત છેલ્લા બે વર્ષથી 'નેશનલ સાયબર સિક્યુરિટી સ્ટ્રેટેજી' પર કામ કરી રહ્યું છે, જેને કેબિનેટમાં અંતિમ મંજૂરી માટે મૂકવામાં આવી છે.
- વૈશ્વિક સાયબર સુરક્ષા સૂચકાંકમાં ભારતનો ક્રમ:
 - ભારત કોઈપણ મોટા સાયબર હુમલા કે ધમકીઓને ટાળવામાં સફળ રહ્યું છે. પરિણામે, ગ્લોબલ સાયબર સિક્યુરિટી ઈન્ડેક્સ 2021માં ભારત 47થી 10માં સ્થાને પહોંચી ગયું છે.

નીતિ સાથે પડકારો

- જેમ જેમ આ નીતિ લાગુ થશે, દેશને સાયબર-કૌશલ્યને સંબોધવાના પડકારનો સામનો કરવો પડશે. એક રિપોર્ટ અનુસાર, 2025 સુધીમાં ભારતમાં સાયબર સિક્યુરિટીમાં લગભગ 1.5 મિલિયન નોકરીઓ ખાલી હશે.

સાયબર-શિક્ષણ કાર્યક્રમ

- માઈક્રોસોફ્ટ અને ડેટા સિક્યુરિટી કાઉન્સિલ ઓફ ઈન્ડિયા (DSCI) એ 'સાયબર-એજ્યુકેશન પ્રોગ્રામ'માં રોકાણ કર્યું છે. આ પ્રોગ્રામ ભારતમાં કુશળ મહિલા સુરક્ષા વ્યાવસાયિકોનો સમૂહ બનાવવામાં મદદ કરશે. Microsoft સાયબર સિક્યુરિટીના ક્ષેત્રમાં કૌશલ્ય સુરક્ષા નેતાઓ માટે MeitY સાથે પણ સંકલન કરી રહ્યું છે.

Back to basics : નેશનલ સાયબર સિક્યુરિટી સ્ટ્રેટેજી**2020**

- રાષ્ટ્રીય સાયબર સુરક્ષા વ્યૂહરચના 2020 સખત ઓડિટ દ્વારા સાયબર જાગરૂકતા અને સાયબર સુરક્ષાને સુધારવાના ઉદ્દેશ્ય સાથે તૈયાર કરવામાં આવી હતી. આ નીતિ હેઠળ, સૂચિબદ્ધ સાયબર ઓડિટર્સ સંસ્થાઓની સુરક્ષા સુવિધાઓનું કાળજીપૂર્વક નિરીક્ષણ કરશે.

પ્રોબા-1 (Proba-1) એ 20 વર્ષ પૂરા કર્યા

- ESA ના પ્રોબા-1 મિનિસેટેલાઈટને બે દાયકા પહેલાં 27 ઓક્ટોબરના રોજ ભ્રમણકક્ષામાં છોડવામાં આવ્યો હતો. તેને 20 વર્ષ પૂરા થયા છે.
- આ મિનિસેટેલાઈટ 20 વર્ષથી સંપૂર્ણ રીતે કાર્યરત છે.
- તે એજન્સીનું સૌથી જૂનું સેવા આપતું પૃથ્વી અવલોકન મિશન છે.
- પ્રોબા-1 લગભગ હોટલ ફિજ જેટલું છે. તે અનેક ટેકનિકલ ફર્ટર્સ સાથે બે પૃથ્વી-નિરીક્ષણ સાધનોથી સજ્જ છે.
- પ્રોબા-1 એ 'Project for On-Board Autonomy' મિશનના ESA પરિવારમાંથી પ્રથમ છે.
- તેણે ટેકનોલોજી પ્રદર્શન ઉપગ્રહ તરીકે જીવનની શરૂઆત કરી અને પછીથી તે પૃથ્વી અવલોકન મિશન બની ગયું.

ક્રિસ (CHRIS)

- મુખ્ય હાઈરેઝોલ્યુશન CRIS (CHRIS - Compact High Resolution Imaging Spectrometer) 5-મીટર અવકાશી રિઝોલ્યુશન હાઈ રિઝોલ્યુશન કેમેરા સાથે મોનોકોમેટિક લીડ્સ.

પ્રોબા-1નું મહત્વ

- Proba-1 મિશનમાં ઘણી ઓછી કિંમતની, વ્યાપારી-ઓફ-ધ-શેલ્ફ સિસ્ટમ્સ અને ઘટકોનો સમાવેશ થાય છે. તેને કેટલીકવાર 'NewSpace before NewSpace' તરીકે વર્ણવવામાં આવે છે.

Proba-2

- પ્રોબા-1 નું પ્રક્ષેપણ 2009માં સૂર્ય-નિરીક્ષણ પ્રોબા-2 મિશન અને 2013માં વનસ્પતિ-ટ્રેકિંગ પ્રોબા-V મિશન, તેમજ ચોકસાઈ રચના ઉડાન દર્શાવવા માટે ડબલ-સેટેલાઈટ પ્રોબા-3 દ્વારા અનુસરવામાં આવ્યું હતું. પ્રોબા-3 સૂર્યના કોરોનાનો પણ અભ્યાસ કરશે જેને 2023માં લોન્ચ કરવાની યોજના છે.

યુરોપિયન સ્પેસ એજન્સી (ESA)

- ESA એક આંતર-સરકારી સંસ્થા છે જેમાં 22 સભ્ય દેશોનો સમાવેશ થાય છે. તે અવકાશ સંશોધન માટે સમર્પિત છે. ESAની સ્થાપના 1975માં થઈ હતી. તેનું મુખ્ય મથક પેરિસમાં છે.

MeitY દ્વારા 'AI પે ચર્ચા'નું આયોજન

- ઈલેક્ટ્રોનિક્સ અને આઈટી મંત્રાલયના નેશનલ ઈ-ગવર્નન્સ ડિવિઝન (NeGD) એ 28 ઓક્ટોબર, 2021ના રોજ 'AI પે ચર્ચા (AI Dialogue)'નું આયોજન કર્યું હતું.

વાતચીતનો વિષય:

- "AI for Data Driven Governance" થીમ હેઠળ 'AI પે ચર્ચા'નું આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું.

સત્ર ઉદ્દેશ:

- સમગ્ર વિશ્વની શ્રેષ્ઠ પ્રથાઓ સાથે ડેટા સંચાલિત અને AI-સક્ષમ ગવર્નન્સના મહત્વને આવરી લેવાના ઉદ્દેશ્ય સાથે આ સત્રનું આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું.

AI પર ચર્ચા:

- AI પે ચર્ચા એ ઈલેક્ટ્રોનિક્સ અને IT મંત્રાલયની પહેલ છે. તે પેનલ ચર્ચાઓની શ્રેણી છે, જેમાં સરકાર તેમજ ઉદ્યોગના અનેક વૈશ્વિક અને સ્થાનિક નેતાઓ સામેલ છે. આ ઈવેન્ટમાં, સંશોધકો અને શિક્ષણવિદો આર્ટિફિશિયલ ઈન્ટેલિજન્સ, સફળ ઈનોવેશન્સ, સંબંધિત કેસ સ્ટડીઝ, વિશ્વની શ્રેષ્ઠ પ્રથાઓ તેમજ આર્ટિફિશિયલ ઈન્ટેલિજન્સ ક્ષેત્રે સામનો કરવામાં આવતા પડકારો વિશે તેમના મંતવ્યો અને અનુભવો શેર કરે છે.

ચર્ચાનો વિષય

- 'AI for Data Driven Governance' સત્રમાં નિષ્ણાતો જાહેર ક્ષેત્ર, પોસ્ટલ સેવાઓ, સંરક્ષણ અને ભવિષ્યના શહેરો માટે AIનો લાભ ઉઠાવવા વિશે વાત કરશે. તેઓ 'મહત્વપૂર્ણ AI-સંચાલિત ઉકેલો પર પ્રસ્તુતિ' પણ પ્રદર્શિત કરશે જેણે COVID-19 રોગચાળા વચ્ચે મહત્વપૂર્ણ ભૂમિકા ભજવી છે.

ભારતમાં AI સંભવિત

- PwC રિપોર્ટ અનુસાર, 2030 સુધીમાં, AI પાસે 15.7 ટ્રિલિયન USD સુધી વૈશ્વિક આર્થિક મૂલ્યવૃદ્ધિ પ્રદાન કરવાની ક્ષમતા છે. આ સંભવિતતાને ઓળખીને, ભારત સરકારે 2018માં "National Strategy for Artificial Intelligence (NSAI)" બહાર પાડ્યું. આ વ્યૂહરચના એ સરકાર માટે સેવાઓના વિતરણમાં કાર્યક્ષમતા વધારવા માટે આર્ટિફિશિયલ ઈન્ટેલિજન્સ અપનાવવાનો રોડમેપ છે. ભારતે જિયોસ્પેશિયલ સેક્ટરને પણ નિયંત્રિત કર્યું અને ખાનગી ખેલાડીઓને સેક્ટરમાં અત્યાધુનિક સોલ્યુશન્સ અને AI-સક્ષમ હોટસ્પોટ મેપિંગ અને એનાલિટિક્સમાં નવીનતા લાવવાની મંજૂરી આપી. તેનાથી સ્વાસ્થ્ય અને ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર જેવા ક્ષેત્રોમાં પરિવર્તન આવશે. તે આબોહવા પરિવર્તન પ્રત્યે સંવેદનશીલ શહેરોને ડિઝાઇન કરવામાં પણ મદદ કરશે.

ભારતીય કોસ્ટ ગાર્ડ જહાજ 'સાર્થક'નું ઉદ્દઘાટન કરવામાં આવ્યું

- ભારતીય કોસ્ટ ગાર્ડ (ICG)ના મહાનિર્દેશક કે. નટરાજને 28 ઓક્ટોબર, 2021ના રોજ સ્વદેશી રીતે નિર્મિત ભારતીય કોસ્ટ ગાર્ડ જહાજ (ICGS) "સાર્થક"નું કમિશન કર્યું.
- આ જહાજનું કાર્યરત થવું એ ભારતની દરિયાઈ સુરક્ષામાં નોંધપાત્ર વધારો છે.
- ICGS સાર્થક ગુજરાતના પોરબંદર સ્થિત હશે.
- તે કમાન્ડર, કોસ્ટ ગાર્ડ રિજન (ઉત્તર-પશ્ચિમ)ના ઓપરેશનલ અને વહીવટી નિયંત્રણ હેઠળ ભારતના પશ્ચિમ કિનારે કાર્ય કરશે.
- તેની કમાન્ડ ડેપ્યુટી ઈન્સ્પેક્ટર જનરલ, જનરલ એમ.એમ. સૈયદના હાથમાં છે.

ICGS સાર્થકનું નિર્માણ

- ICGS સાર્થક એ ICG માટે ગોવા શિપયાર્ડ લિમિટેડ દ્વારા બનાવવામાં આવી રહેલા પાંચ OPVની શ્રેણીમાં ચોથું જહાજ છે.
- આ OPV મલ્ટિ-મિશન પ્લેટફોર્મ છે અને સહવર્તી કામગીરી કરવા સક્ષમ છે.

Back to basics : ICGS સાર્થક

- > ICGS 2,450 ટનના વિસ્થાપન સાથે 105 મીટર લાંબુ જહાજ છે. તે બે 9,100 kW ડીઝલ એન્જિન દ્વારા સંચાલિત છે. આ જહાજ મહત્તમ 26 નોટની ઝડપ હાંસલ કરવા માટે બનાવવામાં આવ્યું છે. આ જહાજ અત્યાધુનિક સાધનો, મશીનરી, શસ્ત્રો અને સેન્સરથી સજ્જ છે જે તેને કમાન્ડ પ્લેટફોર્મ તરીકે કામ કરવા સક્ષમ બનાવે છે. આ જહાજ શોધ અને બચાવ કરશે, દરિયાઈ પર્યાવરણનું રક્ષણ કરશે અને દરિયાઈ ગુનાઓ સામે લડશે. આ આત્મનિર્ભર ભારતનું મહત્વનું ઉદાહરણ છે.

ભારતીય કોસ્ટ ગાર્ડ (Indian Coast Guard-ICG)

- > ICG એ દરિયાઈ કાયદા અમલીકરણ, શોધ અને બચાવ એજન્સી છે, જે ભારતના સંરક્ષણ મંત્રાલય હેઠળ કામ કરે છે. તે ભારતના પ્રાદેશિક પાણી પર અધિકારક્ષેત્ર ધરાવે છે, જેમાં સંલગ્ન વિસ્તારો અને વિશિષ્ટ આર્થિક ઝોનનો સમાવેશ થાય છે. આ એજન્સીની સ્થાપના 1 ફેબ્રુઆરી, 1977ના રોજ કોસ્ટ ગાર્ડ એક્ટ, 1978 હેઠળ કરવામાં આવી હતી.

અભ્યાસ: DRDO એ હાઇ-સ્પીડ એક્સપાન્ડેબલ એરિયલ ટાર્ગેટનું પરીક્ષણ કર્યું

- > સંરક્ષણ સંશોધન અને વિકાસ સંગઠન (DRDO) એ 22 ઓક્ટોબર, 2021ના રોજ 'અભ્યાસ' (ABHYAS) નામના હાઇ-સ્પીડ એક્સપાન્ડેબલ એરિયલ ટાર્ગેટ (HEAT)નું સફળતાપૂર્વક પરીક્ષણ કર્યું.
- > ABHYAS હાઇ-સ્પીડ એક્સપાન્ડેબલ એરિયલ ટાર્ગેટનો ઉપયોગ બહુવિધ મિસાઇલ સિસ્ટમ્સના મૂલ્યાંકન માટે કરવામાં આવશે.
- > ઓડિશામાં બંગાળની ખાડીના કિનારે, ચાંદીપુર, ઈન્ટિગ્રેટેડ ટેસ્ટ રેન્જ (ITR) પરથી તેનું પરીક્ષણ કરવામાં આવ્યું હતું.

'અભ્યાસ' કોણે વિકસાવી?

- > બેંગલુરુમાં મુખ્ય મથક DRDOના Aeronautical Development Establishment - ADE દ્વારા 'અભ્યાસ' ડિઝાઇન અને વિકસાવવામાં આવ્યું છે.

Back to basics : અભ્યાસ

- > વિકાસલક્ષી ફ્લાઈટ ટ્રાયલના ભાગ રૂપે અભ્યાસની ફ્લાઈટ ટેસ્ટ હાથ ધરવામાં આવી હતી. તેમના ઉત્પાદન માટે, ભારતીય ઉદ્યોગોને પહેલેથી જ એક્સપ્રેશન આફ ઈન્ટરેસ્ટ જારી કરવામાં આવ્યા છે. આ સ્વદેશી ટાર્ગેટ એરક્રાફ્ટ તેના વિકાસ પછી હાઇ-સ્પીડ એક્સપાન્ડેબલ એરિયલ ટાર્ગેટ (HEAT)ની જરૂરિયાતોને પૂર્ણ કરશે. તેને ભારતીય સશસ્ત્ર દળો માટે વિકસાવવામાં આવી રહ્યું છે.

અભ્યાસની સુવિધાઓ

- > 'અભ્યાસ' ગેસ ટર્બાઇન એન્જિન દ્વારા સંચાલિત છે, જેના કારણે વિમાન સબસોનિક ગતિએ લાંબી ઉડાન ભરી શકે છે. લક્ષ્ય વિમાનને માર્ગદર્શન અને નિયંત્રણ માટે ફ્લાઈટ કંટ્રોલ કમ્પ્યુટર (FCC) સાથે નેવિગેશન માટે MEMS- આધારિત ઈન્ટીયલ નેવિગેશન સિસ્ટમ (INS) લગાવવામાં આવે છે.

Aeronautical Development Establishment - ADE

- > ADAની સ્થાપના વર્ષ 1984માં સંરક્ષણ મંત્રાલયના સંરક્ષણ સંશોધન અને વિકાસ વિભાગ (DR&D) હેઠળ કરવામાં આવી હતી. તે ભારતના લાઈટ કોમ્પેટ એરક્રાફ્ટ (LCA) પ્રોગ્રામના વિકાસની દેખરેખ રાખે છે. તેણે પહેલાથી જ HAL તેજસ વિકસાવ્યું છે અને હાલમાં HAL AMCA, DRDO ઘાતક અને HAL TEDBF ના વિકાસમાં સામેલ છે.

પ્રશ્નોત્તરી

- 1) આનુવંશિક રીતે સુધારેલા (GM) પાક વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.
 1. સલામતી પ્રોટોકોલનું કડક પાલન સુનિશ્ચિત કરવા માટે કડક દેખરેખની જરૂર છે અને ગેરકાયદેસર GM પાકના ફેલાવાને રોકવા માટે અમલીકરણને ગંભીરતાથી લેવું જોઈએ.
 2. ભારતના ટોચના ચોખા વૈજ્ઞાનિકો હાલ માટે પરંપરાગત GM ચોખા સંશોધનથી દૂર ગયા હોય તેવું લાગે છે.
 3. ગોલ્ડન રાઈસમાં ડેફોડિલ્સ અને મકાઈના છોડના જનીનો હોય છે અને તેમાં વિટામિન A ભરપૂર હોય છે.
 4. દેશમાં કોઈ GM ખાદ્ય પાકને વ્યાપારી ખેતી માટે મંજૂરી આપવામાં આવી નથી.
 ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

(A) 1,2,3	(B) 2,3,4
(C) 1,2,4	(D) 1,2,3 અને 4

- 2) સફેદ વામન તારો વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.
 1. તારાઓના માળખા અને વિકાસ સાથે સંકળાયેલી શારીરિક પ્રક્રિયાઓ પરના તેમના કાર્ય માટે તેમને 1983માં ભૌતિકશાસ્ત્રમાં નોબેલ પુરસ્કાર એનાયત કરવામાં આવ્યો હતો.
 2. ચંદ્રશેખર સીમા એ સ્થિર સફેદ વામન તારા માટે સૈદ્ધાંતિક રીતે શક્ય મહત્તમ સમૂહ છે.
 3. સૂર્ય જેવા તારાઓ પરમાણુ ફ્યુઝન પ્રતિક્રિયાઓ દ્વારા હાઈડ્રોજનને તેમના કેન્દ્રમાં હિલિયમમાં રૂપાંતરિત કરે છે.
 4. સફેદ વામન તારાની આ ઘટનાને સ્વીચ ઓન અને ઓફ ઈવેન્ટ તરીકે ઓળખાવી શકાય છે.
 ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

(A) 1,2,3	(B) 2,3,4
(C) 1,2,4	(D) 1,2,3 અને 4

3) INS વિકાંત વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

- ભારતના પ્રથમ સ્વદેશી એરક્રાફ્ટ કેરિયર, INS વિકાંતે 24 ઓક્ટોબર, 2021ના રોજ તેની બીજી દરિયાઈ ટ્રાયલ શરૂ કરી હતી.
- INS વિકાંત તે કેરળના કોચીમાં સરકારી માલિકીના કોચિન શિપયાર્ડમાં બનાવવામાં આવ્યું છે.
- તે સૌથી મોટું અને સૌથી જટિલ યુદ્ધ જહાજ છે જે ભારતમાં પ્રથમ વખત ડિઝાઇન અને બનાવવામાં આવ્યું છે.
ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?
(A) 1,2 (B) 2,3
(C) 1,3 (D) 1,2 અને 3

4) મિથેનમાં CO₂નાં પરિવર્તન વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

- તે હાઈડ્રોજન અને કેટલાક કાર્બનિક રસાયણોનો મહત્વપૂર્ણ સ્ત્રોત છે.
- મિથેન એ પૃથ્વીના વાતાવરણમાં ઓછી માત્રામાં જોવા મળતો વાયુ છે.
- આ ઉત્પ્રેરકમાં સંક્ષિપ્ત માઈક્રોપોર્સ પોલિમર (Conjugated Microporous Polymer-CMP) નામનું રસાયણ હોય છે.
- તે કાર્બન કરતા 84 ગણું વધુ શક્તિશાળી છે અને તૂટી ગયા પછી વાતાવરણમાં લાંબો સમય ટકતું નથી.
ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?
(A) 1,2,3 (B) 2,3,4
(C) 1,2,4 (D) 1,2,3 અને 4

5) યુએસ CAATSA અને રશિયાના S-400 વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

- ભારતે અમેરિકા સાથે ગાઢ સંબંધો વિકસાવવાની જરૂર છે, જે ચીન અને રશિયા વચ્ચે વ્યૂહાત્મક ભાગીદારી તરફના કોઈપણ પગલાને સંતુલિત કરી શકે.
- બંને દેશોએ 2005માં 'ન્યૂ ફ્રેમવર્ક ફોર ઈન્ડિયા-યુએસ ડિકેન્સ રિલેશન્સ' પર હસ્તાક્ષર કર્યા હતા, જેને 2015માં 10 વર્ષ માટે અપડેટ કરવામાં આવ્યા હતા.
- તે રશિયા દ્વારા ડિઝાઇન કરવામાં આવેલી મોબાઇલ, જમીનથી હવામાં મિસાઇલ સિસ્ટમ (SAM) છે.
- CAATSAમાં 12 પ્રકારના પ્રતિબંધો છે. ભારત-રશિયા સંબંધો અથવા ભારત-અમેરિકાના સંબંધોને અસર કરી શકે તેવા માત્ર બે પ્રતિબંધો છે.
ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?
(A) 1,2,3 (B) 2,3,4
(C) 1,2,4 (D) 1,2,3 અને 4

6) બેલિસ્ટિક મિસાઇલ Agni-V વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

- અગ્નિ-5 મિસાઇલનું પ્રથમ પરીક્ષણ એપ્રિલ 2012માં કરવામાં આવ્યું હતું. છેલ્લી ટેસ્ટ લગભગ ત્રણ વર્ષ પહેલાં 2018માં કરવામાં આવી હતી.
- અગ્નિ-V એ ભારતીય પરમાણુ સક્ષમ ઈન્ટરકોન્ટિનેન્ટલ બેલિસ્ટિક મિસાઇલ (ICBM) છે.
- અગ્નિ Vનો ઉપયોગ ચીન સામે ભારતની પરમાણુ પ્રતિરોધક ક્ષમતા વધારવા માટે થઈ શકે છે.
ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?
(A) 1,2 (B) 2,3
(C) 1,3 (D) 1,2, અને 3

7) રાષ્ટ્રીય સાયબર સુરક્ષા વ્યૂહરચના વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

- રાષ્ટ્રીય સાયબર સુરક્ષા વ્યૂહરચના 2020 સખત ઓડિટ દ્વારા સાયબર જાગૃકતા અને સાયબર સુરક્ષાને સુધારવાના ઉદ્દેશ્ય સાથે તૈયાર કરવામાં આવી હતી.
- ગ્લોબલ સાયબર સિક્યોરિટી ઈન્ડેક્સ 2021માં ભારત 47થી 10માં સ્થાને પહોંચી ગયું છે.
- ભારતમાં 1.15 બિલિયન ફોન અને 700 મિલિયનથી વધુ ઈન્ટરનેટ યુઝર્સનો પણ સમાવેશ થાય છે.
ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?
(A) 1,2 (B) 2,3
(C) 1,3 (D) 1,2, અને 3

8) પ્રોબા-1 વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

- ESA ના પ્રોબા-1 મિનિસેટેલાઈટને બે દાયકા પહેલાં 27 ઓક્ટોબરના રોજ ભ્રમણકક્ષામાં છોડવામાં આવ્યો હતો. તેને 20 વર્ષ પૂરા થયા છે.
- આ મિનિસેટેલાઈટ 20 વર્ષથી સંપૂર્ણ રીતે કાર્યરત છે. તે એજન્સીનું સૌથી જૂનું સેવા આપતું પૃથ્વી અવલોકન મિશન છે.
- પ્રોબા-1 એ 'Project for On-Board Autonomy' મિશનના ESA પરિવારમાંથી પ્રથમ છે.
ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?
(A) 1,2 (B) 2,3
(C) 1,3 (D) 1,2 અને 3

9) MeitY દ્વારા "AI પે ચર્ચા" વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. ઈલેક્ટ્રોનિક્સ અને આઈટી મંત્રાલયના નેશનલ ઈ-ગવર્નન્સ ડિવિઝન (NeGD) એ 28 ઓક્ટોબર, 2021ના રોજ "AI પે ચર્ચા (AI Dialogue)"નું આયોજન કર્યું હતું.
2. "AI for Data Driven Governance" થીમ હેઠળ 'AI પે ચર્ચા'નું આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું.
3. સમગ્ર વિશ્વની શ્રેષ્ઠ પ્રથાઓ સાથે ડેટા સંચાલિત અને AI-સક્ષમ ગવર્નન્સના મહત્વને આવરી લેવાના ઉદ્દેશ્ય સાથે આ સત્રનું આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું.

ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

- (A) 1,2 (B) 2,3
(C) 1,3 (D) 1,2 અને 3

10) હાઈ-સ્પીડ એક્સપાન્ડેબલ એરિયલ ટાર્ગેટ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. સંરક્ષણ સંશોધન અને વિકાસ સંગઠન (DRDO) એ 22 ઓક્ટોબર, 2021ના રોજ 'અભ્યાસ' (ABHYAS) નામના હાઈ-સ્પીડ એક્સપાન્ડેબલ એરિયલ ટાર્ગેટ (HEAT)નું સફળતાપૂર્વક પરીક્ષણ કર્યું.
2. ABHYAS હાઈ-સ્પીડ એક્સપાન્ડેબલ એરિયલ ટાર્ગેટનો ઉપયોગ બહુવિધ મિસાઈલ સિસ્ટમ્સના મૂલ્યાંકન માટે કરવામાં આવશે.
3. ઓડિશામાં બંગાળની ખાડીના કિનારે, ચાંદીપુર, ઈન્ટિગ્રેટેડ ટેસ્ટ રેન્જ (ITR) પરથી તેનું પરીક્ષણ કરવામાં આવ્યું હતું. ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

- (A) 1,2 (B) 2,3
(C) 1,3 (D) 1,2 અને 3

★★★ સેવા, સુરક્ષા, શાંતી શૂરવીરોની શાન છે... ★★★
પોલીસ ક્ષેત્રની કારકિર્દી બહાદુરોની પહેચાન છે.... ★★★

સર્વશ્રેષ્ઠ ગેરેન્ટેડ તૈયારી

પોલીસ કોન્સ્ટેબલ

નવી બેચ શરૂ

સવારે : 10:30 TO 12:30

ગુજરાત પોલીસમાં
1270થી વધુ સફળ વિદ્યાર્થીઓ

10,459ની
વિશાળ ભરતી

ગણિત, REASONING અને કાયદામાં સ્કોર કરાવવા ટ્રીક અને ટેકનીક્સ

નિશ્ચિત સફળતાની હાઈટેક વ્યુરચના

ટુ ધી પોઈન્ટ પરીક્ષાલક્ષી
એડવાન્સ લેવલ મટીરિયલ્સ

રજિસ્ટ્રેશન ફરજિયાત

93757-01110 / 93280-01110

ICE[®]
INSTITUTE FOR COMPETITIVE EXAMS

કાલાવડ રોડ, તિરૂપતી પેટ્રોલ પંપ સામે,
સ્વામિનારાયણ મંદિર પાસે,
રાજકોટ.

offline

રાજકોટ

‘પ્રધાનમંત્રી આત્મ નિર્ભર સ્વસ્થ ભારત યોજના’

- વડાપ્રધાન નરેન્દ્ર મોદી ઉત્તર પ્રદેશની તેમની મુલાકાત દરમિયાન વારાણસીમાં પ્રધાનમંત્રી આત્મ નિર્ભર સ્વસ્થ ભારત યોજનાનો પ્રારંભ કરશે.
- પીએમ મોદી વારાણસી માટે રૂ. 5200 કરોડથી વધુના અનેક વિકાસ પ્રોજેક્ટોનું ઉદ્ઘાટન પણ કરશે.

Back to basics : પ્રધાનમંત્રી આત્મ નિર્ભર સ્વસ્થ ભારત યોજના (PMASBY)

- PMASBY સમગ્ર ભારતમાં હેલ્થકેર ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચરને મજબૂત કરવા માટે સૌથી મોટી અખિલ ભારતીય યોજનાઓમાંની એક બનવા જઈ રહી છે. આ યોજના નેશનલ હેલ્થ મિશન ઉપરાંત લોન્ચ કરવામાં આવી રહી છે. તે કેન્દ્રીય ક્ષેત્રની યોજના છે, જેનો હેતુ રાષ્ટ્રીય, પ્રાદેશિક, જિલ્લા અને બ્લોક સ્તરે સર્વેલન્સ લેબોરેટરીઓના નેટવર્કના વિકાસ દ્વારા IT સક્ષમ રોગ સર્વેલન્સ સિસ્ટમ બનાવવાનો છે.

PMASBY નો હેતુ

- PMASBY શહેરી અને ગ્રામીણ વિસ્તારોમાં જટિલ સંભાળ સુવિધાઓ અને પ્રાથમિક સંભાળ પર વિશેષ ધ્યાન કેન્દ્રિત કરીને જાહેર આરોગ્ય માળખામાં જટિલ અંતર ભરવાના હેતુથી શરૂ કરવામાં આવશે.

PMASBY હેઠળ સુવિધાઓ

- આ યોજના 10 ઉચ્ચ કેન્દ્રિત રાજ્યોમાં 17,788 ગ્રામીણ આરોગ્ય અને સુખાકારી કેન્દ્રોને ટેકો આપશે.
- આ અંતર્ગત તમામ રાજ્યોમાં લગભગ 11,024 શહેરી આરોગ્ય અને સુખાકારી કેન્દ્રો સ્થાપવામાં આવશે.
- 5 લાખથી વધુ વસ્તી ધરાવતા ભારતના તમામ જિલ્લાઓમાં વિશિષ્ટ ક્રિટિકલ કેર હોસ્પિટલો દ્વારા ક્રિટિકલ કેર સેવાઓ પૂરી પાડવામાં આવશે. બાકીના જિલ્લાઓને રેફરલ સેવાઓ દ્વારા આવરી લેવામાં આવશે.
- ભારતમાં પ્રયોગશાળાઓના નેટવર્કનો ઉપયોગ કરીને, લોકોને જાહેર આરોગ્ય સંભાળ પ્રણાલીમાં નિદાન સેવાઓની સંપૂર્ણ શ્રેણીની એક્સેસ મળશે.
- આ યોજના હેઠળ તમામ જિલ્લાઓમાં સંકલિત જાહેર આરોગ્ય પ્રયોગશાળાઓની સ્થાપના કરવામાં આવશે.

- PMASBY હેઠળ સ્થાપવામાં આવનારી સંસ્થાઓ:
- PMASBY હેઠળ નીચેની સંસ્થાઓની સ્થાપના કરવામાં આવશે:
- ‘વન હેલ્થ’ માટે રાષ્ટ્રીય સંસ્થા
- વાયરોલોજી માટે 4 નવી રાષ્ટ્રીય સંસ્થાઓ
- 9 જૈવ સુરક્ષા સ્તર III પ્રયોગશાળાઓ
- WHO દક્ષિણ-પૂર્વ એશિયા પ્રદેશ માટે પ્રાદેશિક સંશોધન મંચ
- રોગ નિયંત્રણ માટે 5 નવા પ્રાદેશિક રાષ્ટ્રીય કેન્દ્રો

આયુષ્માન ભારત હેલ્થ ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર મિશન

- તાજેતરમાં પ્રધાનમંત્રીએ આયુષ્માન ભારત આરોગ્ય માળખાગત મિશનનો શુભારંભ કર્યો હતો.

પરિચય

- તે દેશભરમાં આરોગ્ય સંભાળ માળખાને મજબૂત કરવા માટેની સૌથી મોટી ભારત યોજનાઓમાંની એક છે.
- આ રાષ્ટ્રીય આરોગ્ય મિશન ઉપરાંત છે.
- તે 10 ‘હાઈ ફોકસ’ રાજ્યોમાં 17,788 ગ્રામીણ આરોગ્ય અને કલ્યાણ કેન્દ્રોને સહાય પૂરી પાડશે અને દેશભરમાં 11,024 શહેરી આરોગ્ય અને કલ્યાણ કેન્દ્રો સ્થાપશે.
- તે 5,00,000થી વધુ વસ્તી ધરાવતા તમામ જિલ્લાઓમાં વિશિષ્ટ ક્રિટિકલ કેર હોસ્પિટલ બ્લોક મારફતે ક્રિટિકલ કેર સેવાઓ પ્રદાન કરશે, જ્યારે બાકીના જિલ્લાઓને રેફરલ સેવાઓ મારફતે આવરી લેવામાં આવશે.
- આ યોજના હેઠળ નેશનલ ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ફોર હેલ્થ ઇનિશિયેટિવ, ચાર નવી નેશનલ ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ફોર વાયરોલોજી, દક્ષિણ-પૂર્વ એશિયા ક્ષેત્રમાં WHO (વર્લ્ડ હેલ્થ ઓર્ગેનાઈઝેશન)ના પ્રાદેશિક સંશોધન મંચ, નવ બાયોસિક્યુરિટી લેવલ્સ-3 લેબોરેટરીઝ અને પાંચ નવા પ્રાદેશિક નેશનલ સેન્ટર્સ ફોર ડિસીઝ કન્ટ્રોલની સ્થાપના કરવામાં આવશે.

ઉદ્દેશ

- શહેરી અને ગ્રામીણ બંને વિસ્તારોમાં મજબૂત જાહેર આરોગ્ય માળખાની ખાતરી કરવી, જે જાહેર આરોગ્ય હેઠળ કટોકટીની પરિસ્થિતિઓ અથવા રોગના પ્રકોપને પહોંચી વળવામાં મહત્વપૂર્ણ ભૂમિકા ભજવશે.
- બ્લોક, જિલ્લા, પ્રાદેશિક અને રાષ્ટ્રીય સ્તરે મોનિટરિંગ લેબોરેટરીના નેટવર્ક મારફતે આઈટી-સક્ષમ રોગ મોનિટરિંગ સિસ્ટમ સ્થાપિત કરવી.

- > તમામ જાહેર આરોગ્ય પ્રયોગશાળાઓને સંકલિત આરોગ્ય માહિતી પોર્ટલ મારફતે જોડવામાં આવશે, જેને તમામ રાજ્યો અને કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશોમાં વિસ્તૃત કરવામાં આવશે.

મહત્વ

- > ભારતને લાંબા સમયથી વ્યાપક આરોગ્ય પ્રણાલીની જરૂર છે. પબ્લિક પોલિસી CSDS (Lokniti-CSDS) ['સ્ટેટ ઓફ ડેમોક્રેસી ઈન સાઉથ એશિયા (SDSA)-૨૦૧૬ ૩'] દ્વારા ૨૦૧૯માં કરવામાં આવેલા અભ્યાસમાં જાહેર આરોગ્ય સંભાળની પહોંચના નામે હાંસિયામાં ધકેલાયેલા લોકોને કેવી રીતે ગેરમાર્ગે દોરવામાં આવી રહ્યા છે તે પ્રકાશિત કરવામાં આવ્યું છે.
- > અધ્યયનમાં જાણવા મળ્યું છે કે ૭૦% સ્થળોએ જાહેર આરોગ્ય સેવાઓ છે. જોકે શહેરી વિસ્તારો (૮૭ ટકા)ની તુલનામાં ગ્રામીણ વિસ્તારોમાં ઉપલબ્ધતા (૬૫ ટકા) ઓછી હતી.
- > સ્વચ્છ ભારત મિશન, જળ જીવન મિશન, ઉજ્જવલા, પોષણ અભિયાન, મિશન ઈન્દ્રધનુષ જેવી યોજનાઓએ કરોડો લોકોને રોગથી બચાવ્યા છે. આયુષ્માન ભારત યોજના હેઠળ ૨ કરોડથી વધુ ગરીબ લોકોને મફત સારવાર મળી હતી અને આયુષ્માન ભારત ડિજિટલ મિશન મારફતે ઘણી સ્વાસ્થ્ય સમસ્યાઓનું નિવારણ કરવામાં આવી રહ્યું છે.

અન્ય સંબંધિત પહેલ

- > પ્રધાનમંત્રી આત્મનિર્ભર સ્વસ્થ ભારત યોજના.
- > પ્રધાનમંત્રી સ્વાસ્થ્ય સુરક્ષા યોજના.
- > જન ઔષધિ યોજના.

રાષ્ટ્રીય સંચાલન સમિતિ: નિપુણ ભારત મિશન

- > તાજેતરમાં નિપુણ ભારત મિશનના અમલીકરણ માટે રાષ્ટ્રીય સંચાલન સમિતિ (NSC)ની રચના કરવામાં આવી છે.
- > નિપુણ (રાષ્ટ્રીય સમજ અને આંકડાકીયતા સાથે વાંચનમાં નિપુણતા માટે રાષ્ટ્રીય પહેલ) આ વર્ષની શરૂઆતમાં રાષ્ટ્રીય શિક્ષણ નીતિ (NEP) ૨૦૨૦ના ભાગરૂપે ભારત યોજના શરૂ કરવામાં આવી હતી.

NSCની ભૂમિકા અને જવાબદારી

- > મૂળભૂત સાક્ષરતા અને આંકડાકીયતા પર રાષ્ટ્રીય મિશનની પ્રગતિ પર નજર રાખવી અને નીતિવિષયક મુદ્દાઓ પર માર્ગદર્શન આપવું.
- > ૨૦૨૬-૨૭માં રાષ્ટ્રીય સ્તરના લક્ષ્યાંક સુધી પહોંચવું.
- > માર્ગદર્શિકાના સ્વરૂપમાં વાર્ષિક પ્રગતિને માપવા માટે ઉપકરણોનો પ્રસાર.

- > રાષ્ટ્રીય કાર્ય યોજનાની તૈયારી અને મંજૂરી (રાજ્ય કાર્ય યોજનાઓ પર આધારિત).
- > સમયાંતરે કાર્યક્રમ અને નાણાકીય પરિમાણોની સમીક્ષા કરો જેથી ખાતરી કરી શકાય કે તેઓ પ્રાપ્ત કરવાના લક્ષ્યોને સંતુલિત કરી રહ્યા છે.

Back to basics : નિપુણ ભારત મિશન

- ઉદ્દેશ:
 - > મૂળભૂત સાક્ષરતા અને આંકડાકીયતાના સાર્વત્રિક સંપાદનની ખાતરી કરવા માટે એક સક્ષમ વાતાવરણ બનાવવું જોઈએ જેથી ૨૦૨૬-૨૭ સુધીમાં દરેક બાળક ગ્રેડ ૩ સુધીના અંકગણિતમાં ઈચ્છિત વાંચવાની, લખવાની અને શીખવાની ક્ષમતા મેળવી શકે.
- ફોકસ એરિયા:
 - > તે શાળાના મૂળભૂત વર્ષોમાં બાળકોને પ્રવેશ પ્રદાન કરવા અને જાળવવા પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરશે; શિક્ષક ક્ષમતા નિર્માણ; ઉચ્ચ ગુણવત્તાવાળા અને વૈવિધ્યસભર વિદ્યાર્થી વિકસાવવામાં અને સંસાધનો/શિક્ષણ સામગ્રી શીખવવામાં અને શીખવાના પરિણામો પ્રાપ્ત કરવામાં દરેક બાળકની પ્રગતિ પર નજર રાખવી.
- અમલીકરણ:
 - > NIPUN ભારતનો અમલ શિક્ષણ મંત્રાલય, શાળા શિક્ષણ અને સાક્ષરતા વિભાગ દ્વારા કરવામાં આવશે.
 - > કેન્દ્ર પ્રાયોજિત હોલિસ્ટિક એજ્યુકેશન યોજના હેઠળ તમામ રાજ્યો અને કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશોમાં રાષ્ટ્રીય-રાજ્ય-જિલ્લા-બ્લોક-શાળા સ્તરે પાંચ સ્તરીય અમલીકરણ વ્યવસ્થા સ્થાપિત કરવામાં આવશે.
 - > સર્વ શિક્ષા અભિયાન (SSA), રાષ્ટ્રીય માધ્યમિક શિક્ષા અભિયાન (RMSA) અને શિક્ષક શિક્ષણ (TE) એમ ત્રણ હાલની યોજનાઓને જોડીને 'સમગ્ર શિક્ષા' કાર્યક્રમનો શુભારંભ કરવામાં આવ્યો હતો.
 - > આ યોજનાનો ઉદ્દેશ શાળા શિક્ષણને સમગ્ર પણે પ્રિ-સ્કૂલથી ધોરણ ૧૨માં અમલમાં લાવવાનો છે.
 - > NCERT દ્વારા NISHTHA (નેશનલ ઈનિશિયેટિવ ફોર સ્કૂલ હેડ્સ એન્ડ ટીચર્સ હોલિસ્ટિક એડવાન્સમેન્ટ) હેઠળ ફાઉન્ડેશનલ સાક્ષરતા અને અંકશાસ્ત્ર (FLN) માટે એક વિશેષ પેકેજ વિકસાવવામાં આવી રહ્યું છે.
 - > NISHTHA એ 'સંકલિત શિક્ષક તાલીમ દ્વારા શાળા શિક્ષણની ગુણવત્તા સુધારવા' માટે ક્ષમતા નિર્માણ કાર્યક્રમ છે.

- > પૂર્વ-પ્રાથમિક અથવા બાલવાડી વર્ગો મારફતે સ્ટેપ-વાઈઝ લક્ષ્યો નક્કી કરવામાં આવી રહ્યા છે.
- અન્ય સંબંધિત પહેલ:
 - > સમગ્ર શિક્ષા યોજના 2.0, વિદ્યાજ્વલિ પોર્ટલ, ભારતીય સાંકેતિક ભાષા શબ્દકોશ વગેરે.

વાતાવરણમાં હીટ-ટ્રેપિંગ વાયુઓ પર અહેવાલ: WMO

- > વર્લ્ડ હવામાન સંસ્થા (WMO)ના ગ્રીનહાઉસ ગેસ બુલેટિન અનુસાર, વાતાવરણમાં ગરમીને ફસાવતા ગ્રીનહાઉસ વાયુઓની વિપુલતા ફરી એકવાર 2020માં નવા રેકોર્ડ સ્તરે પહોંચી હતી, જે 2011-2020ના સરેરાશ વાર્ષિક દર કરતાં વધુ છે.
- > રેકોર્ડ સ્તરના રોગચાળા સાથે સંબંધિત પ્રતિબંધોને કારણે 2020માં અશ્મિભૂત ઈંધણ CO2 ઉત્સર્જનમાં લગભગ 5.6 ટકાનો ઘટાડો થયો હોવા છતાં આ છે.
- > અગાઉ WMOએ યુનાઈટેડ ઈન સાયન્સ 2021 નામનો અહેવાલ બહાર પાડ્યો હતો. WMO હવામાન શાસ્ત્ર (હવામાન અને આબોહવા), ઓપરેશનલ હાઈડ્રોલોજી અને સંબંધિત ભૌગોલિક વિજ્ઞાન માટે સંયુક્ત રાષ્ટ્રની વિશેષ એજન્સી છે.
- > WMO ગ્લોબલ એટમોસ્ફિયર વોચ પ્રોગ્રામ ગ્રીનહાઉસ વાયુઓ અને અન્ય વાતાવરણીય ઘટકોના વ્યવસ્થિત નિરીક્ષણ અને વિશ્લેષણનું સંકલન કરે છે.

ડેટા વિશ્લેષણ

- > સૌથી અગ્રણી ગ્રીનહાઉસ ગેસ કાર્બન ડાયોક્સાઈડ (CO2)ની સાંદ્રતા 2020માં 413.2 ભાગ પ્રતિ મિલિયન સુધી પહોંચી હતી અને તે પૂર્વ-ઔદ્યોગિક સ્તરના 14.9 ટકા છે.
- > ઘણા દેશો હવે કાર્બન તટસ્થ લક્ષ્યો નક્કી કરી રહ્યા છે અને COP26 (ફ્લાઈમેટ કોન્ફરન્સ) પ્રતિબદ્ધતાઓને ધ્યાનમાં રાખીને આવા વિકાસનો ઉલ્લેખ કરે તેવી અપેક્ષા છે.
- > ઔદ્યોગિક સમયગાળાની શરૂઆત પહેલાં એટલે કે લગભગ 1750 વર્ષ પહેલાં મિથેન (CH4)એ 26.2 ટકા અને નાઈટ્રસ ઓક્સાઈડ (N2O)નું ઉત્પાદન 12.3 ટકા થયું છે.
- > કોવિડ-19ને કારણે આર્થિક મંદીની ગ્રીનહાઉસ વાયુઓના વાતાવરણીય સ્તર અને તેમના વિકાસ દર પર ખાસ અસર પડી ન હતી, જોકે નવા ઉત્સર્જનમાં કામચલાઉ ઘટાડો થયો હતો.
- > 1990થી 2020 દરમિયાન લાંબા સમય સુધી ચાલતા ગ્રીનહાઉસ વાયુઓના કિરણોત્સર્ગ દબાણને કારણે આબોહવા પર 47% ગરમી વધી છે, જેમાં CO2 આ વધારાના લગભગ 80% માટે જવાબદાર છે.

- > ભવિષ્યમાં જમીન ઈકોસિસ્ટમ્સ અને મહાસાગરો 'સિંક' તરીકે કામ કરવાની સંભાવના પર પ્રતિકૂળ અસર પડી શકે છે, આમ કાર્બન ડાયોક્સાઈડને શોષવાની અને તાપમાનમાં વધારો સામે બંધ તરીકે કામ કરવાની તેમની ક્ષમતામાં ઘટાડો થઈ શકે છે.

ચિંતાઓ

- > આ સદીના અંત સુધીમાં પેરિસ સમજૂતી હેઠળ નિર્ધારિત તાપમાનમાં ઔદ્યોગિક પૂર્વના સ્તરથી 1.5-2 ડિગ્રી સેલ્સિયસથી વધુનો વધારો થવાની સંભાવના છે.
- > એમેઝોન રેઈનફોરેસ્ટ જેવા વિસ્તારો, જે કાર્બન સિંક તરીકે કાર્ય કરે છે, તેનું ધોવાણ થઈ રહ્યું છે અને આ વિસ્તારમાં વનનાબૂદી અને ઓછા ભેજને કારણે CO2ના સ્ત્રોતોમાં રૂપાંતરિત કરવામાં આવે છે.
- > CO2ના લાંબા આયુષ્યને જોતાં કહી શકાય કે ઘણા દાયકાઓ સુધી કાર્બન ઉત્સર્જનની શૂન્ય સ્થિતિ હોવા છતાં આ તાપમાનમાં વધારો થવાની અસર ચાલુ રહેશે. વધતા તાપમાનની સાથે સાથે તીવ્ર ગરમી અને વરસાદ, બરફ પીગળવો, સમુદ્રની સપાટીમાં વધારો અને સમુદ્રના એસિડિફિકેશનની દૂરગામી સામાજિક-આર્થિક અસરો સહિત ઘણી આત્યંતિક મોસમી સ્થિતિઓ ઊભી થશે.

સંબંધિત ભારતીય પહેલો

- > પ્રાણીઓ દ્વારા ઉત્સર્જિત મિથેન ઘટાડવા માટે સીવીડ આધારિત પશુ આહાર
- > ઈન્ડિયા ગ્રીનહાઉસ ગેસ પ્રોગ્રામ
- > જળવાયુ પરિવર્તન પર રાષ્ટ્રીય કાર્ય યોજના
- > ભારત તબક્કો-6 માપદંડ

ગ્રીનહાઉસના પ્રકારો મૂળ દૂર કરવાનો સ્ત્રોત ગેસ પ્રતિક્રિયા

- > કાર્બન ડાયોક્સાઈડ અશ્મિભૂત ઈંધણનું દહન
- > કાર્બન ડાયોક્સાઈડ (CO2) પ્રકાશસંશ્લેષણ પ્રક્રિયા
- > મહાસાગર
- > નાઈટ્રસ ઓક્સાઈડ વનનાબૂદી
- > અશ્મિભૂત ઈંધણનું દહન
- > ખાતર ભૂમિ
- > ઊપ્રવર્તનમાં ફોટોડેસિસ ઈન્ફરેડ કિરણોત્સર્ગનું શોષણ
- > ઊપ્રવર્તનમાં ઓઝોન સાંદ્રતાને આડકતરી રીતે અસર કરે છે
- > ફ્લોરિનેટેડ વાયુઓ વિવિધ ઔદ્યોગિક પ્રક્રિયાઓ દ્વારા ઉત્સર્જિત. ફોટોલિસિસ અને ઓક્સિજન સાથે પ્રતિક્રિયા
- > મિથેન બાયોમાસનું દહન
- > ડાંગરનું છીણ

- આંતરડાના બેક્ટેરિયા દ્વારા આથો સૂક્ષ્મજીવો દ્વારા સંગ્રહ
- હાઈડ્રોક્સિલ જૂથો સાથે સંકળાયેલી પ્રતિક્રિયાઓ
- ઈન્ફારેડ કિરણોત્સર્ગ દ્વારા શોષણ
- ઊર્ધ્વમંડળમાં ઓઝોન સાંદ્રતા અને પાણીની વરાળને આડકતરી રીતે અસર કરે છે
- CO₂નું ઉત્પાદન

'PM આયુષ્માન ભારત હેલ્થ ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર મિશન' લોન્ચ કરવામાં આવ્યું

- વડા પ્રધાન નરેન્દ્ર મોદીએ 25 ઓક્ટોબર, 2021ના રોજ ઉત્તર પ્રદેશના વારાણસીમાં Ayushman Bharat Health Infrastructure Mission ની શરૂઆત કરી હતી.
- આ યોજના રૂ. 5000 કરોડની છે અને તે સ્વાસ્થ્ય ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચરને વધારવા માટે શરૂ કરવામાં આવેલી ભારતની સૌથી મોટી યોજના છે.
- આ મિશન શહેરી અને ગ્રામીણ વિસ્તારોમાં જાહેર આરોગ્ય માળખાને સુધારવા માટે શરૂ કરવામાં આવ્યું છે.
- આ નેશનલ હેલ્થ મિશન ઉપરાંત કામ કરશે.

Back to basics : Ayushman Bharat Health Infrastructure Mission

- પીએમ મોદીએ આયુષ્માન ભારત હેલ્થ ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર મિશનની જાહેરાત કરી હતી. તે 10 ઉચ્ચ કેન્દ્રિત રાજ્યોમાં 17,788 ગ્રામીણ આરોગ્ય અને સુખાકારી કેન્દ્રોને સમર્થન આપે તેવી અપેક્ષા છે. આ યોજના હેઠળ, 11,024 શહેરી આરોગ્ય અને સુખાકારી કેન્દ્રોની સ્થાપના કરવામાં આવશે. આ મિશન ભારતમાં ગંભીર આરોગ્યસંભાળ નેટવર્કને મજબૂત કરવાના ઉદ્દેશ્ય સાથે શરૂ કરવામાં આવશે.
- મિશન ઉદ્દેશ:
 - આ મિશન જાહેર આરોગ્ય ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચરમાં નિર્ણાયક અવકાશ ભરવાના ઉદ્દેશ્ય સાથે શરૂ કરવામાં આવ્યું છે. તે શહેરી અને ગ્રામીણ વિસ્તારોમાં નિર્ણાયક સંભાળ સુવિધાઓ અને પ્રાથમિક સંભાળ વચ્ચેના અંતરને દૂર કરશે.
- મિશનની બીજી બાજુ:
 - આયુષ્માન ભારત હેલ્થ ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર મિશનનું બીજું પાસું 'રોગોના નિદાન માટે પરીક્ષણ નેટવર્ક' સાથે સંબંધિત છે. આ મિશન હેઠળ રોગોના નિદાન અને દેખરેખ માટે જરૂરી ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર વિકસાવવામાં આવશે. આ અંતર્ગત ભારતના 730 જિલ્લાઓને જાહેર આરોગ્ય પ્રયોગશાળાઓમાં એકીકૃત કરવામાં આવશે. આ સિવાય 3 હજાર બ્લોકમાં બ્લોક પબ્લિક હેલ્થ યુનિટ ઉપલબ્ધ કરાવવામાં આવશે.

G-20 ક્લાઇમેટ રિસ્ક એટલાસ

- તાજેતરમાં યુરો-મેડિટેરેનિયન સેન્ટર ઓન ક્લાઇમેટ ચેન્જ (CMCC)એ અહેવાલ આપ્યો હતો કે અમેરિકા, યુરોપિયન દેશો અને ઓસ્ટ્રેલિયા જેવા સૌથી સમૃદ્ધ દેશો સહિત G-20 (20 દેશોનું જૂથ) આગામી વર્ષોમાં જળવાયુ પરિવર્તનની આત્યંતિક અસરો સહન કરશે.
- આ પહેલો અભ્યાસ છે જે G-20 દેશોમાં આબોહવાના દૃશ્ય, માહિતી, ડેટા અને ભાવિ આબોહવા પરિવર્તનની માહિતી પ્રદાન કરે છે.
- આ અહેવાલ ઓક્ટોબર 2021ના અંતમાં રોમમાં G-20 શિખર સંમેલનના બે દિવસ પહેલાં આવ્યો છે.

G-20 દેશો પર અસર

- હીટવેબ્સ:
 - તમામ G-20 દેશોમાં, હીટવેબ ઓછામાં ઓછા દસ ગણા લાંબા ટકી શકે છે, આર્જન્ટિના, બ્રાઝિલ અને ઈન્ડોનેશિયામાં હીટવેવ 2050 સુધીમાં 60 ગણો લાંબો ચાલે છે.
 - ઓસ્ટ્રેલિયામાં બુશ ફાયર્સ દરિયાકાંઠાના પૂર અને ચક્રવાત વીમા ખર્ચમાં વધારો કરીને 2050 સુધીમાં સંપત્તિના ભાવમાં 611 અબજ ઓસ્ટ્રેલિયન ડોલર સુધીનો ઘટાડો કરી શકે છે.
- GDPમાં નુકસાન:
 - G-20 દેશોમાં આબોહવાને નુકસાનને કારણે GDPનું નુકસાનદર વર્ષે વધી રહ્યું છે, જે 2050 સુધીમાં વાર્ષિક ધોરણે ઓછામાં ઓછું 4 ટકા વધી શકે છે. તે 2100 સુધીમાં 8 ટકાથી વધુ સુધી પહોંચી શકે છે, જે કોવિડ-19ને કારણે થયેલા આર્થિક નુકસાન કરતાં બમણું છે.
 - કેટલાક દેશોને ગંભીર અસર થશે, જેમ કે કેનેડા, 2050 સુધીમાં તેના GDPમાં ઓછામાં ઓછો 4 ટકા અને 2100 સુધીમાં 13 ટકાથી વધુનો ઘટાડો થઈ શકે છે.
- મુદ્રની સપાટીમાં વધારો:
 - સમુદ્રની સપાટીમાં વધારો 30 વર્ષમાં દરિયાકાંઠાના માળખાને નષ્ટ કરી શકે છે, જાપાનને 404 અબજ યુરોનું નુકસાન થઈ શકે છે અને દક્ષિણ આફ્રિકાને 2050 સુધીમાં 815 મિલિયન યુરોનું નુકસાન થઈ શકે છે.

પૂર

- 2050 સુધીમાં નદીઓના પૂરથી અંદાજિત વાર્ષિક નુકસાન નીચા ઉત્સર્જન દૃશ્ય હેઠળ વધીને 376.4 અબજ યુરો અને ઉચ્ચ ઉત્સર્જન દૃશ્ય હેઠળ 585.6 અબજ યુરો થવાનો અંદાજ છે.

ભારત પર અસર

- ઉત્સર્જન દર્શ્ય:
- ઓછું ઉત્સર્જન (હાલની તુલનામાં ઓછું):
 - > 2050 અને 2100 બંને માટે અંદાજિત તાપમાનની ભિન્નતા 1.5 ડિગ્રી સેલ્સિયસથી નીચે રહેશે.
- મધ્યમ ઉત્સર્જન (વર્તમાન જેવું જ):
 - > 2036થી 2065ની વચ્ચે ભારતમાં સૌથી ગરમ મહિનાનું મહત્તમ તાપમાન મધ્યમ ઉત્સર્જનની તુલનામાં ઓછામાં ઓછું 1.2 ડિગ્રી સેલ્સિયસ વધી શકે છે.
- ઊંચું ઉત્સર્જન (વર્તમાન કરતાં વધુ):
 - > 2050 સુધીમાં ઉચ્ચ ઉત્સર્જન દર્શ્ય હેઠળ સરેરાશ તાપમાન વધીને 2 ડિગ્રી સેલ્સિયસ થઈ શકે છે.
- વરસાદ:
 - > 2050 સુધીમાં, તમામ ઉત્સર્જન દર્શ્યોમાં વાર્ષિક વરસાદમાં 8% થી 19.3 ટકાનો વધારો થવાની સંભાવના છે.
- આર્થિક અસર:
 - > ભારતમાં જળવાયુ પરિવર્તનને કારણે ચોખા અને ઘઉંના ઉત્પાદનમાં ઘટાડો થવાને કારણે 2050 સુધીમાં 43થી 81 અબજ યુરો (GDPના 1.8-3.4 ટકા) વચ્ચે આર્થિક નુકસાન થઈ શકે છે.
 - > 2050 સુધીમાં કૃષિ માટે પાણીની માંગમાં લગભગ 29 ટકાનો વધારો થવાની સંભાવના છે, જેનો અર્થ એ છે કે ઉત્પાદનના નુકસાનનું મૂલ્યાંકન તેને ઘટાડીને કરી શકાય છે.
- હીટવેબ્સ:
 - > જો ભારતમાં ઉત્સર્જન (4 ડિગ્રી સેલ્સિયસ) વધારે હશે તો 2036-2065ની વચ્ચે હીટવેબની અસર 25 ગણી વધારે રહેશે, જ્યારે વૈશ્વિક તાપમાન વૃદ્ધિ પાંચ ગણી વધુ રહેશે જ્યારે તે લગભગ 2 ડિગ્રી સેલ્સિયસ સુધી મર્યાદિત રહેશે અને જો ઉત્સર્જન ખૂબ ઓછું હોય અને તાપમાનનો વધારો માત્ર 1.5 ડિગ્રી સેલ્સિયસ સુધી પહોંચશે તો દોઢ ગણો વધારે રહેશે.
- કૃષિ દુષ્કાળ:
 - > કૃષિ દુષ્કાળની આવૃત્તિ 2036-2065 સુધીમાં 4 ડિગ્રી સેલ્સિયસ વૈશ્વિક હીટિંગ પર 48 ટકા વધશે.
- પૂર:
 - > જો ઉત્સર્જન વધારે હોય તો વર્ષ 2050 સુધીમાં 1.8 મિલિયનથી ઓછા ભારતીયોને પૂરનું જોખમ હોઈ શકે છે, જે હાલના 1.3 મિલિયન કરતાં વધારે છે.
- મજૂરી:
 - > ગરમીમાં વધારાને કારણે મધ્યમ ઉત્સર્જન દર્શ્ય હેઠળ 2050 સુધીમાં ઓછા ઉત્સર્જનના દર્શ્ય હેઠળ કુલ શ્રમમાં 13.4 ટકા અને 2080 સુધીમાં 24 ટકાનો ઘટાડો થવાની સંભાવના છે.

- ભોજનની સુરક્ષા:
 - > ભારતમાં ચોખા અને ઘઉંના ઉત્પાદનમાં ઘટાડો થવાને કારણે 2050 સુધીમાં 81 અબજ યુરો સુધીનું આર્થિક નુકસાન થઈ શકે છે અને 2100 સુધીમાં ખેડૂતોની આવકના 15 ટકા સુધીનું નુકસાન થઈ શકે છે.

આગળનો રસ્તો

- > G-20 દેશો કોવિડ-19થી પ્રભાવિત આર્થિક સુધારાઓને પ્રોત્સાહન આપે છે અને COP-26 પહેલાં આબોહવાની યોજનાઓ તૈયાર કરે છે, તેમણે વૈશ્વિક અર્થતંત્ર અને ઓછા કાર્બનવાળા ભવિષ્યની સુરક્ષા માટે વિવિધ પ્રયાસો કરવા પડશે.
- > G-20 માટે તેના આર્થિક એજન્ડાને આબોહવાનો એજન્ડા બનાવવાનો સમય આવી ગયો છે. ઉત્સર્જનનો સામનો કરવા માટે ઝડપી કાર્યવાહીની જરૂર છે કારણ કે આબોહવા પરિવર્તનને અનુકૂળ થવાથી તેની ગંભીર અસરો મર્યાદિત થશે.
- > G-20 સરકારોએ વૈજ્ઞાનિકોની ચેતવણીઓની નોંધ લેવી જોઈએ અને વિશ્વને વધુ સારા ન્યાયી અને વધુ સ્થિર ભવિષ્યના માર્ગ પર મૂકવું જોઈએ.

સોવરિન ગોલ્ડ બોન્ડ યોજના

- > તાજેતરમાં પંજાબમાં ADIP (એડ ટુ પર્સન્સ વિથ ડિસેમ્બલિટીઝ) યોજના હેઠળ દિવ્યાંગજનોને સહાય અને સહાયક ઉપકરણોના વિતરણ માટે સામાજિક સશક્તિકરણ શિબિરનું આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું.

દિવ્યાંગજન કે દિવ્યાંગ

- > અગાઉ 2015માં વડાપ્રધાને નક્કી કર્યું હતું કે વિકલાંગ વ્યક્તિઓને હવે બિનકાર્યશીલ શરીરના અંગો ધરાવતી વ્યક્તિ તરીકે ઓળખવી જોઈએ નહીં, તેના બદલે તેમને દિવ્યાંગજનો અથવા દિવ્યાંગનો (દિવ્ય શરીર ધરાવતી વ્યક્તિ) તરીકે ઓળખવામાં આવશે.

Back to basics : પરિચય

- મંત્રાલય:
 - > સામાજિક ન્યાય અને સશક્તિકરણ મંત્રાલય તેનું નોડલ મંત્રાલય છે.

- > તે 1981થી કાર્યરત છે.
- વ્યાખ્યા:
 - > આ યોજના વિકલાંગ વ્યક્તિઓ (સમાન તકો, અધિકારોનું રક્ષણ અને સંપૂર્ણ ભાગીદારી-PWD) અધિનિયમ, 1995માં સમાવિષ્ટ વિવિધ પ્રકારની વિકલાંગતાઓની વ્યાખ્યાઓને અનુસરે છે.
 - > PWD એક્ટનું સ્થાન 'રાઈટ્સ ઓફ પર્સન્સ વિથ ડિસેબિલિટીઝ એક્ટ, 2016' દ્વારા લેવામાં આવ્યું હતું.
- ઉદ્દેશ:
 - > વિકલાંગતા ધરાવતી જરૂરિયાતમંદ વ્યક્તિઓને વિકલાંગતાની અસર ઘટાડીને અને આર્થિક ક્ષમતામાં વધારો કરીને તેમના શારીરિક, સામાજિક અને મનોવૈજ્ઞાનિક પુનર્વસનને વધારવા માટે ટકાઉ, અત્યાધુનિક અને વૈજ્ઞાનિક રીતે નિર્મિત આધુનિક ધોરણસહાય સાધનો મેળવવામાં મદદ કરવી.
- ગ્રાન્ટ:
 - > વિવિધ અમલીકરણ એજન્સીઓ (ભારતીય કૃત્રિમ અંગ ઉત્પાદન નિગમ, રાષ્ટ્રીય સંસ્થાઓ, સંયુક્ત પ્રાદેશિક કેન્દ્રો, જિલ્લા વિકલાંગ પુનર્વસન કેન્દ્રો, રાજ્ય વિકલાંગ વિકાસ નિગમો, એનજીઓ વગેરે)ને સહાય અને સહાય અને વિતરણ બહાર પાડવામાં આવે છે.
- સહાય:
 - > આવી સહાય/ઉપકરણો જેની કિંમત રૂ. 10,000 થી વધુ નથી તે સિંગલ ડિસેબિલિટી માટેની યોજના હેઠળ આવરી લેવામાં આવે છે.
 - > જો કે, કેટલાક કિસ્સાઓમાં આ મર્યાદા વધારીને 12,000 રૂપિયા કરવામાં આવશે. બહુવિધ વિકલાંગતાના કિસ્સામાં, જો એક કરતાં વધુ સહાય/સાધનોની આવશ્યકતા હોય, તો આ મર્યાદા વ્યક્તિગત વસ્તુઓને અલગથી લાગુ પડશે.
 - > જો આવક રૂ. 15,000 પ્રતિ માસ સુધીની હોય તો સહાય/સાધનની સંપૂર્ણ કિંમત પૂરી પાડવામાં આવે છે અને જો આવક રૂ. 15,001 થી રૂ. 20,000 પ્રતિ માસની વચ્ચે હોય તો સહાય/સાધનની કિંમતના 50% પ્રદાન કરવામાં આવે છે.

અન્ય સંબંધિત પહેલ

- > સુલભ ભારત અભિયાન: વિકલાંગ વ્યક્તિઓ માટે સરળ વાતાવરણ બનાવવું.
- > દીનદયાળ દિવ્યાંગ પુનર્વસન યોજના .
- > નેશનલ ફેલોશિપ ફોર ડિફરન્ટલી એબલ સ્ટુડન્ટ્સ.
- > વિશિષ્ટ વિકલાંગતા ઓળખ પ્રોજેક્ટ.
- > વિકલાંગ વ્યક્તિઓનો આંતરરાષ્ટ્રીય દિવસ.
- માનસિક સ્વાસ્થ્ય માટેની પહેલો:
 - > રાષ્ટ્રીય માનસિક આરોગ્ય કાર્યક્રમ.
 - > કિરણ: માનસિક સ્વાસ્થ્ય પુનર્વસન હેલ્પલાઇન.

કોવિડ રસીકરણ માટે 'હર ઘર દસ્તક' અભિયાન શરૂ કરવામાં આવશે

- > કેન્દ્રીય આરોગ્ય મંત્રાલયે રાજ્યો અને કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશોને જિલ્લા સ્તરની યોજના સાથે આવવા અને ખરાબ પ્રદર્શન કરતા જિલ્લાઓમાં 'હર ઘર દસ્તક' અભિયાન શરૂ કરવા જણાવ્યું છે.
- > કેન્દ્ર સરકારે રાજ્યો અને કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશોને એવા વિસ્તારોને ઝડપી બનાવવા જણાવ્યું છે જ્યાં પ્રથમ અને બીજા ડોઝની રસીકરણ કવરેજ રાષ્ટ્રીય સરેરાશ કરતા ઓછી છે.
- > કોવિડ-19 રસીકરણ અભિયાનને વધારવાના ઉદ્દેશ્ય સાથે 'હર ઘર દસ્તક' અભિયાન શરૂ કરવામાં આવશે.
- > આ ઝુંબેશ હેઠળ વેક્સિન વાન શરૂ કરવામાં આવશે અને દરરોજ તેની સમીક્ષા કરવામાં આવશે.

વેક્સીન કવરેજ

- > ભારતમાં, હાલમાં 17 રાજ્યોના 10.38 કરોડ લોકોને 27 ઓક્ટોબર, 2021 સુધીમાં રસીનો બીજો ડોઝ મળવાનો બાકી છે. 1.6 કરોડથી વધુ લોકો ઉત્તર પ્રદેશના, 1.1 કરોડ મધ્યપ્રદેશના, 76 લાખ મહારાષ્ટ્રના, 86 લાખથી વધુ લોકો છે.

રસીના કવરેજ માટે કટ-ઓફ

- > કેન્દ્ર સરકારે પ્રથમ ડોઝ માટે 77% અને બીજા ડોઝ માટે 33% કટ-ઓફ સેટ કર્યો છે. આ આંકડા અનુક્રમે પ્રથમ અને બીજા શોટની રાષ્ટ્રીય સરેરાશ પણ છે.
- રસીકરણને પ્રોત્સાહન આપવા માટેના અન્ય પગલાં:
 - > કેન્દ્ર લોકોને જાગૃત કરવા અને તેમને જાગૃત કરવા માટે એક વિશેષ પહેલ કરી રહ્યું છે કે કોવિડ-19 રોગ સામે નિવારણ એ કોવિડ-19 ની રસી છે.

ધ્યાન હેઠળ રાજ્ય

- > ઓછા રસીકરણ દરને કારણે બિહાર, ઝારખંડ, પશ્ચિમ બંગાળ અને ઉત્તર પ્રદેશ ફોકસમાં છે. ઉદાહરણ તરીકે, બિહારમાં, પ્રથમ ડોઝ માટે રસીકરણ કવરેજ 39% છે જ્યારે બીજા ડોઝ માટે તે 13% છે.

'The Changing Wealth of Nations 2021' રિપોર્ટ જાહેર

- > વિશ્વ બેંકે તાજેતરમાં 'The Changing Wealth of Nations 2021' શીર્ષકથી તેનો અહેવાલ પ્રકાશિત કર્યો. આ રિપોર્ટ અનુસાર, વાયુ પ્રદૂષણને કારણે માનવ મૂડીની ખોટના સંદર્ભમાં દક્ષિણ એશિયા સૌથી વધુ સહન કરે છે.

- > આ અહેવાલની તાજેતરની આવૃત્તિ 146 દેશોમાં સંપત્તિ સર્જન અને વિતરણને માપે છે. તે 1995થી 2018 સુધીના 20 વર્ષના સમયગાળાને આવરી લે છે.
- > વિશ્વ બેંકમાં સંપત્તિના માપમાં GDP, માનવ મૂડી, માનવ-ઉત્પાદિત મૂડી અને કુદરતી મૂડી જેવા નવીનીકરણીય અને બિન-નવીનીકરણીય કુદરતી સંસાધનોનો સમાવેશ થાય છે.
- > બેંક અનુસાર, માનવ મૂડીને 'વ્યક્તિની જીવનભરની કમાણી' તરીકે વ્યાખ્યાયિત કરવામાં આવે છે.
- **અહેવાલના મુખ્ય તારણો:**
 - > આ અહેવાલ મુજબ, માનવ મૂડી વિશ્વભરમાં સંપત્તિનો સૌથી મોટો સ્ત્રોત હતો. વર્ષ 2018માં, તે કુલ વૈશ્વિક સંપત્તિના 64 ટકાનો સમાવેશ કરે છે.
 - > મધ્યમ આવક ધરાવતા દેશોએ માનવ મૂડીમાં તેમનું રોકાણ વધાર્યું, પરિણામે વૈશ્વિક માનવ મૂડી સંપત્તિમાં તેમના હિસ્સામાં નોંધપાત્ર વધારો થયો.
 - > દક્ષિણ એશિયામાં, પ્રદેશની કુલ સંપત્તિમાં માનવ મૂડીનો હિસ્સો 50% છે. સર્વેક્ષણના સમયગાળા દરમિયાન આ આંકડો બદલાયો નથી. આમ, અહેવાલ તંદુરસ્ત કાર્યબળનું મહત્વ દર્શાવે છે.

રિપોર્ટમાં ચિંતાઓ

- > આ અહેવાલ મુજબ, વાયુ પ્રદૂષણ આ મહત્વપૂર્ણ નાણાં ઉત્પાદકને અસર કરી રહ્યું હતું. વાયુ પ્રદૂષણને કારણે અંદાજિત માનવ મૂડીના નુકસાનથી દક્ષિણ એશિયાનો વિસ્તાર સૌથી વધુ પ્રભાવિત થયો હતો.
- > અન્ય વિસ્તારોમાં વાયુ પ્રદૂષણને કારણે માનવ મૂડીની આવી કોઈ ખોટની ગણતરી કરવામાં આવી નથી.
- > 1995થી દક્ષિણ એશિયામાં સંપત્તિમાં વધારો થયો છે. પરંતુ સભ-સહારન આફ્રિકાની સરખામણીએ, વસ્તી વૃદ્ધિને કારણે તેની માથાદીઠ સંપત્તિ વિશ્વભરમાં સૌથી ઓછી છે.

ઉત્સર્જન ગેપ રિપોર્ટ 2021: UNEP

- > તાજેતરમાં United Nations Environment Programme-UNEP, 2021 Emissions Gap Report, 2021નો એમિશન ગેપ રિપોર્ટ બહાર પાડવામાં આવ્યો છે.
- > UNEP ઉત્સર્જન ગેપ રિપોર્ટની આ બારમી આવૃત્તિ છે. તે સૂચવે છે કે નવી રાષ્ટ્રીય આબોહવા પ્રતિબદ્ધતાઓએ અન્ય શમન પગલાં સાથે મળીને વૈશ્વિક તાપમાન વૃદ્ધિ ઘટાડીને સદીના અંત સુધીમાં વિશ્વને 2.7 ડિગ્રી સેલ્સિયસ પર રાખવાનું લક્ષ્ય રાખ્યું છે.

GHGમાં સતત વધારો:

- > વર્ષ 2020માં 5.4 ટકાના અભૂતપૂર્વ ઘટાડા બાદ વૈશ્વિક CO2 ઉત્સર્જન પ્રિ-કોવિડ સ્તરે પાછું ફરી રહ્યું છે અને વાતાવરણમાં ગ્રીનહાઉસ વાયુઓ (GHG)ની સાંદ્રતા સતત વધી રહી છે.

નવી શમન પ્રતિબદ્ધતાઓ:

- > 2030 માટે નવી શમન પ્રતિબદ્ધતાઓ થોડી પ્રગતિ દર્શાવી રહી છે, પરંતુ વૈશ્વિક ઉત્સર્જન પર તેમની કુલ અસર અપૂરતી છે.
- > એક જૂથ તરીકે G20 સભ્યો વર્ષ 2030 સુધીમાં તેમની ઉત્પત્તિ અથવા નવી પ્રતિબદ્ધતાઓ હાંસલ કરવાની દિશામાં પ્રતિબંધિત થતા નથી.
- > G-20ના દસ સભ્યો તેમના અગાઉના રાષ્ટ્રીય સ્તરે યોગદાન (NDC) હાંસલ કરવાની દિશામાં કામ કરી રહ્યા છે, જ્યારે સાત સભ્યો આ લક્ષ્યાંકિત દિશાથી દૂર છે.
- > વર્ષ 2030 માટેની નવી પ્રતિબદ્ધતાઓ કન્ડિશનલેસ NDCની તુલનામાં વર્ષ 2030ના અંદાજિત ઉત્સર્જનમાં માત્ર 7.5 ટકાનો ઘટાડો કરે છે, જ્યારે 2 ડિગ્રી સેલ્સિયસ માટે 30 ટકા અને 1.5 ડિગ્રી સેલ્સિયસ માટે 55 ટકા ની જરૂર પડશે.

શુદ્ધ-શૂન્ય ઉત્સર્જન:

- > અડધાથી વધુ વૈશ્વિક ઉત્સર્જન લક્ષ્યાંકને આવરી લેતા 50 દેશો દ્વારા લાંબા ગાળાના શુદ્ધ શૂન્ય ઉત્સર્જનમાં મોટી ભિન્નતા દર્શાવવામાં આવી છે.
- > શુદ્ધ શૂન્ય ઉત્સર્જનનો અર્થ એ છે કે માનવનિર્મિત ગ્રીનહાઉસ ગેસના તમામ ઉત્સર્જનને શમન પગલાં દ્વારા વાતાવરણમાંથી દૂર કરવા જોઈએ. આમ, કુદરતી અને કૃત્રિમ સિંક દ્વારા દૂર થયા પછી પૃથ્વીનું શુદ્ધ આબોહવા સંતુલન ઘટાડવું જોઈએ.
- > G-20 સભ્યોના NDCના કેટલાક લક્ષ્યોએ શુદ્ધ-શૂન્ય પ્રતિબદ્ધતાઓ અપનાવીને ઉત્સર્જનને યોગ્ય દિશા આપી છે.
- > આ પ્રતિબદ્ધતાઓને તાત્કાલિક નજીકના ગાળાના લક્ષ્યો અને ક્રિયાઓ સાથે જોડવાની જરૂર છે જે ખાતરી આપે છે કે શુદ્ધ-શૂન્ય ઉત્સર્જન આખરે હાંસલ કરી શકાય છે અને કાર્બન કેડિટ બાકી છે.

ગ્લોબલ વાર્મિંગ:

- > જો 2030 સુધીમાં તમામ પ્રતિબદ્ધતાઓ અને 2.6 ડિગ્રી સેલ્સિયસનો પણ બિનશરતી અમલ કરવામાં આવશે તો સદીના અંતે ગ્લોબલ વોર્મિંગનો અંદાજ 2.7 ડિગ્રી સેલ્સિયસ રહેશે.
- > જો શુદ્ધ શૂન્ય ઉત્સર્જન પ્રતિબદ્ધતાઓ વધારામાં સંપૂર્ણપણે લાગુ કરવામાં આવે તો અંદાજ ઘટાડીને લગભગ 2.2 ડિગ્રી સેલ્સિયસ કરવામાં આવશે.

મિથેન ઉત્સર્જન:

- > અશિમભૂત ઈંધણ, કચરો અને કૃષિ ક્ષેત્રોમાંથી મિથેન ઉત્સર્જનમાં ઘટાડો ટૂંકા ગાળા માટે ઉત્સર્જનના અંતર અને વોર્મિંગને ઘટાડવામાં નોંધપાત્ર ફાળો આપી શકે છે.

■ કાર્બન માર્કેટ:

- કાર્બન બજાર વાસ્તવિક ઉત્સર્જન ઘટાડા અને મહત્વાકાંક્ષાને ચલાવી શકે છે, પરંતુ જો નિયમો સ્પષ્ટપણે વ્યાખ્યાયિત કરવામાં આવે અને તેની ખાતરી કરવા માટે ડિઝાઇન કરવામાં આવે કે વ્યવહારો વાસ્તવિક ઉત્સર્જન ઘટાડા તેમજ પ્રગતિને ટૂંક કરે છે.

વર્તમાન સ્થિતિ

- વર્તમાન વાતાવરણીય કાર્બન ડાયોક્સાઇડ (CO₂)ની સાંદ્રતા છેલ્લા બે મિલિયન વર્ષોમાં કોઈપણ સમય કરતા વધુ છે.
- હાલમાં વર્ષ 2020 માટે કુલ વૈશ્વિક ગ્રીન હાઉસ ઉત્સર્જનનો કોઈ અંદાજ નથી.
- જોકે, કોવિડ-19ના રોગચાળામાં 2020માં નાના ઘટાડા સાથે CO₂ ઉત્સર્જનમાં અભૂતપૂર્વ 5.4 ટકાનો ઘટાડો નોંધાયો હતો.
- GHG ઉત્સર્જનમાં વર્ષ 2010થી 2019 દરમિયાન જમીનના ઉપયોગમાં ફેરફાર (LUC) સાથે વાર્ષિક સરેરાશ 1.3 ટકાનો વધારો થયો છે.
- GHG ઉત્સર્જન 2019 અનુસાર, LUC ઉત્સર્જન વિના CO₂ (GtCO₂e)ના 51.5 ગીગાટોન અને જમીનના ઉપયોગના ફેરફારો (LUC) સાથે 58.1 GtCO₂eની વિક્રમી ઊંચાઈએ પહોંચી હતી.
- ભારતમાં ઉત્સર્જન ઘટાડવા માટેની મોટી પહેલો:
 - ભારત સ્ટેજ-4 (BS-4)માં ભારત સ્ટેજ-6 (BS-6) ઉત્સર્જન ધોરણોમાં ફેરફાર.
 - ઉજાલા યોજના હેઠળ LED બલ્બનું વિતરણ
 - આંતરરાષ્ટ્રીય સૌર જોડાણની રચના.
 - નેશનલ એક્શન પ્લાન ઓન ક્લાઇમેટ ચેન્જ (NAPCC) શરૂ કરવામાં આવ્યો.
 - 2025 સુધીમાં ભારતમાં ઇથેનોલ બ્લેન્ડિંગ માટે રોડમેપ.

Back to basics : યુનાઇટેડ નેશન્સ એન્વાયર્નમેન્ટ પ્રોગ્રામ (UNEP)

■ પરિચય:

- 05 જૂન, 1972ના રોજ સ્થાપિત સંયુક્ત રાષ્ટ્ર પર્યાવરણ કાર્યક્રમ (UNEP) એક મુખ્ય વૈશ્વિક પર્યાવરણીય સત્તા છે.
- તેનું પ્રાથમિક કાર્ય વૈશ્વિક પર્યાવરણ એજન્ડા નક્કી કરવાનું છે, સંયુક્ત રાષ્ટ્ર પ્રણાલીની અંદર ટકાવ વિકાસને પ્રોત્સાહન આપવાનું છે અને વૈશ્વિક પર્યાવરણીય સંરક્ષણ માટે સત્તાવાર હિમાયતી તરીકે કામ કરવાનું છે.

■ મુખ્યમથક:

- નૈરોબી (કેન્યા).

■ મુખ્ય અહેવાલો:

- ઉત્સર્જન ગેપ રિપોર્ટ, ગ્લોબલ એન્વાયર્નમેન્ટ આઉટલુક, ઈન્વેસ્ટ ઇન હેલ્થી પ્લેનેટ રિપોર્ટ.

■ મુખ્ય ઝુંબેશ:

- બીટ પોલ્યુશન, 'UN75', વર્લ્ડ એન્વાયર્નમેન્ટ ડે, વાઈલ્ડ લાઈફ.

■ ઉત્સર્જન ગેપ રિપોર્ટ:

- તે 2030માં અંદાજિત ઉત્સર્જન અને પેરિસ સમજૂતીના 1.5 ડિગ્રી સેલ્સિયસ અને 2 ડિગ્રી સેલ્સિયસ લક્ષ્યોને અનુરૂપ સ્તર વચ્ચેના તફાવતનું મૂલ્યાંકન કરે છે. દર વર્ષે આ અહેવાલ આ અંતરને બંધ કરવાની રીતો પ્રદાન કરે છે.

ભારતમાં આકસ્મિક મૃત્યુ અને આત્મહત્યાનો અહેવાલ 2020: NCRB

- તાજેતરમાં નેશનલ ક્રાઈમ રેકોર્ડબ્યૂરો (NCRB)એ 2020માં ભારતમાં અકસ્માતથી થયેલા મૃત્યુ અને આત્મહત્યાનો અહેવાલ બહાર પાડ્યો હતો.

આત્મહત્યાની કેટેગરીઓ

- આ અહેવાલમાં આત્મહત્યાને નવ કેટેગરીમાં વિભાજિત કરવામાં આવી છે – દૈનિક વેતન મજૂરો, ગૃહિણીઓ અને કૃષિ ક્ષેત્રમાં કામ કરતા લોકો, 'વ્યાવસાયિક/પગારદાર વ્યક્તિઓ', 'વિદ્યાર્થીઓ', 'સ્વરોજગાર ધરાવતા વ્યક્તિઓ', 'નિવૃત્ત વ્યક્તિઓ'.
- NCRB એ 2014 માં જ 'આકસ્મિક મૃત્યુ અને આત્મહત્યા' પરના તેના આંકડાઓમાં દૈનિક વેતનનું વર્ગીકરણ કરવાનું શરૂ કર્યું હતું.

આત્મહત્યાની સંખ્યા

- ભારતમાં આત્મહત્યા 2020માં 10 ટકા વધીને 2019ની સામે 1,53,052ની સર્વોચ્ચ સપાટીએ પહોંચી હતી.
- આત્મહત્યાથી મૃત્યુ પામેલા લોકોમાં દૈનિક વેતન મેળવનારાઓનો હિસ્સો 2014થી 2020ની વચ્ચે બમણો થયો છે, ત્યારબાદ 'ગૃહિણીઓ', સ્વરોજગાર ધરાવતા વ્યક્તિઓ, ખેડૂતો અને નિવૃત્ત લોકોનો હિસ્સો બમણો થયો છે.
- વ્યાવસાયિક/પગારદાર વ્યક્તિઓના જૂથે આત્મહત્યામાં વધારો નોંધાયો હતો.
- બેરોજગાર વ્યક્તિઓના જૂથમાં આત્મહત્યામાં વધારો જોવા મળ્યો હતો અને 2019થી તેમનું પ્રમાણ થોડું વધ્યું હતું.
- 2019થી અકસ્માતના મૃત્યુમાં ઘટાડો થયો છે અને 2010 પછી સૌથી નીચો છે.

- > છેલ્લા કેટલાક વર્ષોમાં કુલ આત્મહત્યામાં વિદ્યાર્થીઓનો હિસ્સો સતત વધી રહ્યો છે અને હવે તે 1995 પછીના ઉચ્ચતમ સ્તરે પહોંચી ગયો છે.

રાજ્યવાર વિશ્લેષણ

- > મહારાષ્ટ્ર એ રાજ્યોમાં સૌથી ખરાબ કેસ છે, જ્યાં કૃષિ ક્ષેત્રમાં 4,006 આત્મહત્યાઓ થઈ છે, જેમાં કૃષિ મજૂરો દ્વારા આત્મહત્યામાં 15 ટકાનો વધારો સામેલ છે.
- > નબળો રેકોર્ડ ધરાવતા અન્ય રાજ્યોમાં કર્ણાટક, આંધ્રપ્રદેશ અને મધ્યપ્રદેશનો સમાવેશ થાય છે.

કારણ પ્રમાણે વિશ્લેષણ

- આત્મહત્યાના કારણો આવા મૃત્યુના ઓછામાં ઓછા એક ટકા છે:
 - > ગરીબી અને બેરોજગારીમાં સૌથી વધુ વૃદ્ધિ નોંધાઈ છે.
 - > આ પછી ડ્રગનો દુરુપયોગ અથવા દારૂનો દુરુપયોગ, બીમારી અને પારિવારિક સમસ્યાઓ આવે છે.
 - > જોકે વિદ્યાર્થીઓના આત્મહત્યાના મૃત્યુમાં વધારો થયો છે, પરંતુ તે પરીક્ષાની તુલનામાં પ્રમાણમાં લાંબા ગાળાની સંભાવનાઓ (કદાચ શિક્ષણ ચાલુ રાખવાની અસમર્થતા) સાથે સંબંધિત હતું.

સંબંધિત પહેલો

- મેન્ટલ હેલ્થ કેર એક્ટ, 2017:
 - > તેનો ઉદ્દેશ માનસિક બીમારી ધરાવતી વ્યક્તિઓને માનસિક આરોગ્ય સેવાઓ પૂરી પાડવાનો છે.
- કિરણ:
 - > સામાજિક ન્યાય અને સશક્તિકરણ મંત્રાલયે ચિંતા, તણાવ, હતાશા, આત્મહત્યાના વિચારો અને માનસિક સ્વાસ્થ્યની અન્ય ચિંતાઓનો સામનો કરી રહેલા લોકોને સહાય પૂરી પાડવા માટે 24/7 ટોલ-ફ્રી હેલ્પલાઇન શરૂ કરી છે.
- મનોદર્પણ પહેલ:
 - > તે આત્મનિર્ભર ભારત અભિયાન હેઠળ શિક્ષણ મંત્રાલયની પહેલ છે. કોવિડ-19 દરમિયાન વિદ્યાર્થીઓ, પરિવારના સભ્યો અને શિક્ષકોને તેમના માનસિક સ્વાસ્થ્ય અને કલ્યાણ માટે મનોસામાજિક સહાય પૂરી પાડવાનો ઉદ્દેશ છે.

Back to basics : નેશનલ કાર્પમ રેકોર્ડ્સ બ્યુરો

- > NCRBની સ્થાપના 1986માં કેન્દ્રીય ગૃહ મંત્રાલય હેઠળ કરવામાં આવી હતી, જેથી પોલીસ તંત્ર આઈટી સોલ્યુશન્સ અને ક્રિમિનલ ઇન્ટેલિજન્સ ઇનપુટ્સ પ્રદાન કરીને ભારતીય પોલીસમાં કાયદો અને વ્યવસ્થાનો અસરકારક રીતે અમલ કરી શકે.

- > તેની સ્થાપના રાષ્ટ્રીય પોલીસ પંચ (1977-1981) અને ગૃહ મંત્રાલય (1985)ની ટાસ્ક ફોર્સની ભલામણોના આધારે કરવામાં આવી હતી.
- > NCRB દેશભરમાં વાર્ષિક વ્યાપક ગુનાના આંકડા ('કાર્પમ ઇન ઇન્ડિયા' રિપોર્ટ) એકત્રિત કરે છે.
- > 1953થી તેના પ્રકાશન પછી, આ અહેવાલ દેશભરમાં કાયદો અને વ્યવસ્થાની પરિસ્થિતિને સમજવામાં એક મહત્વપૂર્ણ સાધન તરીકે કામ કરે છે.
- > NCRBના બીજા CCTNS હેકથોન અને સાયબર ચેલેન્જ 2020-21નું ઉદ્દઘાટન કાર્ય નવી દિલ્હીમાં યોજાયું હતું.

રાષ્ટ્રવ્યાપી ન્યુમોકોકલ કોન્જુગેટ રસી અભિયાન

- > તાજેતરમાં કેન્દ્રીય આરોગ્ય મંત્રીએ ન્યુમોનિયાને કારણે 5 વર્ષથી ઓછી વયના બાળકોના મૃત્યુદરમાં ઘટાડો કરવાના હેતુથી ન્યુમોકોકલ 13-વેલેન્ટ કોન્જુગેટ વેક્સિન (PCV)નું રાષ્ટ્રવ્યાપી વિસ્તરણ હાથ ધર્યું છે.
- > 'આઝાદી કા અમૃત મહોત્સવ' ના ભાગરૂપે યુનિવર્સલ રસીકરણ કાર્યક્રમ (UIP) હેઠળ તેનો પ્રારંભ કરવામાં આવ્યો હતો.
- > દેશમાં આ પહેલી વાર હતું જ્યારે PCV સાર્વત્રિક ઉપયોગ માટે ઉપલબ્ધ હશે.

Back to basics : ન્યુમોકોકલ કોન્જુગેટ વેક્સિન (PCV)

- > ન્યુમોકોકલ કોન્જુગેટ વેક્સિન કે જેમાં સ્ટ્રેપ્ટોકોકસ ન્યુમોનિયા બેક્ટેરિયાના 13 વિવિધ તાણ નિબંધો હોય છે તેનો ઉપયોગ બાળકોમાં ન્યુમોકોકલ રોગ અને રોગપ્રતિકારક શક્તિના નિવારણ વાળા દર્દીઓના અભ્યાસમાં થાય છે.
- > બે જુદા જુદા ઘટકોના સંયોજનનો ઉપયોગ કરીને કોન્જુગેટ વેક્સિન બનાવવામાં આવે છે.

ન્યુમોકોકલ રોગ

- પરિચય:
 - > તે સ્ટ્રેપ્ટોકોકસ ન્યુમોનિયાને કારણે થતા બેક્ટેરિયાના ચેપ છે, જેને કેટલીક વાર ન્યુમોકોકસ તરીકે ઓળખવામાં આવે છે.
- લક્ષણો:
 - > આ બેક્ટેરિયા ન્યુમોનિયા સહિત વિવિધ રોગોનું કારણ બની શકે છે, જે ફેફસામાં ચેપનો એક પ્રકાર છે. ન્યુમોકોકલ બેક્ટેરિયા ન્યુમોનિયાનું સૌથી સામાન્ય કારણ છે.
- સંવેદનશીલ વસ્તી:
 - > 2 વર્ષથી ઓછી વયના બાળકો, વિશેષ તબીબી સ્થિતિ ધરાવતા લોકો, 65 વર્ષ કે તેથી વધુ વયના પુખ્ત વયના લોકો અને સિગારેટ પીનારાઓને સૌથી વધુ જોખમ હોય છે.

- ભારતની સ્થિતિ: ભારતમાં લગભગ 16 ટકા બાળકો ન્યુમોનિયાને કારણે મૃત્યુ પામે છે.
- ન્યુમોનિયા ચેપી છે અને ઉધરસ અથવા છીંક દ્વારા ફેલાઈ શકે છે. તે બાળકના જન્મ દરમિયાન લોહી અને દૂષિત સપાટી જેવા પ્રવાહી દ્વારા પણ ફેલાઈ શકે છે.

યુનિવર્સલ રસીકરણ કાર્યક્રમ (UIP)

■ શરૂઆત:

- ભારતમાં રસીકરણ કાર્યક્રમ આરોગ્ય અને પરિવાર કલ્યાણ મંત્રાલય દ્વારા 1978માં 'રસીકરણનો વિસ્તૃત કાર્યક્રમ (EPI)' તરીકે રજૂ કરવામાં આવ્યો હતો.

- 1985માં આ કાર્યક્રમને 'યુનિવર્સલ ઈમ્યુનાઇઝેશન પ્રોગ્રામ (UIP)' તરીકે સુધારવામાં આવ્યો હતો.

■ કાર્યક્રમના ઉદ્દેશો:

- તીવ્ર રસીકરણ કવરેજ,
- સેવાઓની ગુણવત્તામાં સુધારો,
- આરોગ્ય સુવિધા સ્તરે વિશ્વસનીય કોલ્ડ ચેઇન સિસ્ટમ્સ સ્થાપિત કરવી,
- કામગીરી પર નજર રાખવા માટે જિલ્લાવાર સિસ્ટમ શરૂ કરવામાં આવી
- રસી ઉત્પાદનમાં આત્મનિર્ભરતા પ્રાપ્ત કરવી.

■ લક્ષણો:

- UIP 12 રસી-અટકાવી શકાય તેવા રોગો સામે બાળકો અને ગર્ભવતી મહિલાઓમાં મૃત્યુદર અને રોગીતાને અટકાવે છે. ભૂતકાળમાં એવું જોવા મળ્યું છે કે રસીકરણ કવરેજમાં વૃદ્ધિદર ધીમો પડ્યો છે અને 2009 થી 2013ની વચ્ચે તેમાં વાર્ષિક 1 ટકાનો વધારો જોવા મળ્યો હતો.
- રાષ્ટ્રીય સ્તરે 10 રોગો સામે રોગપ્રતિકારક શક્તિ – ડિપ્થેરિયા, પર્ટુસિસ, ટેટેનસ, પોલિયો, મીઝલ્સ, રૂબેલા, બાળપણમાં ક્ષયરોગનું ગંભીર સ્વરૂપ, રોટાવાયરસ ઝાડા, હેપેટાઇટિસ બી અને મેનિન્જાઇટિસ અને હેમોફિલસ ઈન્ફ્લુએન્ઝા પ્રકાર બીને કારણે ન્યુમોનિયા.
- પેટા-રાષ્ટ્રીય સ્તરે 2 રોગો સામે – ન્યુમોકોકલ ન્યુમોનિયા અને જાપાનીઝ એન્સેફલાઇટિસ જેમાંથી ન્યુમોકોકલ કોન્જુગેટરસી રાષ્ટ્રીય સ્તરે વિસ્તૃત કરવામાં આવી છે, જ્યારે JE રસી ફક્ત સ્થાનિક જિલ્લાઓમાં જ ઉપલબ્ધ કરાવવામાં આવે છે.
- મિશન ઈન્દ્રધનુષને કવરેજને વેગ આપવા માટે કલ્પના કરવામાં આવી હતી અને સંપૂર્ણ રસીકરણ કવરેજમાં 90 ટકાનો વધારો કરવા માટે 2015થી તેનો અમલ કરવામાં આવ્યો હતો.
- તાજેતરમાં કોવિડ-19ના રોગચાળા દરમિયાન નિયમિત રસીકરણથી વંચિત રહેલા બાળકો અને ગર્ભવતી મહિલાઓને આવરી લેવા માટે સઘન મિશન ઈન્દ્રધનુષ (IMI) 3.0 યોજના શરૂ કરવામાં આવી છે.

'State of the Climate in Asia' રિપોર્ટ બહાર પાડવામાં આવ્યો

- સંયુક્ત રાષ્ટ્રના વિશ્વ હવામાન સંગઠન (WMO) એ 25 ઓક્ટોબર, 2021 ના રોજ "State of the Climate in Asia" શીર્ષકથી તેનો વાર્ષિક અહેવાલ બહાર પાડ્યો.

રિપોર્ટના મુખ્ય તારણો

- આ અહેવાલ અનુસાર, 2020માં એશિયાએ રેકોર્ડ પર તેના સૌથી ગરમ વર્ષનો સામનો કર્યો.
- આ અહેવાલ મુજબ, આત્યંતિક હવામાન ખંડના વિકાસ પર ભારે અસર કરી રહ્યું છે.
- 2020માં, એશિયામાં આત્યંતિક હવામાન અને આબોહવા પરિવર્તનને કારણે હજારો લોકોના જીવનનો ભોગ બનવું પડે છે, અબજો ડોલરનો ખર્ચ થાય છે, લાખો લોકો વિસ્થાપિત થાય છે અને ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર અને ઈકોસિસ્ટમને ગંભીર અસર કરે છે.
- આ અહેવાલ મુજબ, વધતા આરોગ્ય જોખમો, ખોરાક અને પાણીની અસુરક્ષા અને પર્યાવરણીય અધોગતિને કારણે ટકાઉ વિકાસ જોખમમાં છે.
- વધેલી ગરમી અને ભેજ એશિયામાં કામના કલાકોને અસરકારક રીતે નુકશાન તરફ દોરી જશે.
- પૂર અને વાવાઝોડાએ 2020માં એશિયામાં લગભગ 50 મિલિયન લોકોને અસર કરી હતી, જેમાં લગભગ 5,000 લોકો માર્યા ગયા હતા.

સમગ્ર દેશોમાં એકંદરે સરેરાશ નુકસાન

- ચીનને 238 અબજ ડોલર, ભારતને 87 અબજ ડોલર, જાપાનને 83 અબજ ડોલર અને દક્ષિણ કોરિયાને 24 અબજ ડોલરનું નુકસાન થયું છે.
- અર્થતંત્રના કદને ધ્યાનમાં લેતા, તાજિકિસ્તાન માટે સરેરાશ વાર્ષિક નુકસાન GDPના 7.9%, લાઓસ માટે 5.8% અને કંબોડિયા માટે 5.9% થવાની ધારણા છે.

પ્રશ્નોત્તરી

1) પ્રધાનમંત્રી આત્મ નિર્ભર સ્વસ્થ ભારત યોજના વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. PMASBY સમગ્ર ભારતમાં હેલ્થકેર ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચરને મજબૂત કરવા માટે સૌથી મોટી અખિલ ભારતીય યોજનાઓમાંની એક બનવા જઈ રહી છે.
 2. આ યોજના 10 ઉચ્ચ કેન્દ્રિત રાજ્યોમાં 17,788 ગ્રામીણ આરોગ્ય અને સુખાકારી કેન્દ્રોને ટેકો આપશે.
 3. ભારતમાં પ્રયોગશાળાઓના નેટવર્કનો ઉપયોગ કરીને, લોકોને જાહેર આરોગ્ય સંભાળ પ્રણાલીમાં નિદાન સેવાઓની સંપૂર્ણ શ્રેણીની એક્સેસ મળશે.
- ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?
- (A) 1,2 (B) 2,3
(C) 1,3 (D) 1,2, અને 3

2) હેલ્થ ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર મિશન વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. તાજેતરમાં પ્રધાનમંત્રીએ આયુષ્માન ભારત આરોગ્ય માળખાગત મિશનનો શુભારંભ કર્યો હતો.
 2. તે દેશભરમાં આરોગ્ય સંભાળ માળખાને મજબૂત કરવા માટેની સૌથી મોટી ભારત યોજનાઓમાંની એક છે.
 3. આ રાષ્ટ્રીય આરોગ્ય મિશન ઉપરાંત છે.
 4. તે 10 'હાઈ ફોકસ' રાજ્યોમાં 17,788 ગ્રામીણ આરોગ્ય અને કલ્યાણ કેન્દ્રોને સહાય પૂરી પાડશે અને દેશભરમાં 11,024 શહેરી આરોગ્ય અને કલ્યાણ કેન્દ્રો સ્થાપશે.
- ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?
- (A) 1,2,3 (B) 2,3,4
(C) 1,2,4 (D) 1,2,3 અને 4

3) રાષ્ટ્રીય સંચાલન સમિતિ: નિપુણ ભારત મિશન વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. NISHTHA એ 'સંકલિત શિક્ષક તાલીમ દ્વારા શાળા શિક્ષણની ગુણવત્તા સુધારવા' માટે ક્ષમતા નિર્માણ કાર્યક્રમ છે.
 2. NIPUN ભારતનો અમલ શિક્ષણ મંત્રાલય, શાળા શિક્ષણ અને સાક્ષરતા વિભાગ દ્વારા કરવામાં આવશે.
 3. તે શાળાના મૂળભૂત વર્ષોમાં બાળકોને પ્રવેશ પ્રદાન કરવા અને જાળવવા પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરશે.
 4. આ યોજનાનો ઉદ્દેશ શાળા શિક્ષણને સમગ્ર પણે પ્રિ-સ્કૂલથી ધોરણ 12માં અમલમાં લાવવાનો છે.
- ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?
- (A) 1,2,3 (B) 2,3,4
(C) 1,2,4 (D) 1,2,3 અને 4

4) વાતાવરણમાં હીટ-ટ્રેપિંગ વાયુઓ પર અહેવાલ: WMO વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. આ સદીના અંત સુધીમાં પેરિસ સમજૂતી હેઠળ નિર્ધારિત તાપમાનમાં ઔદ્યોગિક પૂર્વના સ્તરથી 1.5-2 ડિગ્રી સેલ્સિયસથી વધુનો વધારો થવાની સંભાવના છે.
 2. CO2ના લાંબા આયુષ્યને જોતાં કહી શકાય કે ઘણા દાયકાઓ સુધી કાર્બન ઉત્સર્જનની શૂન્ય સ્થિતિ હોવા છતાં આ તાપમાનમાં વધારો થવાની અસર ચાલુ રહેશે.
 3. 1990થી 2020 દરમિયાન લાંબા સમય સુધી ચાલતા ગ્રીનહાઉસ વાયુઓના કિરણોત્સર્ગ દબાણને કારણે આબોહવા પર 47% ગરમી વધી છે.
 4. સૌથી અગ્રણી ગ્રીનહાઉસ ગેસ કાર્બન ડાયોક્સાઈડ (CO2)ની સાંદ્રતા 2020માં 413.2 ભાગ પ્રતિ મિલિયન સુધી પહોંચી હતી અને તે પૂર્વ-ઔદ્યોગિક સ્તરના 14.9 ટકા છે.
- ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?
- (A) 1,2,3 (B) 2,3,4
(C) 1,2,4 (D) 1,2,3 અને 4

5) PM આયુષ્માન ભારત હેલ્થ ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર મિશન વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. વડા પ્રધાન નરેન્દ્ર મોદીએ 25 ઓક્ટોબર, 2021ના રોજ ઉત્તર પ્રદેશના વારાણસીમાં Ayushman Bharat Health Infrastructure Mission ની શરૂઆત કરી હતી.
 2. આ યોજના રૂ. 5000 કરોડની છે અને તે સ્વાસ્થ્ય ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચરને વધારવા માટે શરૂ કરવામાં આવેલી ભારતની સૌથી મોટી યોજના છે.
 3. આ મિશન શહેરી અને ગ્રામીણ વિસ્તારોમાં જાહેર આરોગ્ય માળખાને સુધારવા માટે શરૂ કરવામાં આવ્યું છે.
- ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?
- (A) 1,2 (B) 2,3
(C) 1,3 (D) 1,2 અને 3

6) G-20 ક્લાઈમેટ રિસ્ક એટલાસ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. તાજેતરમાં યુરો-મેડિટેરેનિયન સેન્ટર ઓન ક્લાઈમેટ ચેન્જ (CMCC)એ અહેવાલ આપ્યો હતો કે અમેરિકા, યુરોપિયન દેશો અને ઓસ્ટ્રેલિયા જેવા સૌથી સમૃદ્ધ દેશો સહિત G-20 (20 દેશોનું જૂથ) આગામી વર્ષોમાં જળવાયુ પરિવર્તનની આત્યંતિક અસરો સહન કરશે.
 2. આ પહેલો અભ્યાસ છે જે G-20 દેશોમાં આબોહવાના દૃશ્ય, માહિતી, ડેટા અને ભાવિ આબોહવા પરિવર્તનની માહિતી પ્રદાન કરે છે.
 3. આ અહેવાલ ઓક્ટોબર 2021ના અંતમાં રોમમાં G-20 શિખર સંમેલનના બે દિવસ પહેલાં આવ્યો છે.
 4. G-20 દેશોમાં આબોહવાને નુકસાનને કારણે GDPનું નુકસાન દર વર્ષે વધી રહ્યું છે, જે 2050 સુધીમાં વાર્ષિક ધોરણે ઓછામાં ઓછું 4 ટકા વધી શકે છે. તે 2100 સુધીમાં 8 ટકાથી વધુ સુધી પહોંચી શકે છે.
- ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?
- (A) 1,2,3 (B) 2,3,4
(C) 1,2,4 (D) 1,2,3 અને 4

7) વિકલાંગતા વ્યક્તિઓને સહાય યોજના વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. સામાજિક ન્યાય અને સશક્તિકરણ મંત્રાલય તેનું નોડલ મંત્રાલય છે.
2. વિકલાંગ વ્યક્તિઓને દિવ્યાંગજનો અથવા દિવ્યાંગનો (દિવ્ય શરીર ધરાવતી વ્યક્તિ) તરીકે ઓળખવામાં આવશે.
3. PWD એક્ટનું સ્થાન'રાઈટ્સ ઓફ પર્સન્સ વિથ ડિસેબિલિટીઝ એક્ટ, 2016' દ્વારા લેવામાં આવ્યું હતું.
4. સહાય/ઉપકરણો જેની કિંમત રૂ. 10,000 થી વધુ નથી તે સિંગલ ડિસેબિલિટી માટેની યોજના હેઠળ આવરી લેવામાં આવે છે.

ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

- (A) 1,2,3 (B) 2,3,4
(C) 1,2,4 (D) 1,2,3 અને 4

8) હર ઘર દસ્તક વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. કેન્દ્રીય આરોગ્ય મંત્રાલયે રાજ્યો અને કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશોને જિલ્લા સ્તરની યોજના સાથે આવવા અને ખરાબ પ્રદર્શન કરતા જિલ્લાઓમાં "હર ઘર દસ્તક" અભિયાન શરૂ કરવા જણાવ્યું છે.
2. કેન્દ્ર સરકારે રાજ્યો અને કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશોને એવા વિસ્તારોને ઝડપી બનાવવા જણાવ્યું છે જ્યાં પ્રથમ અને બીજા ડોઝની રસીકરણ કવરેજ રાષ્ટ્રીય સરેરાશ કરતા ઓછી છે.
3. કોવિડ-19 રસીકરણ અભિયાનને વધારવાના ઉદ્દેશ્ય સાથે 'હર ઘર દસ્તક' અભિયાન શરૂ કરવામાં આવશે.

ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

- (A) 1,2 (B) 2,3
(C) 1,3 (D) 1,2 અને 3

9) The Changing Wealth of Nations વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. વિશ્વ બેંકે તાજેતરમાં "The Changing Wealth of Nations 2021" શીર્ષકથી તેનો અહેવાલ પ્રકાશિત કર્યો. આ રિપોર્ટ અનુસાર, વાયુ પ્રદૂષણને કારણે માનવ મૂડીની ખોટના સંદર્ભમાં દક્ષિણ એશિયા સૌથી વધુ સહન કરે છે.
2. આ અહેવાલની તાજેતરની આવૃત્તિ 146 દેશોમાં સંપત્તિ સર્જન અને વિતરણને માપે છે. તે 1995થી 2018 સુધીના 20 વર્ષના સમયગાળાને આવરી લે છે.
3. વિશ્વ બેંકમાં સંપત્તિના માપમાં GDP, માનવ મૂડી, માનવ-ઉત્પાદિત મૂડી અને કુદરતી મૂડી જેવા નવીનીકરણીય અને બિન-નવીનીકરણીય કુદરતી સંસાધનોનો સમાવેશ થાય છે.

ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

- (A) 1,2 (B) 2,3
(C) 1,3 (D) 1,2 અને 3

10) ઉત્સર્જન ગેપ રિપોર્ટ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. તાજેતરમાં United Nations Environment Programme -UNEP, 2021 Emissions Gap Report, 2021નો એમિશન ગેપ રિપોર્ટ બહાર પાડવામાં આવ્યો છે.
2. UNEP ઉત્સર્જન ગેપ રિપોર્ટની આ બારમી આવૃત્તિ છે. તે સૂચવે છે કે નવી રાષ્ટ્રીય આબોહવા પ્રતિબદ્ધતાઓએ અન્ય શમન પગલાં સાથે મળીને વૈશ્વિક તાપમાન વૃદ્ધિ ઘટાડીને સદીના અંત સુધીમાં વિશ્વને 2.7 ડિગ્રી સેલ્સિયસ પર રાખવાનું લક્ષ્ય રાખ્યું છે.
3. વર્ષ 2020માં 5.4 ટકાના અભૂતપૂર્વ ઘટાડા બાદ વૈશ્વિક CO2 ઉત્સર્જન પ્રિ-કોવિડ સ્તરે પાછું ફરી રહ્યું છે અને વાતાવરણમાં ગ્રીનહાઉસ વાયુઓ (GHG)ની સાંદ્રતા સતત વધી રહી છે.
4. એક જૂથ તરીકે G20 સભ્યો વર્ષ 2030 સુધીમાં તેમની ઉત્પત્તિ અથવા નવી પ્રતિબદ્ધતાઓ હાંસલ કરવાની દિશામાં પ્રતિબંધિત થતા નથી.

ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

- (A) 1,2,3 (B) 2,3,4
(C) 1,2,4 (D) 1,2,3 અને 4

11) ભારતમાં આકસ્મિક મૃત્યુ અને આત્મહત્યાનો અહેવાલ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. NCRBના બીજા CCTNS હેકથોન અને સાયબર ચેલેન્જ 2020-21નું ઉદ્દઘાટન કાર્ય નવી દિલ્હીમાં યોજાયું હતું.
2. NCRB દેશભરમાં વાર્ષિક વ્યાપક ગુનાના આંકડા ('કાર્થમ ઈન ઈન્ડિયા' રિપોર્ટ) એકત્રિત કરે છે.
3. મેન્ટલ હેલ્થ કેર એક્ટ, 2017 નો ઉદ્દેશ માનસિક બીમારી ધરાવતી વ્યક્તિઓને માનસિક આરોગ્ય સેવાઓ પૂરી પાડવાનો છે.
4. ભારતમાં આત્મહત્યા 2020માં 10 ટકા વધીને 2019ની સામે 1,53,052ની સર્વોચ્ચ સપાટીએ પહોંચી હતી.

ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

- (A) 1,2,3 (B) 2,3,4
(C) 1,2,4 (D) 1,2,3 અને 4

12) રાષ્ટ્રવ્યાપી ન્યુમોકોકલ કોન્જુગેટ રસી અભિયાન વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. ગર્ભવતી મહિલાઓને આવરી લેવા માટે સઘન મિશન ઈન્દ્રધનુષ (IMI) 3.0 યોજના શરૂ કરવામાં આવી છે.
2. UIP 12 રસી-અટકાવી શકાય તેવા રોગો સામે બાળકો અને ગર્ભવતી મહિલાઓમાં મૃત્યુદર અને રોગીતાને અટકાવે છે.
3. બે જુદા જુદા ઘટકોના સંયોજનનો ઉપયોગ કરીને કોન્જુગેટ વેક્સિન બનાવવામાં આવે છે.
4. ભારતમાં રસીકરણ કાર્યક્રમ આરોગ્ય અને પરિવાર કલ્યાણ મંત્રાલય દ્વારા 1978માં રસીકરણનો વિસ્તૃત કાર્યક્રમ (EPI) તરીકે શરૂ કરવામાં આવ્યો હતો.

ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

- (A) 1,2,3 (B) 2,3,4
(C) 1,2,4 (D) 1,2,3 અને 4

13) State of the Climate in Asia વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. સંયુક્ત રાષ્ટ્રના વિશ્વ હવામાન સંગઠન (WMO) એ 25 ઓક્ટોબર, 2021 ના રોજ "State of the Climate in Asia" શીર્ષકથી તેનો વાર્ષિક અહેવાલ બહાર પાડ્યો.
2. આ અહેવાલ અનુસાર, 2020માં એશિયાએ રેકોર્ડ પર તેના સૌથી ગરમ વર્ષનો સામનો કર્યો.
3. 2020માં, એશિયામાં આત્યંતિક હવામાન અને આબોહવા પરિવર્તનને કારણે હજારો લોકોના જીવનનો ભોગ બનવું પડે છે, અબજો ડોલરનો ખર્ચ થાય છે, લાખો લોકો વિસ્થાપિત થાય છે.

ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

- (A) 1,2 (B) 2,3
(C) 1,3 (D) 1,2 અને 3

સેવા, સુરક્ષા, શાંતી શૂરવીરોની શાન છે...
પોલીસ ક્ષેત્રની કારકિર્દી બહાદુરોની પહેચાન છે....

ICE[®]
INSTITUTE FOR COMPETITIVE EXAMS

પોલીસ
કોન્સ્ટેબલ

સર્વશ્રેષ્ઠ
ગેરેન્ટેડ
તૈયારી

PHYSICAL
ની આક્રમક તૈયારી સાથે

Daily, Weekly, Monthly
OMR દ્વારા
TEST નું આયોજન

10,459
ની વિશાળ ભરતી

રાજકોટ, અમદાવાદ અને ગાંધીનગરની શ્રેષ્ઠતમ
ફેકલ્ટી દ્વારા શિક્ષણ તથા માર્ગદર્શન

ગણિત, REASONING અને કાયદામાં
સ્કોર કરાવવા ગેરેન્ટેડ તૈયારી

SPECIAL BATCH

દિવસ
5 ટ્રાયલ લેકચર

10%
DISCOUNT

11/11/21
બપોરે 1 થી 3 pm

ફી રીડીંગ
ફીમ

ટુ ધી પોઈન્ટ પરીક્ષાલક્ષી
એડવાન્સ લેવલ મટીરિયલ્સ

રજિસ્ટ્રેશન ફરજિયાત

81406 - 01110
81407 - 01110

ઘ-2, સેક્ટર-6, બીજો માળ,
ઈસ્કોન ગાંધીયા પાસે,
ગાંધીનગર

offline

ગાંધીનગર

આબોહવા પરિવર્તનનું અર્થશાસ્ત્ર

➤ ગ્લાસગો (સ્કોટલેન્ડ)માં 'COP26' આબોહવા મંત્રણા થવાની છે. વિશ્વભરમાં જળવાયુ પરિવર્તનની ઘટનાઓની ચિંતાજનક પરિસ્થિતિને ધ્યાનમાં રાખીને આગામી જળવાયુ સમજૂતી વાટાઘાટો વર્ષ 2015 માટે પેરિસ સમજૂતીમાં નિર્ધારિત 1.5-2 ડિગ્રી સેલ્સિયસની ઉપલી મર્યાદા સુધી ગ્લોબલ વોર્મિંગને મર્યાદિત કરવા માટે નિર્ણાયક છે.

➤ આ સંદર્ભમાં, વિશ્વભરમાં આજીવિકા પર આબોહવા પરિવર્તનની અસર અને વૈશ્વિક નાણાકીય વ્યવસ્થાની સ્થિરતાનું વિશ્લેષણ કરવું જરૂરી છે.

■ આબોહવા પરિવર્તન ખર્ચ:

➤ પરિણામ અંગે મતભેદ હોવા છતાં, લગભગ તમામ અર્થશાસ્ત્રીઓ વૈશ્વિક ઉત્પાદન પર ગ્લોબલ વોર્મિંગની સંભવિત અસર વિશે નિશ્ચિત છે.

➤ આંતરરાષ્ટ્રીય નાણાં ભંડોળ (IMR) અનુસાર, અનિયંત્રિત ગ્લોબલ વોર્મિંગ 2100 સુધીમાં વિશ્વના ઉત્પાદનમાં 7 ટકાનો ઘટાડો કરશે.

➤ બીજી તરફ વિશ્વની કેન્દ્રીય બેંકોના જૂથનેટવર્ક ફોર ગ્રીનિંગ ધ ફાઇનાન્સિયલ સિસ્ટમ (NFGS)નું માનવું છે કે તેનાથી વિશ્વના 13 ટકા ઉત્પાદનને અસર થશે.

■ સૌથી સંવેદનશીલ વિસ્તારો:

➤ સર્વસંમતિથી સ્વીકારવામાં આવે છે કે વિકાસશીલ દેશો જળવાયુ પરિવર્તનથી સૌથી વધુ પ્રભાવિત થશે.

➤ વિશ્વના મોટા ભાગના ગરીબ લોકો હાલમાં ઉષ્ણકટિબંધીય પ્રદેશો અથવા નીચાણવાળા વિસ્તારોમાં રહે છે, જે દુષ્કાળ અથવા સમુદ્રની સપાટીમાં વધારો જેવી આબોહવા પરિવર્તનની ઘટનાઓથી પ્રભાવિત છે.

➤ આ ઉપરાંત, આ દેશોમાં પણ આવા નુકસાનને ઘટાડવા માટે સંસાધનોની અછત છે.

■ માઇક્રો લેવલ પર અસર:

➤ ગયા વર્ષે વર્લ્ડ બેંકે અહેવાલ આપ્યો હતો કે 2030 સુધીમાં જળવાયુ પરિવર્તનને કારણે 132 મિલિયનથી વધુ લોકો અત્યંત ગરીબીમાં આવી જશે.

➤ તેના મુખ્ય પરિબળો કૃષિ આવકમાં ઘટાડો છે; બાહ્ય શ્રમ ઉત્પાદકતામાં ઘટાડો; ખાદ્ય પદાર્થોના ભાવમાં આત્યંતિક હવામાન વગેરેથી વધારો અને આર્થિક નુકસાનનો સમાવેશ થાય છે.

■ નેટ ઝીરો ઉત્સર્જન દર્શનનું વિશ્લેષણ:

➤ 'નેટ ઝીરો ઉત્સર્જન' એટલે ગ્રીનહાઉસ ગેસના ઉત્સર્જન અને વાતાવરણમાંથી હાંકી કાઢવામાં આવેલા ગ્રીનહાઉસ ગેસ વચ્ચે એકંદર સંતુલનની સ્થિતિ હાંસલ કરવી.

➤ જો કે, 'નેટ ઝીરો ઉત્સર્જન' ઘણા આર્થિક પરિણામો લાવી શકે છે.

➤ થિંક ટેન્ક કાર્બન ટ્રેકરના એક અહેવાલમાં અંદાજ છે કે ઓઈલ અને ગેસ ક્ષેત્ર દ્વારા સામાન્ય રીતે કરવામાં આવતા 1 ટ્રિલિયન યુએસ ડોલરથી નાનું રોકાણ ખરેખર ઓછા કાર્બનદષ્ટિકોણથી વ્યવહાર રહેશે નહીં.

➤ આ ઉપરાંત આંતરરાષ્ટ્રીય નાણાં ભંડોળમાં તમામ અશિમભૂત ઈંધણ સબસિડીનો અંત લાવવાની માંગ કરવામાં આવી છે, જે વાર્ષિક આશરે 5 ટ્રિલિયન ડોલર છે.

➤ આનાથી બેરોજગારીનું મોટું સંકટ આવી શકે છે.

➤ કાર્બનના ભાવથી નીચે: કર અથવા પરવાનગી યોજનાઓ ઉત્સર્જનને કારણે થતા નુકસાનની ભરપાઈ કરીને પર્યાવરણીય સુસંગતતાને પ્રોત્સાહન આપે છે.

➤ જોકે વૈશ્વિક કાર્બન ઉત્સર્જનનો માત્ર પાંચમો ભાગ અત્યાર સુધીના આવા કાર્યક્રમો દ્વારા આવરી લેવામાં આવ્યો છે, પરંતુ સરેરાશ કાર્બન ભાવ નિર્ધારણ માત્ર 3 યુએસ ડોલર પ્રતિ ટન છે.

➤ તે 75 ડોલર પ્રતિ ટનની નીચે છે, IMFએ કહ્યું છે કે ગ્લોબલ વોર્મિંગને 2 ડિગ્રી સેલ્સિયસથી નીચે રાખવાની જરૂર છે.

■ કુગાવાનું બોખમ:

➤ અશિમભૂત ઈંધણના વધતા પ્રદૂષણ ખર્ચથી કેટલાક ક્ષેત્રોમાં ભાવમાં વધારો થવાની સંભાવના છે.

■ ગ્રીન ડિકપલિંગની નિષ્ફળતા:

➤ ટકાઉ વિકાસનો અર્થ ઉત્સર્જનમાં વધારો કર્યા વિના આર્થિક પ્રવૃત્તિને પ્રોત્સાહન આપવું છે.

➤ જોકે, તે હજુ વાસ્તવિક સ્વરૂપમાં બહાર આવ્યું નથી.

➤ હાલમાં આર્થિક વિકાસનો ઊંચો દર હાંસલ થાય છે, પરંતુ આ સાથે ઉત્સર્જન વૃદ્ધિ પણ જોવા મળી રહી છે.

■ અપૂરતું ગ્રીન ફાઇનાન્સ:

➤ વૈશ્વિક સ્તરે સમૃદ્ધ દેશો, જેમણે તેમની ઔદ્યોગિક ક્રાંતિઓ પછી મોટી રકમનું ઉત્સર્જન કર્યું છે, તેમણે વિકાસશીલ દેશોમાં 100 અબજ યુએસ ડોલરોના વાર્ષિક હસ્તાંતરણ દ્વારા સંક્રમણમાં મદદ કરવાનું વચન આપ્યું હતું, તે હજુ પૂર્ણ થવાનું બાકી છે.

આગળનો રસ્તો

- નેટ ઝીરો ઉત્સર્જનના આર્થિક જોખમને આવરી લેવું:
 - વૈશ્વિક નાણાકીય વ્યવસ્થાએ જળવાયુ પરિવર્તનના ભૌતિક જોખમો અને નેટ ઝીરોમાં સંક્રમણ દરમિયાન અસ્થિરતાથી ટકાઉ વૃદ્ધિનો અહેસાસ કરવો જોઈએ.
 - કેન્દ્રીય બેંકો અને રાષ્ટ્રીય તિજોરીઓએ ટકાઉ વિકાસ સાથે આર્થિક વિકાસને સંતુલિત કરવા માટે સંયુક્ત વ્યૂહરચના સાથે આવવું જોઈએ.
 - ઉર્જા, રસ્તાઓ, આરોગ્ય અને શિક્ષણની સાથે સરકારના બજેટમાં આબોહવા ઘટાડવા માટેની નીતિઓનો સ્પષ્ટ સમાવેશ એ એક મહત્વપૂર્ણ પગલું હોવું જોઈએ.
- હાઇડ્રોજન અર્થતંત્ર તરફ વળવું:
 - 'નેટ-ઝીરો' ઉત્સર્જનનું લક્ષ્ય હાંસલ કરવું એ 1.5 ડિગ્રી સેલ્સિયસથી નીચે લીલા હાઇડ્રોજન દ્વારા વીજળીનું ઉત્પાદન જાળવી રાખવા માટે એક વ્યવહારુ ઉકેલ હશે.
 - તે પરંપરાગત અશ્મિભૂત ઈંધણ પરની નિર્ભરતા ઘટાડવાની દિશામાં પણ પ્રયાસ હશે.
- ક્લાઇમેટ ફાઇનાન્સ મોબિલાઇઝેશન:
 - ક્લાઇમેટ ફાઇનાન્સ વધારવા માટે એક મોટું અભિયાન શરૂ કરવાની પણ જરૂર છે અને ઉર્જા કાર્યક્ષમતા, જૈવિક બળતણનો ઉપયોગ, કાર્બન કલેક્શન, કાર્બન પ્રાઇસિંગ પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરવું જોઈએ.

વ્યાપક ઉત્તરપૂર્વ મોનસૂન: IMD

- તાજેતરમાં જ ભારતીય હવામાન વિભાગ (IMD)એ તમિલનાડુમાં 24 ઓક્ટોબર, 2021 સુધી વ્યાપક વરસાદની ચેતવણી જારી કરી હતી.
- ઉત્તર-પૂર્વનું ચોમાસું ઘણીવાર 20 ઓક્ટોબરની આસપાસ પાછું આવે છે.

Back to basics : ચોમાસા વિશે

- સામાન્ય રીતે લગભગ 20°એન અને 20°એસ વચ્ચે વિશ્વભરના ઉષ્ણકટિબંધીય પ્રદેશોમાં ચોમાસું અનુભવાય છે.
- ભારતની આબોહવાને 'ચોમાસું' તરીકે વર્ણવવામાં આવે છે.
- આ પ્રકારની આબોહવા મુખ્યત્વે એશિયામાં દક્ષિણ અને દક્ષિણ-પૂર્વમાં જોવા મળે છે.

ભારતમાં વરસાદ

- દક્ષિણ પશ્ચિમ ચોમાસું:
 - દેશનો વાર્ષિક વરસાદનો લગભગ 75 ટકા હિસ્સો જૂનથી સપ્ટેમ્બર વચ્ચે દક્ષિણ પશ્ચિમ ચોમાસામાંથી આવે છે.

- પૂર્વોત્તર ચોમાસું:
 - તે ઓક્ટોબરથી ડિસેમ્બર દરમિયાન આવે છે.
- ઉત્તર પૂર્વ ચોમાસું (NEM):
 - શિયાળુ ચોમાસું: તે પ્રમાણમાં નાના પાયે થાય છે અને તે ફક્ત દક્ષિણ દ્વીપકલ્પ સુધી મર્યાદિત છે.
 - તેને ઠંડા ચોમાસા તરીકે પણ ઓળખવામાં આવે છે.
- પૂર્વોત્તર ચોમાસાના પરિબલો:
 - પવનની પેટર્નમાં ફેરફાર: ઓક્ટોબરના મધ્ય સુધીમાં દેશમાં થી દક્ષિણ પશ્ચિમ ચોમાસાના સંપૂર્ણ પુનરાગમન પછી, પવનની પેટર્ન ઝડપથી દક્ષિણ પશ્ચિમથી ઉત્તર-પૂર્વમાં બદલાય છે.
- સાયક્લોનિક પ્રવૃત્તિઓ:
 - દક્ષિણ પશ્ચિમ ચોમાસા પછીની ઋતુનો સમયગાળો એટલે કે ઓક્ટોબરથી ડિસેમ્બરનો સમય અરબી સમુદ્ર અને બંગાળ ની ખાડીને આવરી લેતા ઉત્તરી હિંદ મહાસાગર ક્ષેત્રમાં ચક્રવાતી પ્રવૃત્તિ માટે મહત્વપૂર્ણ સમય છે.
 - લો પ્રેશર સિસ્ટમ, ડિપ્રેશન અથવા ચક્રવાતની રચના સાથે સંકળાયેલા પવનો આ ચોમાસામાં અસર કરે છે, તેથી વરસાદ પડે છે.

વૈશ્વિક આબોહવાના માપદંડો

- પૂર્વોત્તર ચોમાસાનો વરસાદ વૈશ્વિક આબોહવાના માપદંડો જેવા કે ENSO (અલ નિનો/લા નીના અને સર્ધર્ન ઓસિલેશન ઈન્ડેક્સ- SOI), હિંદ મહાસાગર ડેપો (IOD) અને મેડન-જુલિયન આઈસોલેશન (MJO)થી પણ પ્રભાવિત થાય છે.
- અલ નીનો, પોઝિટિવ IOD અને 'મેડન-જુલિયન ઓસિલેશન' ઘણીવાર વધુ સારા પૂર્વોત્તર ચોમાસાના વરસાદ સાથે સંકળાયેલા હોય છે.
- લા નીના અને સકારાત્મક SOI પણ સિઝનના બીજા ભાગમાં વધુ સારી પૂર્વોત્તર ચોમાસાની પ્રવૃત્તિ માટે અનુકૂળ છે.

સંબંધિત ક્ષેત્રો

- તમિલનાડુ, પુડુચેરી, કરાઈકલ, તટીય આંધ્રપ્રદેશ, કેરળ, ઉત્તર કર્ણાટક, માહે અને લક્ષદ્વીપ.
- આ સમયગાળા દરમિયાન, તમિલનાડુમાં તેના વાર્ષિક વરસાદના લગભગ 48% રેકોર્ડ છે, જે રાજ્યમાં કૃષિ પ્રવૃત્તિઓ અને જળાશય વ્યવસ્થાપન માટે મહત્વપૂર્ણ બનાવે છે.

ગ્રીન ડે-અહેડ માર્કેટ

- તાજેતરમાં કેન્દ્રીય મંત્રી (પાવર, ન્યૂ એન્ડ રિન્યુએબલ એનર્જી)એ ઈન્ડિયન એનર્જી એક્સચેન્જ હેઠળ એક નવો માર્કેટ સેગમેન્ટ 'ગ્રીન ડે-અહેડ માર્કેટ' (GDAM) શરૂ કર્યો છે.
- ભારત વિશ્વનું એકમાત્ર સૌથી મોટું વીજ બજાર છે, જેણે ખાસ કરીને નવીનીકરણીય ઊર્જા માટે ગ્રીન ડે અહેડ માર્કેટ (GDAM) શરૂ કર્યું છે.

ભારતીય ઊર્જા વિનિમય

- ભારતીય ઊર્જા વિનિમય એ ભારતમાં પ્રથમ અને સૌથી મોટું ઊર્જા વિનિમય છે, જે વીજળીની ભૌતિક ડિલિવરી, નવીનીકરણીય ઊર્જા પ્રમાણપત્રો અને ઊર્જા બચત પ્રમાણપત્રો માટે રાષ્ટ્રવ્યાપી, સ્વચાલિત ટ્રેડિંગ પ્લેટફોર્મ પ્રદાન કરે છે.

ડે-અહેડ માર્કેટ (DAM)

- તે મધ્યરાત્રિથી શરૂ થતા બીજા દિવસના 24 કલાકમાં કોઈપણ/કેટલાક/સંપૂર્ણ સમયની ડિલિવરી માટે ભૌતિક વિદ્યુત વેપારનું બજાર છે.

ટર્મ-અહેડ માર્કેટ (TAM)

- 11 દિવસના સમયગાળા માટે વીજળીની ખરીદી/વેચાણ માટે TAM હેઠળ કરાર પર હસ્તાક્ષર કરવામાં આવે છે.
- તે સહભાગીઓને ઈન્ટ્રા-ડે કોન્ટ્રાક્ટ દ્વારા અને બીજા દિવસ માટે 'ડે-અહેડ કન્સીન્સી' દ્વારા અને તે જ રીતે દૈનિક ધોરણે દૈનિક કરારો મારફતે સાત દિવસ માટે એક જ દિવસ માટે વીજળી ખરીદવા માટે સક્ષમ બનાવે છે.

Back to basics : પરિચય

- તે 'ડે-અહેડ' ધોરણે નવીનીકરણીય ઊર્જાના વ્યવસાય માટેનું બજાર છે.
- નોડલ એજન્સી તરીકે 'નેશનલ લોડ ડિસ્પેચ સેન્ટર' (NLDC), પાવર સિસ્ટમ ઓપરેશન કોર્પોરેશન લિમિટેડ (POSOCO)એ GDAMના લોકાર્પણ માટે જરૂરી તકનીકો અને માળખાગત સુવિધાઓની સ્થાપના કરી છે.
- GDAM ધરાવતી કોઈપણ નવીનીકરણીય ઊર્જા ઉત્પાદન કંપની એક્સચેન્જ પર નવીનીકરણીય ઊર્જાની સ્થાપના અને વેચાણ કરી શકે છે.

GDAMની પ્રક્રિયા

- તે પરંપરાગત 'ડે-અહેડ માર્કેટ' સાથે સંકલિત રીતે કામ કરશે.

- આ વિનિમય અલગ 'બિડિંગ વિન્ડોઝ' મારફતે બજારના સહભાગીઓ માટે પરંપરાગત અને નવીનીકરણીય બંને ઊર્જા માટે એક સાથે બોલી પ્રદાન કરશે.
- જો બજારના સહભાગીઓની 'બિડિંગ' ક્ષમતા ગ્રીન માર્કેટમાં સમાપ્ત થઈ જાય તો પણ આ સિસ્ટમ નવીનીકરણીય ઊર્જા વિક્રેતાઓને પરંપરાગત સેગમેન્ટ હેઠળ બોલી લગાવવાની મંજૂરી આપશે.
- પરંપરાગત અને નવીનીકરણીય બંને માટે વિવિધ કિંમતો નક્કી કરવામાં આવશે.

સંબંધિત લાભો

- 'ગ્રીન માર્કેટ'ને મજબૂત બનાવવું:
 - તે 'ગ્રીન માર્કેટ'ને મજબૂત બનાવશે અને સ્પર્ધાત્મક કિંમતો સુનિશ્ચિત કરશે, તેમજ બજારના સહભાગીઓને સૌથી પારદર્શક, લવચીક, સ્પર્ધાત્મક અને કાર્યક્ષમ રીતે ગ્રીન એનર્જીનો વેપાર કરવાની તક પૂરી પાડશે.
- નવીનીકરણીય ઊર્જા ક્ષમતા વૃદ્ધિને વેગ આપવો:
 - તે નવીનીકરણીય ઊર્જા ઉત્પાદકોને વીજળીના વેચાણ પ્રત્યેના ભારતના અભિગમ તેમજ ટકાઉ અને કાર્યક્ષમ ઊર્જા અર્થતંત્ર તરીકે ભારતના વિજ્ઞાન તરફ નવીનીકરણીય ઊર્જા ક્ષમતા વૃદ્ધિને વેગ આપવા માટે બીજો વિકલ્પ પ્રદાન કરશે.
 - વિતરણ કંપનીઓ તેમના વિસ્તારમાં ઉત્પાદિત વધારાની નવીનીકરણીય ઊર્જાનું વેચાણ પણ કરી શકશે.
- PPA આધારિત કોન્ટ્રાક્ટ મોડેલમાંથી બજાર આધારિત મોડેલમાં રૂપાંતર:
 - તે 'ડોમિનો ઇફેક્ટ' પેદા કરશે, જે ધીમે ધીમે પાવર પ્રોક્યુરમેન્ટ એગ્રીમેન્ટ્સ (PPAs) આધારિત કોન્ટ્રાક્ટમાં થી બજાર આધારિત મોડેલોમાં રૂપાંતરિત થશે.
 - તે 2030 સુધીમાં 450 ગીગાવોટ ગ્રીન એનર્જી ક્ષમતાના મહત્વાકાંક્ષી લક્ષ્યને પૂર્ણ કરવાનો માર્ગ ભારત માટે મોકળો કરશે.
- ગ્રીન એનર્જી કાપમાં ઘટાડો:
 - તે ગ્રીન એનર્જી કાપ ઘટાડશે, બિનઉપયોગી નવીનીકરણીય ઊર્જા ક્ષમતાને અનલોક કરશે અને નવીનીકરણીય ઊર્જા ઉત્પાદકોને તાત્કાલિક ચુકવણી સુનિશ્ચિત કરશે.

ભારતમાં નવીનીકરણીય ઊર્જા

- ભારત વિશ્વનો ત્રીજો સૌથી મોટો વીજ ગ્રાહક છે અને નવીનીકરણીય સ્ત્રોતોમાંથી 2020માં સ્થાપિત કુલ ઊર્જા ક્ષમતાના 38 ટકા (373 ગીગાવોટમાંથી 136 ગીગાવોટ) સાથે વિશ્વનો ત્રીજો સૌથી મોટો નવીનીકરણીય ઊર્જા ઉત્પાદક પણ છે.

- > 2016માં પેરિસ સમજૂતી હેઠળ ભારતે 2030 સુધીમાં અશિમભૂત ઈંધણસ્ત્રોતોમાંથી 450 ગીગાવોટ અથવા તેની કુલ વીજળીના 40 ટકા વીજળી નું ઉત્પાદન કરવાની પ્રતિબદ્ધતા વ્યક્ત કરી હતી.
- > GDAM એવા સમયે રજૂ કરવામાં આવ્યું છે જ્યારે દેશમાં કોલસાની અછતનો સામનો કરવો પડી રહ્યો છે.
- > દેશે અશિમભૂત ઈંધણના આયાતી સ્ત્રોતો પરની નિર્ભરતા ઘટાડવાની જરૂર છે.

સંબંધિત પહેલ

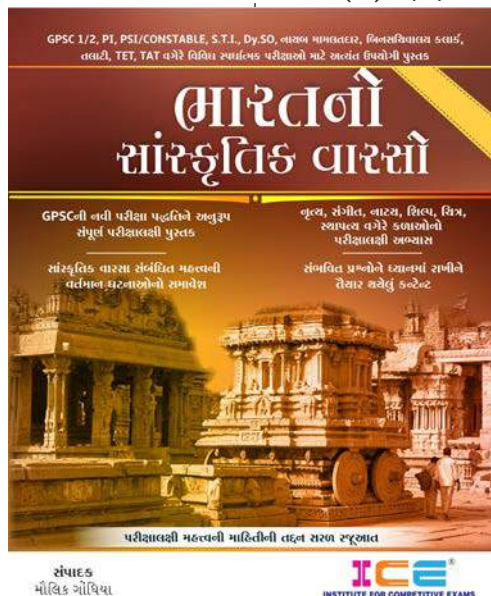
- > રાષ્ટ્રીય સૌર મિશન (NSM)
- > રાષ્ટ્રીય જૈવિક બળતણ નીતિ અને SATAT
- > સ્મોલ હાઇડ્રો પાવર (SHP)
- > નેશનલ હાઇડ્રોજન એનર્જી મિશન (NHM)
- > પ્રોડક્શન લિંક્ડ ઈન્સેન્ટિવ્સ (PLI) યોજના
- > રાષ્ટ્રીય જૈવિક બળતણ નીતિ અને SAYAY

પ્રશ્નોત્તરી

- 1) આબોહવા પરિવર્તનનું અર્થશાસ્ત્ર વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.
1. કેન્દ્રીય બેંકો અને રાષ્ટ્રીય તિજોરીઓએ ટકાઉ વિકાસ સાથે આર્થિક વિકાસને સંતુલિત કરવા માટે સંયુક્ત વ્યૂહરચના સાથે આવવું જોઈએ.
 2. હાલમાં આર્થિક વિકાસનો ઊંચો દર હાંસલ થાય છે, પરંતુ આ સાથે ઉત્સર્જન વૃદ્ધિ પણ જોવા મળી રહી છે.
 3. આંતરરાષ્ટ્રીય નાણાં ભંડોળ(IMR) અનુસાર, અનિયંત્રિત ગ્લોબલ વોર્મિંગ 2100 સુધીમાં વિશ્વના ઉત્પાદનમાં 7 ટકાનો ઘટાડો કરશે.
 4. વિશ્વના મોટા ભાગના ગરીબ લોકો હાલમાં ઉષ્ણકટિબંધીય પ્રદેશો અથવા નીચાણવાળા વિસ્તારોમાં રહે છે.
- ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?
- (A) 1,2,3 (B) 2,3,4
(C) 1,2,4 (D) 1,2,3 અને 4

- 2) વ્યાપક ઉત્તરપૂર્વ મોનસૂન: IMD વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.
1. તમિલનાડુમાં તેના વાર્ષિક વરસાદના લગભગ 48% રેકોર્ડ છે, જે રાજ્યમાં કૃષિ પ્રવૃત્તિઓ અને જળાશય વ્યવસ્થાપન માટે મહત્વપૂર્ણ બનાવે છે.
 2. લા નીના અને સકારાત્મક SOI પણ સિઝનના બીજા ભાગમાં વધુ સારી પૂર્વોત્તર યોમાસાની પ્રવૃત્તિ માટે અનુકૂળ છે.
 3. દક્ષિણ પશ્ચિમ યોમાસું: દેશનો વાર્ષિક વરસાદનો લગભગ 75 ટકા હિસ્સો જૂનથી સપ્ટેમ્બર વચ્ચે દક્ષિણ પશ્ચિમ યોમાસામાંથી આવે છે.
 4. ઉત્તર-પૂર્વનું યોમાસું ઘણીવાર 20 ઓક્ટોબરની આસપાસ પાછું આવે છે.
- ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?
- (A) 1,2,3 (B) 2,3,4
(C) 1,2,4 (D) 1,2,3 અને 4

- 3) ગ્રીન ડે-અહેડ માર્કેટ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.
1. ભારતે 2030 સુધીમાં અશિમભૂત ઈંધણસ્ત્રોતોમાંથી 450 ગીગાવોટ અથવા તેની કુલ વીજળીના 40 ટકા વીજળીનું ઉત્પાદન કરવાની પ્રતિબદ્ધતા વ્યક્ત કરી હતી.
 2. GDAM ધરાવતી કોઈપણ નવીનીકરણીય ઊર્જા ઉત્પાદન કંપની એક્સચેન્જ પર નવીનીકરણીય ઊર્જાની સ્થાપના અને વેચાણ કરી શકે છે.
 3. ભારતીય ઊર્જા વિનિમય એ ભારતમાં પ્રથમ અને સૌથી મોટું ઊર્જા વિનિમય છે.
 4. તે 2030 સુધીમાં 450 ગીગાવોટ ગ્રીન એનર્જી ક્ષમતાના મહત્વાકાંક્ષી લક્ષ્યને પૂર્ણ કરવાનો માર્ગ ભારત માટે મોકળો કરશે.
- ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?
- (A) 1,2,3 (B) 2,3,4
(C) 1,2,4 (D) 1,2,3 અને 4

છત્તીસગઢમાં રાષ્ટ્રીય આદિવાસી નૃત્ય મહોત્સવ (National Tribal Dance Festival)નું આયોજન કરવામાં આવશે

- રાષ્ટ્રીય આદિવાસી નૃત્ય ઉત્સવ (National Tribal Dance Festival)રાયપુરમાં 28 ઓક્ટોબરથી 30 ઓક્ટોબર દરમિયાન યોજાશે.
- સાયન્સ કોલેજ ગ્રાઉન્ડમાં છત્તીસગઢ સરકારની પ્રવાસન વિકાસ યોજના હેઠળ આ ફેસ્ટિવલનું આયોજન કરવામાં આવશે.
- તે ત્રણ દિવસનો રાષ્ટ્રીય આદિવાસી નૃત્ય ઉત્સવ છે.
- આ ઉત્સવમાં ભારતના અનેક રાજ્યો અને કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશોના આદિવાસી નૃત્ય જૂથોની ભાગીદારી જોવા મળશે.
- આંતરરાષ્ટ્રીય સહભાગીઓ પણ પોતપોતાના દેશોની આદિવાસી લોક સંસ્કૃતિને દર્શાવતા અને તેની ઉજવણી કરતા આ ઉત્સવમાં ભાગ લેશે.

કયા દેશો ભાગ લઈ રહ્યા છે?

- રાષ્ટ્રીય આદિવાસી નૃત્ય મહોત્સવમાં ભારતના વિવિધ ભાગોમાંથી વિવિધ આદિવાસી સમુદાયોના સંખ્યાબંધ કલાકારો ભાગ લેશે. કિંગડમ ઓફ એસ્વાટિની, નાઈજીરિયા, ઉઝબેકિસ્તાન, યુગાન્ડા, શ્રીલંકા, માલી, સીરિયા અને પેલેસ્ટાઈન જેવા દેશોના કલાકારો પણ આ કાર્યક્રમમાં ભાગ લેશે.

તહેવારનું મહત્વ

- આ તહેવાર આદિવાસી સંસ્કૃતિની વિશિષ્ટતાને પ્રોત્સાહન અને ઉજવણી કરશે. તે છત્તીસગઢ અને ભારત અને વિશ્વના અન્ય પ્રદેશોમાં આદિવાસી જીવનની સમૃદ્ધિ અને વિવિધતાને પણ પ્રદર્શિત કરશે.

નૃત્ય પ્રદર્શન

- ઈવેન્ટમાં નૃત્ય પ્રદર્શન બે કેટેગરીમાં યોજવામાં આવશે, લગ્ન સમારોહ અને અન્ય મુખ્ય ધાર્મિક વિધિઓ.

તહેવારની પ્રથમ આવૃત્તિ

- વર્ષ 2019માં રાષ્ટ્રીય આદિવાસી નૃત્ય મહોત્સવની પ્રથમ આવૃત્તિનું આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું. તેમાં છ મહેમાન દેશોની સાથે ભારતના 25 રાજ્યોના આદિવાસી સમુદાયોની ભાગીદારી જોવા મળી હતી. આ કાર્યક્રમમાં લગભગ 1 લાખ લોકોએ ભાગ લીધો હતો.

છત્તીસગઢમાં આદિવાસીઓ

- છત્તીસગઢમાં દંતેવાડા, બસ્તર, બિલાસપુર, કોરિયા, કોરબા, ગારિયાબંધ, ધુરા, મૈનપુર, સુરગુજા, ધમતરી, જશપુર જેવા વિસ્તારોમાં નોંધપાત્ર આદિવાસી વસ્તી છે. તેમનો પોતાનો અલગ ઇતિહાસ, પરંપરાઓ અને સંસ્કૃતિ છે.

સંસ્કૃતિ મંત્રાલયે સ્વતંત્રતા ચળવળ પર પોડકાસ્ટ શરૂ કર્યું

- આઝાદીના 75 વર્ષની ઉજવણીના 'આઝાદી કા અમૃત મહોત્સવ'ના ભાગરૂપે, કેન્દ્રીય સંસ્કૃતિ અને પર્યટન મંત્રી જી.કે. રેડ્ડીએ 'અમૃત મહોત્સવ પોડકાસ્ટ' લોન્ચ કર્યું.
- આઝાદીના 75 વર્ષની ઉજવણી નિમિત્તે, સંસ્કૃતિ મંત્રાલય સ્વતંત્રતાના અમૃત મહોત્સવનું આયોજન કરી રહ્યું છે.
- "અમૃત મહોત્સવ પોડકાસ્ટ" શ્રેણી એ વ્યક્તિઓ અને ચળવળોને શ્રદ્ધાંજલિ છે જેમણે ભારતના સ્વાતંત્ર્ય સંગ્રામમાં મહત્વપૂર્ણ યોગદાન આપ્યું હતું.

જરા યાદ કરો કુરબાની

- 'જરા યાદ કરો કુરબાની' એ નવા લોન્ચ થયેલા પોડકાસ્ટની પ્રથમ શ્રેણી છે. તે ઈન્ડિયન નેશનલ આર્મી (અથવા આઝાદ હિંદ ફોજ) પર આધારિત એપિસોડ સાથે લાઈવ થયું. આ શ્રેણીમાં સાપ્તાહિક ધોરણે નવા એપિસોડ ઉમેરવામાં આવશે. આ શ્રેણી ફક્ત આ નાયકોની બહાદુરીની વાર્તાઓને યાદ કરવા અને તેમને શ્રદ્ધાંજલિ આપવા માટે યોગ્ય છે.

શ્રેણીનું મહત્વ

- 'જરા યાદ કરો કુરબાની' શ્રેણી પ્રેક્ષકોને ભારતની આઝાદી માટે લડનારાઓ દ્વારા સામનો કરવામાં આવતા પડકારો અને સંઘર્ષો પ્રત્યે સંવેદનશીલ બનાવવાનો પ્રયાસ કરે છે. તે રાષ્ટ્રવાદી ગૌરવને જગાડવાનો અને શ્રોતાઓ માટે પ્રેરણા તરીકે સેવા આપવાનો પણ પ્રયાસ કરે છે.

આઝાદી કા અમૃત મહોત્સવ

- આઝાદીકા અમૃત મહોત્સવ 75 અઠવાડિયા પહેલા 15 ઓગસ્ટ, 2022થી શરૂ થયો હતો. આ 15 ઓગસ્ટ, 2023 સુધી ચાલુ રહેશે. આ કાર્યક્રમની શરૂઆત કરતી વખતે, વડા પ્રધાને આગળ વધવા માટે માર્ગદર્શક દળો તરીકે પાંચ સ્તંભોનો પુનરોચ્ચાર કર્યો હતો, જેમ કે Freedom Struggle, Achievements at 75, Ideas at 75, Actions at 75, Resolves at 75

પ્રશ્નોત્તરી

1) રાષ્ટ્રીય આદિવાસી નૃત્ય મહોત્સવ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. રાષ્ટ્રીય આદિવાસી નૃત્ય ઉત્સવ (National Tribal Dance Festival) રાયપુરમાં 28 ઓક્ટોબરથી 30 ઓક્ટોબર દરમિયાન યોજાશે.
2. સાયન્સ કોલેજ ગ્રાઉન્ડમાં છત્તીસગઢ સરકારની પ્રવાસન વિકાસ યોજના હેઠળ આ ફેસ્ટિવલનું આયોજન કરવામાં આવશે.
3. આ ઉત્સવમાં ભારતના અનેક રાજ્યો અને કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશોના આદિવાસી નૃત્ય જૂથોની ભાગીદારી જોવા મળશે. ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

(A) 1,2	(B) 2,3
(C) 1,3	(D) 1,2 અને 3

2) સ્વતંત્રતા ચળવળ પર પોડકાસ્ટ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. આઝાદીના 75 વર્ષની ઉજવણીના 'આઝાદી કા અમૃત મહોત્સવ'ના ભાગરૂપે, કેન્દ્રીય સંસ્કૃતિ અને પર્યટન મંત્રી જી.કે. રેડ્ડીએ 'અમૃત મહોત્સવ પોડકાસ્ટ' લોન્ચ કર્યું.
2. આઝાદીના 75 વર્ષની ઉજવણી નિમિત્તે, સંસ્કૃતિ મંત્રાલય સ્વતંત્રતાના અમૃત મહોત્સવનું આયોજન કરી રહ્યું છે.
3. "અમૃત મહોત્સવ પોડકાસ્ટ" શ્રેણી એ વ્યક્તિઓ અને ચળવળોને શ્રદ્ધાંજલિ છે જેમણે ભારતના સ્વાતંત્ર્ય સંગ્રામમાં મહત્વપૂર્ણ યોગદાન આપ્યું હતું. ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

(A) 1,2	(B) 2,3
(C) 1,3	(D) 1,2 અને 3

ગુજરાત સરકારની વર્ગ-3 ની તમામ નવી ભરતીઓ માટેની વિશેષ

જનરલ બેચ

ફ્રી ટ્રાયલ લેકચર

નવી બેચ શરૂ

સવારે 8 થી 10

10% DISCOUNT

Daily, Weekly, Monthly OMR દ્વારા TEST નું આયોજન

તલાટી / પંચાયત મંત્રી,
સબ-ઓડિટર, હેડ ક્લાર્ક,
બિનસચિવાલય ક્લાર્ક
નાયબ નિરીક્ષક,

ફ્રી રીડીંગરૂમ
8 AM TO 8 PM

રાજકોટ, અમદાવાદ અને ગાંધીનગરની શ્રેષ્ઠતમ ફેકલ્ટી દ્વારા શિક્ષણ તથા માર્ગદર્શન

સ્માર્ટ વર્ક અને સમજણ શક્તિના સમન્વયથી અભ્યાસ

ટુ ધી પોઈન્ટ પરીક્ષાલક્ષી એડવાન્સ લેવલ મટીરિયલ્સ

ICE[®]

INSTITUTE FOR COMPETITIVE EXAMS

84695-01110

84696-01110

127 RBS COMPLEX,
એચ. કે. કોલેજ ની સામે,
આશ્રમ રોડ, અમદાવાદ

અમદાવાદ

www.iceonline.in

t.me/icerajkotofficial

icerajkot

સત્યજીત રે લાઈફટાઈમ એચીવમેન્ટ એવોર્ડની જાહેરાત કરી

- 52મો ઈન્ટરનેશનલ ફિલ્મ ફેસ્ટિવલ ઓફ ઈન્ડિયા (IFFI) 20 નવેમ્બરથી 28 નવેમ્બર, 2021 દરમિયાન ગોવામાં યોજાશે, જેમાં હંગેરિયન ફિલ્મ નિર્માતા ઈસ્તવાન ઝાબો (Istvan Szabo) અને હોલીવુડના આઈકન માર્ટિન સ્કોર્સેસ (Martin Scorsese)ને 'સત્યજીત રે લાઈફટાઈમ એચીવમેન્ટ એવોર્ડ' એનાયત કરવામાં આવશે.

ઈસ્તવાન ઝાબો

- Istvan Szabo સૌથી નોંધપાત્ર હંગેરિયન ફિલ્મ નિર્માતા છે. તેઓ 1960ના દાયકાથી હંગેરિયન બોલતા વિશ્વની બહાર જાણીતા છે.
- તેમણે મેફિસ્ટો (1981) ફિલ્મથી તેની સૌથી મોટી આંતરરાષ્ટ્રીય સફળતા હાંસલ કરી. આ માટે તેમને બેસ્ટ ફોરેન લેંગ્વેજ ફિલ્મ કેટેગરીમાં ઓસ્કાર એવોર્ડ મળ્યો હતો.

માર્ટિન સ્કોર્સેસ

- તેઓ ફિલ્મ ઈતિહાસના મહાન અને પ્રભાવશાળી નિર્દેશકોમાંના એક છે. તેણે રોબર્ટ ડી નીરો સાથે નવ ફિલ્મોમાં ફિલ્મ નિર્માણનો ઈતિહાસ સ્થાપ્યો, જેમ કે જીવનચરિત્રાત્મક સ્પોર્ટ્સ ડ્રામા રેગિંગ બુલ (1980) અને મનોવૈજ્ઞાનિક થ્રિલર ટેક્સી ડ્રાઈવર (1976). તેઓ અભિનેતા લિયોનાર્ડો ડી કેપ્રિયો સાથેના તેમના સહયોગ માટે પણ જાણીતા છે. સ્કોર્સેસે લિયોનાર્ડોને પાંચ ફિલ્મોમાં દિગ્દર્શિત કરી હતી, જેમ કે, ગેંગ્સ ઓફ ન્યૂયોર્ક (2002), ધ એવિએટર (2004), ધ ડિપાર્ટ્ડ (2006), શટર આઈલેન્ડ (2010) અને ધ વુલ્ફ ઓફ વોલ સ્ટ્રીટ (2013).

ભારતનો 52 મો આંતરરાષ્ટ્રીય ફિલ્મ મહોત્સવ

- 52મો ઈન્ટરનેશનલ ફિલ્મ ફેસ્ટિવલ ઓફ ઈન્ડિયા ગોવામાં 20 નવેમ્બરથી 28 નવેમ્બર, 2021 દરમિયાન યોજાશે. તે સંકર સ્વરૂપમાં હાથ ધરવામાં આવશે. વર્ષ 2021માં, તેમની જન્મશતાબ્દી નિમિત્તે, ફિલ્મ ફેસ્ટિવલ નિર્દેશાલય તેમને 'સ્પેશિયલ રેટ્રોસ્પેક્ટિવ' દ્વારા શ્રદ્ધાંજલિ આપશે.

Back to basics : સત્યજીત રે

- તે એક ભારતીય ફિલ્મ નિર્દેશક, દસ્તાવેજી ફિલ્મ નિર્માતા, પટકથા લેખક, નિબંધકાર, લેખક, ચિત્રકાર, ગીતકાર, સામયિક સંપાદક, સુલેખનકાર અને સંગીતકાર હતા. તેઓ સર્વકાલીન મહાન ફિલ્મ નિર્માતાઓમાંના એક ગણાય છે.

ગોવાએ ODF અને દરેક ઘરને વીજળી આપવાનું લક્ષ્ય હાંસલ કર્યું

- માહિતી અને પ્રસારણ મંત્રી, અનુરાગ ઠાકુરે તાજેતરમાં ગોવાને અભિનંદન પાઠવ્યા હતા કારણ કે ગોવાએ દરેક ઘર માટે ODF અને વીજળી આપવાનું લક્ષ્ય હાંસલ કર્યું છે.
- "હર ઘર જલ મિશન" હેઠળ દરેક ઘરમાં નળનું પાણી પૂરું પાડતું ગોવા પણ પહેલું રાજ્ય બન્યું છે.
- આ ઉપરાંત, ગોવાએ ગરીબો અને જરૂરિયાતમંદોને મફત રાશન આપવાનું 100% લક્ષ્ય હાંસલ કર્યું છે.
- તેણે તમામ પાત્ર લોકોને COVID-19 રસીકરણનો પ્રથમ ડોઝ પણ આપ્યો છે.

ODF શું છે?

- મૂળ ODF પ્રોટોકોલ વર્ષ 2016માં બહાર પાડવામાં આવ્યો હતો. આ મુજબ, જો કોઈ પણ વ્યક્તિ દિવસના કોઈપણ સમયે ખુલ્લામાં શૌચ ન કરે તો શહેર અથવા વોર્ડને ODF શહેર અથવા વોર્ડ તરીકે સૂચિત કરવામાં આવે છે. સ્વચ્છ ભારત મિશન અંતર્ગત ODF ટેગ આપવામાં આવ્યું છે.

ODF+ શું છે?

- સ્વચ્છ ભારત મિશન-શહેરીના તબક્કા-1 હેઠળ ODF ટેગ પ્રાપ્ત કર્યા પછી શહેરો દ્વારા કરવામાં આવેલા કાર્યને વધારવા અને ટકાવી રાખવા માટે ઓગસ્ટ 2018માં ODF+ શરૂ કરવામાં આવ્યું હતું. જે શહેરોને ઓછામાં ઓછું એક વખત ODF ટેગ આપવામાં આવ્યું હતું તે સ્વચ્છ ભારત મિશન -ODF+ સ્ટેટસ માટે પાત્ર છે. જો કોઈ વ્યક્તિ ખુલ્લામાં શૌચ કરતી કે પેશાબ કરતી જોવા ન મળે, તો શહેર અથવા વોર્ડ અથવા કાર્ય વિભાગને ODF+ જાહેર કરી શકાય છે. વધુ માં, આ ટેગ હાંસલ કરવા માટે, તમામ સમુદાય અને જાહેર શૌચાલયોને કાર્યરત અને સારી રીતે જાળવવાની જરૂર છે.

ODF++ શું છે?

- ODF++ ઓગસ્ટ 2018માં લોન્ચ કરવામાં આવ્યું હતું. તેઓ શહેર અથવા વોર્ડ અથવા વર્ક સર્કલ ટેગ મેળવવા માટે પાત્ર છે, જેમણે સ્વચ્છ ભારત મિશન-અર્બનના તબક્કા 1 હેઠળ ODF ટેગ મેળવ્યો છે. જો કે, ODF++ પ્રોટોકોલ એવી શરત ઉમેરે છે કે 'મળના કાઢવ/સેપ્ટેજ અને ગટરનું સલામત રીતે સંચાલન અને સારવાર થવી જોઈએ અને પાણીના સ્ત્રોતો, ગટરોમાં અથવા ખુલ્લા વિસ્તારોમાં કોઈ વિસર્જન અને/અથવા સારવાર ન કરાયેલ મળના કાઢવ/સેપ્ટેજને ડમ્પ કરવામાં આવશે નહીં.'

કોવિડને કારણે ભારતમાં આયુષ્ય (life expectancy)માં 2 વર્ષનો ઘટાડો થયો: અભ્યાસ

- ઇન્ટરનેશનલ ઇન્સ્ટિટ્યૂટ ફોર પોપ્યુલેશન સ્ટડીઝ (IIPS)ના વૈજ્ઞાનિકોના જણાવ્યા અનુસાર, COVID-19 રોગચાળાએ વિશ્વભરના લોકોના જીવનને અસર કરી છે.
- વૈજ્ઞાનિકોના જણાવ્યા અનુસાર, ભારતમાં, કોવિડ-19 રોગચાળાની અપેક્ષા (life expectancy)ને કારણે કોવિડ જીવન લગભગ બે વર્ષ ઘટ્યું છે.
- આ અહેવાલ પુરૂષો અને સ્ત્રીઓમાં જન્મ સમયે આયુષ્યમાં ઘટાડો દર્શાવે છે.
- વર્ષ 2019માં, જન્મ સમયે આયુષ્ય પુરૂષો માટે 69.5 વર્ષ અને સ્ત્રીઓ માટે 72 વર્ષ હતું. વર્ષ 2020માં, તે પુરૂષો માટે ઘટાડીને 67.5 વર્ષ અને સ્ત્રીઓ માટે 69.8 વર્ષ કરવામાં આવ્યું છે.
- આ અભ્યાસ અનુસાર, કોવિડ-19 ને કારણે સૌથી વધુ 39-69 વય જૂથના લોકો મૃત્યુ પામ્યા છે.
- વર્ષ 2020માં, 35-79 વય જૂથમાં સામાન્ય વર્ષ કરતાં COVID-19 ને કારણે વધુ મૃત્યુ જોવા મળ્યા હતા.

આયુષ્યની ગણતરી કેવી રીતે કરવામાં આવે છે?

- જન્મ સમયે આયુષ્યની ગણતરી નવજાત બાળકના અંદાજિત જીવનના વર્ષોની સરેરાશ સંખ્યાના આધારે કરવામાં આવે છે.

આયુષ્ય પર રોગચાળાની અસર

- IIPSના ડિરેક્ટર ડો. કે.એસ. જેમ્સના જણાવ્યા મુજબ, દર વખતે રોગચાળો આવે ત્યારે જન્મના આંકડા પર આયુષ્ય બદલાય છે. ઉદાહરણ તરીકે, આફ્રિકન દેશોમાં HIV-AIDS ના રોગચાળા પછી, આયુષ્ય ઘટી ગયું હતું, અને એકવાર રોગચાળો કાબૂમાં આવ્યા પછી, આયુષ્ય સામાન્ય થઈ ગયું.

હરિયાણાએ મફત શિક્ષણ યોજનાની જાહેરાત કરી

- હરિયાણાના મુખ્યમંત્રી મનોહર લાલ ખટ્ટરે રાજ્યમાં શિક્ષણનું સ્તર વધારવા માટે રાજ્યમાં મફત શિક્ષણ યોજનાની જાહેરાત કરી હતી.
- આ યોજના એવા લોકો માટે જાહેર કરવામાં આવી છે જેમની કુટુંબની આવક વાર્ષિક 1.80 લાખ રૂપિયાથી ઓછી છે.
- મુખ્યમંત્રીએ પંચકુલામાં આયોજિત એક સન્માન કાર્યક્રમ દરમિયાન સિવિલ સર્વિસીસ પરીક્ષા-2020 અને JEE એડવાન્સ પરીક્ષા-2021 પાસ કરનારા વિદ્યાર્થીઓ સાથે વાતચીત કરતી વખતે આ જાહેરાત કરી હતી.

- હરિયાણાના 'સુપર 100 પ્રોગ્રામ' હેઠળ આ જાહેરાત કરવામાં આવી હતી.

આયોજનનું મહત્વ

- આ યોજના દ્વારા, રાજ્ય સરકાર એ સુનિશ્ચિત કરવા માંગે છે કે ગરીબ પરિવારનો કોઈ પ્રતિભાશાળી વિદ્યાર્થી તેમના સપના પૂરા કરવાની તક ગુમાવે નહીં.

હરિયાણામાં નવી શિક્ષણ નીતિ 2020

- નવી શિક્ષણ નીતિ-2020 હેઠળ રાજ્યમાં આવી સંસ્થાઓની સ્થાપના કરવામાં આવી રહી છે, જેમાં કેજીથી અનુસ્નાતક સ્તર સુધીનું શિક્ષણ આપવામાં આવશે.
- પ્રારંભિક તબક્કામાં ચાર યુનિવર્સિટીમાં આ વ્યવસ્થા કરવામાં આવશે.
- કુરૂક્ષેત્ર યુનિવર્સિટીએ શૈક્ષણિક સત્ર 2021-22 માટે "KG થી PG સ્કીમ" હેઠળ પ્રવેશ લેવાની તૈયારી શરૂ કરી દીધી છે.

ડિજિટલ સુધારો

- સરકારની દરેક પાંખમાં હુમન ઇન્ટરફેસને બદલવા માટે સરકારે ડિજિટલ સુધારા પણ લાવ્યા છે.
- નવી શિક્ષણ નીતિ 2020 હેઠળ હરિયાણામાં ઓનલાઇન શિક્ષક ટ્રાન્સફર પોલિસી પણ શરૂ કરવામાં આવી છે.
- સિસ્ટમને પેપરલેસ, ફેસલેસ અને પારદર્શક બનાવવા માટે સરકાર અન્ય ઘણા સુધારાઓ પણ હાથ ધરી રહી છે.

Back to basics : રાષ્ટ્રીય શિક્ષણ નીતિ (NEP) 2020

- શિક્ષણ મંત્રાલય દ્વારા NEP 2020ની જાહેરાત 21મી સદીની જરૂરિયાતોને પહોંચી વળવા માટે ભારતીય શિક્ષણ પ્રણાલીમાં પરિવર્તન લાવવાના હેતુથી કરવામાં આવી હતી. તે પ્રાથમિક શાળાઓ સંબંધિત નબળા સાક્ષરતા અને સંખ્યાના પરિણામોમાં સુધારો કરવા, બહુવિધ શિસ્તબદ્ધ અભિગમ અપનાવવા અને મધ્યમ અને માધ્યમિક શાળાઓમાં ડ્રોપઆઉટ સ્તર ઘટાડવાનો પ્રયાસ કરે છે.

24 ઓક્ટોબર: સંયુક્ત રાષ્ટ્ર દિવસ (United Nations Day)

- 1948થી દર વર્ષે 24 ઓક્ટોબરે સંયુક્ત રાષ્ટ્ર દિવસ (United Nations Day) ઉજવવામાં આવે છે. આ દિવસ 1945માં સંયુક્ત રાષ્ટ્રના ચાર્ટરના અમલમાં પ્રવેશની વર્ષગાંઠ છે.

યુનાઇટેડ નેશન્સ ચાર્ટર શું છે?

- યુનાઇટેડ નેશન્સ ચાર્ટર એ યુનાઇટેડ નેશન્સનો સ્થાપક દસ્તાવેજ છે, જે વૈશ્વિક સમાનતા અને શાંતિ તરફ કામ કરે છે.

- સુરક્ષા પરિષદના પાંચ સ્થાયી સભ્યો સહિત તેના મોટાભાગના હસ્તાક્ષરો દ્વારા આ સ્થાપક દસ્તાવેજની બહાલી સાથે સંયુક્ત રાષ્ટ્રની સત્તાવાર રીતે સ્થાપના વર્ષ 1945માં થઈ હતી.

સંયુક્ત રાષ્ટ્રનો ઇતિહાસ

- ચીન, સોવિયેત યુનિયન, ફ્રાન્સ, યુનાઈટેડ સ્ટેટ્સ અને યુનાઈટેડ કિંગડમ તેમજ અન્ય હસ્તાક્ષરકર્તાઓ દ્વારા સંયુક્ત રાષ્ટ્રના ચાર્ટરને બહાલી આપ્યા બાદ, સંયુક્ત રાષ્ટ્રની સત્તાવાર રીતે 24 ઓક્ટોબર, 1945ના રોજ સ્થાપના કરવામાં આવી હતી. 'યુનાઈટેડ નેશન્સ' નામ યુએસ પ્રમુખ ફ્રેન્કલિન ડી. રૂઝવેલ્ટ દ્વારા બનાવવામાં આવ્યું હતું.

યુનાઈટેડ નેશન્સ ચાર્ટર પર ફ્યારે હસ્તાક્ષર કરવામાં

આવ્યા હતા?

- સંયુક્ત રાષ્ટ્રના ચાર્ટર પર 26 દેશોના પ્રતિનિધિઓ દ્વારા 26 જૂન 1945ના રોજ હસ્તાક્ષર કરવામાં આવ્યા હતા. પોલેન્ડ, જે સંમેલનમાં રજૂ થયું ન હતું, તેણે પછીના તબક્કે ચાર્ટર પર હસ્તાક્ષર કર્યા અને મૂળ 51 સભ્ય રાજ્યોમાંનું એક બન્યું.

ડ્રગ વ્યસન અને ભારત

- તાજેતરમાં સામાજિક ન્યાય અને સશક્તિકરણ મંત્રાલયે ભલામણ કરી છે કે 'નેશનલ ઈન્ડ ફોર ડ્રગ કન્ટ્રોલ'નો ઉપયોગ પોલીસિંગ પ્રવૃત્તિઓને બદલે વ્યસન મુક્તિ કાર્યક્રમો હાથ ધરવા માટે જ થવો જોઈએ.
- નાર્કોટિક ડ્રગ્સ એન્ડ સાયકોટ્રોપિક સબસ્ટન્સ (NDPS) એક્ટ, 1985માં વ્યાખ્યાયિત ડ્રગ્સના નાના જથ્થાને ગુનાહિત ઠેરવવાનો પ્રસ્તાવ પણ નાણાં મંત્રાલયના મહેસૂલ વિભાગને મોકલવામાં આવ્યો હતો.
- એકવાર મંજૂરી મળ્યા પછી, વ્યક્તિગત ઉપયોગ માટે ઓછી માત્રામાં ડ્રગ્સ સાથે પકડાયેલા વ્યક્તિઓ પર કાર્યવાહી કરવાને બદલે પુનર્વસન માટે નિર્દેશ આપવામાં આવશે અને જેલમાં મોકલવામાં આવશે.

Back to basics : ડ્રગ નિયંત્રણ માટે રાષ્ટ્રીય ભંડોળ

- આ ભંડોળની રચના નાર્કોટિક ડ્રગ્સ અને સાયકોટ્રોપિક પદાર્થો (NDPS) એક્ટ, 1985ની જોગવાઈ મુજબ કરવામાં આવી હતી, જેમાં 23 કરોડની રકમ સામેલ છે.
- NDPS એક્ટ હેઠળ જપ્ત કરવામાં આવેલી કોઈપણ મિલકતના વેચાણ, વ્યક્તિ અને સંસ્થા દ્વારા આપવામાં આવેલી ગ્રાન્ટ અને ભંડોળના રોકાણમાંથી થતી આવકનો ભંડોળમાં સમાવેશ કરવામાં આવશે.

- કાયદા અનુસાર, આ ભંડોળનો ઉપયોગ ગેરકાયદેસર ડ્રગ્સની હેરાફેરી, ડ્રગ પીડિતોના પુનર્વસન અને ડ્રગના દુરુપયોગને રોકવા માટે કરવામાં આવશે.

ભારતમાં ડ્રગની લત

- ભારતના યુવાનોમાં વ્યસન ઝડપથી ફેલાઈ રહ્યું છે.
- ભારત વિશ્વના બે સૌથી મોટા અફીણ ઉત્પાદક પ્રદેશો (એક બાજુ ગોલ્ડન ટ્રાયેંગલ અને બીજી બાજુ ગોલ્ડન કેસન્ટ) વચ્ચે સ્થિત છે.
- 'ગોલ્ડન ટ્રાયેંગલ' ક્ષેત્રમાં થાઈલેન્ડ, મ્યાનમાર, વિયેતનામ અને લાઓસનો સમાવેશ થાય છે.
- 'ગોલ્ડન કેસન્ટ' ક્ષેત્રમાં પાકિસ્તાન, અફઘાનિસ્તાન અને ઈરાનનો સમાવેશ થાય છે.
- વર્લ્ડ ડ્રગ રિપોર્ટ 2021 અનુસાર, પ્રિસ્ક્રિપ્શન દવાઓ અને તેમના ઘટકોને ઝડપથી ભારતમાં મનોરંજનના સાધનોમાં રૂપાંતરિત કરવામાં આવી રહ્યા છે (વિશ્વમાં જેનરિક દવાઓનું સૌથી મોટું ઉત્પાદક).
- ભારત 2011-2020માં વિશ્લેષણ કરવામાં આવેલા 19 મુખ્ય ડાર્કનેટ (બ્લેક માર્કેટ) બજારોમાં વેચાતી દવાઓના શિપમેન્ટ સાથે પણ જોડાયેલું છે.
- નેશનલ ક્રાઈમ રેકોર્ડ બ્યૂરોના ક્રાઈમ ઈન ઈન્ડિયા-2020ના અહેવાલ મુજબ NDPS એક્ટ હેઠળ કુલ 59,806 કેસ નોંધાયા હતા.
- સામાજિક ન્યાય મંત્રાલય અને ઓલ ઈન્ડિયા ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ મેડિકલ સાયન્સિસ (AIIMS) દ્વારા 2019માં ડ્રગના દુરુપયોગના પ્રમાણ અંગે બહાર પાડવામાં આવેલા અહેવાલ મુજબ,
- ભારતમાં 3.1 કરોડ ગાંજાના વપરાશકર્તાઓ છે (જેમાંથી 25 લાખ આશ્રિત વપરાશકર્તાઓ હતા).
- ભારતમાં 2.3 કરોડ ઓપિઓઈડ વપરાશકર્તાઓ છે (જેમાંથી 28 લાખ આશ્રિત વપરાશકર્તાઓ હતા).

અન્ય સંબંધિત પહેલ

- નાર્કો-કોઓર્ડિનેશન સેન્ટર:
 - નાર્કો-કોઓર્ડિનેશન સેન્ટર (NCORD)ની સ્થાપના નવેમ્બર 2016માં કરવામાં આવી હતી અને 'નાર્કોટિક્સ કન્ટ્રોલ માટે રાજ્યોને નાણાકીય સહાય' યોજનાને પુનઃજીવિત કરવામાં આવી હતી.
- જપ્તી માહિતી વ્યવસ્થાપન પ્રણાલી:
 - નાર્કોટિક્સ કન્ટ્રોલ બ્યૂરોને નવું સોફ્ટવેર એટલે કે જપ્તી માહિતી વ્યવસ્થાપન સિસ્ટમ (SIMS) વિકસાવવા માટે ભંડોળ પૂરું પાડવામાં આવ્યું છે જે ડ્રગ ગુનાઓ અને ગુનેગારોનો સંપૂર્ણ ઓનલાઈન ડેટાબેઝ બનાવશે.

- નેશનલ ડ્રગ એબ્યુઝ સર્વે:
 - સરકાર નેશનલ ડ્રગ ડિપેન્ડન્સી ટ્રીટમેન્ટ સેન્ટર, એઈમ્સની મદદથી સામાજિક ન્યાય અને સશક્તિકરણ મંત્રાલય મારફતે ભારતમાં ડ્રગના દુરુપયોગના વલણોને માપવા માટે રાષ્ટ્રીય ડ્રગ એબ્યુઝ સર્વે પણ હાથ ધરી રહી છે.
- પ્રોજેક્ટ સનરાઘઠ:
 - ભારતમાં ઉત્તર-પૂર્વના રાજ્યોમાં, ખાસ કરીને ડ્રગ ઈન્જેક્ટરોમાં વધતા HIVને પહોંચી વળવા માટે આરોગ્ય અને પરિવાર કલ્યાણ મંત્રાલય દ્વારા 2016માં શરૂ કરવામાં આવ્યું હતું.
- NDPS એક્ટ:
 - તે વ્યક્તિને કોઈ પણ દવા અથવા મનોરોગ પદાર્થનું ઉત્પાદન, વેચાણ, ખરીદી, પરિવહન, સંગ્રહ અને/અથવા સેવન કરતા અટકાવે છે.
 - NDPS એક્ટમાં અત્યાર સુધીમાં ત્રણ વખત સુધારો કરવામાં આવ્યો છે – 1988, 2001 અને 2014માં.
 - આ કાયદો ભારતભરના તમામ ભારતીય નાગરિકો તેમજ ભારતની બહાર અને ભારતમાં નોંધાયેલા જહાજો અને વિમાનો પર કામ કરતા તમામ વ્યક્તિઓને લાગુ પડે છે.
- ડ્રગ ફ્રી ઇન્ડિયા:
 - સરકારે 'ડ્રગ ફ્રી ઇન્ડિયા' અથવા ડ્રગ ફ્રી ઇન્ડિયા અભિયાન શરૂ કરવાની પણ જાહેરાત કરી છે જે સમુદાયની પહોંચી વળવા પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરે છે.

ડ્રગના જોખમનો સામનો કરવા માટે આંતરરાષ્ટ્રીય સંધિઓ અને પરિષદો

- ભારત ડ્રગના દુરુપયોગના જોખમને દૂર કરવા માટે નીચેની આંતરરાષ્ટ્રીય સંધિઓ અને સંમેલનો પર હસ્તાક્ષર કરનાર છે:
 - યુનાઈટેડ નેશન્સ (UN) કન્વેન્શન ઓન નાર્કોટિક ડ્રગ્સ (1961)
 - યુનાઈટેડ નેશન્સ કોન્ફરન્સ ઓન સાયકોસોમેટિક સબસ્ટન્સ (1971)
 - નાર્કોટિક ડ્રગ્સ અને સાયકોટ્રોપિક પદાર્થોમાં ગેરકાયદેસર તસ્કરી સામે સંયુક્ત રાષ્ટ્ર સંમેલન (1988)
 - યુનાઈટેડ નેશન્સ કન્વેન્શન અગેઈનસ્ટ ઈન્ટરનેશનલ ઓર્ગેનાઈઝ્ડ ક્રાઈમ (UNTOC) 2000

આગળનો રસ્તો

- ડ્રગના દુરુપયોગ સાથે સંકળાયેલા કલંકને દૂર કરવા માટે, સમાજ સમજવાની જરૂર છે કે ડ્રગના વ્યસનીઓ ગુનેગાર નથી પરંતુ ભોગ બને છે.
- કેટલીક દવાઓ કે જેમાં 50 ટકાથી વધુ આલ્કોહોલ અને ઓપિઓઈડ્સ શામેલ છે તેને સામાન્ય દવાઓ હેઠળ શામેલ કરવાની જરૂર છે. દેશમાં ડ્રગની સમસ્યાને રોકવા માટે પોલીસ અધિકારીઓ અને એક્સાઈઝ વિભાગને કડક કાર્યવાહીની જરૂર છે.

- બિહારમાં દારૂબંધી જેવો રાજકીય નિર્ણય બીજો ઉપાય હોઈ શકે છે. જ્યારે લોકો આત્મનિયંત્રણ કરી શકતા નથી, ત્યારે રાજ્યને રાજ્યના નીતિનિર્દેશ સિદ્ધાંતો (કલમ 47) હેઠળ પગલાં લેવા પડે છે.
- શિક્ષણના અભ્યાસક્રમમાં ડ્રગની લત, તેની અસરો અને વ્યસન મુક્તિ અંગેના પ્રકરણોનો પણ સમાવેશ થવો જોઈએ. યોગ્ય પરામર્શ એ બીજો વિકલ્પ છે.

ઉત્તર પ્રદેશમાં ઝિકા વાયરસનો પ્રથમ કેસ નોંધાયો

- 24 ઓક્ટોબર, 2021ના રોજ, ઉત્તર પ્રદેશ રાજ્યના કાનપુરમાં ઝિકા વાયરસનો પ્રથમ કેસ નોંધાયો હતો.

Back to basics : ઝિકા વાયરસ (Zika Virus)

- ઝિકા વાયરસ ફ્લેવિવિરિડે વાયરસ પરિવારનો સભ્ય છે. તે દિવસના સક્રિય એડીસ મચ્છર સાથે પણ સંકળાયેલું છે. એ.ઈજિપ્ટી અને એ. Albopictus થી ફેલાય છે. તેનું નામ યુગાન્ડાના ઝિકા જંગલમાંથી લેવામાં આવ્યું છે, જ્યાં 1947માં વાયરસને પ્રથમ વખત અલગ કરવામાં આવ્યો હતો. ઝિકા વાયરસ ડેન્ગ્યુ, પીળો તાવ, જાપાનીઝ એન્સેફાલીટીસ અને વેસ્ટ નાઇલ વાયરસ જેવી જ જીનસ ધરાવે છે. 1950ના દાયકાથી, વાયરસ આફ્રિકાથી એશિયા સુધીના સાંકડા વિષુવવૃત્તીય પટ્ટામાં ફેલાયો છે. તે 2007થી પૂર્વ તરફ ફેલાવાનું શરૂ થયું. પરિણામે, તે 2015-2016માં રોગચાળો બની ગયો.

ઝિકા વાયરસ કેવી રીતે ફેલાય છે?

- ઝિકા વાયરસ એડીસ મચ્છરની પ્રજાતિ દ્વારા ફેલાય છે. આ વાયરસ સમગ્ર રાજ્યમાં ઉચ્ચ ઘનતામાં જોવા મળે છે. એડીસ મચ્છર ડેન્ગ્યુના વાહક છે અને સ્થિર તાજા પાણીમાં પ્રજનન કરે છે.

વાયરસ ચેપની અસરો

- આ વાયરસ જન્મજાત ખામીઓ (birth defects) અને ગ્યુલેન-બેરે સિન્ડ્રોમ (Guillain-Barre syndrome)ના વિકાસ સાથે જોડાયેલા છે, જેમાં વ્યક્તિની રોગપ્રતિકારક શક્તિ ચેતા પર હુમલો કરે છે. કેટલીકવાર, આ ચેપ એસિમ્પટમેટિક હોઈ શકે છે. આ વાયરસ ચેપ સગર્ભા સ્ત્રીઓમાં ગર્ભના વિકાસને ગંભીર રીતે નુકસાન પહોંચાડે છે અને જન્મજાત વિસંગતતાઓ તરફ દોરી જાય છે.

તેની સારવાર કેવી રીતે કરી શકાય?

- ઝીકા વાયરસ માટે હાલમાં કોઈ રસી કે સારવાર નથી.

કેન્દ્ર સરકાર રાષ્ટ્રીય રોજગાર નીતિ (National Employment Policy) માટે એક પેનલ બનાવશે

- કેન્દ્ર સરકાર રાષ્ટ્રીય રોજગાર નીતિ (National Employment Policy) માટે એક સમિતિની રચના કરવાની યોજના ધરાવે છે, જે ભારતમાં રોજગારની તકો સુધારવા માટે રોડમેપ તૈયાર કરવા માંગે છે.
- આ સમિતિમાં શ્રમ મંત્રાલય અને અન્ય મંત્રાલયોના પ્રતિનિધિઓનો સમાવેશ કરવામાં આવશે.
- તેમાં ઉદ્યોગ જગતના અગ્રણી લોકો પણ હાજરી આપશે.
- તે ઉચ્ચ સત્તા ધરાવતી સમિતિ હશે જેના મંતવ્યો અને ભલામણો લેવામાં આવશે.

Back to basics : રાષ્ટ્રીય રોજગાર નીતિ (National Employment Policy)

- રાષ્ટ્રીય રોજગાર નીતિ રોજગાર-સઘન ક્ષેત્રો તરફ રોકાણ આકર્ષાને, સક્ષમ વાતાવરણ ઊભું કરીને અને નીતિ દરમિયાનગીરીઓ દ્વારા નવા ઉદ્યોગોને આકર્ષાને રોજગાર સર્જન ક્ષમતામાં સુધારો કરવા માટે ક્ષેત્રવાર વ્યૂહરચના ઘડવા માંગે છે. તે પાંચ અખિલ ભારતીય શ્રમ સર્વેક્ષણો અને ઈ-શ્રમ પોર્ટલના ડેટા પર આધારિત હશે જેથી રોજગાર સર્જન માટે પુરાવા-આધારિત નીતિ નિર્માણની સુવિધા મળે. વિચાર-વિમર્શ બાદ તેને કેબિનેટની મંજૂરી માટે મોકલવામાં આવશે.

ઈ-શ્રમ પોર્ટલ

- શ્રમ મંત્રાલયે 26 ઓગસ્ટ, 2021ના રોજ ઈ-શ્રમ પોર્ટલ લોન્ચ કર્યું હતું. પ્લેટફોર્મ અંદાજે 380 મિલિયન અનૌપચારિક અને અસંગઠિત કામદારો જેમ કે બાંધકામ કામદારો, શેરી વિકેતાઓ, ઘરેલું કામદારો, ગીગ અને પ્લેટફોર્મ કામદારો, કૃષિ અને સ્થળાંતર કામદારો અને અન્ય અસંગઠિત કામદારોની નોંધણી કરે છે. આ પોર્ટલ અસંગઠિત ક્ષેત્ર માટે નીતિઓના અમલીકરણને સરળ બનાવશે. આ પોર્ટલ સરકારી નીતિઓ પર દેખરેખ અને દેખરેખ રાખવામાં તેમજ લાભો લક્ષ્ય જૂથ સુધી પહોંચે તેની ખાતરી કરવામાં મદદ કરશે.

આબોહવા નબળાઈ સૂચકાંક

- તાજેતરમાં નોન પ્રોફિટ પોલિસી રિસર્ચ ઈન્સ્ટિટ્યૂટ, એનર્જી, એન્વાયર્નમેન્ટ એન્ડ વોટર કાઉન્સિલ (CEEW) દ્વારા ‘મેપિંગ ઈન્ડિયાઝ ફ્લાઈમેટ ઈન્વેબિલિટી – એ ડિસ્ટ્રિક્ટ-લેવલ એસેસમેન્ટ’ નામનો અહેવાલ બહાર પાડવામાં આવ્યો છે.
- કાઉન્સિલે અહેવાલ તેમજ ચોક્કસ પ્રકારનો પ્રથમ આબોહવા નબળાઈ સૂચકાંક પણ શરૂ કર્યો છે.
- આ સૂચકાંકમાં ભારતના 640 જિલ્લાઓનું વિશ્લેષણ કરવામાં આવ્યું હતું અને વિશ્લેષણના તારણોમાં જાણવા મળ્યું છે કે આમાંથી 463 જિલ્લાઓ અત્યંત પૂર, દુષ્કાળ અને ચક્રવાતથી પ્રભાવિત થયા છે.
- અસરગ્રસ્ત રાજ્યો:
 - 27 ભારતીય રાજ્યો અને કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશો ગંભીર આબોહવાની ઘટનાઓથી પીડાઈ રહ્યા છે જ્યાં સ્થાનિક અર્થતંત્ર વિક્ષેપ અને સંવેદનશીલ સમુદાયોને વિસ્થાપિત કરવા જેવી ઘટનાઓથી પ્રભાવિત છે.
 - આસામ, આંધ્રપ્રદેશ, મહારાષ્ટ્ર, કર્ણાટક અને બિહાર જેવા રાજ્યો ભારતમાં પૂર, દુષ્કાળ અને ચક્રવાત જેવી ગંભીર આબોહવાની ઘટનાઓ માટે વધુ સંવેદનશીલ છે.
- જળવાયુ પરિવર્તનની અસર:
 - 80 ટકાથી વધુ જિલ્લાઓને આબોહવાના જોખમો પ્રત્યે સંવેદનશીલ જિલ્લાઓ તરીકે વર્ગીકૃત કરવામાં આવ્યા છે.
 - દેશમાં 20માંથી 17 લોકો આબોહવાના જોખમોથી સંવેદનશીલ છે, જેમાંથી દર પાંચ ભારતીયો એવા વિસ્તારોમાં રહે છે જે અત્યંત સંવેદનશીલ છે.
 - આમાંના 45 ટકાથી વધુ જિલ્લાઓમાં ‘અસ્થિર લેન્ડસ્કેપ્સ અને તેમના માળખામાં ફેરફારો’ થયા છે.
- અનુકૂળ ક્ષમતાનું નીચું સ્તર:
 - 60 ટકાથી વધુ ભારતીય જિલ્લાઓમાં હવામાનની ગંભીર ઘટનાઓને પહોંચી વળવા માટે અનુકૂળ ક્ષમતાનું મધ્યમથી નીચું સ્તર છે.
- માનવબળ પ્રવૃત્તિઓની ભૂમિકા:
 - એન્થ્રોપોજેનિક પ્રવૃત્તિઓએ સંવેદનશીલ જિલ્લાઓને કુદરતી આપત્તિઓની અસરો માટે વધુ સંવેદનશીલ બનાવી દીધા છે. આ નીચેની પ્રવૃત્તિઓને કારણે છે:
 - કુદરતી અવરોધો તરીકે કામ કરતા વેટલેન્ડ્સ અને મેન્થ્રોવ્સનું ધોવાણ.
 - કુદરતી ઈકોસિસ્ટમનો ઘટાડો, વન આવરણમાં ઘટાડો, સંવેદનશીલ વિસ્તારમાં વધુ બાંધકામ.

■ આવનારી નાણાકીય કટોકટી:

- વધતી જતી આવૃત્તિ અને ગંભીર આબોહવાની ઘટનાઓનો સામનો કરવા માટે ભારત જેવા વિકાસશીલ દેશમાં નાણાંની અછત છે.
- આ ઘટનાઓથી દરિયાકાંઠાની નજીક આવાસ, પરિવહન માર્ગો અને ઉદ્યોગો જેવા માળખાગત સુવિધાઓને જોખમ થશે. અહેવાલમાં કહેવામાં આવ્યું છે કે વધતા હવામાન ને લગતા નાણાકીય નુકસાન આગામી મોટા સંકટની સંભાવના દર્શાવે છે.

સૂચનો

■ વિકેન્દ્રિત યોજના:

- ભારતના મોટાભાગના જિલ્લાઓ હવામાનની આત્યંતિક ઘટનાઓ પ્રત્યે અત્યંત સંવેદનશીલ હોવાથી જિલ્લાવાર આબોહવા કાર્ય યોજનાની જરૂર છે.
- CEEWNના અભ્યાસમાં એ પણ સૂચવવામાં આવ્યું છે કે ભારતના માત્ર 63 ટકા જિલ્લાઓમાં જિલ્લા આપત્તિ વ્યવસ્થાપન યોજના (District Disaster Management Plan- DDMP) છે.
- નીતિ નિર્માતાઓ, ઉદ્યોગસાહસિકો અને નાગરિકોએ અસરકારક જોખમ-માહિતગાર નિર્ણયો લેવા માટે જિલ્લા સ્તરના વિશ્લેષણનો ઉપયોગ કરવો જોઈએ.

■ નાણાં વ્યવસ્થા:

- આબોહવાની કટોકટીને કારણે થયેલા ઝડપી નુકસાન અને નુકસાનને ધ્યાનમાં રાખીને ભારતે COP-26 (ફ્લાઈમેટ કોન્ફરન્સ)માં અનુકૂળ આધારિત આબોહવા કાર્યો માટે ફ્લાઈમેટ ફાઈનાન્સની માંગ કરવી જોઈએ.

■ COP-26 માં વિકસિત દેશો દ્વારા કરવામાં આવેલી પ્રતિબદ્ધતાઓ:

- 2009થી US\$100 બિલિયનની સહાયના વચનને પરિપૂર્ણ કરીને અને આગામી દાયકામાં ફ્લાયમેટ ફાઈનાન્સને ટેકો આપવા માટે પ્રતિબદ્ધ હોવાને કારણે વિશ્વાસ મેળવવો જોઈએ.
- આ ઉપરાંત ભારતે વૈશ્વિક નોંધણી અનામત ભંડોળ બનાવવા માટે અન્ય દેશો સાથે સહકાર આપવો જોઈએ, જે આબોહવાકટોકટી સામે વીમા તરીકે કામ કરી શકે છે.

■ આબોહવાના જોખમની ઓળખ:

- છેવટે ભારત માટે આબોહવા જોખમ એટલાસ વિકસાવવાથી નીતિ નિર્માતાઓને આત્યંતિક આબોહવાની ઘટનાઓથી પેદા થતા જોખમોને વધુ સારી રીતે ઓળખવામાં અને મૂલ્યાંકન કરવામાં મદદ મળશે.
- ભૌતિક અને ઇકોસિસ્ટમના માળખાનું આબોહવા પ્રમાણપત્ર પણ રાષ્ટ્રીય આવશ્યકતા બની ગયું છે.

■ સંસ્થાકીય સેટઅપ:

- ભારતે પર્યાવરણીય જોખમ મુક્ત મિશનનું સંકલન કરવા માટે એક નવું ફ્લાઈમેટ રિસ્ક કમિશનની રચના કરવી જોઈએ.
- અદ્યતન ફ્લાઈમેટ ફાઈનાન્સ ભારતની આગેવાની હેઠળ ની વૈશ્વિક એજન્સીઓ જેમ કે Coalition for Disaster Resilient Infrastructure- CDRI ને મુખ્ય પ્રવાહની આબોહવા પ્રવૃત્તિઓ માટે પણ ટેકો આપી શકે છે.

જળવાયુ પરિવર્તનને લગતા અન્ય સૂચકાંકો

- ફ્લાઈમેટ ચેન્જ પર્ફોમન્સ ઇન્ડેક્સ (જર્મનવોય, ન્યૂ ફ્લાઈમેટ ઇન્સ્ટિટ્યૂટ અને ફ્લાઈમેટ એક્શન નેટવર્ક)
- ગ્લોબલ ફ્લાઈમેટ રિસ્ક ઇન્ડેક્સ 2021 (જર્મનવોય)
- પર્યાવરણીય કામગીરી સૂચકાંક (યેલ યુનિવર્સિટી અને કોલંબિયા યુનિવર્સિટી વર્લ્ડ ઇકોનોમિક ફોરમના સહયોગથી).
- હંગર હોટસ્પોટ રિપોર્ટ (FAO અને WFP)
- ચિલ્ડ્રન્સ ફ્લાઈમેટ રિસ્ક ઇન્ડેક્સ (યુનિસેફ)

ડ્રોન માટે ટ્રાફિક મેનેજમેન્ટ ફ્રેમવર્ક

- તાજેતરમાં નાગરિક ઉડ્ડયન મંત્રાલયે ડ્રોન માટે ટ્રાફિક મેનેજમેન્ટ પોલિસી ફ્રેમવર્કને સૂચિત કર્યું છે. સાઈટ (BVLOS) ડ્રોન કામગીરીની વિઝ્યુઅલ લાઈનથી આગળ જવા માટેનું આ પ્રથમ પગલું ગણી શકાય.

ટ્રાફિક મેનેજમેન્ટ ફ્રેમવર્ક

- નિયમોમાં સલામત કામગીરી સુનિશ્ચિત કરવા માટે ખાનગી, તૃતીય પક્ષ સેવા પ્રદાતાઓની કલ્પના કરવામાં આવી છે.
- માળખા હેઠળ, 'માનવરહિત ટ્રાફિક મેનેજમેન્ટ સર્વિસ પ્રોવાઈડર્સ' (UTMPS) સાઉન્ડ કમ્યુનિકેશન સુઓ જેવી પરંપરાગત એર ટ્રાફિક મેનેજમેન્ટ (ATM) સિસ્ટમને બદલે સ્વચાલિત, અલ્ગોરિધમ-સંચાલિત સોફ્ટવેર સેવાઓનું વિસ્તરણ કરશે.

■ નિયમનનો અવકાશ:

- તમામ ડ્રોન (ગ્રીન ઝોનમાં કાર્યરત નેનો ડ્રોન સિવાય) નેટવર્ક મારફતે તેમની વાસ્તવિક સમયની સ્થિતિ શેર કરવાની જરૂર પડશે.
- કાયદા અમલીકરણ અને સુરક્ષા એજન્સીઓને આ સંબંધિત માહિતીની એક્સેસ હશે.

■ UTMSPની જવાબદારી:

- તેઓ મુખ્યત્વે દેશમાં 1,000 ફૂટથી નીચેના હવાઈ ક્ષેત્રમાં વિવિધ ડ્રોન અને માનવસંચાલિત વિમાનોથી એકબીજાને અલગ કરવા અને સુરક્ષિત કરવા માટે જવાબદાર રહેશે.

- UTMSPને પૂરક સેવા પ્રદાતાઓ (SSPs) દ્વારા સહાય કરવામાં આવશે જે માનવસંચાલિત વિમાનોના વિસ્તાર, હવામાન, સ્થાન પર ડેટા એકત્રિત કરશે અને વીમા, ડેટા એનાલિટિક્સ અને ડ્રોન ફ્લીટ મેનેજમેન્ટ જેવી સેવાઓ પ્રદાન કરશે.

■ રેગ્યુલેટરી ઓથોરિટી:

- ડિજિટલ સ્કાય પ્લેટફોર્મ સરકારી હિસ્સેદારો માટે ડ્રોન ઓપરેટરોને મંજૂરી આપવા અને મંજૂરી આપવા માટે ઈન્ટરફેસ રહેશે.
- ડિજિટલ સ્કાય પ્લેટફોર્મ ભારતમાં ડ્રોન સંબંધિત પ્રવૃત્તિઓ માટે એન્ડ-ટુ-એન્ડ ગવર્નન્સ પ્રદાન કરે છે.

■ નાણાકીય જોગવાઈઓ:

- આ નીતિ UTMSPને વપરાશકર્તાઓ પર સેવા ચાર્જ વસૂલવાની પણ મંજૂરી આપે છે, જેનો એક નાનો ભાગ એરપોર્ટ ઓથોરિટી ઓફ ઈન્ડિયા સાથે પણ શેર કરવામાં આવશે.

નિયમોનું મહત્વ

- ભારતે માનવરહિત વિમાનોનો ઉપયોગ કરીને માલની ડિલિવરી જેવા અદ્યતન ઉપયોગના કેસોને સક્ષમ કરવાની દિશામાં પગલાં લેવાનું શરૂ કર્યું છે અને માનવરહિત વિમાનોનો ઉપયોગ કરીને માનવ પરિવહનની સંભાવના પણ શોધી રહ્યું છે.

UDAN 4.1: શિલોંગ-ડિબ્રુગઢ રૂટ પર પ્રથમ સીધી ફ્લાઈટનું ઉદ્ઘાટન

- કેન્દ્રીય નાગરિક ઉડ્ડયન મંત્રી, જ્યોતિરાદિત્ય સિંઘિયાએ 26 ઓક્ટોબર, 2021ના રોજ શિલોંગ-ડિબ્રુગઢ સેક્ટર પર પ્રથમ સીધી ફ્લાઈટનું ઉદ્ઘાટન કર્યું હતું.
- આ ફ્લાઈટ પ્રાદેશિક કનેક્ટિવિટી સ્કીમ (RCS) ઉડે દેશ કા આમ નાગરિક (UDAN) હેઠળ ચલાવવામાં આવી હતી.
- સપ્ટેમ્બર 2021માં, શિલોંગ એરપોર્ટ પરથી 5000થી વધુ મુસાફરોએ મુસાફરી કરી.

શિલોંગ સાથે કનેક્ટિવિટી કેમ મહત્વપૂર્ણ છે?

- શિલોંગ વિશ્વની સૌથી ઊંચી અને ભીની જગ્યાઓમાંથી એક છે. આ માત્ર ભારત માટે જ નહીં પરંતુ સમગ્ર વિશ્વ માટે મહત્વપૂર્ણ છે. રોલિંગ હિલ્સ, સૌથી ઊંચા ધોધ, ગુફાઓ, સુંદર લેન્ડસ્કેપ્સ તેમજ તેની સમૃદ્ધ વારસો અને સંસ્કૃતિની હાજરીને કારણે તે હંમેશા પૂર્વના સ્કોટલેન્ડ તરીકે ઓળખાય છે. આ સ્થળ દુનિયાભરના પ્રવાસીઓને આકર્ષે છે. તેથી ત્યાં કનેક્ટિવિટી સુધારવાની જરૂર છે.

આ રૂટ પર કઈ એરલાઇન ઓપરેટ કરશે?

- UDAN 4 બિડિંગ પ્રક્રિયા દરમિયાન, IndiGo એ શિલોંગ-ડિબ્રુગઢ રૂટ માટે બિડ જીતી હતી. તે તેના 78 સીટર ATR 72 એરક્રાફ્ટને રૂટ પર તૈનાત કરશે. UDAN યોજના હેઠળ, લગભગ 389 રૂટ અને 62 એરપોર્ટ કાર્યરત થયા છે.

UDAN 4.1

- UDAN 4.1 યોજના 2020માં શરૂ કરવામાં આવી હતી. ભારતમાં દૂરસ્થ અને પ્રાદેશિક વિસ્તારોમાં કનેક્ટિવિટી વધારવા માટે આ તબક્કા હેઠળ 78 નવા રૂટને મંજૂરી આપવામાં આવી હતી. આ માર્ગ હેઠળ લક્ષદ્વીપના અગાટી, કાવારત્તી અને મિનિકોય ટાપુઓને જોડવાનું આયોજન હતું. તે નાના એરપોર્ટ, વિશિષ્ટ હેલિકોપ્ટર અને સી પ્લેન રૂટને જોડવા પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરે છે.

Back to basics : ઉડાન યોજના

- ઉડે દેશ કા આમ નાગરિક (UDAN) વર્ષ 2016માં નાગરિક ઉડ્ડયન મંત્રાલય દ્વારા પ્રાદેશિક જોડાણ યોજના તરીકે શરૂ કરવામાં આવી હતી. તે એક નવીન યોજના છે જે પ્રાદેશિક ઉડ્ડયન બજારને વિકસાવવા માટે શરૂ કરવામાં આવી હતી.

ઓટ્ટો વિક્ટરલે (Otto Wichterle) કોણ છે?

- Google એ ચેક રસાયણશાસ્ત્રી ઓટ્ટો વિક્ટરલે, કોન્ટેક્ટ લેન્સના શોધકને તેમની 108મી જન્મજયંતિ પર સન્માનિત કર્યાં. તેમણે વિશ્વભરના લાખો લોકોના જીવનમાં પરિવર્તન લાવવા માટે સોફ્ટ કોન્ટેક્ટ લેન્સની શોધ કરી હતી.

Back to basics : ઓટ્ટો વિક્ટરલે

- વિક્ટરલેનો જન્મ આ દિવસે 1913માં પ્રોસ્ટોજોવ, ચેક રિપબ્લિક (તે સમયે આસ્ટ્રિયા-હંગેરી)માં થયો હતો. પ્રોસ્ટોજોવમાં ઉચ્ચ શાળા પૂર્ણ કર્યા પછી, વિક્ટરલે તેમની કારકિર્દી માટે વિજ્ઞાન પસંદ કર્યું.
- તેમણે ચેક ટેકનિકલ યુનિવર્સિટીની કેમિકલ અને ટેકનિકલ ફેકલ્ટીમાં અભ્યાસ કરવાનું શરૂ કર્યું, પરંતુ તેમને ચિકિત્સામાં પણ રસ હતો. તેમણે 1936માં સ્નાતક થયા અને પછી 1936માં પ્રાગ ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ કેમિકલ ટેકનોલોજી (ICT) માંથી કાર્બનિક રસાયણશાસ્ત્રમાં તેમની ડોક્ટરેટ પ્રાપ્ત કરી.
- શોધક અને સંશોધક તરીકેના તેમના અનુકરણીય કાર્યને કારણે, તેઓ 1993માં દેશની સ્થાપના પછી ચેક રિપબ્લિકની એકેડેમીના પ્રથમ પ્રમુખ તરીકે ચૂંટાયા હતા.

- > પાછળથી તેમની કારકિર્દીમાં, વર્ષ 1993માં તેમના નામ પર એક એસ્ટરોઇડ રાખવામાં આવ્યું હતું. આ ઉપરાંત, 1 સપ્ટેમ્બર, 2006ના રોજ ચેક રિપબ્લિકમાં ઓસ્ટ્રાવા (પોઝુબા જિલ્લામાં)ની એક હાઈસ્કૂલનું નામ તેમના નામ પરથી રાખવામાં આવ્યું હતું.

ભારત-સ્વીડને ઈનોવેશન ડેની ઉજવણી કરી

- > ભારત અને સ્વીડને 26 ઓક્ટોબરે 8મો ઈનોવેશન ડે ઉજવ્યો. આ ઓનલાઈન ઈવેન્ટ દરમિયાન, તેમણે ક્લાઈમેટ ચેન્જના ઘણા પાસાઓ અને ગ્રીન ચેન્જ લાવવાના સંભવિત ઉકેલોની ચર્ચા કરી.
- > જળવાયુ પરિવર્તનના વિવિધ પાસાઓ પર ચર્ચા કરવા માટે એક દિવસીય કાર્યક્રમને 9 ભાગોમાં વહેંચવામાં આવ્યો હતો. બંને પક્ષોએ ગ્રીન ટ્રાન્ઝિશન શરૂ કરવાના સંભવિત ઉકેલોની પણ ચર્ચા કરી હતી.
- > આ સત્રમાં, તેઓએ ક્લાઈમેટ ફેન્ડલી સોલ્યુશન્સ ઓફર કરવા માટે ડિજિટલ ટેકનોલોજી અને આર્ટિફિશિયલ ઈન્ટેલિજન્સનો ઉપયોગ કરવા માટે પણ વિચારોનું આદાન-પ્રદાન કર્યું.
- > આ ઓનલાઈન ઈવેન્ટનું આયોજન 'Accelerating India Sweden's Green Transition' થીમ હેઠળ કરવામાં આવ્યું હતું.
- > ઈન્ડિયા સ્વીડન ઈનોવેશન ડેનું આયોજન "ઈન્ડિયા અનલિમિટેડ" દ્વારા સ્વીડનમાં ભારતીય દૂતાવાસ, કન્ફેડરેશન ઓફ ઈન્ડિયન ઈન્ડસ્ટ્રી (CII) અને સ્વીડન-ઈન્ડિયા બિઝનેસ કાઉન્સિલના સહયોગથી કરવામાં આવ્યું હતું.

ભારત-સ્વીડન સંબંધો

- > ભારત અને સ્વીડન વચ્ચેના દ્વિપક્ષીય સંબંધો ઐતિહાસિક છે. સ્વીડન એવા દેશોમાંથી એક છે જેણે 1947માં યુનાઈટેડ કિંગડમથી ભારતની સ્વતંત્રતાને માન્યતા આપી હતી. બંને દેશોએ 1949માં તેમના ઔપચારિક રાજદ્વારી સંબંધો સ્થાપિત કર્યા. ભારતે સ્ટોકહોમમાં દૂતાવાસ સ્થાપ્યો છે. બીજી તરફ સ્વીડને નવી દિલ્હીમાં દૂતાવાસની સ્થાપના કરી. સ્વીડને કોલકાતા, ચેન્નાઈ અને મુંબઈમાં માનદ વાણિજ્ય દૂતાવાસની સ્થાપના પણ કરી છે.

67મો રાષ્ટ્રીય ફિલ્મ પુરસ્કાર (National Film Awards)

- > ઉપરાષ્ટ્રપતિ એમ. વેંકેયા નાયડુએ 25 ઓક્ટોબર, 2021ના રોજ 67મો રાષ્ટ્રીય ફિલ્મ પુરસ્કારો રજૂ કર્યા.

- > 51મો દાદાસાહેબ ફાળકે એવોર્ડ અભિનેતા રજનીકાંતને એનાયત કર્યો.
- > મનોજ બાજપેયી, કંગના રનૌત અને ધનુષને અભિનય સન્માનથી નવાજવામાં આવ્યા હતા.
- > શ્રેષ્ઠ ફીચર ફિલ્મનો એવોર્ડ પ્રિયદર્શનની મલયાલમ મહાકાવ્ય 'મરકકર: લાયન ઓફ ધ અરબી સમુદ્ર'ને મળ્યો હતો.
- > સ્વર્ગસ્થ સુશાંત સિંહ રાજપૂત અભિનીત ફિલ્મ છિછોરે શ્રેષ્ઠ હિન્દી ફિલ્મનો એવોર્ડ જીત્યો હતો.

Back to basics : 67મો રાષ્ટ્રીય ફિલ્મ પુરસ્કાર

- > માર્ચ 2021માં 67મો રાષ્ટ્રીય ફિલ્મ પુરસ્કારોની જાહેરાત કરવામાં આવી હતી, જો કે, તેને વર્ષ 2019માં સિનેમામાં શ્રેષ્ઠ પુરસ્કાર આપવામાં આવ્યો હતો. COVID-19 રોગચાળાને કારણે પુરસ્કારો મોકૂફ રાખવામાં આવ્યા હતા.

રાષ્ટ્રીય ફિલ્મ પુરસ્કારો (National Film Awards)

- > તે ભારતમાં આયોજિત સૌથી પ્રખ્યાત ફિલ્મ એવોર્ડ સમારોહ છે. તેની સ્થાપના વર્ષ 1954માં કરવામાં આવી હતી. તે 1973થી ભારતીય પેનોરમા અને ઈન્ટરનેશનલ ફિલ્મ ફેસ્ટિવલ ઓફ ઈન્ડિયા સાથે ભારત સરકારના ફિલ્મ ફેસ્ટિવલ ડિરેક્ટોરેટ દ્વારા સંચાલિત કરવામાં આવે છે.

એન્ટ્રી કેવી રીતે પસંદ કરવામાં આવે છે?

- > વિજેતા પ્રવેશની પસંદગી કરવા માટે સરકાર દર વર્ષે રાષ્ટ્રીય પેનલની નિમણૂક કરે છે. એવોર્ડ સમારોહ નવી દિલ્હીમાં યોજવામાં આવે છે અને ભારતના રાષ્ટ્રપતિ દ્વારા વિજેતા એન્ટ્રીઓને ઈનામો આપવામાં આવે છે. તે પછી, નેશનલ ફિલ્મ ફેસ્ટિવલનું ઉદ્ઘાટન કરવામાં આવે છે જ્યાં પુરસ્કાર વિજેતા ફિલ્મો લોકોને બતાવવામાં આવે છે. પાછલા વર્ષમાં નિર્મિત ફિલ્મો માટે પુરસ્કારોની જાહેરાત કરવામાં આવે છે.

વિકલાંગતા: પડકાર અને અધિકારો

- > તાજેતરમાં નાગરિક ઉડ્ડયન મંત્રાલય દ્વારા એરપોર્ટ પર વિકલાંગ વ્યક્તિઓની પહોંચ સુનિશ્ચિત કરવા માટે ડ્રાફ્ટ ધોરણો જારી કરવામાં આવ્યા છે.
- > આ મુસદ્દો 'વિકલાંગતા વ્યક્તિઓના અધિકારો, 2017' ને અનુસરે છે, જે હેઠળ સામાજિક ન્યાય અને સશક્તિકરણ મંત્રાલયે વિકલાંગ વ્યક્તિઓ માટે એક્સેસ ધોરણો માટે સુમેળપૂર્ણ માર્ગદર્શિકા ઘડવાની જરૂર છે.
- > ડ્રાફ્ટમાં વિવિધ મૂળભૂત માળખાગત આવશ્યકતાઓની વિગતો આપવામાં આવી છે જે એરપોર્ટ વિકલાંગ વ્યક્તિઓની સુવિધા પૂરી પાડવી જોઈએ.

પરિચય

- વિકલાંગતા એ એક ચોક્કસ મર્યાદામાં પ્રવૃત્તિ કરવામાં અસમર્થતા છે, જે મનુષ્ય માટે સામાન્ય માનવામાં આવે છે.
- ભારત જેવા વિકાસશીલ દેશોમાં વિકલાંગતા એ એક મહત્વપૂર્ણ જાહેર આરોગ્ય સમસ્યા છે.
- વિકલાંગતા વિશે લોકોમાં જાગૃતિ લાવવા માટે સંયુક્ત રાષ્ટ્ર દ્વારા 3 ડિસેમ્બરને 'વિશ્વ વિકલાંગતા દિવસ' તરીકે ચિહ્નિત કરવામાં આવ્યો છે.
- ગયા વર્ષે ઓફિસ ફોર નેશનલ સ્ટેટિસ્ટિક્સ દ્વારા બહાર પાડવામાં આવેલા વિકલાંગતા અંગેના અહેવાલ મુજબ ભારતની લગભગ 2.2 ટકા વસ્તી કોઈક પ્રકારની શારીરિક અથવા માનસિક વિકલાંગતાથી પીડાય છે.

વિકલાંગ વ્યક્તિઓને લગતા મુદ્દાઓ

- ભેદભાવ:**
 - સતત ભેદભાવ તેમને શિક્ષણ, રોજગાર, આરોગ્ય સંભાળ અને અન્ય તકોની સમાન પહોંચથી વંચિત રાખે છે.
 - ગેરમાન્યતાઓ અને વિકલાંગ વ્યક્તિઓ સાથે સંબંધિત અધિકારોની સમજના અભાવને કારણે તેમનું દૈનિક જીવન ખૂબ પડકારજનક બની જાય છે.
 - વિકલાંગ મહિલાઓ અને છોકરીઓ જાતીય અને જાતીય હિંસાના અન્ય સ્વરૂપો પ્રત્યે ખૂબ સંવેદનશીલ હોય છે.
- આરોગ્ય:**
 - વિકલાંગતાના મોટાભાગના કેસોને અટકાવી શકાય છે, જેમાં જન્મ દરમિયાન તબીબી સમસ્યાઓ, માતાની સ્થિતિ, કુપોષણ, તેમજ અકસ્માતો અને ઈજાઓને કારણે ઉદ્ભવતી વિકલાંગતાનો સમાવેશ થાય છે.
 - જોકે, ભારત જાગૃતિનો અભાવ, સંભાળનો અભાવ અને વધુ સારી અને સુલભ તબીબી સુવિધાઓ જેવી સમસ્યાઓનો સામનો કરી રહ્યું છે. પુનર્વસન સેવાઓની પહોંચ, ઉપલબ્ધતા અને ઉપયોગનો પણ અભાવ છે.
- શિક્ષણ:**
 - ખાસ શાળાઓ, શાળાઓની પહોંચનો અભાવ, પ્રશિક્ષિત શિક્ષકોની ઉપલબ્ધતા અને શૈક્ષણિક સામગ્રી પણ વિકલાંગો માટે એક મોટી સમસ્યા છે.
- રોજગાર:**
 - ઘણા પુખ્ત વયના લોકો દિવ્યાંગોનું ઉત્પાદન કરવા સક્ષમ હોવા છતાં પુખ્ત વયના દિવ્યાંગોનો રોજગાર દર સામાન્ય વસ્તી કરતાં ઘણો ઓછો હોય છે.
- અક્સેસ:**
 - ઈમારતો, પરિવહન, સેવાઓની ભૌતિક પહોંચ હજી પણ એક મોટો પડકાર છે.

- અપૂરતા ડેટા અને આંકડા:**
 - સચોટ અને તુલનાત્મક ડેટા અને ડેટાનો અભાવ વિવિધ નીતિઓમાં વિકલાંગ વ્યક્તિઓના સમાવેશમાં અવરોધ પેદા કરે છે.
- બંધારણીય જોગવાઈઓ:**
 - રાજ્યની નીતિના નિર્દેશ સિદ્ધાંત હેઠળ અનુચ્છેદ 41માં જણાવાયું છે કે રાજ્ય તેની આર્થિક ક્ષમતા અને વિકાસની મર્યાદામાં કામ, શિક્ષણ અને બેરોજગારી, વૃદ્ધાવસ્થા, બીમારી અને અક્ષમતાના કિસ્સાઓમાં જાહેર સહાયના અધિકારનું રક્ષણ કરવા માટે અસરકારક જોગવાઈઓ કરશે.
 - બંધારણના સાતમા સમયપત્રકની રાજ્ય સૂચિમાં 'વિકલાંગ અને બેરોજગાર વ્યક્તિઓને રાહત' વિષય સ્પષ્ટ કરવામાં આવ્યો છે.

સંબંધિત પહેલ

- વિશિષ્ટ વિકલાંગતા ઓળખ (UDID) પોર્ટલ
- સુગમ્ય ભારત અભિયાન
- દીનદયાળ દિવ્યાંગ પુનર્વસન યોજના
- એડીપ યોજના
- દિવ્યાંગ વિદ્યાર્થીઓ માટે રાષ્ટ્રીય ફેલોશિપ

આગળનો રસ્તો

- સુલભ અને દુર્લભ વચ્ચેના વધતા અંતરને દૂર કરવા માટે, આંતરરાષ્ટ્રીય સમુદાયે તમામ ક્ષેત્રોમાં પ્રવેશ સ્થાપિત કરીને આ અંતરને દૂર કરવું પડશે.
- આવા પ્રયાસોમાં વિકલાંગ વ્યક્તિઓને સામેલ કરવા માટે શિક્ષણ અને જાગૃતિને પ્રોત્સાહન આપવા માટે લોકોને સામેલ કરવા; સુલભતા કાયદાઓ અને નિયમોનો અમલ; શારીરિક પહોંચ અને સાર્વત્રિક દરજ્જામાં સુધારો; આમાં અસંવાદિતા ઘટાડવી અને વ્યક્તિઓ અને સમુદાયો માટે વિકલાંગ વ્યક્તિઓ સાથે અર્થપૂર્ણ રીતે જોડાવા માટેના સાધનો વિકસાવવાનો સમાવેશ થાય છે.
- છેવટે, આ ઉદ્દેશને હાંસલ કરવાનો એક મુખ્ય માર્ગ એ છે કે વિકલાંગ વ્યક્તિઓને નિર્ણય લેવા અને નીતિ ઘડવામાં સામેલ કરવામાં આવે અને તેમના જીવનને નિયંત્રિત કરતી બાબતોમાં પ્રતિનિધિત્વ સુનિશ્ચિત કરવું.

કાનો જિગોરો (Kano Jigoro) કોણ છે?

- તાજેતરમાં ગૂગલે કાનો જિગોરોના સન્માનમાં ડૂડલ બનાવ્યું છે. કાનો જિગોરો એક જાપાની શૈક્ષણિક અને રમતવીર છે, જે જુડોના સ્થાપક તરીકે જાણીતા છે. જુડો એ જાપાનીઝ માર્શલ આર્ટ છે.

કાનો જીગોરો

- > તેમના વ્યાવસાયિક જીવનમાં, કાનો એક શિક્ષક હતા. તેમણે 1898થી 1901 સુધી શિક્ષણ મંત્રાલય માટે પ્રાથમિક શિક્ષણ નિયામક તરીકે અને 1900થી 1920 સુધી ટોક્વો હાયર નોર્મલ સ્કૂલના પ્રમુખ તરીકે સેવા આપી હતી. જુડો અને કેન્ડો બનાવવામાં તેમની ભૂમિકા હતી.
- > તેઓ ઈન્ટરનેશનલ ઓલિમ્પિક કમિટી (IOC)ના પ્રથમ એશિયન સભ્ય પણ હતા. તેમણે 1912 અને 1936 વચ્ચે યોજાયેલી મોટાભાગની ઓલિમ્પિક રમતોમાં સત્તાવાર રીતે જાપાનનું પ્રતિનિધિત્વ કર્યું હતું.
- > તેમને ફર્સ્ટ ઓર્ડર ઓફ મેરિટ અને ગ્રાન્ડ ઓર્ડર ઓફ ધ રાઈઝિંગ સન અને ત્રીજી શાહી પદવી એનાયત કરવામાં આવી હતી. કાનોને 14 મે 1999ના રોજ ઈન્ટરનેશનલ જુડો ફેડરેશન (IJF) હોલ ઓફ ફેમના પ્રથમ સભ્ય તરીકે સામેલ કરવામાં આવ્યા હતા.

ભારતીય મૂળના નેતા અનિતા આનંદ કેનેડાના નવા સંરક્ષણ પ્રધાન બન્યા

- > 26 ઓક્ટોબર 2021ના રોજ, કેનેડાના વડા પ્રધાન જસ્ટિન ટ્રુડો (Justin Trudeau)એ તેમના મંત્રીમંડળમાં ફેરફાર કર્યો. તેમણે ભારતીય-કેનેડિયન રાજકારણી અનિતા આનંદને કેનેડાના નવા સંરક્ષણ પ્રધાન તરીકે નિયુક્ત કર્યા છે.
- > મધ્યવર્તી ચૂંટણીમાં લિબરલ પાર્ટી સત્તા પર પાછા ફર્યા બાદ વડા પ્રધાન જસ્ટિન ટ્રુડોએ તેમના મંત્રીમંડળમાં ફેરબદલ કર્યો.
- > અનિતા આનંદ (54 વર્ષ) ભારતીય મૂળના હરજીત સજજનની જગ્યા લેશે.
- > હરજીત સજજન લાંબા સમયથી સંરક્ષણ પ્રધાન છે જેમની લશ્કરી જાતીય ગેરવર્તણૂક કટોકટીનું સંચાલન કરવા બદલ ટીકા કરવામાં આવી હતી.

શા માટે અનિતા આનંદની નિમણૂક કરવામાં આવી?

- > સંરક્ષણ ઉદ્યોગના નિષ્ણાતોના મતે અનિતા આનંદ આ પદ માટે પ્રબળ દાવેદાર છે. આ પગલું લશ્કરી જાતીય ગેરવર્તણૂકનો ભોગ બનેલા લોકો માટે મજબૂત સંકેત મોકલશે. સરકાર આ મુદ્દે મહત્વપૂર્ણ સુધારા લાગુ કરવા ગંભીર છે. તેઓ કોર્પોરેટ વકીલ તરીકે પણ મજબૂત પૃષ્ઠભૂમિ ધરાવે છે. તેમણે વ્યવસાયોના સંચાલનના નિયમો અને કાયદાઓને અનુરૂપ કોર્પોરેટ ગવર્નન્સ પર વ્યાપકપણે કામ કર્યું છે.

'સ્વસ્થ મહિલા, સ્વસ્થ ગોવા' પહેલ શરૂ કરી

- > ગોવામાં YouWeCan Foundation દ્વારા 'સ્વસ્થ મહિલા, સ્વસ્થ ગોવા' પહેલ શરૂ કરવામાં આવી હતી.
- > આ પહેલ YouWeCan ફાઉન્ડેશન દ્વારા શરૂ કરવામાં આવી હતી જેનું સંચાલન આંતરરાષ્ટ્રીય ક્રિકેટ આઈકોન યુવરાજ સિંહ કરે છે.
- > ફાઉન્ડેશને આ હેતુ માટે SBI ફાઉન્ડેશન અને ગોવા રાજ્ય સરકાર સાથે ભાગીદારી કરી છે.
- > આ પહેલ હેઠળ, iBreast ઉપકરણોનો ઉપયોગ કરીને મફત સ્તન કેન્સર સ્ક્રીનીંગ કરવામાં આવશે.
- > બે વર્ષમાં લગભગ 1 લાખ મહિલાઓનું સ્ક્રીનીંગ કરવામાં આવશે.
- > આ પહેલ એ સુનિશ્ચિત કરશે કે ગોવામાં 50% પાત્ર મહિલા વસ્તીનું સ્ક્રીનીંગ કરવામાં આવે.

ભંડોળ

- > 'સ્વસ્થ મહિલા, સ્વસ્થ ગોવા' પહેલને 'ઈન્ડિયન ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ બેકિંગ એન્ડ ફાઈનાન્સ' તેમજ SBI ફાઉન્ડેશન દ્વારા ભંડોળ પૂરું પાડવામાં આવે છે. આ પહેલ હેઠળ તમામ પોઝિટિવ કેસ માટે મફત સારવાર આપવામાં આવશે. તેમની સારવાર માટે ગોવા સરકાર પણ સહયોગ આપશે.
- > ગોવામાં 35 આરોગ્ય કેન્દ્રોમાં સ્તન કેન્સરની તપાસ કરવામાં આવશે. આ હેતુ માટે, 20 iBreast ઉપકરણો તૈનાત કરવામાં આવશે. ઉત્તર ગોવામાં 10 જ્યારે દક્ષિણ ગોવામાં 10 જવાનો તૈનાત કરવામાં આવશે.

iBreast Exam (iBE)

- > આ પહેલ હેઠળ iBreast Examનો ઉપયોગ સ્ક્રીનીંગ માટે કરવામાં આવશે. તે બિન-આક્રમક, સંપૂર્ણપણે વાયરલેસ, હેન્ડ-હેલ્ડ, mHealth પોઈન્ટ-ઓફ-કેર સોલ્યુશન છે.

Back to basics : YouWeCan Foundation

- > તે એક ભારતીય બિન-લાભકારી સંસ્થા છે, જેની સ્થાપના યુવરાજ સિંહ દ્વારા 2012માં કરવામાં આવી હતી. તે કેન્સર સામે લડવા માટે સમર્પિત છે. તે ચાર મુખ્ય ક્ષેત્રો પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરે છે જેમ કે કેન્સર જાગૃતિ, તેની શોધ, સારવાર સહાય અને સર્વાઈવરની સશક્તિકરણ.

પીએમ મોદી 16મી પૂર્વ એશિયા સમિટમાં વર્ચુઅલ રીતે ભાગ લેશે

- વડાપ્રધાન નરેન્દ્ર મોદી 27 ઓક્ટોબર, 2021ના રોજ 16મી પૂર્વ એશિયા સમિટ (East Asia Summit) માં વર્ચુઅલ રીતે ભાગ લેશે.
- તે 28 ઓક્ટોબર, 2021ના રોજ 18મી આસિયાન-ભારત સમિટમાં પણ ભાગ લેશે.
- આ નવમી આસિયાન-ભારત સમિટ હશે જેમાં વડાપ્રધાન ભાગ લેશે.
- તેમને આ સમિટમાં ભાગ લેવા માટે બ્રુનેઈના સુલતાન દ્વારા આમંત્રણ આપવામાં આવ્યું હતું.
- આ સમિટ 'આસિયાન-ભારત વ્યૂહાત્મક ભાગીદારીની સ્થિતિની સમીક્ષા કરશે'.
- આ સમિટમાં નેતાઓ વેપાર અને વાણિજ્ય, કનેક્ટિવિટી, શિક્ષણ, સંસ્કૃતિ અને કોવિડ-19 અને સ્વાસ્થ્ય જેવા મહત્વના ક્ષેત્રોમાં થયેલી પ્રગતિની પણ સમીક્ષા કરશે.
- પૂર્વ એશિયા સમિટ (East Asia Summit):
- પૂર્વ એશિયા સમિટ એક પ્રાદેશિક મંચ છે, જેનું ઉદ્ઘાટન 2005માં થયું હતું.
- આ સમિટ દર વર્ષે 16 દેશોના નેતાઓ દ્વારા આયોજિત કરવામાં આવે છે જે આસિયાન પ્લસ સિક્સ (ASEAN Plus Six) મિકેનિઝમ પર આધારિત પૂર્વ એશિયાઈ, દક્ષિણ એશિયાઈ, દક્ષિણપૂર્વ એશિયાઈ અને ઓસેનિયા પ્રદેશોનો ભાગ છે.
- આ સમિટમાં આસિયાનના દસ સભ્યો, બ્રુનેઈ, ઈન્ડોનેશિયા, કંબોડિયા, મલેશિયા, લાઓસ, વિયેતનામ, થાઈલેન્ડ, મ્યાનમાર, ફિલિપાઈન્સ, સિંગાપોર સામેલ છે.
- આ સમિટના અન્ય સભ્યો ભારત, જાપાન, ચીન, ઓસ્ટ્રેલિયા, રિપબ્લિક ઓફ કોરિયા, યુએસએ, ન્યુઝીલેન્ડ અને રશિયા છે.
- ભારત પૂર્વ એશિયા સમિટનું સ્થાપક સભ્ય છે અને આ ફોરમની તાકાત અને કાર્યક્ષમતા વધારવા માટે પ્રતિબદ્ધ છે.

બેઠકનો કાર્યસૂચિ

- ઈવેન્ટ દરમિયાન, નેતાઓ પ્રવાસન અને ગ્રીન રિકવરી અને માનસિક સ્વાસ્થ્ય દ્વારા આર્થિક પુનઃપ્રાપ્તિ પર ઘણી જાહેરાત કરે તેવી અપેક્ષા છે.
- તેઓ સુરક્ષા, આતંકવાદ અને કોવિડ-19 જેવા મુદ્દાઓ પર પણ તેમના વિચારોનું આદાનપ્રદાન કરશે.

તકેદારી જાગૃતિ સપ્તાહ 2021 (Vigilance Awareness Week 2021): મુખ્ય મુદ્દાઓ

- સેન્ટ્રલ વિજિલન્સ કમિશન (CVC) 26 ઓક્ટોબરથી 1 નવેમ્બર 2021 સુધી 'તકેદારી જાગૃતિ સપ્તાહ 2021' મનાવી રહ્યું છે.
- 31મી ઓક્ટોબરે સરદાર વલ્લભભાઈ પટેલની જન્મજયંતિ નિમિત્તે તેમના સન્માનમાં એક જાગૃતિ અભિયાન ચલાવવામાં આવી રહ્યું છે.

સપ્તાહનો હેતુ

- ભ્રષ્ટાચારના વધતા જતા જોખમ અને તેના પરિણામોની ચિંતાને ધ્યાનમાં રાખીને સપ્તાહની ઉજવણી કરવામાં આવી રહી છે.

સપ્તાહનું મહત્વ

- આ સપ્તાહ મહત્વપૂર્ણ છે કારણ કે સામાજિક ઉત્થાન અને પરિવર્તન પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરી રહેલા વિકાસશીલ દેશોમાં તકેદારી અને જાગૃતિની વધતી જતી જરૂરિયાત છે.

સપ્તાહની થીમ

- CVC આ અઠવાડિયે 'સ્વ-નિર્ભરતા અને અખંડિતતા' ની થીમ સાથે ઉજવણી કરી રહ્યું છે. તે દરેક નાગરિકને આત્મનિર્ભર બનાવવાના વિચારની આસપાસ ફરે છે. તે ભ્રષ્ટાચાર વિરોધી નિયમો અને નિયમનો વિશે તમામ હિસ્સેદારોમાં જાગૃકતા વધારીને રાષ્ટ્રની અખંડિતતાનું રક્ષણ કરવા માંગે છે જે સમાજમાં પ્રગતિશીલ પરિવર્તન તરફ દોરી જાય છે.

નાગરિકોની જવાબદારીઓ

- એક નાગરિક તરીકે, આ થીમને અનુસરવાની અને આપણી સિસ્ટમમાં રહેલી ગેરરીતિઓને બહાર કાઢીને અને તેની જાણ કરીને આપણા રાષ્ટ્રની અખંડિતતા જાળવી રાખવાની આપણી જવાબદારી બને છે. અમારે ઈમેલ દ્વારા સેન્ટ્રલ વિજિલન્સ કમિશનને જાણ કરવી જોઈએ કારણ કે તે કેન્દ્ર સરકારના કર્મચારીઓ વિરૂદ્ધ ફરિયાદો નોંધે છે.

Back to basics : સેન્ટ્રલ વિજિલન્સ કમિશન (CVC)

- CVC એ ભારત સરકારની સર્વોચ્ચ સંસ્થા છે, જેની સ્થાપના 1964માં સરકારી ભ્રષ્ટાચારને સંબોધવા માટે કરવામાં આવી હતી. તેને 2003માં સંસદના અધિનિયમ દ્વારા વૈધાનિક દરજ્જો આપવામાં આવ્યો હતો. તે એક સ્વાયત્ત સંસ્થા છે અને કોઈપણ વહીવટી સત્તાના નિયંત્રણથી મુક્ત છે.

PM મોદી G-20 લીડર્સ સમિટ-2021માં ભાગ લેશે

- વડાપ્રધાન નરેન્દ્ર મોદી ઈટાલીમાં 30 ઓક્ટોબરથી શરૂ થનારી બે દિવસીય G-20 સમિટમાં ભાગ લેશે. આ પ્રસંગે, તેઓ અફઘાનિસ્તાનની પરિસ્થિતિનો સામનો કરવા અને આબોહવા પરિવર્તન અને કોવિડ-19 રોગચાળાના પડકારોને પહોંચી વળવા માટે સંયુક્ત વૈશ્વિક અભિગમ પર તેમના વિચારો વ્યક્ત કરી શકે છે.
- વડાપ્રધાન 29 ઓક્ટોબરથી 2 નવેમ્બર દરમિયાન COP-26 વર્લ્ડ લીડર્સ સમિટ અને 16મી G-20 સમિટમાં ભાગ લેવા માટે રોમની મુલાકાતે રવાના થશે.
- ઈટાલીના વડાપ્રધાન મારિયો ડ્રેગીના આમંત્રણને સ્વીકારીને પીએમ મોદી 30-31 ઓક્ટોબર દરમિયાન રોમમાં યોજાનારી 16મી G-20 સમિટમાં ભાગ લેશે.
- ઈટાલી ડિસેમ્બર 2020 થી G-20 ની અધ્યક્ષતા કરી રહ્યું છે.

Back to basics : G-20

- G-20 એ એક મુખ્ય વૈશ્વિક મંચ છે જે વિશ્વની મુખ્ય અર્થવ્યવસ્થાઓને એકસાથે લાવે છે.
- આ જૂથના સભ્યો વિશ્વના GDPના 80% કરતા વધુ, વિશ્વની વસ્તીના 60% અને વૈશ્વિક વેપારમાં 75% હિસ્સો ધરાવે છે.
- G-20 આંતરરાષ્ટ્રીય આર્થિક સહયોગ માટેનું મુખ્ય વૈશ્વિક મંચ બની ગયું છે.

રોમ સમિટ

- G-20 સમિટમાં G-20 સભ્ય દેશો, યુરોપિયન યુનિયન અને અન્ય આમંત્રિત દેશો અને આંતરરાષ્ટ્રીય સંસ્થાઓના રાજ્ય અને સરકારના વડાઓ ભાગ લેશે.
- G-20 નેતાઓ વિશ્વભરના અનેક મહત્વના પડકારો, જેમ કે આબોહવા પરિવર્તન, કોવિડ-19 રોગચાળો અને ગરીબી અને અસમાનતાને દૂર કરવા પર ચર્ચા કરશે.
- તેઓ અફઘાનિસ્તાનની સ્થિતિ પર પણ ચર્ચા કરશે.

ભારત પાસેથી શું અપેક્ષા રાખવી?

- વડાપ્રધાન મોદી વિશ્વ સામેના મોટા પડકારોનો સામનો કરવા માટે ભારતનું વિઝન રજૂ કરે તેવી અપેક્ષા છે.
- તેઓ અફઘાનિસ્તાનની પરિસ્થિતિ અને કોવિડ-19 રોગચાળા અને આબોહવા પરિવર્તનનો સામનો કરવા માટે સંયુક્ત અભિગમ માટે હાકલ કરે તેવી પણ અપેક્ષા છે.
- આ આઠમી G-20 સમિટ છે જેમાં પીએમ મોદી ભાગ લેશે.

સમિટની થીમ

- રોમ સમિટ 'People, Planet, Prosperity' થીમ પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરે છે. તે COVID-19 રોગચાળામાંથી પુનઃપ્રાપ્તિ અને વિશ્વભરમાં આરોગ્ય શાસનને મજબૂત કરવાના ક્ષેત્રો પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરે છે.

સંભવ રાષ્ટ્રીય સ્તરનો જાગૃતિ કાર્યક્રમ(SAMBHAV National Level Awareness Programme) 2021

- સૂક્ષ્મ, લઘુ અને મધ્યમ ઉદ્યોગ મંત્રાલયે 27 ઓક્ટોબર, 2021ના રોજ નવી દિલ્હીમાં "સંભવ રાષ્ટ્રીય સ્તરની જાગૃતિ કાર્યક્રમ, 2021" (SAMBHAV National Level Awareness Programme) શરૂ કર્યો.
- આ કાર્યક્રમની શરૂઆત સાથે, કેન્દ્રીય MSME મંત્રી નારાયણ રાણેએ યુવાનોને ઉદ્યોગસાહસિકતાને પ્રોત્સાહન આપવા માટે આહ્વાન કર્યું, જે ભારતના આર્થિક વિકાસ તરફ દોરી જશે.
- મંત્રીના જણાવ્યા અનુસાર ઉભરતા ઉદ્યોગસાહસિકો દ્વારા વિકસિત નવી પ્રોડક્ટ્સ અને સેવાઓ સંબંધિત વ્યવસાયો અથવા ક્ષેત્રોને પ્રોત્સાહિત કરવા વ્યાપક અસર આપી શકે છે.

સંભવ રાષ્ટ્રીય કક્ષાનો જાગૃતિ કાર્યક્રમ(SAMBHAV National Level Awareness Programme)

- MSME મંત્રાલય હેઠળ 'સમભાવ નેશનલ લેવલ અવેરનેસ પ્રોગ્રામ' નામનો જન આઉટરીચ પ્રોગ્રામ એક મહિના સુધી ચાલશે. આ પહેલ હેઠળ, ભારતભરની વિવિધ કોલેજો અથવા ITIના વિદ્યાર્થીઓને ઉદ્યોગસાહસિકતા અપનાવવા માટે પ્રોત્સાહિત કરવામાં આવશે. મંત્રાલયની લગભગ 130 પ્રાદેશિક કચેરીઓ વિદ્યાર્થીઓને પ્રોત્સાહિત કરવામાં મદદ કરશે. આ ઝુંબેશ દરમિયાન, કોલેજના વિદ્યાર્થીઓને MSME મંત્રાલય દ્વારા અમલમાં મુકવામાં આવેલી કેટલીક યોજનાઓથી વાકેફ કરવામાં આવશે. આ ઈવેન્ટ્સ ભારતની 1,300 કોલેજોમાં આયોજિત કરવામાં આવશે, જેમાં લગભગ 1,50,000 વિદ્યાર્થીઓ ભાગ લેશે.

Back to basics : સૂક્ષ્મ, લઘુ અને મધ્યમ ઉદ્યોગ મંત્રાલય (MSME)

- MSME એ સર્વોચ્ચ એકિઝક્યુટિવ બોડી છે જે ભારતમાં સૂક્ષ્મ, લઘુ અને મધ્યમ ઉદ્યોગોને લગતા નિયમો, નિયમો અને કાયદાઓ ઘડે છે અને તેનું સંચાલન કરે છે. નારાયણ રાણે સૂક્ષ્મ, લઘુ અને મધ્યમ ઉદ્યોગ મંત્રી છે. લઘુ ઉદ્યોગ અને કૃષિ અને ગ્રામીણ ઉદ્યોગ મંત્રાલયની સ્થાપના ઓક્ટોબર 1999માં કરવામાં આવી હતી. પરંતુ તે વર્ષ 2001માં લઘુ ઉદ્યોગ મંત્રાલય અને કૃષિ અને ગ્રામીણ ઉદ્યોગ મંત્રાલયમાં વિભાજિત થઈ ગયું.

ચાર વર્ષના સંકલિત શિક્ષક શિક્ષણ કાર્યક્રમ (Integrated Teacher Education Programme) માટે બહેરનામું બહાર પાડવામાં આવ્યું

- > કેન્દ્ર સરકારે નવી શિક્ષણ નીતિ (New Education Policy- NEP) મુજબ ચાર વર્ષનો 'સંકલિત શિક્ષક શિક્ષણ કાર્યક્રમ' (Integrated Teacher Education Programme) જાહેર કર્યો છે.
- > આ નવા નોટિફિકેશન સાથે B.Ed ના અભ્યાસક્રમને એકીકૃત કરવામાં આવશે. તે ચાર વર્ષના સમયગાળા માટે રહેશે.
- > ચાર વર્ષની B.Ed ડિગ્રી મેળવનારા વિદ્યાર્થીઓને BA અને B.Ed અથવા BSc અને B.Ed અથવા B.Com અને B.Ed ની ડિગ્રી એકસાથે મળશે.
- > અગાઉ આ વિદ્યાર્થીઓ પાંચ વર્ષમાં આ બે ડિગ્રી મેળવતા હતા. પરંતુ સંકલિત ડિગ્રી ચાર વર્ષમાં બંને ડિગ્રી પ્રદાન કરશે અને આમ, વિદ્યાર્થીઓ માટે એક વર્ષ બચાવશે.

આયોજનનું મહત્વ

- > નવો સંકલિત અભ્યાસક્રમ શિક્ષકોને નવી શિક્ષણ નીતિ સાથે તાલમેલ રાખવા માટે તૈયાર કરવામાં મદદ કરશે. નવી શિક્ષણ નીતિએ અભ્યાસક્રમમાં ઘણા ફેરફારો કર્યા જેમ કે પ્રાદેશિક ભાષામાં શિક્ષણ, શાળાના બાળકોને કોડિંગ શીખવવું વગેરે. આમ, નવી સંકલિત ડિગ્રી શિક્ષકોને જરૂરિયાત મુજબ તૈયાર કરશે. આમાં નવો અભ્યાસક્રમ હશે. નવા B.Ed. અભ્યાસક્રમો 'ખાસ બાળકો'ના શિક્ષણમાં પણ નિપુણતા લાવશે.

સરકારનો ઉદ્દેશ્ય

- > સરકારનો પ્રયેય 2030 સુધીમાં ચાર વર્ષનો એકીકૃત B.Ed બનાવવાનો છે, જે શિક્ષણ માટે જરૂરી ન્યૂનતમ ડિગ્રી છે. શિક્ષણ મંત્રાલયના નેજા હેઠળ કામ કરતી National Council for Teacher Education – NCTE એ આ કોર્સનો અભ્યાસક્રમ એક રીતે તૈયાર કર્યો છે. તે વિદ્યાર્થી-શિક્ષકને શિક્ષણમાં અને વિજ્ઞાન, ગણિત, ઇતિહાસ, કલા, અર્થશાસ્ત્ર અથવા વાણિજ્ય જેવા ચોક્કસ વિષયમાં ડિગ્રીને સક્ષમ કરે છે.

સંકલિત શિક્ષક શિક્ષણ કાર્યક્રમ (Integrated Teacher Education Programme -ITEP)

- > ચાર વર્ષનું ITEP શૈક્ષણિક સત્ર 2022-23થી શરૂ થશે. આ કોર્સમાં પ્રવેશ National Testing Agency-NTA દ્વારા National Common Entrance Test-NCET દ્વારા કરવામાં આવશે. મલ્ટિ ડિસિપ્લિનરી સંસ્થાઓ કોર્સ ઓફર કરશે. શાળાના શિક્ષકો માટે આ લઘુત્તમ ડિગ્રી લાયકાત હશે.

સંરક્ષણ સંયુક્ત કાર્યકારી જૂથ: ભારત-ઈઝરાયલ

- > તાજેતરમાં ભારત અને ઈઝરાયલ વચ્ચે દ્વિપક્ષીય સંરક્ષણ સહકાર (JWG) પર સંયુક્ત કાર્યકારી જૂથની 15મી બેઠક સહકારના નવા ક્ષેત્રોની ઓળખ માટે દસ વર્ષનો વ્યાપક રોડમેપ તૈયાર કરવા માટે ટાસ્ક ફોર્સની રચના કરવા સંમત થઈ છે.
- > JWG બંને દેશોના સંરક્ષણ મંત્રાલયોની સર્વોચ્ચ સંસ્થા છે, જે 'દ્વિપક્ષીય સંરક્ષણ સહકારના તમામ પાસાઓની વ્યાપક સમીક્ષા અને માર્ગદર્શન'નો ઉદ્દેશ ધરાવે છે.
- સંરક્ષણ ઉદ્યોગ સહકાર પર પેટા કાર્યકારી જૂથ (SWG)ની સ્થાપના કરવાનો પણ નિર્ણય લેવામાં આવ્યો હતો. SWGની રચનાનો મુખ્ય ઉદ્દેશ છે:
 - > દ્વિપક્ષીય સંસાધનોનો કાર્યક્ષમ ઉપયોગ.
 - > તકનીકોનો અસરકારક પ્રવાહ અને ઔદ્યોગિક ક્ષમતાઓની વહેંચણી.
 - > એવું પણ નક્કી કરવામાં આવ્યું હતું કે સેવા સ્તરની સ્ટાફ વાટાઘાટો ચોક્કસ સમયમર્યાદામાં નક્કી થવી જોઈએ.

ભારત-ઈઝરાયલ સંરક્ષણ સહયોગ

- પૃષ્ઠભૂમિ:
 - > બંને દેશો વચ્ચે વ્યૂહાત્મક સહકાર ની શરૂઆત 1962ના ભારત-ચીન યુદ્ધ દરમિયાન થઈ હતી.
 - > 1965માં ઈઝરાયલે પાકિસ્તાન સામેના યુદ્ધમાં ભારતને M-58 160-mm મોર્ટાર દારૂગોળો પૂરો પાડ્યો હતો.
 - > ઈઝરાયલ એવા કેટલાક દેશોમાંનો એક હતો જેણે 1998માં ભારતના પોખરણ પરમાણુ પરીક્ષણોની નિંદા ન કરવાનો નિર્ણય લીધો હતો.
 - > પરમાણુ પરીક્ષણો પછી પ્રતિબંધો અને આંતરરાષ્ટ્રીય એકલતાની સ્થિતિમાં પણ તેણે ભારત સાથે પોતાનો શસ્ત્ર વેપાર ચાલુ રાખ્યો હતો.
- સંબંધિત રાષ્ટ્રીય હિતો:
 - > ભારત અને ઈઝરાયલના મજબૂત દ્વિપક્ષીય સંબંધો બંને દેશોના રાષ્ટ્રીય હિતોથી પ્રેરિત છે.
 - > ભારતના લશ્કરી આધુનિકીકરણના લાંબા સમયથી રાહ જોવાતી લક્ષ્ય.
 - > તેના શસ્ત્ર ઉદ્યોગના વ્યાપારીકરણમાં ઈઝરાયલનો તુલનાત્મક ફાયદો.
- વિસ્તરણ:
 - > ભારતને ઈઝરાયલના શસ્ત્રોના વેચાણ ઉપરાંત અવકાશ, આતંકવાદ અને સાયબર સુરક્ષા અને ગુપ્તચર વહેંચણી જેવા અન્ય ક્ષેત્રોનો સમાવેશ કરવા માટે સંરક્ષણ સહકારનો વ્યાપ વધારવામાં આવ્યો છે.

- > ભારત 2017માં 715 મિલિયન અમેરિકન ડોલરના વેચાણ સાથે ઈઝરાયલનો સૌથી મોટો શસ્ત્ર આયાતકાર હતો.
- > સ્ટોકહોમ ઈન્ટરનેશનલ પીસ રિસર્ચ ઈન્સ્ટિટ્યૂટ (SIPRI)ના અહેવાલ મુજબ રશિયા અને અમેરિકા બાદ ઈઝરાયલ ભારતને સંરક્ષણ ચીજવસ્તુઓનો ત્રીજો સૌથી મોટો સપ્લાયર છે.

ભારત દ્વારા ઈઝરાયલથી આયાત કરવામાં આવતી સંરક્ષણ

તકનીકો

- માનવરહિત વિમાન (UAV):
 - > એક્સપ્લોરર: તે મોનિટરિંગ, ટાર્ગેટિંગ, આર્ટિલરી એડજસ્ટમેન્ટ અને ડેમેજ એસેસમેન્ટ માટે મલ્ટી મિશન સ્ટ્રેટેજિક માનવરહિત વિમાન (UAV) છે.
 - > હેમીઝ 900: અદાણી ડિફેન્સ અને એલિબટ સિસ્ટમ્સે ડિસેમ્બર 2018માં હૈદરાબાદમાં પ્રથમ ભારત-ઈઝરાયલ સંયુક્ત સાહસનું ઉદઘાટન કર્યું હતું.
 - > હેરોન (Heron): તે મધ્યમ ઊંચાઈની લાંબી UAV સિસ્ટમ છે જે મુખ્યત્વે વ્યૂહાત્મક હેતુઓ માટે બનાવવામાં આવી છે.
- એર ડિફેન્સ સિસ્ટમ:
 - > બરાક: ટૂંકા અંતરની એર ડિફેન્સ ઈન્ટરસેપ્ટર તરીકે જમીનથી હવામાં મિસાઈલ તૈનાત કરી શકાય છે. ભારતમાં બરાક (BARAK) સંસ્કરણને બરાક-8 (નોંકાદળના જહાજો માટે) તરીકે ઓળખવામાં આવે છે.

Back to basics : મિસાઈલ

- > સ્પાઈક: આ 4 કિ.મી. ચોથી પેઢીની એન્ટી ટેન્ક મિસાઈલો છે, જેની રેન્જ સુધીની છે, જેને ફાયર એન્ડ ફોરગેટ મોડમાં ચલાવી શકાય છે.
- > આ રાફેલ એડવાન્સ્ડ ડિફેન્સ સિસ્ટમ્સ ઈઝરાયલ દ્વારા બનાવવામાં આવે છે.
- ક્રિસ્ટલ ટેબલ:
 - > આ એર-ટુ-સરફેસ મિસાઈલ AGM-142A Popeyeનું ભારતીય સંસ્કરણ છે, જે ઈઝરાયલ સ્થિત રાફેલ અને યુએસ સ્થિત લોકહીડ માર્ટિન દ્વારા સંયુક્ત પણે વિકસાવવામાં આવ્યું છે.
- સ્ટેન્ડર:
 - > સર્ચ ટ્રેક એન્ડ ગાઈડન્સ રડાર (STGR): ભારતે બરાક-8 SAM મિસાઈલો તૈનાત કરવા માટે STGR રડાર સુઓ-SAM INS કોલકાતા, INS શિવાલિક અને કમોર્ટા ફ્લાસ ફિગેટની આયાત કરી હતી.
 - > ફાલ્કન: આ એરબોર્ન વોર્નિંગ એન્ડ કન્ટ્રોલ સિસ્ટમ (AWACS)ને ભારતીય વાયુસેનાની 'આઈ ઈન ધ સ્કાય' (Eyes in the Skies) તરીકે પણ ઓળખવામાં આવે છે.

- ભારત-ઈઝરાયલ સંરક્ષણ સહયોગનું મહત્વ:
 - > પેટ્રોલિંગ અને ટેબરેબ: ઈઝરાયલથી આયાત કરાયેલા ઉપકરણો યુદ્ધ દરમિયાન સશસ્ત્ર દળોની સંચાલન ક્ષમતાને હળવી કરે છે.
 - > ઉદાહરણ તરીકે, ભારત અને પાકિસ્તાન વચ્ચે બાલાકોટ હવાઈ હુમલા બાદ ખટાશમાં આવેલા તણાવને નિયંત્રિત કરવામાં મિસાઈલ સંરક્ષણ પ્રણાલીઓ અને દારૂગોળો મહત્વપૂર્ણ ભૂમિકા ભજવી હતી.
 - > મેક ઈન ઈન્ડિયા: નિકાસ લક્ષી ઈઝરાયલ સંરક્ષણ ઉદ્યોગ અને સંયુક્ત સાહસોની સ્થાપના માટે તેની ખુલ્લાપણું સંરક્ષણમાં 'મેક ઈન ઈન્ડિયા' અને 'મેક વિથ ઈન્ડિયા' બંનેને પૂરક બનાવે છે.
 - > વિશ્વસનીય સપ્લાયર્સ: ઈઝરાયલ હંમેશાં 'સપ્લાયરને પૂછવાનો કોઈ પ્રશ્ન નથી' રહ્યો છે, એટલે કે તે તેની વપરાશ મર્યાદાને લક્ષ્ય કર્યા વિના તેની સૌથી અદ્યતન તકનીકને પણ સ્થાનાંતરિત કરે છે.
 - > 19ના કારગિલ યુદ્ધ દરમિયાન તેની વિશ્વસનીયતા મજબૂત થઈ હતી.

આગળનો રસ્તો

- ભારત-ઈઝરાયલ-યુએસ ત્રિભુજ:
 - > ભારત-પેસિફિક ક્ષેત્રમાં સત્તાનું સંતુલન જાળવવામાં અમેરિકા ભારત માટે મુખ્ય ભૂમિકા ભજવે છે, ત્યારે ભવિષ્યમાં વધુ તકનીકો સ્થાનાંતરિત થવાની સંભાવના છે.
 - > આ ટેકનોલોજીઓને ભારત અને અમેરિકા વચ્ચે વ્યૂહાત્મક સમજમાં સુધારા સાથે આર્મીના વિવિધ વિભાગોમાં લવચીક રીતે તૈનાત કરી શકાય છે.
- સંયુક્ત સાહસોમાં વધારો:
 - > સંયુક્ત સાહસો (Joint Ventures) અને સંયુક્ત સંશોધન અને વિકાસ સંશોધન(R&D)ના સંદર્ભમાં ભારત-ઈઝરાયલ સંરક્ષણ સહયોગ વધારવો જોઈએ જે ભારતની મુખ્ય વૈશ્વિક શક્તિ બનવાની મહત્વાકાંક્ષાને વાસ્તવિક આકાર આપવા માટે એક બળ ગુણાકાર બની શકે છે.
- તકનીકી કુશળતાનો ઉપયોગ:
 - > ભારત અને ઈઝરાયલ વ્યૂહાત્મક સહકારની અપાર સંભાવનાઓ સાથે આગળ વધવા માટે તૈયાર છે. શસ્ત્ર વેપાર આ દ્વિપક્ષીય જોડાણનો આધાર રહેશે કારણ કે બંને દેશો વ્યાપક સમન્વય ઈચ્છે છે.
 - > વધતી ભાગીદારીની તરફેણમાં વૈચારિક અને નેતૃત્વવિકાસ સાથે, ભારત માટે બીમાર સ્વદેશી સંરક્ષણ ઉદ્યોગને આધુનિક બનાવવા માટે ઈઝરાયલની તકનીકી કુશળતાનો ઉપયોગ કરવાનો સમય આવી ગયો છે.

મનરેગામાં ભંડોળનો અભાવ

- કેન્દ્રની ફલેગશિપ ગ્રામીણ રોજગાર યોજના (મનરેગા) નાણાકીય વર્ષના અડધા ભાગમાં બંધ કરી દેવામાં આવી છે. આનો અર્થ એ થયો કે જ્યાં સુધી રાજ્યો તેમના પોતાના ભંડોળ/ભંડોળનો ઉપયોગ નહીં કરે ત્યાં સુધી મનરેગા કામદારોની ચુકવણીમાં વિલંબ થશે તેમજ સામગ્રીની કિંમત પણ થશે.
- અગાઉ, સરકારે વિવિધ વસ્તી જૂથો માટે ભંડોળના નીચા સ્તરને સચોટ રીતે પ્રતિબિંબિત કરવા માટે આ ચાલુ નાણાકીય વર્ષ (2021-22)થી અમલમાં મૂકવામાં આવેલા SC, ST અને અન્ય લોકો માટે કેટેગરી પ્રમાણે પગાર ચુકવણી પ્રણાલી રજૂ કરી હતી.

મનરેગા યોજના

- મહાત્મા ગાંધી રાષ્ટ્રીય ગ્રામીણ રોજગાર ગેરંટી કાયદો, જે અગાઉ રાષ્ટ્રીય ગ્રામીણ રોજગાર ગેરંટી અધિનિયમ તરીકે ઓળખાતો હતો, ભારતમાં રોજગાર બનાવવા અને સામાજિક સુરક્ષા વધારવા માટે 2005માં પસાર કરવામાં આવ્યો હતો.
- આ યોજના માંગ સંચાલિત વેતન રોજગાર યોજના છે જે ગ્રામીણ વિકાસ મંત્રાલય હેઠળ કામ કરે છે.
- ગ્રામીણ વિસ્તારના પરિવારના દરેક પુખ્ત સભ્ય કે જેમની પાસે જોબ કાર્ડ છે તે આ યોજના હેઠળ નોકરી માટે પાત્ર છે.
- આ યોજનામાં અકુશળ મેન્યુઅલ કામ માટે પુખ્ત સભ્ય સ્વયંસેવકોને નાણાકીય વર્ષમાં 100 દિવસની ખાતરીપૂર્વક રોજગારી પૂરી પાડવાની કલ્પના કરવામાં આવી છે.
- તેમાં 100 ટકા શહેરી વસ્તી ધરાવતા જિલ્લાઓ સિવાય ભારતના તમામ જિલ્લાઓને આવરી લેવામાં આવ્યા છે.
- દુષ્કાળ/કુદરતી આપત્તિના સૂચિત ગ્રામીણ વિસ્તારોમાં વધારાના 50 દિવસની અકુશળ વેતન રોજગારની પણ જોગવાઈ છે.
- મનરેગાની કલમ 3(4) મુજબ રાજ્યો પોતાના ભંડોળમાંથી કાયદા હેઠળ ખાતરીપૂર્વકના સમયગાળાથી વધુ વધારાના દિવસોની રોજગારીની જોગવાઈ કરી શકે છે.

મનરેગા સાથે સંબંધિત મુદ્દાઓ

- નીચો વેતન દર:
 - હાલમાં, 21 મુખ્ય રાજ્યોમાંથી ઓછામાં ઓછા 17 નો મનરેગા વેતન દર કૃષિ માટે રાજ્યના લઘુત્તમ વેતન કરતા ઓછો છે. આ ઘટાડો લઘુત્તમ વેતનના 2-33 ટકાની મર્યાદામાં છે.

- નેશનલ સેમ્પલ સર્વે ઓફિસ (NSSO)ના 2017ના આંકડા દર્શાવે છે કે સામાન્ય કૃષિ મજૂરો માટે સરેરાશ દૈનિક વેતન પુરૂષો માટે 264.05 રૂપિયા અને મહિલાઓ માટે 205.32 રૂપિયા છે.

- નજીવા વેતન અથવા ઓછા વેતન દરને પરિણામે કામદારોમાં મનરેગા યોજનાઓમાં કામ કરવા માટે ઓછું વ્યાજ થયું છે, જેનાથી કોન્ટ્રાક્ટરો અને વ્યોટિયાઓને સ્થાનિક સ્તરે નિયંત્રણ રાખવાની તક મળશે.

અપૂરતું ધિરાણ:

- ભંડોળની અછતને કારણે રાજ્ય સરકારોને મનરેગા હેઠળ રોજગારની માંગને પહોંચી વળવામાં મુશ્કેલી પડે છે.

વેતનની ચુકવણીમાં વિલંબ:

- મોટાભાગના રાજ્યો મનરેગા દ્વારા આવશ્યકરીતે 15 દિવસની અંદર વેતન ચુકવવામાં નિષ્ફળ ગયા છે. સાથે જ પગાર ચુકવવામાં વિલંબ માટે કામદારોને વળતર ચુકવવામાં આવતું નથી.

- તેણે આ યોજનાને પુરવઠા આધારિત કાર્યક્રમમાં ફેરવી દીધી છે અને બાદમાં કામદારોએ તેના હેઠળ કામ કરવામાં ઓછો રસ લેવાનું શરૂ કર્યું છે.

- 2016ના સુપ્રીમ કોર્ટના ચુકાદામાં મનરેગા હેઠળ બાકી વેતન ચુકવણીને 'રાજ્ય દ્વારા સ્પષ્ટ બંધારણીય ઉલ્લંઘન' અને 'બેરોજગારીનું આધુનિક સ્વરૂપ' તરીકે વર્ણવવામાં આવ્યું હતું.

PRIની બિનઅસરકારક ભૂમિકા:

- બહુ ઓછી સ્વાયત્તતાને કારણે ગ્રામ પંચાયતો આ કાયદાનો અસરકારક અને કાર્યક્ષમ રીતે અમલ કરી શકતી નથી.

અધૂરા કાર્યોની સંખ્યા વધુ:

- મનરેગા હેઠળના કામો પૂર્ણ થવામાં વિલંબ થયો છે અને પ્રોજેક્ટ્સનું નિરીક્ષણ અનિયમિત રહ્યું છે. સાથે જ મનરેગા હેઠળ કામને મિલકત નિર્માણની ગુણવત્તાનો મુદ્દો પણ એક મોટી સમસ્યા બની છે.

જોબ કાર્ડ સર્જન:

- નકલી જોબ કાર્ડ, બનાવટી નામોનો સમાવેશ, ગુમ થયેલી એન્ટ્રીઓ અને જોબ કાર્ડમાં એન્ટ્રી કરવામાં વિલંબ સાથે સંબંધિત અનેક મુદ્દાઓ છે.

આગળનો રસ્તો

ખાતરીપૂર્વક રોજગાર પૂરો પાડવો:

- સરકારે એ સુનિશ્ચિત કરવું જોઈએ કે માંગ હોવા છતાં રોજગાર પૂરો પાડવામાં આવે.
- સરકારે યોજનાને વિસ્તૃત કરવા અને મૂલ્ય વર્ધન અને સમુદાય સંસાધનોમાં વધારો કરવા પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરવું જોઈએ.

- યોજનાને મજબૂત બનાવવી:
- વિવિધ સરકારી વિભાગો અને કામગીરીની ફાળવણી અને માપનની વ્યવસ્થા વચ્ચે વધુ સારા સંકલનની જરૂર છે.
- તે તાજેતરના વર્ષોમાં શ્રેષ્ઠ કલ્યાણ કારી યોજનાઓમાંની એક છે, તેણે ગ્રામીણ વિસ્તારોમાં ગરીબોને મદદ કરી છે. જોકે, સરકારી અધિકારીઓએ કામને અવરોધ્યા વિના આ યોજનાને અમલમાં મૂકવાની પહેલ કરવી જોઈએ.
- લિંગ વેતન તફાવત:
- ચુકવણીમાં કેટલીક વિસંગતતાઓ પણ દૂર કરવાની જરૂર છે. આ ક્ષેત્રની મહિલાઓ તેમના પુરૂષ સમકક્ષો કરતા સરેરાશ 22.24% ઓછી કમાણી કરે છે.

પ્રધાનમંત્રીએ ભારત-આસિયાન સ્ટાર્ટ-અપ ફેસ્ટિવલ (India-ASEAN Start-up Festival) નો પ્રસ્તાવ મૂક્યો

- વડા પ્રધાન નરેન્દ્ર મોદીએ 28 ઓક્ટોબર, 2021ના રોજ ભારત-આસિયાન સ્ટાર્ટ-અપ ફેસ્ટિવલનો પ્રસ્તાવ મૂક્યો હતો.
- 18મી ભારત-આસિયાન સમિટમાં આસિયાન નેતાઓની વચ્ચે અલ બેઠકમાં આ જાહેરાત કરવામાં આવી હતી.
- આ પ્રસંગે, વડાપ્રધાને આસિયાન ઈન્ડિયા ફ્રી ટ્રેડ એગ્રીમેન્ટ (FTA) ની વહેલી સમીક્ષા કરવાનું પણ આહ્વાન કર્યું હતું.

FTA નું મહત્વ

- FTA ની સમીક્ષા કરવા માટે ASEAN ની મંજૂરી ભારત માટે બિન-ટેરિફ અવરોધોની સમસ્યાને ઉકેલવા માટે મહત્વપૂર્ણ છે જે ભારતીય વ્યવસાયોનો સામનો કરે છે. FTAના અમલીકરણ પછી 2010થી આસિયાન ક્ષેત્ર સાથે ભારતની વેપાર ખાધ વધી છે. આમ, બ્લોકે વેપાર ખાધને દૂર કરવા માટે કેટલાક પગલાં લેવા જોઈએ.

ભારત-આસિયાન સ્ટાર્ટ-અપ ફેસ્ટિવલ

- વર્ષ 2022માં ભારત અને ASEAN વચ્ચેના મિત્રતા વર્ષની ઉજવણીના ભાગ રૂપે ભારત-આસિયાન સ્ટાર્ટ-અપ ફેસ્ટિવલની જાહેરાત કરવામાં આવી હતી. કોવિડ-19 પછીની આર્થિક પુનઃપ્રાપ્તિમાં ટેકનોલોજી અને નવીનતાના મહત્વને રેખાંકિત કરતી આ જાહેરાત કરવામાં આવી હતી.

ભારત-આસિયાન સંબંધો (India-ASEAN Relations)

- ASEAN સાથે ભારતના સંબંધો તેની વિદેશ નીતિનો મહત્વપૂર્ણ આધારસ્તંભ છે. આ સંબંધ એક્ટ ઈસ્ટ પોલિસીના પાયા તરીકે કામ કરે છે.

- ભારત અને ASEAN એ આસિયાન સાથે 25 વર્ષની સંવાદ ભાગીદારી, 5 વર્ષની વ્યૂહાત્મક ભાગીદારી અને 15 વર્ષની શિખર સ્તરની વાટાઘાટો કરી છે.

આર્થિક સંબંધ:

- ASEAN એ ભારતનો ચોથો સૌથી મોટો વેપારી ભાગીદાર છે. આસિયાન સાથેનો ભારતનો વેપાર ભારતના કુલ વેપારમાં 10.6% જેટલો છે. આસિયાનમાં ભારતની નિકાસ કુલ નિકાસમાં 11.28% છે.

ASEAN ઈન્ડિયા-બિઝનેસ કાઉન્સિલ (AIBC)

- AIBC ની સ્થાપના 2003માં ભારત અને ASEANના અગ્રણી ખાનગી ક્ષેત્રના ખેલાડીઓને એકસાથે લાવવા માટે કરવામાં આવી હતી.

ઈલેક્ટ્રોનિક્સ અને ઈન્ફોર્મેશન ટેકનોલોજી મંત્રાલય 'Deep Dive Online Training Programme'નું આયોજન કરશે

- ઈલેક્ટ્રોનિક્સ અને ઈન્ફોર્મેશન ટેકનોલોજી મંત્રાલય (MeitY) ભારતમાં સાયબર સુરક્ષા ઈકોસિસ્ટમને મજબૂત કરવાના ઉદ્દેશ્ય સાથે "Deep Dive Online Training Programme"નું આયોજન કરી રહ્યું છે.
- તે એક અઠવાડિયાનો તાલીમ કાર્યક્રમ છે, જે મુખ્ય માહિતી સુરક્ષા અધિકારીઓ (CISOs) તેમજ કેન્દ્ર અને રાજ્ય સરકારોના ટેકનિકલ વડાઓ, વિભાગો અને સંગઠનો, વિવિધ મંત્રાલયો, બેંક સંગઠનો અને PSUsનું પ્રતિનિધિત્વ કરતા ફ્રન્ટ લાઈન IT કર્મચારીઓને તાલીમ આપશે. માટે આયોજન કરવામાં આવી રહ્યું છે.
- આ કાર્યક્રમ 25 ઓક્ટોબરે શરૂ થયો હતો અને 30 ઓક્ટોબર, 2021ના રોજ સમાપ્ત થશે. આ ઈવેન્ટનો સમય નેશનલ સાયબર સિક્યુરિટી અવેરનેસ મહિનાની ઉજવણી સાથે એકરૂપ છે.

Deep Dive Online Training Programme

- ડીપ ડાઈવ ઓનલાઈન ટ્રેનિંગ પ્રોગ્રામ સાયબર સુરક્ષા ભારત પહેલ (Cyber Surakshit Bharat Initiative) હેઠળ National e-Governance Division દ્વારા આયોજિત શ્રેણીબદ્ધ વર્કશોપનો એક ભાગ છે.
- આ કાર્યક્રમ CISOs અને અન્ય સહભાગીઓને સમગ્ર વિશ્વમાં સાયબર પર્યાવરણની બદલાતી ગતિશીલતાની વધુ સારી સમજ સાથે પોતાને સજ્જ કરવામાં મદદ કરશે.

સાયબર સલામતી ભારત પહેલ (Cyber Surakshit Bharat Initiative)

- ઇલેક્ટ્રોનિક્સ અને ઈન્ફોર્મેશન ટેકનોલોજી મંત્રાલય (MeitY) દ્વારા જાન્યુઆરી 2018માં 'સાયબર સેફ ઈન્ડિયા ઈનિશિએટિવ' શરૂ કરવામાં આવી હતી. આ પ્રકારની પ્રથમ જાહેર-ખાનગી ભાગીદારી પહેલ છે. આ તાલીમ કાર્યક્રમના જ્ઞાન ભાગીદારો CERT-In, CDAC, STQC અને NIC છે.

WMO નજન બુલેટિન બહાર પાડ્યું

- વિશ્વ હવામાન સંસ્થા (WMO) એ તાજેતરમાં તેનું ગ્રીનહાઉસ ગેસ બુલેટિન બહાર પાડ્યું છે.
- આ બુલેટિન અનુસાર, ગ્રીનહાઉસ વાયુઓની વિપુલતા જે વાતાવરણમાં ગરમીને પકડે છે તે વર્ષ 2020માં ફરી એક નવા રેકોર્ડ પર પહોંચી ગઈ છે.
- આ વૃદ્ધિનો વાર્ષિક દર 2011-2020ની સરેરાશથી ઉપર હતો.
- આ રિપોર્ટ અનુસાર 2021માં પણ આ ટ્રેન્ડ ચાલુ રહ્યો છે.
- 2020માં કાર્બન ડાયોક્સાઇડ (CO₂) ની સાંદ્રતા વધીને 413.2 ભાગ પ્રતિ મિલિયન થઈ ગઈ. તે પૂર્વ-ઔદ્યોગિક સ્તરના 149% જેટલો હતો.
- મિથેન (CH₄) અને નાઈટ્રસ ઓક્સાઇડ (N₂O) 1750ના સ્તરોમાંથી 262% જેટલો હિસ્સો ધરાવે છે જ્યારે માનવ પ્રવૃત્તિઓ પૃથ્વીના કુદરતી સંતુલનને ખલેલ પહોંચાડવાનું શરૂ કરે છે.
- આ રિપોર્ટ અનુસાર, કોવિડ-19ના કારણે આર્થિક મંદીની ગ્રીનહાઉસ ગેસના સ્તર અને તેના વિકાસ દર પર કોઈ અસર થઈ નથી. જો કે, નવા ઉત્સર્જનમાં અસ્થાયી ઘટાડો થયો હતો.

ઉત્સર્જન અને વૈશ્વિક તાપમાન

- જ્યાં સુધી ઉત્સર્જન ચાલુ રહેશે ત્યાં સુધી વૈશ્વિક તાપમાન વધતું રહેશે. કારણ કે CO₂નું આયુષ્ય લાંબુ છે, વર્તમાન તાપમાનનું સ્તર કેટલાક દાયકાઓ સુધી ચાલુ રહેશે, ભલે ઉત્સર્જન ઝડપથી શૂન્યની નજીક ઘટી જાય. હાલમાં, માનવ પ્રવૃત્તિઓ દ્વારા ઉત્સર્જિત CO₂નો અડધો ભાગ વાતાવરણમાં રહે છે જ્યારે બાકીનો અડધો ભાગ જમીન અને સમુદ્રી ઈકોસિસ્ટમ દ્વારા શોષાય છે.

Back to basics : વિશ્વ હવામાન સંસ્થા (WMO)

- WMO એ સંયુક્ત રાષ્ટ્રની વિશિષ્ટ એજન્સી છે જે આબોહવા વિજ્ઞાન, જળવિજ્ઞાન, વાતાવરણીય વિજ્ઞાન અને ભૂ-ભૌતિકશાસ્ત્ર પર આંતરરાષ્ટ્રીય સહકારને પ્રોત્સાહન આપવા માટે જવાબદાર છે. તેની ઉત્પત્તિ 1873માં સ્થાપાયેલી બિન-સરકારી સંસ્થા, આંતરરાષ્ટ્રીય હવામાન સંસ્થામાંથી છે.

રાષ્ટ્રીય સુરક્ષા (PDNS) 2021 પર પુણે સંવાદ

- 6 મી નેશનલ સિક્યુરિટી પુણે સંવાદ (Pune Dialogue on National Security-PDNS) 2021 28 ઓક્ટોબર, 2021 પર ઉદ્ઘાટન કરવામાં આવ્યું.
- તે બે દિવસીય વર્ચ્યુઅલ કોન્ફરન્સ છે, જેમાં રાષ્ટ્રીય સુરક્ષા સલાહકાર અજીત ડોભાલે ઉદ્ઘાટન સંબોધન કર્યું હતું.
- કોન્ફરન્સમાં વર્લ્ડ હેલ્થ ઓર્ગેનાઈઝેશનના મુખ્ય વૈજ્ઞાનિક ડા.સૌમ્યા સ્વામીનાથનનું મુખ્ય વક્તવ્ય પણ હશે.

કોન્ફરન્સ થીમ

- રાષ્ટ્રીય સુરક્ષા 2021 પર પુણે સંવાદનું આયોજન 'આપત્તિ અને રોગચાળાના યુગમાં રાષ્ટ્રીય સુરક્ષા તૈયારી' થીમ હેઠળ કરવામાં આવ્યું હતું.

બેઠકનો કાર્યસૂચિ

- આ મીટિંગ દરમિયાન, સહભાગીઓ ભારતની રાષ્ટ્રીય સુરક્ષા પર આપત્તિઓ અને રોગચાળાની અસર વિશે ચર્ચા કરશે. તેઓ આપત્તિનો સામનો કરવા માટેની વ્યૂહરચના પણ સૂચવશે.
- આ કોન્ફરન્સ જનરલ એન.સી. વિજ (નિવૃત્ત), નીતિ આયોગના વાઈસ-ચેરમેન ડા. રાજીવ કુમાર, વાઈસ-ચેરમેન, નેશનલ ડિઝાસ્ટર મેનેજમેન્ટ ઓથોરિટી અને ભૂતપૂર્વ આર્મી ચીફ.
- તેઓ રાષ્ટ્રીય સુરક્ષાના ભાગ રૂપે આપત્તિના જોખમમાં ઘટાડા સાથે વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજીની ભૂમિકા અને આવશ્યકતાઓની ચર્ચા કરશે.

PDNS

- PDNSનું આયોજન PIC દ્વારા Policy Perspectives Foundation (PPF), Centre for Advanced Strategic Studies (CASS) અને ચંદીગઢ, નવી દિલ્હીના ધ ટ્રિબ્યુન ટ્રસ્ટના સહયોગથી કરવામાં આવ્યું છે.

National Formulary of India (NFI) ની 6ઠ્ઠી આવૃત્તિ લોન્ચ કરવામાં આવી હતી

- કેન્દ્રીય આરોગ્ય અને પરિવાર કલ્યાણ મંત્રી મનસુખ માંડવિયાએ 25 ઓક્ટોબર, 2021ના રોજ National Formulary of India (NFI)ની 6ઠ્ઠી આવૃત્તિ લોન્ચ કરી.

- > ભારતમાં દવાઓના તર્કસંગત ઉપયોગને પ્રોત્સાહન આપવા માટે ભારતીય ફાર્માકોપિયા કમિશન (Indian Pharmacopoeia Commission-IPC) દ્વારા NFI પ્રકાશિત કરવામાં આવ્યું હતું.
- > આ પ્રસંગે બોલતા, આરોગ્ય મંત્રીએ નવી આવૃત્તિના સંકલન માટેના તમામ નિષ્ણાતો, ડોક્ટરો અને સંશોધકોના પ્રયાસોની પ્રશંસા કરી હતી.

National Formulary of India (NFI)

- > આરોગ્ય મંત્રીના જણાવ્યા મુજબ, NFI 2021 ફાર્માસિસ્ટ, ડોક્ટરો, દંત ચિકિત્સકો, નર્સો વગેરે જેવા તમામ આરોગ્ય વ્યવસાયિકો માટે માર્ગદર્શન દસ્તાવેજ તરીકે કાર્ય કરશે.
- > NFI દૈનિક ક્લિનિકલ પ્રેક્ટિસમાં પણ મહત્વપૂર્ણ ભૂમિકા ભજવશે.
- > તે ભારતમાં દવાઓના તર્કસંગત ઉપયોગને પ્રોત્સાહન આપવા માટે પ્રકાશિત કરવામાં આવે છે.
- > આ દસ્તાવેજ ચિકિત્સકો અને આરોગ્ય વ્યાવસાયિકો માટે ફાયદાકારક રહેશે.

NFI 2021 નો સિદ્ધાંત

- > NFI 2021 ની 6ઠી આવૃત્તિ પ્રકરણો, પરિશિષ્ટો અને દવાના મોનોગ્રાફસને સુધારીને તૈયાર કરવામાં આવી છે જેમાં માહિતી "do not miss critical and do not overload"ના સિદ્ધાંતને અપનાવવામાં આવશે. ભારતમાં વિષય-વિશિષ્ટ નિષ્ણાતોનો સમાવેશ કરીને એનાલજેક્સ, એન્ટિપ્રાયરેટિક્સ અને એન્ટિ-ઇન્ફલેમેટરી ડ્રગ્સ, એન્ટાસિડ્સ અને અલ્સર, એન્ટિએપીલેપ્ટિક્સ, એન્ટિ-એલર્જિક્સ અને એનાફિલેક્સિસમાં વપરાતી દવાઓ, આસ્ટિયોપોરોસિસ ડ્રગ્સ વગેરે જેવા પ્રકરણોમાં સુધારો કરવામાં આવ્યો હતો.

NFI 2021ની હાઇલાઇટ્સ

- > NFI 2021માં 34 થેરાપ્યુટિક કેટેગરીના પ્રકરણોનો સમાવેશ થાય છે.
- > તે આવશ્યક દવાઓની રાષ્ટ્રીય સૂચિ (National List of Essential Medicines (NLEM) અને રાષ્ટ્રીય આરોગ્ય કાર્યક્રમો સાથે સુસંગત છે.

પ્રશ્નોત્તરી

- 1) સત્યજીત રે લાઈફટાઈમ એચીવમેન્ટ એવોર્ડ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.
 1. 52મો ઈન્ટરનેશનલ ફિલ્મ ફેસ્ટિવલ ઓફ ઈન્ડિયા (IFFI) 20 નવેમ્બરથી 28 નવેમ્બર, 2021 દરમિયાન ગોવામાં યોજાશે.
 2. જેમાં હંગેરિયન ફિલ્મ નિર્માતા ઈસ્તવાન ઝાબો (Istvan Szabo) અને હોલીવુડના આઈકન માર્ટિન સ્કોર્સેસ (Martin Scorsese)ને 'સત્યજીત રે લાઈફટાઈમ એચીવમેન્ટ એવોર્ડ' એનાયત કરવામાં આવશે.
 3. 52મો ઈન્ટરનેશનલ ફિલ્મ ફેસ્ટિવલ ઓફ ઈન્ડિયા ગોવામાં 20 નવેમ્બરથી 28 નવેમ્બર, 2021 દરમિયાન યોજાશે. ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

(A) 1,2	(B) 2,3
(C) 1,3	(D) 1,2 અને 3
- 2) ગોવાનાં દરેક ઘર માટે ODF અને વીજળી આપવાનું લક્ષ્ય વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.
 1. તેણે તમામ પાત્ર લોકોને COVID-19 રસીકરણનો પ્રથમ ડોઝ પણ આપ્યો છે.
 2. મૂળ ODF પ્રોટોકોલ વર્ષ 2016માં બહાર પાડવામાં આવ્યો હતો.
 3. "હર ઘર જલ મિશન" હેઠળ દરેક ઘરમાં નળનું પાણી પૂરું પાડતું ગોવા પણ પહેલું રાજ્ય બન્યું છે. ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

(A) 1,2	(B) 2,3
(C) 1,3	(D) 1,2, અને 3
- 3) કોવિડને કારણે ભારતમાં આયુષ્યમાં 2 વર્ષનો ઘટાડો વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.
 1. વર્ષ 2020માં, 35-79 વય જૂથમાં સામાન્ય વર્ષ કરતાં COVID-19 ને કારણે વધુ મૃત્યુ જોવા મળ્યા હતા.
 2. આ અહેવાલ પુરૂષો અને સ્ત્રીઓમાં જન્મ સમયે આયુષ્યમાં ઘટાડો દર્શાવે છે.
 3. આ અભ્યાસ અનુસાર, કોવિડ-19 ને કારણે સૌથી વધુ 39-69 વય જૂથના લોકો મૃત્યુ પામ્યા છે. ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

(A) 1,2	(B) 2,3
(C) 1,3	(D) 1,2, અને 3

4) મફત શિક્ષણ યોજનાની જાહેરાત વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. હરિયાણાના 'સુપર 100 પ્રોગ્રામ' હેઠળ આ જાહેરાત કરવામાં આવી હતી.
2. આ યોજના એવા લોકો માટે જાહેર કરવામાં આવી છે જેમની કુટુંબની આવક વાર્ષિક 1.80 લાખ રૂપિયાથી ઓછી છે.
3. શિક્ષણ મંત્રાલય દ્વારા NEP 2020ની જાહેરાત 21મી સદીની જરૂરિયાતોને પહોંચી વળવા માટે ભારતીય શિક્ષણ પ્રણાલીમાં પરિવર્તન લાવવાના હેતુથી કરવામાં આવી હતી.
ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?
(A) 1,2 (B) 2,3
(C) 1,3 (D) 1,2, અને 3

5) સંયુક્ત રાષ્ટ્ર દિવસ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. યુનાઈટેડ નેશન્સ ચાર્ટર એ યુનાઈટેડ નેશન્સનો સ્થાપક દસ્તાવેજ છે, જે વૈશ્વિક સમાનતા અને શાંતિ તરફ કામ કરે છે.
2. આ દિવસ 1945માં સંયુક્ત રાષ્ટ્રના ચાર્ટરના અમલમાં પ્રવેશની વર્ષગાંઠ છે.
3. સંયુક્ત રાષ્ટ્રના ચાર્ટર પર 26 દેશોના પ્રતિનિધિઓ દ્વારા 26 જૂન 1945ના રોજ હસ્તાક્ષર કરવામાં આવ્યા હતા.
ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?
(A) 1,2 (B) 2,3
(C) 1,3 (D) 1,2, અને 3

6) ડ્રગ વ્યસન અને ભારત વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. ડ્રગના દુરુપયોગ સાથે સંકળાયેલા કલંકને દૂર કરવા માટે, સમાજે સમજવાની જરૂર છે કે ડ્રગના વ્યસનીઓ ગુનેગાર નથી પરંતુ ભોગ બને છે.
2. NDPS એક્ટમાં અત્યાર સુધીમાં ત્રણ વખત સુધારો કરવામાં આવ્યો છે – 1988, 2001 અને 2014માં.
3. ભારત 2011-2020માં વિશ્લેષણ કરવામાં આવેલા 19 મુખ્ય ડાર્કનેટ (બ્લેક માર્કેટ) બજારોમાં વેચાતી દવાઓના શિપમેન્ટ સાથે પણ જોડાયેલું છે.
4. ભારતના યુવાનોમાં વ્યસન ઝડપથી ફેલાઈ રહ્યું છે.
ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?
(A) 1,2,3 (B) 2,3,4
(C) 1,2,4 (D) 1,2,3 અને 4

7) ઉત્તર પ્રદેશમાં ઝિકા વાયરસ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. 24 ઓક્ટોબર, 2021ના રોજ, ઉત્તર પ્રદેશ રાજ્યના કાનપુરમાં ઝિકા વાયરસનો પ્રથમ કેસ નોંધાયો હતો.
2. ઝિકા વાયરસ ફ્લેવિવિરિડે વાયરસ પરિવારનો સભ્ય છે. તે દિવસના સક્રિય એડીસ મચ્છર સાથે પણ સંકળાયેલું છે. એ.ઈજિપ્ટી અને એ. Albopictus થી ફેલાય છે.
3. તેનું નામ યુગાન્ડાના ઝિકા જંગલમાંથી લેવામાં આવ્યું છે, ઝીકા વાયરસ ડેન્ગ્યુ, પીળો તાવ, જાપાનીઝ એન્સેફાલીટીસ અને વેસ્ટ નાઈલ વાયરસ જેવી જ જીનસ ધરાવે છે.
ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?
(A) 1,2 (B) 2,3
(C) 1,3 (D) 1,2 અને 3

8) રાષ્ટ્રીય રોજગાર નીતિ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. આ સમિતિમાં શ્રમ મંત્રાલય અને અન્ય મંત્રાલયોના પ્રતિનિધિઓનો સમાવેશ કરવામાં આવશે.
2. શ્રમ મંત્રાલયે 26 ઓગસ્ટ, 2021ના રોજ ઈ-શ્રમ પોર્ટલ લોન્ચ કર્યું હતું.
3. તે ઉચ્ચ સત્તા ધરાવતી સમિતિ હશે જેના મંતવ્યો અને ભલામણો લેવામાં આવશે.
ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?
(A) 1,2 (B) 2,3
(C) 1,3 (D) 1,2, અને 3

9) આબોહવા નબળાઈ સૂચકાંક વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. ભૌતિક અને ઈકોસિસ્ટમના માળખાનું આબોહવા પ્રમાણપત્ર પણ રાષ્ટ્રીય આવશ્યકતા બની ગયું છે.
2. ભારતના મોટાભાગના જિલ્લાઓ હવામાનની આત્યંતિક ઘટનાઓ પ્રત્યે અત્યંત સંવેદનશીલ હોવાથી જિલ્લાવાર આબોહવા કાર્ય યોજનાની જરૂર છે.
3. દેશમાં 20માંથી 17 લોકો આબોહવાના જોખમોથી સંવેદનશીલ છે, જેમાંથી દર પાંચ ભારતીયો એવા વિસ્તારોમાં રહે છે જે અત્યંત સંવેદનશીલ છે.
4. 27 ભારતીય રાજ્યો અને કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશો ગંભીર આબોહવાની ઘટનાઓથી પીડાઈ રહ્યા છે.
ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?
(A) 1,2,3 (B) 2,3,4
(C) 1,2,4 (D) 1,2,3 અને 4

10) ડ્રોન માટે ટ્રાફિક મેનેજમેન્ટ ફેમવર્ક વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. તાજેતરમાં નાગરિક ઉડ્ડયન મંત્રાલયે ડ્રોન માટે ટ્રાફિક મેનેજમેન્ટ પોલિસી ફેમવર્કને સૂચિત કર્યું છે.
2. સાઈટ (BVLOS) ડ્રોન કામગીરીની વિઝ્યુઅલ લાઈનથી આગળ જવા માટેનું આ પ્રથમ પગલું ગણી શકાય.
3. ટ્રાફિક મેનેજમેન્ટ ફેમવર્ક: નિયમોમાં સલામત કામગીરી સુનિશ્ચિત કરવા માટે ખાનગી, તૃતીય પક્ષ સેવા પ્રદાતાઓની કલ્પના કરવામાં આવી છે.
4. માળખા હેઠળ, 'માનવરહિત ટ્રાફિક મેનેજમેન્ટ સર્વિસ પ્રોવાઈડર્સ' (UTMPS) સાઉન્ડ કમ્યુનિકેશન સુઓ જેવી પરંપરાગત એર ટ્રાફિક મેનેજમેન્ટ (ATM) સિસ્ટમ્સને બદલે સ્વચાલિત, અલ્ગોરિધમ-સંચાલિત સોફ્ટવેર સેવાઓનું વિસ્તરણ કરશે.
ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?
(A) 1,2,3 (B) 2,3,4
(C) 1,2,4 (D) 1,2,3 અને 4

11) UDAN 4.1 વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. કેન્દ્રીય નાગરિક ઉડ્ડયન મંત્રી, જ્યોતિરાદિત્ય સિંધિયાએ 26 ઓક્ટોબર, 2021ના રોજ શિલોંગ-ડિબ્રુગઢ સેક્ટર પર પ્રથમ સીધી ફ્લાઈટનું ઉદ્ઘાટન કર્યું હતું.
2. આ ફ્લાઈટ પ્રાદેશિક કનેક્ટિવિટી સ્કીમ (RCS) ઉડે દેશ કા આમ નાગરિક (UDAN) હેઠળ ચલાવવામાં આવી હતી.
3. સપ્ટેમ્બર 2021માં, શિલોંગ એરપોર્ટ પરથી 5000થી વધુ મુસાફરોએ મુસાફરી કરી.

ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

- (A) 1,2 (B) 2,3
(C) 1,3 (D) 1,2 અને 3

12) ઓટ્ટો વિક્ટરલે વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. Google એ ચેક રસાયણશાસ્ત્રી ઓટ્ટો વિક્ટરલે, કોન્ટેક્ટ લેન્સના શોધકને તેમની 108મી જન્મજયંતિ પર સન્માનિત કર્યાં.
2. તેમણે વિશ્વભરના લાખો લોકોના જીવનમાં પરિવર્તન લાવવા માટે સોફ્ટ કોન્ટેક્ટ લેન્સની શોધ કરી હતી.
3. વિક્ટરલેનો જન્મ આ દિવસે 1913માં પ્રોસ્ટોવ, ચેક રિપબ્લિક (તે સમયે આસ્ટ્રિયા-હંગેરી)માં થયો હતો.

ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

- (A) 1,2 (B) 2,3
(C) 1,3 (D) 1,2 અને 3

13) ઈનોવેશન ડે વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. ભારત અને સ્વીડને 26 ઓક્ટોબરે 8મો ઈનોવેશન ડે ઉજવ્યો. આ ઓનલાઈન ઈવેન્ટ દરમિયાન, તેમણે ક્લાઈમેટ ચેન્જના ઘણા પાસાઓ અને ગ્રીન ચેન્જ લાવવાના સંભવિત ઉકેલોની ચર્ચા કરી.
2. જળવાયુ પરિવર્તનના વિવિધ પાસાઓ પર ચર્ચા કરવા માટે એક દિવસીય કાર્યક્રમને 9 ભાગોમાં વહેંચવામાં આવ્યો હતો.
3. બંને પક્ષોએ ગ્રીન ટ્રાન્ઝિશન શરૂ કરવાના સંભવિત ઉકેલોની પણ ચર્ચા કરી હતી.

ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

- (A) 1,2 (B) 2,3
(C) 1,3 (D) 1,2 અને 3

14) 67માં રાષ્ટ્રીય ફિલ્મ પુરસ્કાર વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. ઉપરાષ્ટ્રપતિ એમ. વેંકેયા નાયડુએ 25 ઓક્ટોબર, 2021ના રોજ 67માં રાષ્ટ્રીય ફિલ્મ પુરસ્કારો રજૂ કર્યાં.
2. 51મા દાદાસાહેબે ફાળકે એવોર્ડ વિજેતા અભિનેતા રજનીકાંતને એનાયત કર્યાં.
3. મનોજ બાજપેયી, કંગના રનૌત અને ધનુષને અભિનય સન્માનથી નવાજવામાં આવ્યા હતા.

ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

- (A) 1,2 (B) 2,3
(C) 1,3 (D) 1,2 અને 3

15) વિકલાંગતાના પડકાર અને અધિકારો વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. તાજેતરમાં નાગરિક ઉડ્ડયન મંત્રાલય દ્વારા એરપોર્ટ પર વિકલાંગ વ્યક્તિઓની પહોંચ સુનિશ્ચિત કરવા માટે ડ્રાફ્ટ ધોરણો જારી કરવામાં આવ્યા છે.
2. આ ડ્રાફ્ટ 'વિકલાંગતા વ્યક્તિઓના અધિકારો, 2017' ને અનુસરે છે, જે હેઠળ સામાજિક ન્યાય અને સશક્તિકરણ મંત્રાલયે વિકલાંગ વ્યક્તિઓ માટે એક્સેસ ધોરણો માટે સુમેળપૂર્ણ માર્ગદર્શિકા ઘડવાની જરૂર છે.
3. ડ્રાફ્ટમાં વિવિધ મૂળભૂત માળખાગત આવશ્યકતાઓની વિગતો આપવામાં આવી છે જે એરપોર્ટ વિકલાંગ વ્યક્તિઓની સુવિધા પૂરી પાડવી જોઈએ.
4. ભારત જેવા વિકાસશીલ દેશોમાં વિકલાંગતા એ એક મહત્વપૂર્ણ જાહેર આરોગ્ય સમસ્યા છે.

ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

- (A) 1,2,3 (B) 2,3,4
(C) 1,2,4 (D) 1,2,3 અને 4

16) કાનો જિગોરો વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. કાનો જિગોરો એક જાપાની શૈક્ષણિક અને રમતવીર છે, જે જુડોના સ્થાપક તરીકે જાણીતા છે.
2. તેમના વ્યાવસાયિક જીવનમાં, કાનો એક શિક્ષક હતા.
3. તેઓ ઈન્ટરનેશનલ ઓલિમ્પિક કમિટી (IOC)ના પ્રથમ એશિયન સભ્ય પણ હતા.

ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

- (A) 1,2 (B) 2,3
(C) 1,3 (D) 1,2, અને 3

17) અનિતા આનંદ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. 26 ઓક્ટોબર 2021ના રોજ, કેનેડાના વડા પ્રધાન જસ્ટિન ટ્રુડો (Justin Trudeau)એ તેમના મંત્રીમંડળમાં ફેરફાર કર્યો. તેમણે ભારતીય-કેનેડિયન રાજકારણી અનિતા આનંદને કેનેડાના નવા સંરક્ષણ પ્રધાન તરીકે નિયુક્ત કર્યાં છે.
2. મધ્યવર્તી ચૂંટણીમાં લિબરલ પાર્ટી સત્તા પર પાછા ફર્યા બાદ વડા પ્રધાન જસ્ટિન ટ્રુડોએ તેમના મંત્રીમંડળમાં ફેરબદલ કર્યો.
3. અનિતા આનંદ ભારતીય મૂળના હરજીત સજજનની જગ્યા લેશે.

ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

- (A) 1,2 (B) 2,3
(C) 1,3 (D) 1,2 અને 3

18) સ્વસ્થ મહિલા, સ્વસ્થ ગોવા વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. ગોવામાં YouWeCan Foundation દ્વારા 'સ્વસ્થ મહિલા, સ્વસ્થ ગોવા' પહેલ શરૂ કરવામાં આવી હતી.
2. આ પહેલ YouWeCan ફાઉન્ડેશન દ્વારા શરૂ કરવામાં આવી હતી જેનું સંચાલન આંતરરાષ્ટ્રીય ક્રિકેટ આઈકોન યુવરાજ સિંહ કરે છે.
3. ફાઉન્ડેશને આ હેતુ માટે SBI ફાઉન્ડેશન અને ગોવા રાજ્ય સરકાર સાથે ભાગીદારી કરી છે.

ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

- (A) 1,2 (B) 2,3
(C) 1,3 (D) 1,2 અને 3

19) 16મી પૂર્વ એશિયા સમિટ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. વડાપ્રધાન નરેન્દ્ર મોદી 27 ઓક્ટોબર, 2021ના રોજ 16મી પૂર્વ એશિયા સમિટ (East Asia Summit) માં વર્ચ્યુઅલ રીતે ભાગ લેશે.
2. તે 28 ઓક્ટોબર, 2021ના રોજ 18મી આસિયાન-ભારત સમિટમાં પણ ભાગ લેશે. આ નવમી આસિયાન-ભારત સમિટ હશે જેમાં વડાપ્રધાન ભાગ લેશે.
3. તેમને આ સમિટમાં ભાગ લેવા માટે બ્રુનેઈના સુલતાન દ્વારા આમંત્રણ આપવામાં આવ્યું હતું. આ સમિટ 'આસિયાન-ભારત વ્યૂહાત્મક ભાગીદારીની સ્થિતિની સમીક્ષા કરશે'.

ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

- (A) 1,2 (B) 2,3
(C) 1,3 (D) 1,2 અને 3

20) તકેદારી જાગૃતિ સપ્તાહ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. સેન્ટ્રલ વિજિલન્સ કમિશન (CVC) 26 ઓક્ટોબરથી 1 નવેમ્બર 2021 સુધી 'તકેદારી જાગૃતિ સપ્તાહ 2021' મનાવી રહ્યું છે.
2. 31મી ઓક્ટોબરે સરદાર વલ્લભભાઈ પટેલની જન્મજયંતિ નિમિત્તે તેમના સન્માનમાં એક જાગૃતિ અભિયાન ચલાવવામાં આવી રહ્યું છે.
3. ભ્રષ્ટાચારના વધતા જતા જોખમ અને તેના પરિણામોની ચિંતાને ધ્યાનમાં રાખીને સપ્તાહની ઉજવણી કરવામાં આવી રહી છે.

ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

- (A) 1,2 (B) 2,3
(C) 1,3 (D) 1,2 અને 3

21) G-20 લીડર્સ સમિટ-2021 વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. G-20 સમિટમાં G-20 સભ્ય દેશો, યુરોપિયન યુનિયન અને અન્ય આમંત્રિત દેશો અને આંતરરાષ્ટ્રીય સંસ્થાઓના રાજ્ય અને સરકારના વડાઓ ભાગ લેશે.
2. G-20 આંતરરાષ્ટ્રીય આર્થિક સહયોગ માટેનું મુખ્ય વૈશ્વિક મંચ બની ગયું છે.
3. રોમ સમિટ 'People, Planet, Prosperity' થીમ પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરે છે.

ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

- (A) 1,2 (B) 2,3
(C) 1,3 (D) 1,2, અને 3

22) સંભવ રાષ્ટ્રીય સ્તરનો જાગૃતિ કાર્યક્રમ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. સૂક્ષ્મ, લઘુ અને મધ્યમ ઉદ્યોગ મંત્રાલયે 27 ઓક્ટોબર, 2021ના રોજ નવી દિલ્હીમાં "સંભવ રાષ્ટ્રીય સ્તરની જાગૃતિ કાર્યક્રમ, 2021" (SAMBHAV National Level Awareness Programme) શરૂ કર્યો.
2. આ કાર્યક્રમની શરૂઆત સાથે, કેન્દ્રીય MSME મંત્રી નારાયણ રાણેએ યુવાનોને ઉદ્યોગસાહસિકતાને પ્રોત્સાહન આપવા માટે આહ્વાન કર્યું, જે ભારતના આર્થિક વિકાસ તરફ દોરી જશે.
3. મંત્રીના જણાવ્યા અનુસાર ઉભરતા ઉદ્યોગસાહસિકો દ્વારા વિકસિત નવી પ્રોડક્ટ્સ અને સેવાઓ સંબંધિત વ્યવસાયો અથવા ક્ષેત્રોને પ્રોત્સાહિત કરવા વ્યાપક અસર આપી શકે છે.

ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

- (A) 1,2 (B) 2,3
(C) 1,3 (D) 1,2 અને 3

23) સંકલિત શિક્ષક શિક્ષણ કાર્યક્રમ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. ચાર વર્ષનું ITEP શૈક્ષણિક સત્ર 2022-23થી શરૂ થશે.
2. સરકારનો પ્રયેય 2030 સુધીમાં ચાર વર્ષનો એકીકૃત B.Ed બનાવવાનો છે.
3. ચાર વર્ષની B.Ed ડિગ્રી મેળવનારા વિદ્યાર્થીઓને BA અને B.Ed અથવા BSc અને B.Ed અથવા B.Com અને B.Ed ની ડિગ્રી એકસાથે મળશે.

ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે?

- (A) 1,2 (B) 2,3
(C) 1,3 (D) 1,2, અને 3

24) સંરક્ષણ સંયુક્ત કાર્યકારી જૂથ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. તાજેતરમાં ભારત અને ઈઝરાયલ વચ્ચે દ્વિપક્ષીય સંરક્ષણ સહકાર (JWG) પર સંયુક્ત કાર્યકારી જૂથની 15મી બેઠક સહકારના નવા ક્ષેત્રોની ઓળખ માટે દસ વર્ષનો વ્યાપક રોડમેપ તૈયાર કરવા માટે ટાસ્ક ફોર્સની રચના કરવા સંમત થઈ છે.
2. JWG બંને દેશોના સંરક્ષણ મંત્રાલયોની સર્વોચ્ચ સંસ્થા છે, જે 'દ્વિપક્ષીય સંરક્ષણ સહકારના તમામ પાસાઓની વ્યાપક સમીક્ષા અને માર્ગદર્શન'નો ઉદ્દેશ ધરાવે છે.
3. સંરક્ષણ ઉદ્યોગ સહકાર પર પેટા કાર્યકારી જૂથ (SWG)ની સ્થાપના કરવાનો પણ નિર્ણય લેવામાં આવ્યો હતો.
4. એવું પણ નક્કી કરવામાં આવ્યું હતું કે સેવા સ્તરની સ્ટાફ વાટાઘાટો ચોક્કસ સમયમર્યાદામાં નક્કી થવી જોઈએ. ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે? (A) 1,2,3 (B) 2,3,4 (C) 1,2,4 (D) 1,2,3 અને 4

25) મનરેગામાં ભંડોળનો અભાવ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. 2016ના સુપ્રીમ કોર્ટના ચુકાદામાં મનરેગા હેઠળ બાકી વેતન ચુકવણીને 'રાજ્ય દ્વારા સ્પષ્ટ બંધારણીય ઉલ્લંઘન' અને 'બેરોજગારીનું આધુનિક સ્વરૂપ' તરીકે વર્ણવવામાં આવ્યું હતું.
2. આ યોજનામાં અકુશળ મેન્યુઅલ કામ માટે પુખ્ત સભ્ય સ્વયંસેવકોને નાણાકીય વર્ષમાં 100 દિવસની ખાતરીપૂર્વક રોજગારી પૂરી પાડવાની કલ્પના કરવામાં આવી છે.
3. સામાન્ય કૃષિ મજૂરો માટે સરેરાશ દૈનિક વેતન પુરૂષો માટે 264.05 રૂપિયા અને મહિલાઓ માટે 205.32 રૂપિયા છે.
4. ગ્રામીણ વિસ્તારના પરિવારના દરેક પુખ્ત સભ્ય કે જેમની પાસે જોબ કાર્ડ છે તે આ યોજના હેઠળ નોકરી માટે પાત્ર છે. ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે? (A) 1,2,3 (B) 2,3,4 (C) 1,2,4 (D) 1,2,3 અને 4

26) ભારત-આસિયાન સ્ટાર્ટ-અપ ફેસ્ટિવલ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. વડા પ્રધાન નરેન્દ્ર મોદીએ 28 ઓક્ટોબર, 2021ના રોજ ભારત-આસિયાન સ્ટાર્ટ-અપ ફેસ્ટિવલનો પ્રસ્તાવ મૂક્યો હતો.
2. 18મી ભારત-આસિયાન સમિટમાં આસિયાન નેતાઓની વચ્ચે બેઠકમાં આ જાહેરાત કરવામાં આવી હતી.
3. આ પ્રસંગે, વડાપ્રધાને આસિયાન ઈન્ડિયા ફ્રી ટ્રેડ એગ્રીમેન્ટ (FTA) ની વહેલી સમીક્ષા કરવાનું પણ આહ્વાન કર્યું હતું. ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે? (A) 1,2 (B) 2,3 (C) 1,3 (D) 1,2 અને 3

27) ઈલેક્ટ્રોનિક્સ અને ઈન્ફોર્મેશન ટેકનોલોજી મંત્રાલય (MeitY) વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. આ કાર્યક્રમ 25 ઓક્ટોબરે શરૂ થયો હતો અને 30 ઓક્ટોબર, 2021ના રોજ સમાપ્ત થશે.
2. ડીપ ડાઈવ ઓનલાઈન ટ્રેનિંગ પ્રોગ્રામ સાયબર સુરક્ષા ભારત પહેલ હેઠળ National e-Governance Division દ્વારા આયોજિત શ્રેણીબદ્ધ વર્કશોપનો એક ભાગ છે.
3. આ તાલીમ કાર્યક્રમના જ્ઞાન ભાગીદારો CERT-In, CDAC, STQC અને NIC છે. ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે? (A) 1,2 (B) 2,3 (C) 1,3 (D) 1,2, અને 3

28) WMO GHG બુલેટિન વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. વિશ્વ હવામાન સંસ્થા (WMO) એ તાજેતરમાં તેનું ગ્રીનહાઉસ ગેસ બુલેટિન બહાર પાડ્યું છે.
2. આ બુલેટિન અનુસાર, ગ્રીનહાઉસ વાયુઓની વિપુલતા જે વાતાવરણમાં ગરમીને પકડે છે તે વર્ષ 2020માં ફરી એક નવા રેકોર્ડ પર પહોંચી ગઈ છે.
3. 2020માં કાર્બન ડાયોક્સાઈડ (CO₂) ની સાંદ્રતા વધીને 413.2 ભાગ પ્રતિ મિલિયન થઈ ગઈ. તે પૂર્વ-ઔદ્યોગિક સ્તરના 149% જેટલો હતો. ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે? (A) 1,2 (B) 2,3 (C) 1,3 (D) 1,2 અને 3

29) રાષ્ટ્રીય સુરક્ષા (PDNS) 2021 પર પુણે સંવાદ વિશે નીચેના વિધાનો ધ્યાનમાં લો.

1. કોન્ફરન્સમાં વર્લ્ડ હેલ્થ ઓર્ગેનાઈઝેશનના મુખ્ય વૈજ્ઞાનિક ડો. સૌમ્યા સ્વામીનાથનનું મુખ્ય વક્તવ્ય પણ હશે.
2. તેઓ રાષ્ટ્રીય સુરક્ષાના ભાગ રૂપે આપત્તિના જોખમમાં ઘટાડા સાથે વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજીની ભૂમિકા અને આવશ્યકતાઓની ચર્ચા કરશે.
3. રાષ્ટ્રીય સુરક્ષા 2021 પર પુણે સંવાદનું આયોજન 'આપત્તિ અને રોગચાળાના યુગમાં રાષ્ટ્રીય સુરક્ષા તૈયારી' થીમ હેઠળ કરવામાં આવ્યું હતું. ઉપરોક્ત આપેલ નિવેદનોમાંથી કયાં નિવેદનો યોગ્ય છે? (A) 1,2 (B) 2,3 (C) 1,3 (D) 1,2, અને 3

સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષાની લેટેસ્ટ માહિતી અને ફ્રી મટીરિયલ્સ
તેમજ રેગ્યુલર કન્ટેન્ટ અફેર્સ મેળવવા માટે
નીચે આપેલા અમારા
Social Media Icon પર Click કરો.

 JOIN OUR WHATSAPP GROUP
joinicerajkot.com

 JOIN OUR TELEGRAM
t.me/icerajkotofficial

 YouTube
ICE RAJKOT

 Instagram
ICE RAJKOT

 Facebook
like | comment | share
ICE RAJKOT

 twitter
ICE RAJKOT